

HISTORIA
DE
MAGNO
SCHISMATE
OCCIDENTIS
IN
COMPENDIUM
REDUCTA,
ET
TOMIS DUOBUS
COMPREHENS A.

A

P. MAXIMILIANO WIETROWSKI,
è Soc. JESU, Sacrae Theologiae Doctore, & Archi-Epi-
scopalis Consistorij Pragensis Assessore.

CUM LICENTIA ORDINARI.

VETERO-PRAGÆ Typis Caroli Joannis Hřaba. M. DCCXXIV.

Handwritten mark or signature in the bottom left corner.

62 47

REVERENDISSIMO

ET

AMPLISSIMO

DOMINO

THOMÆ

BUDECIO,

Sacri Ordinis Cisterciensis Celeberrimi, & Ex-
empti Monasterij Aulæ Regiæ in Sbraslavv,

ABBATI,

Regni Bohemiæ

PRÆLATO.

54/2051

Städt. Univ.-Bibl.
Frankfurt/Main

REVERENDISSIME

ET

AMPLISSIME

DOMINE

ABBAS.

*M*agnam Schisma Græcorum in Oriente, quod nuper in lucem prodit, florentissimum Constantini Magni Imperium in funestam præcipitavit ruinam, & Ecclesiam Dei gravissimis calamitatibus longa annorum serie afflixit, & supremam Sedis Apostolica authoritatem acerrimè impugnavit; Eam tamen dum evèrtere Schisma niteretur armis fortissimis, sua impugnatione mirificè roboravit & firmavit. Post aliquot sæcula funestum in Occidente Latinorum Schisma peperit ambitio, monstrū horrificum, quod rursus Ecclesiā Catholicam, vessem inconsutilem Salvatoris Mundi, lacerabat, tot àmq; conturbabat Europam, in tria divisam Capita; quibus Ecclesia indivisibilis unitas in diversas miserè discindebatur obedientias. Sed enim, etiam hac intestina Latinorum tristissima separatio, ità demum sub unico Christi in terris Vicario coaluit, ut centro unico, unitatis fidei & veræ Christi Ecclesiæ firmissimè stabilito, nulla deinceps talis inter Christianos divisio plura sibi Capita erigere ausa fuerit; adeo, ut Heretici temporum nostrorum, cum multiceps idolum adorari in Ecclesia, non concederetur, ab unico etiam & legitimo Capite, sorte sua infelicissima & lamentabili, sibi que perniciosissimo Schisma-

Schismate, sese absciderint; & simul à toto Ecclesia vera Corpore segregati, sine Pontifice, sine Ecclesia, sine vera fide, sine Religione, denique sine Pastore, per avia & devia tenebrarum extra Ovile Christi aberrantes, inter steriles solitudines, omnibus salutaribus vera fidei pascuis destituti, maluerint vagari. Sic nimirum infatuatur caca heresis, quæ dum plura Ecclesia Catholica Capita, qualia olim durante hoc Schismate occidentis fuerunt, non improbanda ratione averfatur; in aliud extremum clausis voluntarie oculis proruit, & nullum, quantumvis legitimum, admittit.

Infaustas perturbationes, quas Schisma hoc Latinorum in Occidente causaverat, in Historia ista, quam de hoc Schismate honori Tuo Reverendissime & Amplissime Domine Abbas, cum debita veneratione offero; non quidem sine admiratione comperies, sed etiam, non solum varietate magnorum eventuum tuam eruditionis Ecclesiastica avidam oblectabis mentem; verum etiam dulci voluptate animum unionis, pacis & concordie studiosissimum pascet: Tibique latus, de suavi, & paternæ gratulaberis gubernatione, qua Cœnobium, cui Te Divina præfecit Providentia, non nisi Legibus de Cælo haustis, secundum vere sapientie, atque prudentie, quæ est in Christo Jesu, omnibus nota, & ab omnibus laudata, dictamina regis. Ex hac tam beata gubernandi arte, promanat ille tenerrimus religiosissimorum filiorum tuorum erga Te, amabilem Patrem amor; quem Tua erga illos Paterna dilectio, non solum blandè provocat, sed miræ etiam & suavi quadam necessitate, sine violentia extorquet: ita ut, neque illi Tuo in eos paterno amori valeant, non redamando resistere; neque Tuorum filiali pietati & dilectioni valeas oblectari. Quid porro mirum sit, quod in Cœnobio celeberrimo & Antiquissimo Aula Regia tam beata vigeat, concordia, tamque Sancta regnet Charitas, & optatissima membrorum inter se, & cum Capite floreat conjunctio ubi sancto amore mutuo certatur, dum Caput amore suo membrorum superare satagit amorem, & membra dilectione sua vincere contendunt sui Capitis amorem: Juvat hic meminisse, quàm beato quodam complexu duo sumina Moldava & Beratuna, sub ipso Sacri Cœnobij Aula Regia muro, sese permisceant, quasi laudatam illius Cœnobij

nobis unitatem, indesinenter nuntiarent; dum unum in alterum ita se infundit, ut amisso etiam nomine suo, alteri arctissimo sese conjungat nexu, & non jam duo, sed unum sit flumen. Sic nimirum Filij tui charissimi sese in tuum paternum, amore plenum immergunt sinum; ut non duo sint, Filij & Pater; sed quisque Filius, totus Pater; & Pater, totus quisque Filius: id quod ardentissime cupiebat Filius Dei: * Pater Sancte serva eos, in nomine * Joann. 17 tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum, sicut & nos.

Hæc nimirum Tua est felicitas Reverendissime & Amplissime Domine Abbas; hæc sit Tua gloria, quod non rigore, sed amore corda tuorum vincere ac devincire noveris; atque ita devinctos ad sublimem sanctitatem & præcelsos Religiosæ virtutis gradus cum immortalis Tuo merito & gaudio, suavi fortitudine & forti suavitate promoveas. Vive ac delectare hac Tua felicitate ad multos annos: quos dum Tibi cum devotissima observantia constantè advoceo; sine intermissione maneo.

Reverendissimæ Amplitudinis Tuæ

Pragæ 22. Febr.
1724.

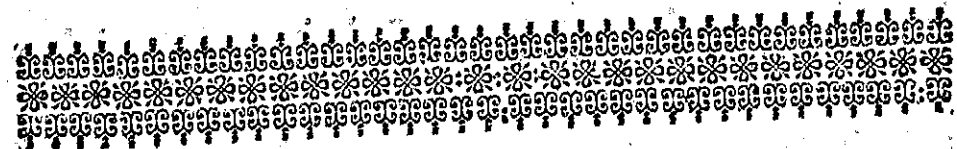
Obsequiosissimus Servus in Christo
MAXIMILIANUS WIETROWSKI. S. J.

FRANCISCUS RETZ,
per Provinciam Bohemæ Societatis Jesu
Præpositus Vice-Provincialis.

um Librum, cui Titulus: *Historia de Magno Schismate Occidentis, in Compendium reducta*, à P. MAXIMILIANO WIE-TROW'SKI, Nostræ Societatis Sacerdote idioma Latino conscriptum, tres ejusdem Societatis Sacerdotes recognoverint, & in lucem edi posse judicaverint; Potestate à Patre nostro MICHAËLE ANGELO TAMBURINO Præposito Generali ad id mihi data, facultatem concedo, ut liber Typis mandetur. In quorum fidem hæc literas manu mea subscriptas, & Officij mei Sigillò munitas dedi. Pragæ ad S. Clement. 28. Januarij Anno 1724.

**FRANCISCUS
RETZ.**

SYNOPSIS LIBRORUM.

TOMUS I.

LIBER I.

Argumentum hujus Historiæ, ex quo hæretici nihil proficiunt. *Translatio sanctæ Sedis in Urbem Romanam à Gregorio XI. Status Romanæ Urbis. Studia Romanorum, pro obtinendo Pontifice Romano vel Italo. Variæ Pontificum electiones. Conclave, in quo electus est Urbanus VI. Romani exigunt in Conclavi Papam Romanum vel saltè Italicum. Magna violentia pro eo obtinendo. Electio Bartholomæi Prignano Archi-Episcopi Baviensis, qui assumit nomen Urbani VI. Ejus imago, elogium, & mutatio in Pontificatu. Ejus nimia severitas. Cardinalium Ultramontanorum studia contra Urbanum VI. Qui cum Regina Joanna I. rumpit pacem. Recessus Cardinalium Anagninam, & Fundos, ubi post declaratum Bartholomæum Prignanum intrusum ad Pontificatum, eligunt Cardinalem Gebennensem sub nomine Clementis VII. Cardinales Itali amœnè decipiuntur. Divisio duarum obedientiarum. Urbanus sua severitate amittit Regna Hispaniarum, quæ ab illo recedunt. Rex Galliæ Carolus V. examinat hoc negotium in Comitij Regni, & pro Clemente VII. se declarat. Bellum inter duos Pontifices. Audax facinus Silvestri de Budes Romam obruentis. Pugna ad Marinum, ubi Clementini caduntur. Clemens Papa Neapolim se recipit: contra quem & Reginam, tota Urbs insurgit. Tandem se recipit Avenionem. Contumaces Romani, generositate Urbani domantur.*

LIBER II.

Urbanus Papa ex odio contra Reginam Joannam confert investituram Regni Neapolitani Carolo Dyrrhachij. *Extrema ingratitude*

do Caroli contra Reginam, quæ adoptat Ludovicum I. Ducem Andegavensem. Mors Regis Caroli V. Ejus imago & elogium. Controversia Ducis Andegavensis, cum Clemente & cum Universitate Parisiensi coludentis. Regnum Castiliæ accedit Papæ Clementi. Carolus Dyrbachij bellat contra Reginam Joannam: ejus mors elogium & imago. Crude-
 delitas Cardinalis Sangrij. Infelix profectio Urbani Neapolim. Expe-
 ditio Henrici Spenser Angli contra Clementinos & Gallos. Mira puni-
 tio sacrilegij commissi contra imaginem Beatissimæ Virginis. Mors Lu-
 dovici Andegavensis, elogium & imago. Joannes Wiclef, Schisma ex-
 citat, & suam hæresim evulgat. Magnæ perturbationes inde secuta in
 Anglia. Concilium Londinense contra Wiclefum & ejus discipulos.

LIBER III.

NOVA controversia inter Papam Urbanum & Carolum Dyrbachij, Conspiratio contra Urbanum, Crude-
 les accusatos. Obsidetur in Castro Nocera & à Clementinis liberatur. Mors funesta Caroli Dyrbachij in Hungaria. Ejus imago & elogium. Mors tragica Elisabethæ Regina Hungaria. Ladislaus Successor Ca-
 roli. Revolutiones Neapoli. Urbanus frustra conatur occupare Nea-
 polim; ubi Clemens pro Pontifice agnoscitur: ut etiam in Regnis Arra-
 gonie & Navarra. B. Petrus Cardinalis de Luxemburgo in eadem
 fuit obedientia Clementis. Celebre Judicium de Immaculata Conceptio-
 ne Beatissimæ Virginis contra Theses scandalosas Joannis de Monson.
 Mors Papæ Urbani & ruina totalis, datus ipsius. Electio Bonifacij IX, imago & elogium. Laudabilis Zelus pro extinguendo Schismate Uni-
 versitatis Parisiensis & Carthusianorum. Mors Clementis; ejus perse-
 ctiones & defectus. Electio Papæ Benedicti XIII. ejus imago & elogi-
 um. Ejus fuga & fraudes. Collusio cum suo concurrente. Parisijs de-
 cernitur via cessionis, quæ à plerisque Principibus Christianis approba-
 tur. Colloquium Regis Gallia Remis cum Wenceslao Imperatore. Pa-
 risijs decernitur subtractio obedientia Benedicto, qui in suo Palatio obli-
 detur, & fugâ se salvat. Ejus gesta fraudulenta. Papæ Bonifa-
 cius moritur, & Innocentius VII. eligitur. Ejus elogium & imago.

TO.

HISTORIA DE MAGNO SCHISMATE OCCIDENTIS, IN COMPENDIUM REDUCTA.

TOMUS I.

LIBER I.

Nuper in lucem dedi-
 mus in Compendio
 Historiam de Schif-
 mate, quod Ecclesiam
 Orientalem ab Occi-
 dentali separavit, rebellionè Græco-
 rum contra Sanctam Sedem Apô-
 stolicam Romanam, cum hæresi
 consequente contra plures Fidei Ca-
 tholicæ Articulos. Nunc describere
 aggredimur illud aliud Schisma,
 quod sæculò decimò quartò totum
 divisit Occidentem absque hæresi, &
 absque omni supremæ Authoritatis
 Ecclesiæ Romanæ læsione. Néque
 enim ulla intervenerunt studia, sub-
 trahendi se ab obedientia Sanctæ Se-
 dis, neque ulla tenebantur contraria
 Fidei Catholicæ dogmata; neque
 usus & consuetudines diversæ, urbi-
 um, Rerumpublicarum, Regnorum,
 & universim omnium populorum
 Christianorum in Europa, qui in hoc
 Schismate involuti erant, condem-
 nabantur. Omnes in eandem Fidem
 consentiebant, & Apostolicam San-
 cti Petri sedem, tanquam centrum
 unionis Christianæ atque Catholicæ
 agnoscebant. Infausta hæc divisio,
 solum ex diversitate prognata est
 Tom. I.

Capitum, quibus populi inter se di-
 visi intra Ecclesiam adhærebant, il-
 lum pro vero Sancti Petri successore
 tenentes, pro quo se declara-
 bant.

Verum est, quòd hujusmodi Schif-
 mata persæpe miserandum in mo-
 dum, intrusione falsorum Pontifi-
 cum dilaceraverint Ecclesiam, &
 post damnabilem ausum ambitiosi
 Novatiani, Ecclesiæ Romanæ Pres-
 byteri, qui contra Sanctum Pontifi-
 cem Cornelium insurrexerunt, & oc-
 cultis molitionibus Novati Episco-
 pi hæretici Africani, se in Roma-
 num Episcopum sacrilegè ordinari
 fecerunt, primum in Ecclesia Schisma
 formaverunt, & hoc de quo scribimus
 vigesimum nonum fuit, quod Ca-
 tholicos à Communione inter plura
 divisit Capita Ecclesiæ, quæ secun-
 dum omnes Leges, Divinas & hu-
 manas, nunquam nisi unicum, &
 in persona unica potest habere. Sed
 fatendum est, quòd alia illa, quæ ab
 undecim sæculis fuerant Schismata,
 tametsi multas causaverint perturba-
 tiones, nunquam tamen adeò fune-
 stam pepererunt, quæ comparari
 possit cum isto, quod sine controver-
 sia,
 A.

255.
 Cyp. ep.
 42. 25.
 2. 1. 1.
 7. c. 37.
 Socr. l. 4.
 c. 23.

sa, ceteris omnibus erat pernicio-
sius & magis diuturnum, sive specta-
tur numerus, sive Potentia, sive con-
ditio Populorum & Regnorum, quæ
dividebantur; sive etiam mala enor-
mia in tota Europa universim cau-
sata; sive denique attendatur difficul-
tas extrema, & quædam, si dicere
fas est, ut multis videbatur, impos-
sibilitas moralis, Verum Pontificem
ab Antipapis discernendi. Ità qui-
dem ut totum Concilium Generale,
infallibili Sancti Spiritus assistentia
provisum pro decernendis omnibus,
quæ ad fidem pertinent; existimave-
rit se non habere sufficientem in illa
occasione claritatem, ad has tene-
bras dissipandas, & sententiam de ju-
re partium pronuntiandam. Post-
modum autem pro viâ securâ in tan-
tis tenebris ineunda censuit, agen-
dum potius esse auctoritate, quam
disquisitione; utendumque suprema,
quæ pollebat, potestate, quos exi-
miamos Pontifices deponendo, ut
legitima & indubitata electione u-
num tandem Ecclesiæ Caput consti-
tueretur, cui augusta hæc dignitas
controverti absque manifesta rebel-
lione non posset.

Sic tempore illo infausto, quale
nunquam antehac fuit, & verosimili-
ter nunquam erit, Schisma visebatur,
per totam diffusum Christianitatem,
quin tamen veri & formales Schisma-
tici reperirentur, ut quidam scripsit
Historicus. Quanquam non desint,
probabilius qui censeant, Cardina-
les contra Urbanum VI. adhaerentes
Roberto ex Comitibus Gebennensi-
bus Antipapæ sub nomine Clemen-
tis VII. verè ac formaliter Schisma-
ticos fuisse. Imò S. Catharina Sen-
ensis in suis Epistolis dictum Anti-
papam Clementem & Anti-Cardi-
nales illius vocat demones, eosque
ut tales execratur: Proinde quod ea
tempestate formales non omnes fue-
runt Schismatici, intelligendum est
solum, de populis alterutri parti ad-
haerentibus, videlicet, qui propter
ignorantiam facti, & fundati in facto
juris fuerunt excusandi: unde etiam

Pape-
broch.
Propyl.
Maj. p. 2.
pag. 103. n.
7.
ibid. p.
102. n. 5.

contigit, non minùs in Clementina,
quàm Urbaniana parte, repertas fu-
isse personas Sanctitate atque etiam ^{ibid. n. 6.}
miraculis illustres: cum ea tamen dif-
ferentia, quòd Clementinæ partis,
haud facile inveniatur, qui ei pro-
movendæ adversùs alteram positivè
adlaboraverit. Urbanianæ verò cau-
sæ, non solum dictis factisque suf-
fragatæ sunt tres Sanctæ Virgines, ve-
rum etiam singularia præsumendæ
auctoritatis attulerunt momenta,
quæ salva pietate rejici vix possunt.
Cum verò contradictorijs de subje-
cto eodem assertionibus, nulla juris
ignorantia excusabilibus, procedi-
tur, quarum alteram necesse est fal-
sam esse, consequens sit, alterutrius
partis capita, asseverando Urbanum
liberè vel coactè, à se & à suis Collegis
electum fuisse, formaliter ac pecca-
minosè Schisma fecisse; qui proin-
de potuerint tractari perstringique
ut tales, à personis divinitus illustra-
tis; qualem fuisse quidem S. Catha-
rinam Senensem piè credere possu-
mus, attento modo, quo suas ipsa
passim dictabat Epistolas. De B. ve-
rò Ursulina Parmensi multò etiam
minùs videtur posse dubitari, sup-
posita veritate historiæ, quæ de illa
habetur; quæque quoad occasionem
Schismatis tot humanis testimonijs,
& jurata Sanctæ Catharinæ Vasti-
nensis asseveratione firmatur.

Plura de illis Virginibus referun-
tur, ex quibus colligi potest, Gre-
gorium XI. non deceptum ab illis,
sed jussu DEI sanctam sedem Ave-
nionem Romam transtulisse; imò ali-
us scriptor & ipse Gallicanus, tametsi <sup>Philipp.
Briet.</sup>
relationi supra memoratæ favere vi-
deatur, scribens de Gregorio XI. dum <sup>Chron.
univers.
ad ann.
1278. p.
721.</sup>
ait: Obijt Romæ sexto Kalendas A-
prilis, cum sedisset annis septem, ac
ferè mensibus tribus: paulò ante
mortem doluit, se revelationibus
attribuisse fidem, & ea præstitisse,
quæ moriens non esse faciendâ cog-
noscebat. Priùs tamen, sequentia
præmisit: Hoc anno Gregorius toto ^{Car. p. 720.}
dinalium Senatu reclamante, Genu-
am, inde Cornetum navigavit Ave-
nio.

nione, inter tempestates, contemptis
precibus Parentis sui tunc superstitis,
ac duorum fratrum suorum, ut scribit
Theodorus a Niem, ejus Comes, Deo vi-
delicet uno fretus, quem ut itineris ejus
authorem, sic etiam sperabat Ducem.
Si ergo Gregorius itineris hujus au-
thorem habuit Deum, quomodo de
illo in morte doluit? & præstitisse
dicitur, quæ moriens non esse faci-
enda cognovit? Hæc tamen antilo-
gia non attenta longè cautius pro-
cessit Brietius, quàm Author, con-
tra quem agimus, dum iste nullam
fidem revelationibus personarum,
tribuisse dicit Pontificem in morte,
ubi se deceptum credebat. Profe-
cto ista minimè coherent. Neque
sequitur, ideò Sanctam Birgittam &
S. Catharinam Senensem fuisse de-
ceptrices, quia in morte doluit Pon-
tifex; quandoquidem hæc sedis A-
postolicæ translationem, non tan-
tum nominatæ Sanctæ, sed, exceptâ
solâ ferme Galliâ, totus exoptaverit,
desideraverit, & suaserit Orbis Chri-
stianus, ut videre est apud Petrar-
cham in Epistola, quam de hac ipsa
rescripsit ad Pontificem.

Petrar-
cha.

Verum enim omnino est, inter
partes dissentientes fuisse Viros Ma-
gnos, Celebres Jurisconsultos, Do-
ctissimos Theologos, integras Uni-
versitates, atque etiam Sanctos, à re-
velationibus & miraculis claros. Ex
utraque parte præsumptiones vehe-
mentes, conjecturæ fortes, & argu-
menta plausibilia militabant, quibus
animi vel determinari vel saltè su-
spendi poterant, pro ut magis vel mi-
nus tangebantur, & movèbantur:
Inde factum, quòd unusquisque bo-
na fide illi adhæserit, quem suâ na-
tio post maturam deliberationem ut
Verum agnoscebat Pontificem; vel
si in tanta perplexitate argumento-
rum contrariorum se resolvère ad u-
num certum non poterat, aliqua na-
tio vel Provincia, nulli adhærebat, &
sententiam decisivam totius Ecclesiæ
in Concilio Oecumenico repræsen-
tatæ expectabat.

De reliquo, non est, cur Liberti-

ni & Protestantes Ecclesiæ Romanæ
insultent: occasione tantarum per-
turbationum, quas hoc Schisma in
toto Occidente produxit iniquis stu-
dijs eorum, qui se, contranite
universâ Ecclesiâ, conservare in sede
Pontificali, quam occupabant, co-
nabantur, quin certum interea esset,
quis eam jure possidere deberet: San-
ctus Paulus Apostolus ab ipso Chri-
stianæ Religionis principio, prædi-
cebat, fore, ut præsupposita homi-
num, instabilitate, secundum ordi-
narium naturæ cursum, quem Deus
non semper miraculis gratiæ suæ si-
stet, hæreses, divisiones, & Schisma-
ta sequantur. Sed Optimus Deus,
melius putavit ex malis bona facere,
ut ait Sanctus Augustinus, quàm ma-
la nulla permittere, imò ex malis
majora bona potentia suæ atque in-
finitæ Bonitatis admirabili pro-
digio elicit pro sua gloria; &
mirabilia opera sua, virtutem-
que eorum, quos tanquam instru-
menta elegit, facit inclarescere. Nun-
quam Primatus Pontificis quàm du-
rante Schismate Græcorum, solidi-
us firmatus fuit, per Viros Magnos,
quos Deus ad illum tuendum excita-
vit contra Schismaticos illos, sæpissi-
mè compulsos, ad eum agnoscen-
dum, eo ipso tempore, quò illum
deturbare studebant, & nunquam
unitas Sanctæ sedis, ad quam omnes
Christianitatis Ecclesiæ tanquam li-
næ in suo centro, ex quo emanant,
reduci debent, melius conservata
fuit, quàm in hoc magno Schisma-
te Occidentis, ubi eam agnoverant
& venerati sunt omnes populi, non
obstante Pontificum pluralitate; &
quidem magis quàm hodie, dum u-
nicus & solus est, cujus vita sanctita-
ti characteris mirificè congruit.

Oporet
Hæreses
esse, ut qui
probati
sunt, ma-
nifesti si-
ant. i. Cori.
15. v. 19.
S. August.

Hæc & similia patebunt in Histo-
ria ista, quæ, juvenior, atque, ut
sperare licet, utilior erit, etiam ex
eo, quòd pulcherrimam complectatur
partem illorum Europæ populor-
um, qui diversas in partes hujus
Controversiæ iverunt; cujus statum,
in quo erat, hic exponendum esse
A. 2 non

non diximus, sed differimus, usque dum successive in scenam presentis Historie sponte sua prodeant.

Septuaginta ferme jam labebantur anni, quod Pontifices Romanam Curiam habuerint Avenione, postquam Clemens V. eodem Sanctam sedem transtulisset; dum Gregorius XI. argumentis valde plausibilibus, & maxime argentibus, ac perpetuis sollicitationibus Sanctae Catharinae Senensis persuasus, tandem ad Sedem suam Romam restituendam se resoluit, quod cum incredibili Romanorum gaudio fecit, qui eum tanquam Deum in terris exceperunt. Nihil magis deplorandum ibi erat, quam status miserandus, in quo se se videbat illa Christianitatis Metropolis, tota ferme, ex tam longa Pontificum absentia, desolata, ac deformata; ditiones Ecclesiae distractae, quarum pars una rebellavit, alia vero a privatis Dominis occupabatur; & modicum illud residuum, bello, quod Florentini contra Sanctam sedem gererant, devastabatur. Gregorius, qui grandem possidebat animum eum magna prudentia & generositate, tantis mederi coepit malis, quae cessatura illi persuadebantur cum primum Romam esset rediturus. Sed cum spe sua delusum se videret, & mentem ad alia media pro tranquillitate Italiae procuranda applicaret (quibus Bononiam reduxit) pacem denique eum Republica Florentina tractaret; mors, quae illum ex hac vita anno sequenti sustulit, denud Ecclesiam, in abyssum perturbationum & majorum calamitatum demersit.

Sanctus Pontifex e propinquo res Italiae considerans, aliter illas quam Avenione degens e longinquo, intuebatur; & cum se in extremis constitutum vidisset, priusquam avertere malum praevium potuisset, horrendam deplorabat infelicitatem Ecclesiae imminentem, post mortem suam infallibiliter secuturam. Probe videbat, quod Romani, qui contra promissiones, quibus eum Ro-

man invitabant, de plenae submissione praestanda factas; auctoritatem supremam, inani duntaxat umbra Pontifici relicta sibi arrogabant, dominaturi essent in Conclave Cardinalium, neque permiffuri, Pontificem eligi ultramontanum, ne videlicet iterum Sanctam sedem Romam transferret aliud. Ex altera parte, credebatur, Cardinales Gallos; quibus duas partes Sacri Collegii consciebant, & protestari deinde possent, contra violentiam, quae illis irrogaretur in electione, in tali casu neque libera futura, neque Canonica. Consideratio ista cum exigua, quam in Italia habebat potentia, contra speciosa, quae illi dabantur, ad Galliam deferendam verba, eum induxit, ut existimaverit, se haud opportunum tempore inde abivisse & Romam redivisse, atque prius de hoc melius deliberandum fuisse, sui Praedecessoris exemplo Urbani V. qui cum primum Romam intrasset, innoxiam Avenionem fuerat reversus.

Propterea vicinus morti, manibus tenens Sacrum Jesu-Christi Corpus paulo antequam exspirasset, obtestabatur sibi assistentes, ut certas caverent utriusque sexus personas, quae revelationes producerent, & secundo eas procedi vellent; Cum per tales personas inductus ipse, dimisso rationabili suorum consilio, se, & Ecclesiam in discrimen Schismatis imminentis traxerit, nisi misericors Deus ei provideret. Inter has autem erant celebres duae Sanctae, Brigitta, & Catharina Senensis, & Petrus Infans Arragoniae Sanctissimus Religiosus Divi Francisci, de quibus hic Pontifex multa virtutis consummatae gesta audivit. Quod veritatem evincit utilissimam, ad praevendam omnem illusionem; nihil enim quod revelationes privatae, seu personis particularibus factae, tametsi verae forent, a Deo non semper ordinantur, pro universali nostrarum actionum regula, & quod securae viae, in rebus agendis semper tenenda, sunt scripturae Sacrae, Traditio-

Annus 1378. Anst. Vit. Gregor. XI. Arc. sin. l. 2.

Ep. Encycl. Pontif. XI. in Cod. M. S. Bibl. Vi-

Gerson. de evan. p. 2. Conf. 3. Wading. Ann. Mino. c. 4.

Ep. s. S. Cathar. Senen.

Annus 1377. Plum. Blondell. Corin. S. gon. Sabellie. Nussler. & alij.

Annus 1378.

Annus 1378. nes, sensa sana, recta ratio, sapientum Consilia, & super omnia directio eorum, quibus obedire tenemur.

Verum est, quod revelationes privatae, non raro eximij sanctis a Deo factae sint, in ordine ad particularem personae cujuspiam directionem aut instructionem; nihilominus ejusmodi revelationes, quae non pro tota Ecclesia proponuntur, eas duntaxat personas, quibus communicantur, obligant ad credendum, non vero totam Ecclesiam, tametsi revelationes tales ab Ecclesia quandoque approbentur. Haec tamen ipsae revelationes privatae, praesertim ab Ecclesia approbatae in magna semper habentur inter ceteros fideles veneratione; ita ut absque nota non levis temeritatis, aut etiam impietatis, argui non possint falsitatis aut mendacij. Unde non satis verosimile videtur, optimum Pontificem Gregorium, ideò indoluisse, quod Sanctarum revelationibus fidem adhibuerit, & ab eis, ut scriptor Gallicanus ait, deceptus fuerit; cum ejusmodi arcana caelestia divinitus manifestata, non ad deceptionem, sed ad saniora in rebus humanis gerendis consilia capienda plurimum conferant. Proinde Gregorius, merito indoluisse credendus est, quod Sanctis illis adhortationibus obtemperare, diu distulerit.

Ingens infelicitas, quam bonus iste Pontifex praeviderat, nec avertere poterat, illico post mortem, super Ecclesiam, ut praedicebat, devoluta est. Roma tempore illo specie quadam Aristocratiae gubernabatur, composita e Supremo Magistratu Senatorum, Consiliarijs & duodecim Brandereijs seu Tribunis Regionum urbis, a diversis, quibus distinguebantur vexillis. Isti, semper metuentes, ne Sancta Sedes iterum in Galliam transportaretur, & videntes Gregorium in extremis, simul congregati deliberabant de medijs, quibus novus Pontifex Romae semper mansurus esset. Ad Consilium hoc

Anst. Vit. Gregor. XI. Codex. Victor. Gi. con.

Annus 1378. Proieft. Cordim. vocati sunt, complures Praelati Romani Itali; inter quos erat Bartholomaeus Prignano Archi-Episcopus Barij, Vir magnae in Romana Curia auctoritatis, ubi officioungebatur Cancellarij pro Cardinale Pampelonenfi Avenione remanentis. Praeter utilitatem communem, quae ex mansione Pontificis in urbe Romana; etiam privatam suam omnes isti Praelati versabant in animo, quod unusquisque illorum spem sibi faceret ad Pontificatum ascendendi, si ultramontani ab hac dignitate supreme excluderentur. Quapropter postquam saepius ad deliberandum convenissent, praesertim post obitum Gregorij die vigesimo sexto Martij defuncti, sententiae Magistratus & primariorum Civium accesserunt, & omnes una voce concluderunt, unicum & efficax medium Pontifices Romae deinceps retinendi superesse, ut novus Pontifex eligatur vel Romanus vel saltem Italus. Desuper etiam statuerunt, ut ad hunc finem tantopere necessarium securè obtinendum, Magistratus vijs omnibus adhibitis, primo quidem suavitate, precibus & suasionibus uterentur, quae si non sufficerent, dein etiam coactionem & vim apertam admovebant, ad procurandam hanc electionem, ab illis, quibus unice jus eligendi Pontificem competeat: quae electio diversis temporibus, etiam pluribus & valde differentibus modis fiebat, de quibus, notitiam haud ingrati Lectori fore putamus.

Certum est, quod Jesus-Christus primum Summum Pontificem in persona Sancti Petri creaverit, eique commiserit curam suarum Ovium, quae per universam terram propagantur; & quod hic Sanctus primum suum successorem declaraverit. Linum; post hunc vero ab illis temporibus, alij omnes Pontifices post mortem suorum Praedecessorum eligebantur, sed modis valde diversis. Populus unitim cum Clero, & quandoque solus Clerus, de consensu tamen populi liberam instituebant ad

Annus 1378. ^{1378.} plura suffragia electionem primis quinque saeculis usque ad obitum simplicij Papae, post quem Odoacer Rex Herulorum & Italiae, legem condidit, vi cuius, praetextu occurrendi perturbationibus & incommodis, quae in electionibus Pontificum interdum eveniebant, prohibuit, nullum deinceps eligi Pontificem, nisi praevidi voluntas Principis cognosceretur de Persona ad Pontificatum elevanda. Lex ista libertati electionis tantopere adversa post annos circiter viginti abolita fuit in Concilio Romano quarto sub Papa Symmacho, consentiente Rege Theodorico, tunc magna cum sapientia & aequitate in Italia Regnante. Sed hic Princeps Arrianus, ferrox & crudelis sub finem vitae factus, qui Sancto Joanni Papae mortem aërumnis in carcere oppresso intulit, tyrannicè jus creandi Pontificem, sibi soli usurpavit, & pro Pontificatu Felicem IV. nominavit. Reges Gothi, qui ei successerunt, idem imitati sunt exemplum, cum ea tamen diversitate, quod tandem satis habuerint electum à Clero, confirmare, qui tamen possessionem Pontificatus capere, sine approbatione Principis non poterat. Justinianus Imperator, qui Gothorum Imperium in Italia destruxit, & alij post ipsum Imperatores, jus hoc usurpatum retinuerunt, & in tam probrosam servitute reduxerunt Ecclesiam, ut electum ad certam pecuniam summam persolvendam adegerint, pro confirmatione obtinenda, quam petere debebat, & qua non obtenta, nulla ei functio Pontificalis permittebatur. Anastasius in Vigil. Gregor. in Ep. 4. Pont. Bas. ann. 533. & 590. Constantinus Pagonates ab hac infami servitute Ecclesiam liberavit, hanc indignam exactionem abolendo: Interea tamen Imperatores aliquam semper auctoritatem retinebant, in electione Pontificum, qui absque consensu & approbatione Imperatoris non consecrabantur; usque dum Imperatores Latini, Caroli Magni Successores, Ludovicus Pius, Lotharius I. & Ludovicus II. Ecclesiam

Romanam suis liberassent Constitutionibus Imperialibus, & declarassent, atque statuisent, Electionem Pontificum deinceps liberè atque canonice secundum antiquas consuetudines esse instituendam. Durantibus illis horrendis saeculidecimi conturbationibus, & statu deplorando Sanctae Sedes in extremam desolationem conjecta, tyrannide Marchionum Hetruriae & Comitum Tuscanellae; hi Tyranni & Magnates Romani, denuo libertatem Ecclesiae opprimebant, creando & deponendo, pro suo arbitrio & placito Pontifices, prout nimirum, suis passionibus & commodis prodesse vel obesse videbant. Otho Magnus, ejus Filius, & postea Nepos illius Imperatoris, postquam evertissent tyrannidem eorum, qui tam indigae tractabant Ecclesiam, adhuc etiam ipsi eam in specie quadam servitutis tenebant, suae auctoritati subjicientes Pontificum electionem, quae ab illis dependebat. Sanctus Henricus Bavariae Dux & Imperator, successor Othonum illam plenae libertati restituit, permittendo hanc electionem Clero populoque Romano, ad exemplum primorum Imperatorum, quos supra memoravimus, eorumque amplissimas donationes Ecclesiae factas, confirmavit, dum Romae coronam assumeret Imperialem. Conradus Salicus nihil hac in re mutavit; sed Henricus III. filius ejus, & Henricus IV. ejusdem Nepos, consentientibus Romanis & Nicolao II. in Concilio Sutrinensi & Romano, possessionem resumpserunt juris & potestatis, usurpatae qua ipsi Pontifices eligerent, vel quem vellent, eligerent: quod postea, per varios abusus, qui se immiscebant, horribiles in Ecclesia perturbationes, & Schismata peperit, & consequenter bellum de Investituris inter Pontifices & Imperatores excitavit.

Tandem, durantibus adhuc uno ferme saeculo perturbationibus & Antipapis, quos Imperatores Schismatici ex una parte, ex altera vero factio-

Annus 1378. ^{1378.} *Itin. vret. ser. Apol. Bellar. 1. 2. Repl. contr. Col. aut. c. 9. Uccr. Dist. 23. c. 31.* ^{100.} ^{103.} ^{Luitpr. l. 6. Cranz. Met. Saxo. l. 4.} ^{Baron. ad ann. 1002.} ^{1014.} ^{Vid. Bas. rom. ad hunc ann. Greiser. Apol. Bas. rom. c. 12. & l. 2. Repl. Col. dist. 17.} ^{1046.} ^{1059.}

Concil. Rom. 4. sub Sym. Pap. 1. 4. Concil. Edit. Pa. 215. ^{202.} ^{226.} ^{Cassiod. l. 8. ep. 15.} ^{Anast. in Vigil. Gregor. in Ep. 4. Pont. Bas. ann. 533. & 590.} ^{687.} ^{Anast. in Agath. Anast. in Leon. 4.} ^{824.} ^{Anast. in Eugen. 2. Sig. de Reg.}

Annus 1378. ^{1378.} factiosi in populo & Clero Romano, legitime electis opponebant Pontificibus; Ecclesiae pax & libertas sub Innocentio II. stabilita fuit. Postquam enim famosum Schisma Petri de Leone, qui Anacletus dicebatur, & Victoris IV. ipenitus extinctum fuit, opera potissimum Sancti Bernardi; Cardinales omnes sub obedientia Innocentij reuniti, & a praecipuis Romani Cleri membris roborati, magna industria hujus Pontificis, omnibus conciliatis, & Sacro Collegio adscriptis, tantam sibi compararunt auctoritatem, ut post mortem Innocentij, ipsi soli Pontificem elegerint Coelestinum II. & ab illo tempore in possessione tam pulchri Juris se conservarunt, ita ut deinceps neque Senatus, neque Populus, aut residuus Clerus partem aliquam in hujusmodi electionibus habuerit. Erant igitur usque ad obitum Gregorij XI. anni ducenti triginta quinque, quibus Cardinales Soli possessionem tenebant juris ad electionem Pontificum, quam in Conclavi instituebant inclusi, ab Honorio III. vel secundum opinionem quorundam Authorum, à Gregorio X. & ut legitima & Canonica esset electio, eam liberam, cum duabus partibus suffragiorum esse oportebat. Nihilominus Gregorius XI. superventuras praevidens conturbationes, nisi quantocyus liberè eligeretur successor, tribus ante mortem diebus, Bullam edidit, qua Cardinalibus pro hac sola vice permittebat, electionem Pontificis cum sola suffragiorum pluralitate fieri, si ita expedire judicaverint. Illo ergo tempore non nisi viginti tres erant in Sacro Collegio Cardinales; octodecim Galli, quatuor Itali & unus Hispanus. Ex his septem Galli aderant, sex quos Gregorius Avenione Romam abiens reliquerat, & unus in Hetruriam missus fuerat: ita ut non nisi sedecim Romae pro electione Pontificis fuerint, quatuor Itali, videlicet Petrus Corsinus, Cardinalis Florentinus, Fran-

ciscus Theobaldeschus Romanus, Cardinalis Archi-Presbyter Ecclesiae Sancti Petri, Simon de Borlano, Cardinalis Mediolanensis, & Jacobus Cardinalis de Ursinis Romanus; Hispanus Petrus de Luna Arragonius, & undecim Galli, è quibus septem erant Lemovicenses, nempe Joannes de Gros Cardinalis Lemovicensis & Magnus Penitentiarius, Guilielmus de Aigrefeuille seu de Agrifolio Cardinalis tituli Sancti Stephani in Monte Coelio, Bertrandas Lagier Cardinalis de Claudeya, Petrus de Sortenac seu de Bernia, Cardinalis de Vivieris, Guilielmus de Noëlle Cardinalis Sancti Angeli, Petrus de Verucho Cardinalis Sanctae Mariae in via Lata, & Guilielmus de Maillesec Episcopus & Cardinalis Gelesensis, Hugo de Mont-Relaix Episcopus Briecensis Cardinalis Britanniae, Gerardus de Puy Abbas & Cardinalis de Monmosti, & Petrus Flandrinus Cardinalis Sancti Eustachij.

Hi sedecim Cardinales, ante Conclave magnopere dissentiebant de eligendo Pontifice. Duodecim ultramontani consentiebant ad excludendum Italum, & eligendum è suo corpore Pontificem: sed undecim Galli, septem Lemovicenses, quae de sua natione intra viginti novem annos, quatuor consequenter habere Pontifices, quintum habere volebant; quatuor alij, pertæsi horum dominationis, unum è suo gremio creare cupiebant, nè videlicet penes unam solam Pontificatus maneret Provinciam. Quatuor Itali è contrario, qui uti Romani, metuebant, nè Sancta Sedes iterum in Galliam transportaretur, unum è suo numero eligi magnopere satagebant: & super omnia Cardinalis Ursinus, Romae potentissimus, totò animo ad Pontificatum aspirabat, & ad eum obtinendum omnes adhibebat conatus.

In hac dispositione animorum constitutis Cardinalibus, Itali & quatuor Galli Lemovicensibus contrarij, ad hos excludendos conven-

Panvin. ad Plat. post Innoc. 2. Ciacon. in Coelest. 2. 1143. ^{1143.} ^{Ciacon. in Honor. 3. Panvin. ad Vit. Greg. X. 1174.} ^{M. S. Proceff. ap. Meib. Camp. f. 35. ex Bibliothec. Harlad.} ^{Ciacon. Auth. Vit. Gregor. Ep. Card. ad Avenion. apud Rayn. n. 19.}

Annus 1378. ^{1378.} ^{Ciacon.}

Annus 1378.

rant, & utriusque sperabant, quod sibi reciproce assistentes, Pontificem de sua creare possent Natione, in casu, quod Lemovicenses tandem se resolverent ad excludendum unam solam partium ipsius adversarum. Sed quia semper obfirmati apparebant, ad excludendam utramque partem contrariam, timendum videbatur, ut longissimè electio Novi Pontificis, in tanta protraheretur divisione; quæ subito desijt, furioso impetu Romanorum, qui prima & præcipua erat novæ, majorisque causa divisionis, ex qua funestum exortum est Schisma. Dum partes duæ bellò se impetunt, si tertia utramque impetat, plerumque suam suspendunt querelam, & ambæ unitis viribus contra tertiam tanquam contra hostem suum communem arma convertunt, quod in præsentī apparuit occasione. Dum enim hi & illi Cardinales inter se dissidentes contra se invicem jungerentur, Branderesij secundum resolutionem in suo conclusam consilio, videntes nullam se adhuc aspectos de proposito concepto securitatem, postquam cum singulis seorsim egissent Cardinalibus, rogabant, ut simul omnes congregarentur; ubi unus cæterorum nomine dicebat: *se cum suis Collegiis venire missos à Senatu Populoque Romano, ad demonstrandum, quod Ecclesia Romana, translatione in Galliam Sanctæ Sedis, in lamentabili manserit septuaginta annis captivitate, sicut Israëlita in Babylonica; quod ea durante, Roma Orbis Christiani Metropolis longe plura perpassa fuerit mala in Spiritualibus æquè ac temporalibus ex absentia Summorum Pontificum, quàm tempore Barbarorum, qui eam crudeli sua dominationi subjectam tenuerunt: quod à Pontificibus deserta Sancti Petri Sede, aliud videre non fuerit, quàm rebelliones, & cruenta bella, quæ ditiones Ecclesiasticas desolabant. Quod Provincia, atque Civitates majori ex parte usurpata fuerint à Tyrannis, qui eas occupabant. Quod Respublica vicina ac Principes Lombardia, etiamnum partem earum retinerent; residuum verò*

Auth. Vit. Gregor. Chron. Vi. Flor. Hist. Flor. Car. din. Ciacon. Spond.

perpetuò devastaretur hostium incurfionibus, qui ferrum & flammam usque ad portas deferrent urbis Romane, quæ auctoritate & viribus desituta cursura vel potiùs inundationem sistere non posset tanti furoris. Sed super omnia quod facies tanta urbis, quæ aliàs in summa erat orbi universo veneratione, adeò deformatam se videat, ut pro Civitate Sancta & Capite Religionis dignosci non possit. Quod Tempia celeberrima & Sanctissima in Christianitate, augusta illa monumenta pietatis Constantini Magni, ubi Summi Pontifices, cum insignibus Supremæ suæ dignitatis capiunt possessionem Sedis Apostolicæ, penitus neglecta maneant, sine honore, sine ornamentis, sine instauratione, & omni ex parte ruinas minentur. Quod tituli Cardinalium, illa Sacra Loca, quæ sacrarum reconditoria sunt Reliquiarum, tot Martyrum, derelicta maneant ab illis, qui ab eorum titulis & nominibus recipiunt honorem, & eorum curam habere tenentur, tellis, portis & muris destituantur, pecoribus exposita, herbas ad ipsa usque Altaria depascenibus. Quod idcirco fideles Romani amplius nec devotione, cui vacare non possunt in Ecclesijs profanatis, neque utilitate ad negotia tractanda pro impetrandis à Pontifice gratijs, alliciantur, qui cū scandalo suam deserunt Ecclesiam. Quod hac infausa Civitas in grandem & horribilem vergat solitudinem, & mundi perisema fiat, cum tamen adhuc sit Caput Orbis in Spiritualibus, prout olim erat etiam in temporalibus. Addebat: Quod omninò persuasum habeatur fore, ut ad tam grande malum impediendum, nè in illud Roma rursum incidat, summâ & absolutâ necessitate exigente, ultramontani à Pontificatu excludantur, qui tanto tempore Sanctam Sedem extra Romam detinuerunt, & Pontifex Romanus vel saltim Italus eligatur. Proinde quod humillimè supplicent Sacro Collegio, ad deferendum tam justo Populi Romani petito, qui adeò firmiter est resolutus ad obtinendum, quod tanto jure postulat, ut alioqui secundum omnem apparentiam ipse sibi justitiam procurare velit, neque

Annus 1378.

impe-

Annus 1378.

impediri poterit, quin Cardinales invadat. Denique desiderari, ut priusquam Conclave ingrediantur, mentem suam clarè aperiant.

Quamvis adeò insolita propositio demulcere aliquatenus potuerit Ipem Cardinalium Italarum, qui ad Pontificatum aspirabant, honor tamen & conscientia, atque etiam utilitas, nè viâ tam violentâ eligerentur, omnes illos cum ultra montanis in eandem univit sententiam, quæ magna cum constantia, pro reponso expressa fuit Branderesijs, quibus nomine Sacri Collegij dicebatur. *Quod de hoc magno negotio, tractari nullatenus possit extra Conclave: ibi deinde Cardinales post maturam deliberationem, eligent cum divina gratia, sine acceptatione personarum vel nationum, quem in conscientia magis idoneum, ad gubernandam Ecclesiam Dei judicabunt. Ceterum caverent Branderesij, nè hac de re porro loquantur, prout jam locuti sunt; neque minas intendant, quæ locum præbent, credentibus, quod violentiâ uti vellent. Quod idcirco Sacrum Collegium, in antecessum præfretur, si violentia & coactio aliqua intervenerit, electio futura sit nulla & irrita; ille verò, qui hac ratione Pontifex eligeretur, non nisi intrusus foret. Sed homines illi, volentes absolutè Pontificem vel Romanum vel Italum, non cessabant eandem quotidie dicere atque repetere, cum augmento minarum à Populo, cuius furori resisti non posset.*

Amplius fecerunt. Metuentes enim nè Cardinales Romam elaberentur, & in alium locum secederent, ad eligendum liberè quem vellent Pontificem, Vigiliis ad portas urbis constituerunt, & pontes, transitus, atque ædes omnes per terram & aquam occuparunt: ita ut, nemo vel Romam intrare, aut inde migrare, sine illorum permissione valeret. Imò ex urbe omnes illos ejecerunt, qui Cardinales defendere potuerunt, & violentiam illis inferendam avertere: sed locò illorum, omnem faciem hominum, quos in agris colli-

Auth. Vit. Gregor. Chron. Vi. Flor. Ciacon.

Auth. A. nonym. Vit. Greg. Cod. Viti. Spond.

Tom. 1.

gere poterant, maximè autem Montanos, feroces & semibarbaros homines, advocarunt, qui armis instructi plateas omnes indefinenter percurrerant, ad incutiendum Cardinalibus majorem terrorem, & innumeris insultationibus domesticos illorum invadebant, mortem minantes, nisi quantocyus Populo Romano satisfiat. His eisdem hominibus Magistratus, qui eis absolutè dominabatur, custodiam Conclavis commisit, neque admisit, ut Cardinales more consueto, sibi custodias constituerent, ad securitatem non solum Conclavis, verum etiam suarum personarum, quod haud æquum censeretur, arbitrio hominum ignotorum se concedere, quorum incerta erat fidelitas.

Sic nimirum omnia in continua perturbatione atque tumultu gerebantur, usque ad diem septimum Aprilis, & violentia cum furore amplius invalescebat, quando Cardinales tandem Conclave intrare debebant. Tum enim omnis Populus, & Montani cum armis accurrentes, ad magnum Sancti Petri atrium, & maximè ad ingressum Palatij, ubi præparatum erat Conclave, Cardinales circumdederunt, & horrendum in modum clamarunt. *Papam volumus Romanum vel Italum, Talem habebimus: alioqui sciemus nobis procurare justitiam.* Et id ipsum sine intermissione cum formidabilibus minis repetentes, in ipsum Conclave se coniecerunt cum Cardinalibus, qui ægrè per confertissimum & densissimum populum penetrare, & ad Conclave pervenire poterant. Cùmque tandem, nocte ingruente, claudendum erat Conclave, & contumaces illi recedere debebant; omnem illam Palatij regionem involarunt, quæ spatium illud circumdabat, & cubicella Cardinalium occuparunt; alij verò Palatium deforis, nè ullus inde egredi posset, cingebant: postmodum ad Conclave conversi, omnibus viribus, minas repetendo Cardinalibus, vociferabantur, & cum extre-

Annus 1378.

tre-

Annus 1378. *Trevisa. vol. 2. c. 12.* tremas insolentia dicebant, quod nisi postulatis annuant, se facturos Cardinalibus capita magis rubentia, quam sint ipsorum Galeri: quod illos vehementer conterruit, qui nimium, prout amoenè quidam illius temporis observat scriptor, occasione illa malebant Confessores esse, quam Martyres.

Ex Codic. Eccl. Dur. apud Sp. ad. Dicitur etiam, quod durante illo tumultu, terribiliter eruperint conrufcationes fulminis, quod super duas in Conclavi Cellulas decidit Cardinalium Gebennensis & Arragoniæ, qui postea in hoc Schismate Pontifices fuerunt electi; & insignia defuncti Pontificis Gregorij XI. combusserit. Sed de hac circumstantia (uti etiam de alijs quibusdam) dubitare licet, quæ non satis authentica reperitur, & similis esse videtur illis prodigijs, qualia ex incerta fama nascuntur, & in nimia credulitate tanquam præfagia futurorum facile recipiuntur. Quidquid de hoc sit, certum dicitur illud, quod indies tumultus creverit. Nam Branderesij cum ingenti factiosorum numero, scientes, quod Cardinales eo tempore in suis segerent Cellulis, portam Conclavis aperiri curarunt, & contra consuetudinem & legem intrarunt, quæ neminem ingredi permittit, priusquam electio Pontificis publicetur; & mira cum audacia illis imperiose dici curant, ut sine mora, eo ipso tempore convenirent, audituri, quæ Populus Romanus illis significari mandat.

Quamvis nihil magis insolitum & insolens hac ratione agendi fuerit, oportebat nihilominus Cardinales audaciam istam perterritos, ex qua funestissimum quidpiam ominabantur, mox in Capella, electioni destinata congregari; ubi ductor furiosæ turbæ ferociter Cardinales allocutus dicebat: quod postquam semper hæcenus, responsum clarum negaverint ad postulata Populi, de non eligendo Pontifice, nisi Romano vel saltim Italo; denuo illis eadem proponantur postulata, ad quæ illis hoc ipso momento, clarè ac diseretè

Annus 1378. sit respondendum, ut Populo Romano, qui responsum expectat, referatur. Cum ad hæc omnes Cardinales, uti antea respondissent, se facturos, quæ Spiritus Sanctus inspirabit, daturusque cum divina gratia Ecclesiæ caput, cum quo universus Orbis Christianus, poterit esse contentus; Nos autem, replicabant insolentissimè Branderesij, *Vobis declaramus, quod, nisi postulata perficiatis, populus in Vos insurrecturus sit, ita ut ab ejus furore, vos defendere ferè non valebimus. Ecce cum Vos hac ratione nobis loquamini, omnes una voce reponerent Cardinales, & nobis declaratis, vim nobis inferendam esse; nos quoque protestamur, quod in hoc violentia casu, à nobis electus, quem Vos verum Papam credere vultis, talis nullatenus sit futurus.* Desuper Branderesij recesserunt, & clauso iterum Conclavi, Cardinales ad suas Cellulas se ad forum capiendum receperunt. Sed horrendus Populi impetus quietem non concessit.

Nam furiosi homines, Palatium obsidentes, & alij, omnia intra illud occupantes, formidabiliter tota nocte clamabant, se Papam vel Romanum aut Italum, minasque horrendas jactabant, omnes trucidandi Cardinales, nisi talem haberent Pontificem. Illi etiam, qui Conclave infestabant, hastis & securibus aditus ad terrendos Cardinales concutiebant, fascis lignorum, siccarum arundinum & palarum congregabant, minitantes immisso igne flammis omnes in Conclavi cremandos, nisi quanto citius satisfaciant postulatis. Quapropter summo mane Cardinales, quibus pavor incussus, & ingens tumultus, nè momentò quietem concesserat, in Capella conveniunt, ubi dum Missa electioni præmittenda celebraretur, in majori quam antehac periculo se constitutos viderunt: Illi enim effraenes circa ipsam Capellam, concurrentes contra Conclave, sine omni respectu Loci Sacri, aut Mysteriorum Divinorum, quæ celebrabantur, su-

Annus 1378. as multiplicabant vociferationes & minas cum horrendis ululatibus, ita ut Sacerdos apud Altare nequiverit audiri: eodemque tempore, signo Campanæ Sancti Petri, & Capitolij auditò, omnes qui adhuc ex populo in ædibus remanserant, velut insani-entes ad Sanctum Petrum armati, sicut in aperto bello advolarunt: & alij turmatim in Palatium currebant, alij totum forum exterius implebant, & insanis clamoribus, & in portam Conclavis irruptionibus, effecerunt, ut tres Cardinales Capita Ordinum, ad fenestras atrium versus, exhibere se debuerint populo, ut, quid vellet, audirent. Tum de repente omni, ad eorum præsentiam tumultu, sedato, Cardinalibus alta & clara voce dicebatur, quod nisi statim & absque omni mora interposita Pontificem faciant Romanum vel Italum, omnes in frustra sint dilaniandi: Id ipsum eis nonnulli ultramontani confirmabant, populo immixti, suadebantque nè diutius, populo satisfacere, atque ita salutis suæ consulere differrent.

Frustrà quærebatur modus sedandi furorè populi. Dum clamores & impetus contumaciam majore cum furia resumerentur, necesse judicio cæterorum omnium censebatur, ut Cardinales promitteret Populo, die sequenti ante horam nonam futurum esse, quod postulabatur; & sperabatur, quod hoc brevi intervallo furor aliquatenus mitigari posset. Sed varia spes erat. Bona illa verba, instar modicæ aquæ in magnum rogam injectæ, iracundiam, vel potius rabiem furentium inflammârunt magis, qui denuò clamabant, illicò & sine mora satisfaciendum esse postulatis, & rursum Portam Conclavis adeò impetebant, ut Cardinales, videntes illam esse perfringendam, & metuentes, nè invasi omnes trucidarentur, dici illis curare debuerint, se jam jam desiderata facturos. Prius tamen cautelas necessarias in tanti momenti negotio capiendas esse censebant, ad evitandas funestas se-

quelas. Proinde omnes ferme Cardinales, & maxime ultramontani protestabantur, quod electionem Pontificis Itali, non nisi coacti & metu mortis intentatæ sint facturi, quam in libertate atque securitate nullatenus facerent. Nonnulli etiam, antecederent jam & privatim coram Notario publico idem fecerunt. Alii etiam Itali addebant, quod, si hac ratione eligerentur, nunquam sint electionem hujusmodi acceptaturi, de cujus nullitate nullatenus esset dubium. Nonnulli denique dicebant, se non duros suffragia nisi cum conditione, ut in libertate constituti ad novam procedant electionem.

Postea, cum ultramontani nullum vellent è quatuor Italis præsentibus, alij verò Avenione manentes, Galli essent, omnes extra Sacrum Collegium oculos in Bartholomæum Prignanum Neapolitanum, Archi-Episcopum Barij conjecerunt; eumque inter omnes alios Prælatos propterea elegerunt, quod, prout in actuali declararunt electione, cum testis esset violentiæ factæ, ipse tanquam Doctor in Sacris Canonibus, probè sciret talem electionem nullatenus posse subsistere, & aliunde esset in existimatione Viri probi & conscientie bonæ; atque ita credebant, quod si hanc dignitatem acceptaret, ad ipsos ex periculo extremo mortis imminenti eripiendos, ei postea renuntiaturus esset, cum primum in loco securo libera posset institui electio.

Et profectò Simon Cramoldus Patriarcha Alexandrinus, qui eo tempore vivebat, in parvo Tractatu de hac electione in lucem dato, asserit, Pontium Veraldum cum jramento sibi protestatum fuisse, quod dum in Ecclesia Sancti Petri esset cum Archi-Episcopo Barij intrantibus in Conclave Cardinalibus, Prælati iste, magnus ejus amicus, viso populi horribili impetu, & violentia Cardinalibus illata, dixerit, quod electus in tali tumultu, nullatenus

Annus
1378.

tenus foret Verus Papa, nec illum pro tali unquam agnosceret. Quidquid de hoc sit; cum Archi-Episcopus electus in Conclavi non adfuerit, priusquam ejus electio promulgaretur, oportebat ejus explorare consensum; proinde cum sex alijs Prælati Italici advocatus est; ex quo, colligebant omnes, unum ex illis eligendum esse.

Theodor.
Niem.
l. 7. c. 2.

Sed dum Cardinales tractarent cum Bartholomæo, qui absque magna difficultate in suam consensit electionem, quam, licet non ignarus omnium quæ gesta sunt, semper optimam & omnino legitimam censebat; & nihilominus majori ex parte Cardinales, durante hoc intervallo satis pacato, & tumultu aliquantum subsidente, de illa rectificanda fatagerent, atque ad nova suffragia procederent rursus non prævisus eventus repentina commotio & violentia populi, majori cum furia quam antehac erupit: dum enim populus totum Sancti Petri atrium impleverit, promulgationem electionis expectans, homo quidam à Cardinali Ursino, qui Pontificatum extremè concupiebat, subornatus, totis viribus clamare cepit, Bariensem electum & ultramontanum esse. Habuit autem defunctus Pontifex in suis servi-

Niem. c.
2. Traët.
D. de Pny.

tij, quemdam Joannem de Bar Lemovicensem, qui secretus erat Cubicularius, homo Romanis, propter suam arrogantiam & dissolutiones magnopere exosus. Tum Populus, credens hunc ipsum Joannem de Bar, electum esse; in toto illo atrio, terrificum rumorem & conturbationem excitavit: illi verò qui partibus adhærebant Cardinali Ursino, erantque numero permulti, volentes ex hac favente occasione ad suos fines proficere, clamabant; quòd postquam decepti essent, Pontificis Gallici creatione contra fidem datam; Cardinales cogendos esse, ad eligendum alium, qui sit Romanus: desuper in palatium, cum Populo & Magistratibus irruentes, cum horrendis ululatus repetendo, Papam

Attest.
Cardin.
Anton.
Boni.
Ciaccon.

Romanum volumus; portam Conclavis perfrugerunt, Capellam intrarunt, portam Sacristiæ, in qua se Cardinales salvarunt, securibus everterunt, eosque evaginatis gladijs armati circumdederunt, semper horrendis clamoribus, Papam Romanum postulantes; donec tandem quidam Cardinalis, ut mortem vitaret, dixisset, eos deceptos esse, & quòd Cardinalis Sancti Petri fuerit electus: sed quia electioni consentire nollet, ad ipsos pertinere, ut eum ad consensum inducant, ab ipso Sacro Collegio rogati.

Nec pluribus erat opus ad sistendum Populi tumultum. Nam sine mora, in tanto impetu, non examinata rei veritate credebatur Populus se votis potitum, & Cardinalem Sancti Petri, Theobaldescum Romanum, esse Pontificem. Mox idem rumor in toto Palatio increbuit, & ex Palatio in urbem se effudit; multitudo hominum in Conclave concurrit, ad exhibendam novo existimato Pontifici venerationem, qui erat bonus Senecio octogenario major, adeò artithide gravatus, ut ambulare nequiverit, eum tamen violentè ut renitentem, in Ecclesiam Sancti Petri asportarunt, ubi multitudine populi opprimendus videbatur; super Altare Sancti Petri more solito collocarunt, clamantem quantum poterat, se papam non esse, sed Archi-Episcopum Bariensem electum fuisse. Sed frustranea erant omnia, quæ dicebat; reportatus est in Palatium Pontificium, ubi, quid quid ad elidendum errorem dixisset, tanquam Pontifex usque in diem sequentem tractatus est; ubi tandem rei veritas innotuit, quòd nimirum, Bartholomæus de Prignano Archi-Episcopus Barij, omnium Cardinalium suffragijs electus fuerit. Tum primò Populus videns Pontificem saltè Italum electum esse, votis suis satis factum esse testatus est, illumque pro vero Pontifice agnovit.

Interea Cardinales suaviter à Palatio evadebant, dum Cardinalis

Attest.
Card.
Niem.
Anton.
Boni.
seg.
Attest.
Card.
Ciaccon.Annus
1378.Annus
1378.

Sancti Petri in Ecclesiam, à creditibus illum esse Pontificem, deportaretur, & alij se in sua recipiebant Palatia, quæ sepimentis muniabant, alij Castrum Sancti Angeli petebant, alij etiam transvestiti ex urbe discebant. Sed Electus, qui ab omnibus ritu solemniori, & cum cæremonijs usitatis agnosci volebat, omnes revocari curavit: & non tantum ex urbe, uti rogabant, ad ratificandam in loco securo & libero ejus electionem migrare non permisit, verum etiam adhibita Magistratum & Brandensorum autoritate, ad comparandum, qui Romæ aderant in Palatio, coëgit. Et quantumvis illi, qui se in Castrum Sancti Angeli receperant, procuracionem in scriptis miserint, ut eorum nomine in Throno collocaretur, jubebat nihilominus eos in persona comparere, sicut etiam alios extra Romam degentes, ut ita ab omnibus Cardinalibus congregatis solemniori ritu ad Thronum Sancti Petri elevaretur; qua elevatione peracta, altum conscendit Propylæum, & Benedictionem Papalem Populo impertivit. Denique, tota Nobilitate Romam reversa, solemniter coronatus est, die Paschatis, decimo octavo Aprilis: deinde cum pompa magnificentissima ad Sanctum Joannem in Laterano, pro capienda consueto more illius Ecclesiæ possessione deductus; rursus pro Vero Pontifice ab omnibus agnitus fuit, quin ululatum minimam violentiæ mentionem fecisset, dum nemo volebat, in quæstionem vocare illius electionem; quam ipso factò rursus omnes approbaverunt.

Auth.
Chron.
M. S. Bibl.
Pistor.
Auth.
Vir. Greg.
Baldus.
Freisard.
Anton.
Boni.
seg.

Hæc sunt, quæ propius ad veritatem accedere, asserit Author Gallicanus; circa hanc electionem Archi-Episcopi Barij, qui nomen Urbani VI. assumpsit. Et quamvis non desint, qui de hac electione aliter scribant; illis tamen deferendum esse putat, qui ferme omnes eo tempore, vel paulò post scripserunt, & Romæ præsentibus erant, ac gesta illa spectabant: quæ consonant cum ijs,

quæ Celeber Juris Consultus Baldus, qui sub Pontificatu Urbani VI. floruit, facta esse ingenuè fatetur, tametsi causam hujus Pontificis defendendo æquissimo jure dicat, quòd violentia illa & metus ex illa ortus, non impediverit electionem fuisse Canonice, eamque à Cardinalibus illum ad Thronum elevantibus & coronantibus fuisse ratificatam, accedente trium ferè mensium spatio, quò cum illo tanquam cum Vero Pontifice agebant. Etiam Alphonsus Ciacconius, qui cum laude Vitas Pontificum scripsit, pari ferè modo refert, prout videri potest in suo Libro Romæ in Vaticana Typographia impresso, cum additionibus doctissimorum Virorum, quæ opus ejus magnopere auxerunt. Illud autem majoris considerationis, & ponderis, Gallicani scriptores putant, quòd duodecim, Cardinales ultramontani, extra Romam, & in plena existentes libertate, legaliter, cum juramento & instrumento authentico, die secundo Augusti ejusdem anni protestati fuerint, quòd omnia in Conclavi, prout rerulimus, facta sint; nisi planè constaret, eos ab Urbano asperò agendi modò, graviter offensos fuisse atque hanc ob causam ab eo secessisse. Neque odstat, inter hos Cardinales, fuisse sapientes & probos atque insignis virtutis Viros, quales inter alios erant Cardinalis de Agrofoglio, Pieta-viensis, Limovicensis, & Glandevensis, qui perjurij arguerentur, & quòd in eo usque ad mortem perseveraverint, dum constanter eadem asseverabant. Similem protestationem in suo testamento Cardinalis Mediolanensis Simon de Bressano fecisse dicitur, quòd post triennium Nicæ in Provincia paulò ante mortem condidit. His probationibus nititur author Gallicanus; quarum tamen pondus elidi videtur, aliorum Authorum fide dignis relationibus, quæ disertè asserunt, à populo nullam violentiam Cardinalibus in Conclavi congregatis illatam fuisse.

Annus
1378.Attest.
Cardin.
Cod. Vi.
Flor.Thea-
saur. de
Char-
res. V.
D. de
Pny. de
Schismat.
pag. 209.

B ;

Nec

Annus 1378. Nec omnino prætereunda videtur animadverso, apud Papebrochium; quod, qui Gregorij Papæ XI. vitam apud Bosquetum descripsit auctor Gallicus, de electione subsecuta conscripserit, qualia potuit, Clementino Schismati adhærens, ex suæ factionis sensu: contra quæ aliæque, à Gallis adversus Urbani electionem proferri solita, multa in ejus favore monumenta documentaque producant Annalium Ecclesiasticorum Continuatores Abrahamus Bzovius & Odoricus Raynaldus. Magni certè momenti est, quod Comes Flandriæ Ludovicus, Francorum partibus tam constanter aliàs in hærens, ut omnes fortunas, ditio- nes, & vitam ipsam eisdem consecraverit, nullis suorum sapius ea de causa rebellantium conatibus à fœdere Gallicano revocabilis; nunquam tamen induci potuerit quantifcunque confœderatorum Gallorum sollicitationibus, ut Clementem pro Vero agnosceret Papa; à cujus ipsiusmet manu dicebat se habere literas de legitima electione Urbani: quas intercidisse dolendum esset magis, nisi multæ extarent aliæ ejusdem de eadem re, & forsân eodem tenore, ad Imperatorem, aliæ item aliorum, nec non Cardinalium Romæ præsentium, ad absentes Avenione: has autem omnes, meras simulationes, metûque extortas fuisse, credat qui potest.

Illud præterea notandum venit, ad sinceritatem pertinens Historici, qui animò non præoccupatò scribit; discernendum esse; inter Authores; qui pro una vel altera litigantium partè scripsere. Thesaurus de Chartres, de Pny, Galli sunt; author vitæ Gregorij Gallus est. Theodorus Nyemus de Nyem, cujusctunque Nationis, auctor est suspectus, de quo hic loquitur Brietius; quòd cum de gestis Urbani Pontificis duo scripserint, Theodorus Nyemus de Nyem inimicus, & Gobellinus amicus, neutri satis adhibenda sit fides de hoc Schismate, ejusque fautoribus,

Briet. in Chron. pag. 725.

sapè potius ex affectu quàm æquitate judicanti. Attestatio Cardinalium ex Codice Victoriano pariter suspecta est, uti ex Manuscripto apud Papebrochium, ex actis electionis patet; ubi refertur & concluditur, quòd longa verborum serie Pontificis Urbani narrata sit assumptio pro eo, quòd Schisma subsecutum longioris temporis fuerit, & multorum malorum, causa, & ut ex gestis in electione intelligi posset iustitia tituli ejus Papalis: quamvis longè aliter à Cardinalibus, qui recesserunt ab eo, postea fuerit assertum; qui metum prætexebant in constantes viros cadentem, in actu electionis intervenisse, quem trium mensium spatium, quò continuè cum Papa Urbano fuerunt, nunquam allegarunt, sicut reverà allegare non poterant; & sine dubio quærere debebant aliquem ad secessionem suam colorandam titulum; ut proinde attestatio eorum esse possit meritò suspecta. Hæc ad exponendam hac in parte Historiam, quam de electione Urbani VI. nihil penitus in re tam incerta decidendo referenda esse duximus, prudenti Lectoris judicio cunctare linquendo.

Bartholomæus Prignanus erat Neapolitanus, ex illa Urbis Neapolitanæ regione, quæ Infernus appellatur, natus ex Patre Pisano & Matre Neapolitana, utroque nobilis familiaræ, annorum circiter sexaginta, staturæ paulò supra mediocrem, obesus & repletus, complexionis fortis & robustæ, coloris profundè fusci, oculis igne plenis; naturæ fervidissimæ, intellectus vivacis, quem assiduò & magnò studio excoluit, & capacissimum reddidit, præsertim in juris prudentia, & Sacrorum Ecclesiæ Canonum, consuetudinum & Styli Romanæ Curia peritia; qua de causa ad munus Cancellarij absente Cardinali Pampelonensi, qui Avenione manserat, longo tempore ob-eundum, fuit adhibitus. Maximam autem sibi comparavit valde probi Viri existimationem, præclara virtute,

Annua 1378.

Papebroch. cit. pag. 101. n. 30.

Niem. l. 1. c. 1. Ciaccon.

Annus 1378. tute, quæ in ejus vivendi ratione ante Pontificatum elucebat; videbatur valde humilis, modestus, literatorum & virtute præditorum amicus, devotus, mortificatus, diu noctuque Cilicio vestitus, totò Adventu & à sexagesima usque ad Pascha jejuniis, pro gloria Dei & pro bono Ecclesiæ magnopere Zelosus, quod sollicitè recommendabat singulis Cardinalibus, ut videlicet illud in imminente Pontificis electione unice præ oculis haberent. Sed cum primùm Thronum conscendit, adeò prodigiosa in ejus vita consecuta est cum fortuna mutatio, ut totus alius homo apparerit; videturque multis, & præcipuè Gallis jam offensis, superbus, arrogans, ambitiosus, imprudens, iracundus, impetuosis, vindicativus, inexorabilis, & severus usque ad horrendos crudelitatis excessus: ut ita, derepentè ab uno extremo in alterum transiens, permultis occasionè præbuerit credèndi, quòd vel nullas habuerit virtutes, quas ante suam præfererat exaltationem, vel quòd eadem fortuna, quæ illum ad tam sublime fastigium elevavit, illas in momento ademerit, dum illis pro conservando honore & securitate propria, maxime indigebat. Sic nimirum vitia subtili occultata hypochrissi, ut scopus conceptus attingatur, ferme cum primùm obtrinetur, erumpunt; & apparentiæ virtutis, quibus illa magno cum artificio tegebantur, eodem ferme tempore illicò dissipantur, quò creditur, vim sibi non esse inferendâ, dum possidentur, quòd quærebatur.

Interea novus Pontifex, dum se in Throno Sancti Petri bene firmatum cerneret, ad omnes Principes Christianos scripsit, & ad omnes Episcopos Literas Circulares misit; in quibus dicebat, se raro & mirò modo, qui non nisi à Spiritu Sancto emanare poterat, mox communi omnium Cardinalium consensu electum fuisse, tametsi nunquam de Sacro fuerit Collegio. Idem fecerunt Cardinales communi omnium & sin-

Ep. Encycl. Urb. ap. Spond.

Litt. Card. in Cod. Vi-

Annus 1378. guli privato nomine, & scribebant, electionem Urbani, quidquid contra illam diceretur, liberam fuisse atque Canonicam. Aliqui tamen malè affecti occultâ viâ ad Carolum V. Galliarum Regem scripsisse dicuntur, nè quidquam eorum crederet, quæ pro Urbano significabantur, quia nimirum cuncta præstare cogebantur, quæ Electus iste atque Magistratus exigebant, alioqui periculum vitæ incurfuri; Et quia exactè observabantur, vereri poterant, nè si quidpiam contra Urbanum scriberent, literarum ipsorum in manus ejus incidere, & malè ab eo tractarentur. Sed hæc à solis Gallicanis, suspectæ fidei referuntur.

Hæc animorum dispositio parum favens Urbano, multum defecit ex modo gubernandi non omnino præsentente, admodum rigido & extratempus severo, atque nimium impetuoso, qui temperamentum suum atrabiliosum secutus, ubi lenire debuisset animos, ut in suas illos partes induceret, ad liberam & voluntariam sui novam agnitionem, adeò illos exasperabat, ut tandem ad extrema consilia mentes converterint. Fuit enim Urbanus Vir rigidus, asper, inexorabilis, arrogans, habendi cupidus, ac cunctis hominibus, & ipsi præsertim, qui de eo bene meriti fuerant, Cardinalibus, ingratus: quibus sæpe honesta petentibus, cuncta negando, & gravissimis objurgationibus cum alijs Prælatibus vexatos, ad subsequens parum opportunè Schisma incitavit. Primò enim, altero mox à sua Coronatione die conversus ad Episcopos, in Capella Pontificia Vesperis assistentes gravissimis eos objurgationibus invasit, & tanquam perfidos, perjuros & inimicos Dei objurgavit, servitij ejus proditores, Ecclesiarum suarum desertores, ut delicijs Curia Romanæ fruerentur. At, dum obstupescerent omnes ad tam terribilem sermonem, & tacerent; Martinus de Sylva celebris Doctor Hispanus, Episcopus Pampelonensis, qui Romæ

Refe-

Annus 1378. Referendarij munere fungebatur, cum magna constantia, nihil de veneratione debita perdendo, respondit, se neque perjurum esse, neque perfidum, neque in Romana Curia degere propriæ utilitatis vel commodorum suorum, sed boni publici causâ; quod procurare tanquam honestus Vir conaretur, in officio, quo ipsum defunctus Pontifex honoravit: quò si privetur, ad suam Ecclesiam se rediturum, & melius quam Romæ se habiturum. Desuper, cum esset Vir magnæ autoritatis, non omisit admonere privatim Urbanum; quòd ei periculosum sit, omnes universim absque discrimine aggredi, injustè confundendo Viros probos cum illis, quos reprehensione dignos existimabat, si qui tamen in Coetu illo fuissent. Sed malè usus est hic Pontifex tam sapienti monito. Post quindecim dies in primo Consistorio die Lunæ post Dominicam secundam Paschatishabito, prolixum habuit, super illa Evangelij verba: *Ego sum Pastor bonus*, sermonem, & valde asperum, & contumeliosum, incultum & perperam intellectum, in quo universim omnes Prælatos arguebat, maximè autem Cardinales, Simonix, injustitiæ, extorsionum, scandalosi luxûs, perfidiæ, collusionis etiam cum hostibus Ecclesiæ, & plurimorum aliorum hujusmodi criminum: in fine concludebat sermonem, cum terribilibus comminationibus, contra omnes, nisi rationem vitæ mutent, severè absque respectu dignitatis ipsorum, instar cujuscunque infami sui subditi puniendos.

Quamvis re ipsa dici posset, ista provenisse à magno Zelo, quo tunc flagrabat, pro reformanda Romana Curia; certum nihilominus credebant Galli, prout ipse illius Secretarius, multa in ejus favorem scribens, fatetur, zelum ejus fuisse omnino indiscretum, atque immoderatum; qui paulò post pessimum produxit effectum, & animos extremè exasperavit, eorum qui credebant, sibi jus esse, toties approbatam electionem

illius controvertendi, ejusque nullitatem, propter violentiam illatam asserendi. Quod autem minùs excusari poterat, & maximum causavit scandalum; illud erat, quòd Urbanus nullo reprehensionibus modo imposito; cum esset indolis valde impetuosa, dum semel adversus quempiam irâ accendebatur, suo abreptus impetu fuerit, ut diceret, justitiam se facturum in Reges Gallix atque Angliæ, qui suis discordijs totam perturbarent Christianitatem, quòd Regem Gallix, Gallòsque acerbè vulneravit, & aversionis ab Urbano præbuit occasionem. Postmodum designando apertè & in particulari, unum è Cardinalibus præsentem, addebat illum perfidum esse, & quòd, cum pacem inter illos Reges conciliare debuisset, prout à defuncto Pontifice mandatum habebat, eorum dissensiones execrabili suâ avaritiâ occultè foverit, ut ab utraque parte pecunias corraderet.

Ille, quem tam amara impetebat exprobratio, erat Cardinalis Ambianensis Joannes de Grange, Monachus Benedictinus, Abbas Fescampij, qui ab octiduo ex Legatione sua Hetruriæ à Pontifice Gregorio pro pace tractanda missus, reversus fuerat. Hic Vir æquè saltè feroc ac Urbanus erat, multum in favore Caroli V. Regis Gallix confidebat, à quo ei Galerius Cardinalis procuratus fuit. Sentiens igitur se in vivo læsum, dum etiam suus Rex lædebat, quod pati nequiverat, cum furia consurrexit, & conversus ad Pontificem, cum gestu minaci dixit, *quòd tanquam Archi-Episcopus Bariensis mentitus fuerit*; & priusquam otium haberet Pontifex illum interceptendi, subito è Consistorio abiit, & consensu equo se fugâ salvavit; atque ad Regem Carolum redux, ærarij publici, & negotiorum curam, ut laliàs, resumpit.

Propterea tamen Pontifex non magis moderatus evasit, sive erga Cardinales, sive erga Principes ipsos, quos eo tractavit modo, ut Secretarius

Annus 1378.

Ciacon.

Bzovius.

us. n. 14

Odor.

Reyn.

25. Wal-

sing. in

Richar.

2.

Niem. c.

7.

7.

rius

Annus 1378. rius ejus, appellandum esse judicaverit insolentem. Et quasi urgere voluisset ultramontanos ad separationem, eos semper magis exasperando; simul faventissimum se Romanis exhibebat, gratijs & favoribus cumulando illos, qui Sacrum Collegium tam graviter offenderant, compellendo illud ad Pontificem Italum eligendum. Talia denique gessit, quæ planè inepta videbantur, jam repellendo cum contumelijs officialem, qui pecunias ex redditibus Camera Apostolicæ afferebat; jam ratificationem pacis feliciter cum Florentinis confectæ, respuendo, semperque innumeris alijs agendi modis, planè inordinatis, procedendi; ut Cardinales tandem crederent illum delirare, conclusissentque inharendum esse conclusioni, quam sæpius ante Conclave & in Conclavi protestabantur; videlicet, illum, quem in tam horribili tumultu electuri erant, verum Papam futuram non esse. Mirum sanè videtur, quòd hi Cardinales Gallicani, postquam electione Urbani, toties, aliquot mensium spatio, factis & scriptis solemnibus approbassent, immemores gestorum suorum, secessionem concluderint.

Itaque, non violentia Populi Romani, vera fuit causa Schismatis, sed rigidus & asper ipsius Urbani VI. agendi modus, qui tandem compulit Cardinales, ad decernendum, electionem ipsius, quasi contra Sacros Canones factam, irritam fuisse. Quia verò liberè operari, aut se palam declarare volebant, quandiu Romæ degebant; inviolabile custodiebant secretum, & interea necessarias capiebant cautelas, ut ad locum securum, ubi apertè contra Urbanum procederent, migrare possent, absque omni metu potentix aut violentix Romanorum.

Imprimis de Castro Sancti Angeli se asscurarunt, cujus Governator Petrus Contelinus natione Gallus, Cardinali de Marmonstier, qui ei hoc munus procuraverat, promisit, Tom. 1.

se pro illis contra Romanos declaraturum. Secundò, tractarunt secretè cum Honorato de Cajetanis Comite Fundi, quem defunctus Papa Governatorem Campaniæ Romanæ seu Agri Romani constituerat, cui hanc Præfecturam Urbanus illico auferre, & Thomæ à Sancto Severino inimico hujus Comitatus conferre intendebat. Insurgens igitur adversus Pontificem, sædus pepigit cum Cardinalibus; eisque suam pollicitus est protectionem. Eodem etiam tempore in suas partes attraxerunt copias exterâs, quæ stipendia Sanctæ Sedis merebant, & contra Urbanum rebellârunt. Erant hi milites, quos Gregorius XI. conscriberat in Britannia, quinque circiter millia Equitum, & quatuor Peditum, qui ante tres circiter annos in Italiam Duce Cardinali Gebennensi, contra Florentinos, & Civitates Sanctæ Sedi rebelles transiverunt. Sed quantumvis validissimi fuerint milites, adeò tamen se exosos Italianis reddiderunt suis horribilibus dissolutionibus, quas ubique locorum perpetrabant, non magis amicis quam inimicis parcentes; ut passim trucidarentur, & vix tertia pars eorum remanserit. Regebantur à Joanne de Malétroit, & Syvestro de Burdes; & quia Bernardus de Sale Tribunus Vasconum cum copijs suæ Nationis se cum prioribus conjunxerat, satis robustam constituebant militiâ, quam Cardinales corruperunt & in suas partes attraxerunt, operâ Cardinalis Eustachij, qui Tribunos pecunijs etiam Pontificijs corrupit; ut tandem sponderint sua contra Romanos & Pontificem Romanum servitia.

Hi Cardinales ultramontani, omnibus ritè dispositis, nihil penitus observante Urbano, adeò industriè cuncta dissimulantes, & rebellionem tegentes facultatem à Pontifice rogabant, Româ durantibus caloribus exeundi, & æstatem Anagninæ, uti anno præcedente cum Pontifice Gregorio factum est, transigendi. Eâ non difficulter obtentâ, quin Urbanus

Annus 1478.

Niem.

Marian.

12.

Proisart.

Niem Bo-

cum Cardinalibus;

licitus est protectionem.

Eodem

etiam tempore in suas partes attraxerunt copias exterâs, quæ stipendia Sanctæ Sedis merebant, & contra Urbanum rebellârunt.

Erant hi milites, quos Gregorius XI. conscriberat in Britannia, quinque circiter millia Equitum, & quatuor Peditum, qui ante tres circiter annos in Italiam Duce Cardinali Gebennensi, contra Florentinos, & Civitates Sanctæ Sedi rebelles transiverunt.

Sed quantumvis validissimi fuerint milites, adeò tamen se exosos Italianis reddiderunt suis horribilibus dissolutionibus, quas ubique locorum perpetrabant, non magis amicis quam inimicis parcentes; ut passim trucidarentur, & vix tertia pars eorum remanserit.

Regebantur à Joanne de Malétroit, & Syvestro de Burdes; & quia Bernardus de Sale Tribunus Vasconum cum copijs suæ Nationis se cum prioribus conjunxerat, satis robustam constituebant militiâ, quam Cardinales corruperunt & in suas partes attraxerunt, operâ Cardinalis Eustachij, qui Tribunos pecunijs etiam Pontificijs corrupit; ut tandem sponderint sua contra Romanos & Pontificem Romanum servitia.

Hi Cardinales ultramontani, omnibus ritè dispositis, nihil penitus observante Urbano, adeò industriè cuncta dissimulantes, & rebellionem tegentes facultatem à Pontifice rogabant, Româ durantibus caloribus exeundi, & æstatem Anagninæ, uti anno præcedente cum Pontifice Gregorio factum est, transigendi. Eâ non difficulter obtentâ, quin Urbanus

Annus 1478.

Niem.

Marian.

12.

Proisart.

Niem Bo-

cum Cardinalibus;

licitus est protectionem.

Eodem

etiam tempore in suas partes attraxerunt copias exterâs, quæ stipendia Sanctæ Sedis merebant, & contra Urbanum rebellârunt.

Erant hi milites, quos Gregorius XI. conscriberat in Britannia, quinque circiter millia Equitum, & quatuor Peditum, qui ante tres circiter annos in Italiam Duce Cardinali Gebennensi, contra Florentinos, & Civitates Sanctæ Sedi rebelles transiverunt.

Sed quantumvis validissimi fuerint milites, adeò tamen se exosos Italianis reddiderunt suis horribilibus dissolutionibus, quas ubique locorum perpetrabant, non magis amicis quam inimicis parcentes; ut passim trucidarentur, & vix tertia pars eorum remanserit.

Regebantur à Joanne de Malétroit, & Syvestro de Burdes; & quia Bernardus de Sale Tribunus Vasconum cum copijs suæ Nationis se cum prioribus conjunxerat, satis robustam constituebant militiâ, quam Cardinales corruperunt & in suas partes attraxerunt, operâ Cardinalis Eustachij, qui Tribunos pecunijs etiam Pontificijs corrupit; ut tandem sponderint sua contra Romanos & Pontificem Romanum servitia.

Hi Cardinales ultramontani, omnibus ritè dispositis, nihil penitus observante Urbano, adeò industriè cuncta dissimulantes, & rebellionem tegentes facultatem à Pontifice rogabant, Româ durantibus caloribus exeundi, & æstatem Anagninæ, uti anno præcedente cum Pontifice Gregorio factum est, transigendi. Eâ non difficulter obtentâ, quin Urbanus

Annus 1478.

Niem.

Marian.

12.

Proisart.

Niem Bo-

cum Cardinalibus;

licitus est protectionem.

Eodem

etiam tempore in suas partes attraxerunt copias exterâs, quæ stipendia Sanctæ Sedis merebant, & contra Urbanum rebellârunt.

Erant hi milites, quos Gregorius XI. conscriberat in Britannia, quinque circiter millia Equitum, & quatuor Peditum, qui ante tres circiter annos in Italiam Duce Cardinali Gebennensi, contra Florentinos, & Civitates Sanctæ Sedi rebelles transiverunt.

Sed quantumvis validissimi fuerint milites, adeò tamen se exosos Italianis reddiderunt suis horribilibus dissolutionibus, quas ubique locorum perpetrabant, non magis amicis quam inimicis parcentes; ut passim trucidarentur, & vix tertia pars eorum remanserit.

Regebantur à Joanne de Malétroit, & Syvestro de Burdes; & quia Bernardus de Sale Tribunus Vasconum cum copijs suæ Nationis se cum prioribus conjunxerat, satis robustam constituebant militiâ, quam Cardinales corruperunt & in suas partes attraxerunt, operâ Cardinalis Eustachij, qui Tribunos pecunijs etiam Pontificijs corrupit; ut tandem sponderint sua contra Romanos & Pontificem Romanum servitia.

Annus
1378.

nus quidquam de intentione illorum sinistra suspicaretur, omnes, successivè, Mense Junio ibi conveniunt, uti etiam Cardinalis Ambianensis, qui ante suum in Gallias abitum, tantum negotij videre cupiebat consummationem. Petrus de Cros Archiepiscopus Arelatensis, frater Cardinalis Lemovicensis & Sanctæ Ecclesiæ Camerlingus, inter primos etiam advenerat, non petita Pontificis permissione, attulitque secum Tiaram, cum omnibus Pontificalibus ornamentis, & apparatu Capellæ Papatialis, quam suæ custodiæ habebat conceditam. Res ista Urbano conspirationis contra se institutæ movit suspicionem, præsertim dum intellexisset, Cardinales restitutionem Pontificalium & Castri Sancti Angeli, prout illis præcipiebat, apertè negare. Tum enim verò penitudine tangebatur, sed serò nimis, quòd illos Româ discedere permiserit; & methodo mutata, ut suaviter eos revocaret, Tibur usque processit, & ibi tota æstate commoratus est. Inde tres Cardinales Italos, & complures alios spectabiles misit Prælatos Anagninam, ad exhortandos Cardinales, ut ad debita officia reverterentur, atque ad ipsum reducerentur, quibus omnium præteritorum pollicebatur oblivionem. Sed isti jam prius miserant Episcopum Famaugustanum, & Nicolaum Sancti Severini Sacri Palatii Magistrum, ad Carolum Regem Galliarum & ad Universitatem Parisiensem, cum informatione de omnibus, quæ sibi proposuerant, gerendis; Pontifici verò ab eisdem Cardinalibus Italis, Mediolanensi, Florentino & Ursino, per Episcopum Pampelonensem, & Priorem Carthusiensem Neapolitanum, nunciari curabant, quòd cum ipse in conscientia sciret, se in illa horribili violentia electum esse; pro vero Pontifice agnosci non posset; idcirco eum in Dei nomine obtestabantur, nè causa esse velit Schismatis in Ecclesia, volendo retinere di-

gnitatem, quam legitimè possidere non potest. Sed Urbanus procul hac propositione abjecta, semper asserere se verum esse Pontificem, offerens nihilominus Concilium Generale ad hanc Cardinalium Controversiam terminandam: hoc tamen Cardinales intelligere nunquam volebant, quòd nimirum ad ipsos pertineret cognitio, an electio fuerit coacta, & credebant, in eo rerum statu Concilium congregari, esse impossibile.

Interea, dum de via inveniendâ pro concordia instauratione laboraretur, Urbanus vehementissimè animos denuo exasperavit, & Cardinalibus inimicis suis fulcrum præbuit fortissimum; Joannam Reginam Neapolitanam, suam singularem Benefactricem per summam ingratitude enormiter offendendo. Joanna, filia Caroli Ducis Calabriae, erat simul Comitissa Provinciae in Gallia, quartis Nuptijs Othoni Brunsvicensi Principi Nobilissimo dignissimoque desponsata. Urbanus utique multum ei debebat. Otho, magnus erat amicus & Protector Urbani, dum adhuc Archi-Episcopus erat Barij, exiguis fortunæ bonis provixus. Et hic Princeps primus erat, qui ei mox post exaltationem sua exhibuit officia, oblatis omnibus, quæ in sua potestate habebat; licet eo ipso tempore valde inhumaniter ab Urbano tractaretur. Joanna quoque Regina, nihil omiserat eorum, quibus testari potuisset publicam suam de illius exaltatione lætitiâ, eique mox quadraginta millia coronatorum transmisit cum navibus bene oneratis omni genere provisionum & refectionum, offerendo illi plenam de omnibus in Regno dispositionem. Et cum nullas adhuc haberet corporis custodias proprias, præter illas, quas eadem Regina illi miserat; ideo sperabat, fore, saltè gratitudinis ergò, illum sibi faventem; præsertim, cum etiam insigni beneficio Sanctam sedem sibi obnoxiam fecerit, alie-

Annus
1378.Ep. Card.
ad Urb. a.
pud Rayn.
42. c. 19.

Niem. c. 6.

Id. e. 7.

Id. e. 6.

Annus
1378.

alienando in ejus obsequium, pulcherrimas sui Comitatus Provincie ditiones.

Vid.
Traff.
D. de
Puy.
Bonch.
Hist. de
Provinc.
1378.

Hæc enim ipsa Regina fuit, quæ ante annos triginta, dum ipsa nonnisi viginti ætatis haberet, Avenionem Clementi VI. pro exigua pecuniæ summa, non nisi quadraginta millium librarum Gallicarum vendidit, totum residuum valore hujus ditionis condonando, licet Provinciales, qui hanc alienationem, semper appellabant maledictam & infamam, de nullitate contractus & venditionis protestarentur: his tamen & alijs contradictionibus non obstantibus, Pontificem in possessionem introduxit: idèdque spem sibi faciebat, fore, ut Urbanus memor hujus beneficii, omnibus Pontificibus communis, accedentibus etiam particularibus ei præstitis, aliquam esset illi benevolentiam exhibiturus, & occasionem redhostiendi libenter amplexurus.

Sed post breve tempus hac spe amissa Magnificam ad illum expedit Legationem, in qua primas tenuit Maritus Reginae Otho Brunsvicensis, cui Nicolaum Spinellum Cancellarium Neapolitanum sociavit, cum numerosa Nobilitatis comitiva. Hac Legatione primò præstanda erat obedientia & officia, quæ Principes Christiani solemniter exhibere solent summis Pontificibus: Secundò, pro inveniendis medijs periculosas sedandi perturbationes, & Cardinales cum Pontifice reconciliandi: tertio denique, ut approbationem Urbani obtinerent, conjugij juvenis Marchionis de Monteferrato cognati Othonis cum Maria filia Friderici IV. Arragoniæ, Regis Trinacriæ seu Insulæ Siciliae, Regni hujus hærede; quorum duorum Regnorum unio magnopere conducere poterat Ecclesiæ, & Schisma impedire.

Sed mira est infirmitas ambitionis, maximè in homine Ecclesiastico! semel eâ infectus, quietem non patitur; & si fortuna illum ultra omnia, quæ sperare poterat, ad fe-

Ciaccon.

Tom. 1.

licitatem evexit, hæc inquieta passio eodem tempore omnia efficit, quæ reddere possunt infelicissimū; Urbanus enim contra omnem suam expectationem, ad summum Pontificatum elevatus, videns altius evahi se non posse in Ecclesia; in animum induxit, tempus adesse, suam ad altiora provehendi proficiam. Hac igitur ambitione impulsus, & tempore planè inopportuno, statuit laborare, ut Corona Siciliae in Caput sui Nepotis Francisci Prignano caderet, juvenis hominis & omni merito destituti, procurando ei desponsationem cum filia hujus Reginae, quam Optimates Regni Marchioni Montisferrati ipsa consentiente jam destinaverant, non obstante gravissima Joanna Reginae offensâ, quam Urbanus prævidebat.

Nicolaus Spinellus, magnus Urbani ante Pontificatum amicus, quidquid potuit, egit privatim & publice, ut ei persuaderet, propriam ejus postulare utilitatem, ut in præsentis negotio justis desiderijs Reginae & Principis Othonis annueret. Sed adeò parum detulit momentis rationum Spinelli, vel dissimulavit, aut bonis verbis moratus est, ut potius congenitum secutus impetum, Spinellum acerbissimè offenderit. Dum enim in splendido convivio exceperet omnes, qui ad exhibenda sibi officia veniebant; vidissetque Cancellarium Neapolitanum, tanquam Legatum Reginae Neapolitanæ, locò præcæteris honorabiliore prope Principem Othonem assidere, mandatum ei significari curavit, ut illico inferiorem caperet locum, relicto priorè, qui ei non competebat.

Hic Pontifex Neapolitanus credere poterat, quòd Spinellus, qui pariter Neapolitanus, & sine dubio ejusdem genij, nunquam condonaturus esset tam atrocem injuriam, & media quaesiturus, ad vindictam; prout fecit. Nam sive aliquid de intentione Urbani subodoratus fuerit; sive quòd ex ejus imperiosa indole, sibi perspecta judicaverit, quæ facere posset; certum est, quòd re-

Annus
1378.Niem.
Ciaccon.

Niem.

Collenut.
Hist. Neap.
p. 15.M. S.
varior.

C 2

Annus 1378. apud Raynal. Colletus Hebr. Si- gnat. Diar. ap. Rayn. Niem. Giacom.

dux Neapolim talia tantaque Reginae dixerit, ad persuadendum, quod hic Pontifex violentus, eam Regno spoliare satagat, ita ut eam facile induxerit, ad declarandum se pro illo Pontifice, quem Cardinales essent electuri. Isti autem sermonibus ejus animati, & de tam potenti protectione securi, tandem concluserunt; ad exequenda sua cepta, atque ad eligendum novum Pontificem; esse procedendum: quod hoc modo instituerunt.

In primis mandatum dederunt, ut Britones & Vascones, qui jam in terras Pontificias pervenerant, in agrum Romanum procederent, ad protegendam contra Urbanum electionem faciendam; & interea coram Archi-Episcopo Arelateni Ecclesiae Romanae Camerlingo illam, de qua diximus, fecerunt Attestationem Legalem; in qua recensitis omnibus, quae gesta fuerant in electione Urbani, cum violentia Romanorum Sacro Collegio irrogata, jurejurando protestabantur, quod per illa omnia, quae post electionem illam egerunt Romae, ubi nulla ut eis loqui placebat, gaudebant libertate; nullatenus voluerint ostendere illam fuisse legitimam, cum adeo coacta & Sacris Canonibus fuerit contraria. Postmodum Camerlingus illum ad suum citavit tribunal, non alio quam Bartholomaei Archi-Episcopi Bariensis nomine compellendo, tanquam intrusum in Pontificatum. Eodem tempore tredecim Cardinales ultramontani sollicitabant & urgebant, quatuor Italos, ad comparandum Anagninae, ad procedendum unanimi consensu ad electionem Canonice novi Pontificis, cum de sede vacante ambigere non possent, ob manifestam intrusionem Bartholomaei Prignani. Interea die nono Augusti Archi-Episcopus Hydruntinus Patriarcha Constantinopolitanus, Missa Pontificali solemniter celebrata in magna Ecclesia Anagninae, Ambo nam conscendit, & in praesentia tredecim Cardinalium &

innumerabili multitudine Praelatorum, Ecclesiasticorum, Nobilium & populi, omni ex parte accurrentium, ad spectatum tantae actionis; legit Declarationem, in qua Cardinales admonebant omnes Fideles, ne Bartholomaeum Archi-Episcopum Bariensem, intrusum in Pontificatum, pro vero agnoscerent Pontificem, cum non nisi coacta fuerit ejus electio.

Post haec ut securi essent magis quam Anagninae, in urbe non munita, & in Ditione Ecclesiae; in Civitatem Fundorum Regni Neapolitani sub Protectionem Reginae & Comitum Cajetani migrarunt. Ibi Consilio Cancellarii Nicolai Spinelli, qui tanquam Legatus Reginae perpetuo cum illis agebat, medium tandem repererunt, residuos tres Cardinales Italos alliciendi. Bonus enim Cardinalis Sancti Petri Theobaldescus, jam obierat, agnoscens pro vero Papa, Urbanum. Tres illi Cardinales, Mediolanensis, Florentinus & Ursinus, nondum plene resoluti, Sessum ad deliberandum, quid in horum statu agendum esset, convenerunt, frustra eos Tibur ad se revocante Urbano, qui metuebat, ne caeteris accederent. Interea Cardinalis Ursinus occulte Neapolim ad Regnam excurrit, ad percipiendas ejus intentiones, quas caeteris duobus Collegis Sessum redux aperuit. Tunc ultramontani, ex consilio Spinelli censebant, utendum esse medio, quod iis valde opportunum videbatur ad alliciendos tres illos Cardinales Italos, quod re ipsa prospere successit, Sciebant illi, omnes tres, sed maxime Jacobum Ursinum vehementissimo flagrare desiderio Pontificatus post mortem Gregorij adipiscendi, & quod, si adhuc spem illius haberent in electione instituenda, quae illorum ambitionem blandè mulceret, magnum foret argumentum, ad persuadendam illis, conjunctionem cum ipsis pro eligendo novo Pontifice. Quapropter postquam omnes tres in communi adhuc sollicitassent,

& ad

Annus 1378. Declarat. Card. ap. Walsing. in Rit. 2.

Niem. Giacom.

Niem. c. 9. Giacom. in Clem. 7.

Annus 1378.

& ad novum Conclave illos invitassent, singulis seorsim & secreto miserunt epistolam, qua unusquisque monebatur conclusum esse, illum in Pontificem eligendum, si quantocyus Fundis comparuerit. Nihilominus instanter rogabantur singuli, de arctissimo secreto servando, ne alioqui reliqui duo hoc arcanum rescientes, & exclusiones sui irritati, electionem conceptam impedirent.

Nihil magis idoneum est, ad fallendum hominem, quantumcunque solertem, & sagacem, quam propria sua passio, quae illum adeo excacat, ut non cernat id, quod minus illuminatos non lateret, a praecoceptione animi liberos. Horum Cardinalium ambitio, & ardens Pontificatus desiderium, ita mentem & oculos splendore Tiarae perstrinxit cum falsa spe illis data, ut ab omni alio discursu de re tam delicata, quae illis plures ob causas merito suspecta esse poterat, caecè in laqueum expansum inciderint. Atque ita unusquisque jam se Papam esse credens, vultumque dissimulans, satis amena comedia, ne quidquam suus notaret Collega, qui ex parte sua idem sollicitè agebat; & omnes tres in sua deliberatione, in eandem sententiam post hanc ultimam sollicitationem consenserunt, ac demum concluserunt, conjunctionem cum Ultramontanis fratribus suis amplectendam esse, qui plus quam duas partes Sacri Collegij conficiunt. Hac resolutione facta, Fundos Mense Septembri advenerunt, ubi magnificè à Cardinalibus excepti fuerunt, & à Comite Cajetano, qui se in occursum exiverant, eosque in Palatium, in quo paulò post eorum adventum Conclave paratum erat, deduxerunt. Ibi primò decreverunt, Electionem per scrutinium esse instituendam, ut majori cum libertate procederetur; dein sedecim Cardinales, omnes videlicet, qui tunc in Italia aderant, ad ferenda suffragia processerunt; & mox in primo scrutinio tres Cardinales Itali, se sua spe delusos viderunt.

Annus 1378.

Nam Robertus Cardinalis Gebennensis suffragijs omnium ultramontanorum Pontifex electus est die vigesimo ejusdem Mensis, & more solito adoratus, assumpto nomine Clementis VII. atque in magna Ecclesia ritu solemniter coronatus, in praesentia Ducis Othonis Brunsvicensis, Principis Tarentini, Legatorum Reginae Joannae, & plerorumque Regni Neapolitani Optimatum.

Maximi animi erat hic novus Pontifex, omnia contemnens pericula ad cepta semel inchoata, constanter prosequenda: ex quo, etiam motivo, ultramontani, quibus notus erat, omnes una voce illum elegerunt, persuasi, neminem alium illò magis idoneum esse, qui suam melius esset contra Urbanum electionem turturus: & quia vel cognatione, vel confederatione conjunctus erat cum plerisque Principibus Europae, credebant, hanc peculiari consideratione futurum, ut pro illo Principes isti se declararent.

Sed non ita evenit. Tametsi enim statim post hanc electionem Cardinales scripserint ad omnes Principes, & ad omnes Fideles, eosque informaverint de omnibus, quae gesta fuerunt Romae, Anagninae & Fundis, protestando semper, Urbanum non nisi per coactionem violentam electum fuisse: quia tamen jam spatium quatuor Mensium pro vero Pontifice ab ipsidem & alijs omnibus agnoscebatur, secundum priores litteras, quas illi ipsi de illa scripserant libera & Canonice electione; ideo sub initium, nemo Clementi adhaerebat, praeter Joannam Regnam Neapolitanam cum suo Regno, Provinciam, Avenionem, & sex Cardinales, quos ibi Gregorius reliquerat. Et quamvis alia quaequam Regna, Provinciae atque Nationes tandem pro Clemente se declaraverint, prout in decessu Historiae istius videbitur, major tamen pars Orbis Christiani constanter in obedientia Urbani permansit. Et haec est ratio, propter quam hic Pontifex & successores ejus in catalogo

C 3

ve-

Annus
1738.

verorum Pontificum jure merito recensentur, ita ut eorum successores etiam pro talibus censi debeant. Placuit enim in Gallia potissimum, credere locum esse dubitandi, de vero Pontifice quousque supremam Ecclesiam auctoritate, duo isti pacis causa non deponerentur, & unus aliquis constitueretur, de quo dubitari non posset, quin verus esset Pontifex, quamvis in longè majori parte Christianitatis, nullum ejusmodi fuerit dubium. Prinsquam hoc fieret, visum est, Adversarijs Urbani quod Jura partium nunquam ita clara & liquida fuerint, ut pro una vel altera quidpiam saltè in Gallia determinari potuerit. Re ipsa, ex utraque, inæquali tamen parte, doctissimi erant Jurisconsulti, celebres Theologi & magni Doctores, qui immediate post Schisma Clementinum exortum scripserunt Libros & Tractatus, alij plures pro Urbano, alij pauciores pro Clemente Præter Libros typis excusos habentur Manuscripta pulcherrima, præsertim in antiquis Bibliothecis, Sancti Victoris Parisijs, Collegij Funensis Tolosæ, maxime autem Romæ in Bibliotheca Vaticana, ubi triginta duo grandia volumina reperiuntur, in quibus innumera, quæ in utramque partem magis tamen pro Urbano scripta fuerunt, continentur. Denique Deus ipse, qui magnis miraculis illustrare dignatus Sanctitatem complurium eorum, qui in Controversia ista dividebantur, in una & altera obedientia, manifestè declaravit hoc ipso, quod sic bona fide manere potuerint in opinione utrinque probabili, propter ignorantiam facti.

Sic fulmina & anathemata, quæ duo Pontifices contra se invicem suosque adherentes vibrabant, neminem invincibiliter ignorantem lædebant. Et illi scriptores impetuosij, qui hodie dum, tanquam Schismaticos tractant, eos, qui in Urbani fuerunt obedientia, quam ipsi non approbant; ignorant, quid honestos Viros Catholicos & Historicos in scri-

bendo deceat, non nisi debiles facti Declamatores, privata sua auctoritate decidere non verentur, pro Antipapa Clemente, cum exiguo judicio & magna temeritate, quod ipsa Ecclesia non judicabat esse statim definiendum. Fuerunt omnino eodem tempore duo Pontifices, qui post controversiam à Cardinalibus Gallicanis excitatam certò constaret omnibus, uter eorum verus esset vel falsus; & quamvis Fideles dividerentur, quoad agnitionem Personæ pro vero Pontifice, in quo innocenter falli poterant, non tamen desierunt perfectè adherere Sanctæ Sedi, tanquam centro unitatis, non minus verè quam dum eadem Sancta sedes vacat.

Urbanus, Romam reversus Tibure, habitabat ad Sanctam Mariam trans Tiberim propter Castrum Sancti Angeli, quod pro Cardinalibus stabat; & vehementer attonitus est, quod se à toto Sacro Collegio derelictum videret, imò etiam à plerisque alijs Prælati & Officialibus Romanæ Curie, qui aut Fundos aut in ædes proprias discedebant, incerti adhuc, utri partium adherendum esset. Tantum inde animi dolorem concepit, ut licet aliàs intrepidus & magnanimus, à lachrymis tamen temperare sibi nequiverit, & Secretarius ejus asseveret, à se visas esse uberes lachrymas, quas profundebat, in deplorando statu, in quem inciderat, postquam solemniter fuisset adoratus ab illis ipsis, qui eum deturbare conabantur ex Throno, ad quem illum elevarunt. Sed eodem tempore consolationem capiebat ex litteris, quas ei Sancta Catharina Senensis scribebat, animando illum ad tuendam & conservandam suam dignitatem contra omnes inimicorum suorum conatus, qui eum spoliare Pontificatu volebant. Hæc admirabilis Virgo, sublimi Sanctitati rarum sociabat ingenium, & animum, vires ordinarias sui sex us longè superantem, principalis fuit causa reditûs Pontificis Gregorij, qui pecu-

Annus
1378.

Ciaccon.

Niem. 12.

Ep. S. Cathar. Senensis.

Annus
1378.

peculiariter in hoc negotio se gubernabat ejus consilij, juxta quasdam revelationes, quas illa infallibiles credebat; quod tamen, non propter revelationes Sanctæ Virginis, sed alias ob causas quod nimirum tam serò suum reditum distulerit, uti posteriùs fatebatur etiam in morte, optabat non fuisse factum. Cum Sancta hæc, pro legitima teneret Urbani electionem, speretque optimè, prout ipse protestabatur, quod nunquam pro Avenione Romam deserturus esset, ut maxime timebatur in Italia, nè id Pontifex ultramontanus faceret; pro illo aperte se declaravit; cum reliqua potiore Christianitatis parte, & omnes vires intellectus & eloquentiæ impendit per omnia scribendo, ut omnes ad eum agnosendum induceret. Ad ipsum etiam scripsit sex illas epistolas, quæ inter alias ejusdem Sanctæ collectas epistolas videri possunt: ubi postquam eum exhortata esset ad leniendum tantisper dolorem, & ad constantiam in sua persecutione; suadet, ut à nimia aliquantum remittat severitate, quæ tot ei peperit inimicos, & quanto citius novum constituat Collegium Cardinalium, ex personis ad serviendum Ecclesie hac occasione idoneis, atque à merito claris, qui tanquam firmæ columnæ sustineant ædificium.

Urbanus, quem adversitas, ut fieri solet, magis tractabilem reddidit, ex his monitis profecit. Hic Pontifex, qui ab initio adeò formidabilem se fecit, tanta cum auctoritate, ac ferocia Cardinales tractando, subito ab uno extremo in alterum transit, & se demittebat, infimis etiam blandiendo Officialibus, se coram illis humiliando, eos, nè recederent, ad Officia eorum, qui jam secesserant, elevando. Et ut sibi Curiam summo Pontifice dignam formaret, qui nè unicum habebat Cardinalem, tandem una promotione, viginti novem, ex omnibus Nationibus, bi-duo ante electionem Clementis, creavit, præter illos, qui oblatum

Ciaccon.

Ep. S. Cathar. Senensis.

Niem. c. 10.

Aut. Vit. Clem. Ciaccon. Not. Bossq. ad Clem. VII. p. 244.

Galerum ex humilitate Christiana non acceptarunt.

Eodem tempore ambo Pontifices, suos miserunt Legatos ad omnes Principes Europæ, ut eos in suas partes inducerent. Sed Urbanus longè prævalebat numerò illorum, qui in sua perseverabant obedientia, contra Clementem, qui etiam sibi novos creavit Cardinales, ut Collegium æquale alteri erigeret. Cum Urbanus Tibure confirmasset electionem Wenceslai Regis Bohemie pro successione ad Coronam Imperialem; Carolus IV. Imperator, & post ejus obitum, qui hoc anno accidit, filius ipsius Wenceslaus in obedientia Urbani permanebant, cum tota Bohemia & toto ferme Imperio, quod exemplum totus ferme secutus est septentrio. Angli, semper Gallis oppositi contra quos pugnant, nè quidem audire volebant Cardinalem Legatum Clementis, quem semper pro Antipapa habuerunt: nec plus effecit idem Cardinalis in Belgio, cujus Provinciæ, pro Urbano se declararunt, Hannoveriam excepta, quæ neutri adhererebat. Ludovicus Flandriæ Comes licet cognatus Clementis, etiam illum agnoscere constantissimè detrectabat; quia nimirum, dum esset Cardinalis Gebennensis sibi post electionem Urbani scripserat, eamque approbat. Ludovicus Hungariæ Rex, Neapolitanæ Regiæ inimicus, idem fecit, ejusque uxor Elisabetha Regina, Jesum Christum honorare volens in persona Urbani, magnificam eum cum ornamentis valde pretiosis transmisit Tiaram gemmis coruscantem locò illius, quam Archi-Episcopus Arelatensis Camerlingus abstulerat, quando Anagninam ad Cardinales abiverat. Quod autem arctius hunc Regem, uti etiam Wenceslaum Regem Bohemie Urbano junxerat, erat actio planè inexcusabilis Clementis ejusque Cardinalium, qui vehementer irritati fuerunt, quod hi duo Principes Legatos miserint, qui dum adhuc Fundis morarentur rogabant nomi-

Annus
1738.

Ausb. VII. Greg. XI. Ciaccon.

Walffing. in Rich. 2.

Froissard.

Niem. c. 10.

nomine suorum Principum, ut ad debita redirent officia, seque Urbano submitterent, quem in Pontificem canonicè elegerant; illi verò Legatos, qui erant Ecclesiastici, contra jura Gentium malè tractaverint, & in carcerem tanquam sceleratos & rebelles Ecclesiæ detruserint. Pòtior Italix pars, stabat pro Urbano qui cum Florentinis & Viscontio Mediolanensi pacem conclusit. Reges Hispaniæ initiò Schismatis, adhuc tempore illo obediebant Urbano, neque Cardinalem Petrum de Luna, nisi quatenus Hispanum; non verò Legatum Clementis Papæ, admitterunt.

Tanta prosperitas negotiorum Urbani, causam ei præbuit resumendi Spiritum suum altum, & imperiosum, cujus impulsu ferè semper favente fortunâ operabatur; ita ut post breve tempus tota Hispania se ab illo separaverit. Cum in animum induxisset, ut indignum Nepotem suum efficeret Siciliæ Regem, despondendo illi Principissam pulchri illius Regni hæredem; postulata Petri Aragoniæ Regis procul rejecit; qui hoc Regnum ad se pertinere asserbat, vi substitutionis in suum favorem factæ à Rege Friderico I. suo magno Patruo. Et non contentus responsu suo negativò & valde inofficioso, severitatem suam eò provexit, ut ei spoliationem Regni Aragoniæ minatus fuerit, si deinceps de Sicilia vel etiam de Sardinia, quam ei tollere parabat, cogitaret. Hoc responsum adeò asperum hunc Principem vehementer irritavit, ita ut eum pro vero Pontifice nullatenus agnoscere voluerit, neque tamen adhuc adhærere Clementi. Neutrius ergo partes secutus durante hac prætenfa juris incerti de vero Pontifice ambiguitate, omnia bona & proventus ad Sanctam Sedem pertinentes, sequestrari curavit, usque ad decisionem controversiæ, & certam de vero Pontifice notitiam. Id ipsum approbavit, & imitatus est Rex Castiliæ in suo Regno de Consilio Proce-

rum suorum Toleti celebrato. Tanti Urbano constitit ambitio. Pro uno Regno, quod in suam intrudere voluit prolapiam, & illud, quod pro suo querebat Nepote, amisit, dum Maria Siciliæ hæres tandem in Matrimonium data est Martino filio Ducis de Monte albo, à Petro Arragoniæ Rege descendenti; & duo alia perdidit, quæ in ejus erant obedientia, & paulo post Clementi accesserunt.

Hunc Pontificem Clementem agnoscebant Regna, Neapolitanum, Scotiæ & Cypri; Comes Sabaudia, & Comes Gebennensis frater Clementis, Dux Lotharingiæ & Dux de Bar; Juvenis Leopoldus Austriæ Dux cum nonnullis Principibus & Urbauus Germaniæ: quos Cardinalis Legatus Clementis attraxit, eum tamen Imperator, huic Pontifici Clementi a portè adversus, in suis ditionibus tolerare noluit. Ejus partes notabiliter auxit Gallia, quæ pro Clemente solemniter se declaravit. Regnabat illo tempore in Gallijs Carolus V. Princeps regijs dotibus, eminentibus virtutibus, prudentiâ consummatâ, & magna pietate præditus, qui cognomen sapientis est promeritus. Posteaquam literas Mensè Majo accepisset à quibusdam Cardinalibus, à quibus rogabatur, nè fidem tribueret illis, quæ ab Urbano de sua electione significabatur, usque dum plenè de veritate informaretur; Legatis novi Pontificis respondit, se nihil de hac electione à suis Ministris Romæ degentibus accepisse; & officia more consueto exhibiturum, ubi certus fuerit factus de legitimè electo Pontifice. Sed cum ex altera parte Episcopus Famaugustanus & Pater Nicolaus à Sancto Saturnino Dominicanus, Magister Sacri Palatii, à Cardinalibus ad Mensè Augustum missi ad Regem informandum, asseverarent Archi-Episcopum Bariensem pro verò Pontifice haberi non posse, & protectionem Regis contra illum intrusum expeterent; nihil de super sinè consilio sapientum Regni

Annus 1378.

Auth. Vit. Clement. 7.

Chron. Car. V. M. S. Bibl. Reg. c. 71. Contin. Nang.

Annus 1378.

Annus 1378.

Paul. Almil. in Car. s. M. S. Chron. Car. V. Contin. Nang.

De Ray. Tract. de Schif. VII. Pontif.

Chron. M. S. Car. s. pag. 75

Paul. Almil. in Car. s.

gni sui, statuendum esse judicavit. In hunc finem Parisijs die undecimo Septembris in magna Palatij aula congregavit sex Archi-Episcopos, triginta Episcopos, complures Doctores Theologiæ & Sacrorum Canonum: ubi tandem Regi suadebatur, ut Cardinalibus ita responderet, ut tamen pro electione Urbani vel contra illam se non declararet, donec veritas magis inclaresceret, Rex juxta consilium hoc, responderi curavit Episcopo & Sacri Palatii Magistro, iisque ab eûtibus adjunxit, Viros de suo Consilio idoneos; Qui post electionem Urbani fundos pervenerunt, & sollicitè in omnia inquisiverunt, ac depòsita Cardinalium testimonio acceperunt, qui super sacro sancto Corpore & sanguine Jesu Christi Jurarunt, vera esse omnia, quæ de coacta electione Archi-Episcopi Bariensis asserbant, & literas authenticas, sigillis Cardinalium firmatas Legati reduces Regi attulerunt. Cumque apud eum instaret uterque Pontifex, pro sua quisque dignitate conservanda, alium congressum circa diuidium Novembris in castrò Vincenniano prope Parisios instituit, ubi maximi Viri totius Regni, Consillarij, Prælati, & celebriores plurium Universitatum Doctores convenerunt.

In magno isto Consilio, summa cum diligentia examinabatur grande hoc negotium. Aderat plena de rebus omnibus, & rationibus utriusque partis, quæ allegabantur informatio. Jam enim celeberrimi Doctores, optimiòs de Controversia ista edebant Tractatus, inter alios, Doctor Buloniensis, & Abbas Sancti Wasti Arelatensis Joannes Faber Doctissimus Vir, qui tanquam Consiliarius Regis aderat, eò tempore scripserant, quidquid solidum & plausibile dici poterat, unus pro Urbano, alter pro Clemente. Unusquisque magna cum libertate sua proferebat sententia pro uno & altero Pontifice. Erant, qui pro neutralitate stabant, quam fortissimè tuebatur

Tom. 1.

Episcopus Cameracensis: Tam tamen scriptò impugnabat Cantor Parisiensis Vir præstantissimus, & probabat, si relationi Cardinalium credidit, agnoscendum esse Clementem; si verò non creditur, adhærendum esse Urbano, atque ita neutralitatem admitti non posse.

Hæc opinio tandem, exclusa neutralitate, recepta fuit, & conclusum, pro uno vel altero decidendum esse. Et certè Jus Comune, omnesq; leges Ecclesiasticæ & Civiles præcipiunt, ut in lite duarum partium, qualibet retineat quod possidet, usque dum constet, cui certum jus saveat: alioquin dum duo pro integra possessione agriligtant, cujus partem quisque possidet, uterque ex possessione excuti debet; quod injustum foret. Cum igitur indubitatum esset, unum è duobus Pontificibus, esse verum, & alterum intrusum; idè credebatur in hoc consilio, utrique obedientiam negari non posse in neutralitate, absque injuria illius, qui est legitimè electus; & quòd uni è duobus accedèdo, cui nimirum jus rationabiliter favere videtur, bonâ fidè procederet. Verum est, quòd longè posterius subtractio ab obedientia utriusque secuta fuerit, amborum depositione, ut unus certus & indubitatus eligeretur Pontifex: Sed, quòd particulares communitates, non nisi injustè & contra leges facere poterant; justissimum evasit, quando Ecclesia universalis lumine Sancti Spiritus illustrata id fecit ad abolendum schisma, quòd aliter extinguere nequibat: & cum præterea ambo jurejurando sponderint, quòd renuntiare velent Pontificatum, quisque pro sua parte, si videlicet adversarius pariter resignaverit; nihilominus illo eodè tempore colludebant, prout etiam suarum partium obedientiam retinerent: at, etiam in tali casu, neminem obstrictum fore, ut uni vel alteri adhæreat; utrumque autem compelli authoritate suprema posse ad juramentum factum implendum. Pro-

D

inde

Annus
1378.

inde conclusum est in hoc coetu, illi adhaerendum esse Pontifici, qui pro suo adversario melius fundatus reperiretur.

Durante autem inquisitione de facto, an videlicet Cardinales in libertate fuerint ante & post electionem Urbani, tandem conclusum est, iuxta opinionem Abbatis à Sancto Wasto, quod de veritate facti melior & securior notitia, comparari non possit, quam per testimonia omni exceptione majora, qualia erant ipsorum Cardinalium, qui electioni interfuerunt, & melius quam omnes alij nossent, quae in ea, gesta fuerint; suamque attestationem authenticam in optima forma, juramento solemnissimo & sigillo firmatam ad Regem transmissit. Sed quis non videt, testimonia Cardinalium Gallorum, qui suo Clementi, & Regi obnoxij fuere, omni exceptione minimè caruisse? Postquam hæc resolutio publice lecta fuisset, Rex pro majori adhuc securitate, Cardinalem Lemovicensem Episcopum Palestinae, qui ad Regem informandum à Clemente missus fuerat, juridicè interrogari curavit, & urgeri, ut clarè & sincerè coram illo inolyto Coetu ediceret, quae in conscientia de hac electione Urbani sciret. Tum Cardinalis succinctè recensitis, quae confratres sui in sua declaratione attestabantur, de violentia perpeffa, & de protestatione ab ijs facta, quod omnia, quae Romae acturi essent, ubi debita carebant libertate, forent irrita & nulla, magnum & vivum Deum in testem vocabat, & cum terribili juramento protestabatur, vera esse omnia, quae de facto illo referebantur. Postea itum est ad ferenda suffragia: ubi omnes penitus penitusque, absque ulla sententiarum diversitate consenserunt, majorem certitudinem humano modò, haberi non posse, de facto controverso; cum Cardinales, qui soli electionem conficiebant, in conclavi, unice attestari possent, quae in illa gesta sint electione; nec rationabiliter credi posset, Vi-

Continua.
Nang.Chron.
M. S.
Car. 5.
Contin.
Nang.

rum tantae ac notoriae probitatis, qualis erat Cardinalis Lemovicensis pejerare voluisse in causa tanti momenti, & consequenter aeternam incurere damnationem, absque ullo privato suo emolumento, aut honoris augmento.

Hæc profectò non dissonant à narratione Ciaconij, nempe quod Cardinalis Florentinus die quodam juramento obstrinxerit Lemovicensem, ut sibi ita responderet, ac si in mortis articulo esset, interroganti, an liberè Urbanum elegerit, vel saltè an electionem liberè ratificaverit post conclave, Urbanum pro vero Pontifice agnoscendo? cui Cardinalis iste absque omni hæsitazione, prout alij fecere Cardinales, Glandoviae, Britanniae, & Vivieres respondit, quod omnia quae Romae erant circa electionem istam, non nisi coactè ad mortem vitandam egerit; & extra Romam constitutus, Archiepiscopum Bariensem nunquam electurus fuisset. Sic igitur, postquam in coetu illo conclusum fuisset, inhaerendum esse attestatis Cardinalium, quae contra omnia privatorum prevalere deberent testimonia; & cum quæstio juris decidenda unice dependeret à facto, de quo jam dubitari non poterat; consilium Regis, Prælati Galliae, & Doctores, una voce omnes concluderunt, electionem Urbani esse irritam & nullam, legitimam verò & omninò canonicam Clementis, utpote liberè peractam ab omnibus Cardinalibus, qui tunc in Italia degebant, & à Cardinalibus Avenionensibus receptam, qui consequenter in tota Gallia pro vero Pontifice agnoscendus esset, atque pro tali, à Rege declarandum esse omnibus Regibus & Principibus suis confederatis. Subsistet hic utique prudens Lector, & mirabitur in consilio isto auctoritate Laica instituto decisionem, quae vix à Synodo auctoritate Ecclesiae, in re tanti momenti, & merè Ecclesiastica in quæstione facti, tam facilè definit posse videbatur.

Annus
1378.Ciacom
in Greg.
XI. Ann.
ber.
Hist. de
Cardin.Chron.
M. S.
Carol.
1. c. 75.
87.

Hæc

Annus
1378.

Hæc nimirum in celebri illo conventu Vincenniano decisa fuerunt. Sed Rex adhuc alia via in re tam delicata securitatem & quietem animi querere voluit, eam videlicet, quam solidissimam & oportunissimam judicabat, contra omnes, quæ oriri possent objectiones. Dum in Castro Vincenniano de grandi hoc negotio deliberaretur, disputationes in scholis magnopere incalcebant, partim pro Urbano, partim pro Clemente, partim etiam pro neutralitate. Rex proinde literas misit ad Universitatem suam Parisiensem, quæ tunc in maximo vigeat flore, ut de hac tanti momenti controversia deliberaret, & suum arbitrium sibi perscriberet. Universitas congregata supplicabat Regi pro tempore indulgendo, ad negotium tam arduum & tanti ponderis, & sine exemplo in Ecclesia, maturè perpendendum, & quàm exactissimè discutiendum; rogabatque nè more aliàs recepto, ad plura suffragia in decidendo alligaretur, sed ut de unanimi & communi omnium Facultatum atque Nationum res tota definiretur consensu. Rex admodum sapiens & moderatus, in omnia hæc Doctorum postulata lubens consensit, morà pro responso & decisione, usque ad vigesimum diem Maij illis concessa; districtè illis præcipiens, ut omnibus passionibus ab animo unius cujusque eorum rejectis, solum DEUM & ejus judicium præ oculis habentes, justè ac deliberatè concludere studerent, quod ad divinam laudem, Ecclesia ac fidei cederet emolumentum. Dum spatium quatuor & amplius mensium, controversia ista exactissimè discuteretur; tres Facultates, Theologica, Juridica, Medica, & in facultate Artium, Nationes Gallica & Normandica, semper pro Clemente concludebant: sed nationes Picardica & Anglicana seu Germanica, prout à Schismate Anglicano appellabatur, neutralitati constanter insistebat. Quapropter, cum sententiæ dividerentur, licet tres pri-

Ep. Reg.
Carol. ad
Univers.

Tom. 1.

mæ facultates, & duæ Nationes consentirent, & contenderent causam esse decisam; duæ nihilominus adhuc insitutæ fuerunt congregationes, ubi duæ illæ nationes, quæ pro neutralitate stabant, tandem communi sententiæ accesserunt: quod ex Brevi Clementis manifestè apparuit ad facultatem Artium scripto, cui suam testabatur lætitiā, quod postquam aliquantulum hæsitasset, responsionem benevolam & Orthodoxæ fidei congruam piā mente dedit. Atque ita Facultates omnes in una eademque sententiā concordēs fuerunt: & Universitas die trigesimo Maji solemnem misit Deputationem ad Regem, & qui in Castro Vincenniano cum Duce Andegavensi Fratre suo, Principe Navarræ, Carolo, & permultis alijs Regni Optimatibus, Episcopis & alijs Prælati, Regi à dextris assidente Cardinali Lemovicensi, Legato Clementis & alijs duobus Cardinalibus Legatis pro Germania & Anglia morabatur. Ille, qui nomine Universitatis loquebatur, præmissis debitis erga Regem Officijs, rogabat suam Majestatem, ut parceret, si nimium distulit suam declarationem Universitas, dicens, quod secundum Sanctum Gregorium, Maria Magdalena non tantum profuerit Ecclesiae confestim credendo resurrectionem, quantum Sanctus Thomas, qui de illa diu dubitavit; quia nimirum hæc dubitatio causa fuit, quod magna illa veritas fuerit solidius illustrata & fortius confirmata. Tum suam protulit nomine omnium Facultatum sententiam: quod Universitas adhereret, atque adhasura esset Papa Clementi VII. tanquam vero Pontifici, & supremo Ecclesie universalis Pastori. De qua declaratione illicò publicum & authenticum confectum est instrumentum. Tales cautelas in re tam delicata voluit Rex Carolus adhibere. Desuper suam promulgari iussit declarationem, eamque cum suis motivis & argumentis ad suos

Annus
1379.Litt. Clem.
ad facult.
Art. 7.
Kal. Aug.Puffar.
3. Vol. c. 35.

D 2

Con-

Confederatos perscripsit, de sua partibus Clementis adhæsione; quam si omisisset, Schisma exstinxisset.

Hæc tam solemnis declaratio Regni Christianissimi magnum ubique non sine scandalo causavit rurorem & partes schismaticas Clementis auxit. Id etiam impulit sanctam Catharinam Senensem ad laborandum totis viribus pro Pontifice Urbano, & ad scribendum Regi Carolo literas urgentes, ut eum ad hunc Pontificem reduceret: quod etiam fecit Frater Petrus de Arragonia ex Ordine Sancti Francisci, eximia virtutis Religiosus, & Regis cognatus. Sed quia ex una parte Sanctus Vir allegabat revelationes, quas credebat se habuisse; ex altera verò illustris Catharina, impulsâ iusti sine dubio zeli sui ardore, Clementem cum suis Cardinalibus tanquam Dæmones incarnatos tractabat, illique alios etiam titulos tribuebat parum dissimiles; sed nihil in animo hujus Principis effecerunt. Cum enim semper magna cum circumspicione atque prudentia procedere velle assereret, non putavit præferendas esse Judicio Episcoporum, Theologorum, & præstantissimorum in suo Regno Virorum, seu revelationes incertas, quas credere nulla esset obligatio, propter fidem unius hominis, qui se illas habuisse affirmabat, sive opiniones unius Religiosæ; quæ licet Sancta existimari potuerit, antequam canonizaretur, scripsit tamen ad Regem stylo aliquantulum asperò, ad movendum Principem adeò jam præoccupatum. Verum est, quòd non omnes actiones Sanctorum sint effectus & indicia sanctitatis, prout existimant illi, qui eorum vitas scribentes gesta ipsorum omnia tanquam mirabilia deprædicare conantur; sed neque à vera Sanctitatis nota, rejicienda sunt opera, quæ non nisi universale bonum Ecclesiæ ex instinctu DEI geruntur; prout in S. Catharinæ apparebat epistolis & adhortationibus, quæ schismatis

extirpationem, & unionem Ecclesiæ unicè respiciebant. Nec male Sanctus Vincentius Ferrerius inter alios magnos Sanctos, qui contrariæ parti adhæserunt, cavebat ab hujusmodi agendi ratione, tractandi tanquam schismaticos illos, qui in contraria fuerunt obedientia, cum quibus magna cum charitate communicabat, prout in nonnullis ejus litteris est videre: quia iste Vir Dei, tantopere illuminatus, prout semper fuit, sciebat optimè, posse utrinque in bona fide subsistere, priusquam Ecclesia Controversiam decideret. Tali cum prudentia processit Spondanus Episcopus Apaniensis, & Bosquetus Episcopus Monspelienensis, ambo Viri eruditissimi, summè Catholici, & Sanctæ Sedi conjunctissimi, atque etiam Paulus Armilius licet Italus; nec tanquam schismaticos aversabantur eos, qui unam vel alteram sequebantur obedientiam.

Et ista quidem scriptor Gallicanus depromit sensa de S. Catharina Senensi, cujus spiritum in suspitionem vocat; & suspectas reddere nititur nonnullas sanctæ hujus epistolæ, quatenus in favorem Urbani potentius & animosius exarata videntur, quam politicus quorundam, Regibus adulari solitorum genius probare possit. Exstant profectò Sanctorum Bernardi & Petri Damiani, contra Anacletum & Cadaloum Pseudo-Pontifices, eorumque fautores, quantumvis sublimes, invectivæ acerrimæ; dum Patres isti, aliàs toti melliflui zelum induunt Phineez, & pro vero Christi Vicario depugnantes, omnem humanæ Majestatis celsitudinem conculcant. Quòd si sancta in suis epistolis *Antipapam, & Anticardinales execratur ut demones*; id sine injuria facit: tales enim erant, qui contra suam ipsorum jurantes conscientiam, Christianos in funestum schisma traxerunt: pejerarunt autem, si vera juravit S. Catharina Vassanensis, filia S. Brigittæ, tunc

Annua
1378.Ep. S.
Vincent.
Ferrer.
17. Decem.
1497.Pape-
broch.
Propyl.
p. 2. pag.
102.

Annua 1379. tunc Romæ præfens, cum Urbanus eligeretur; quæ de plena illius electionis libertate, ex ipsorummet Cardinalium postea se retractantium ore, deposuit publicò instrumentò, suaque signavit manu: quod instrumentum legi potest apud Odo-ricum Raynaldum.

Accedit non leve pondus ad rem præsentem à B. Ursulina Parmensi, de qua, Coævus ferme auctor anonymus in ejus vita, postquam retulisset, quanta passa esset in palatio Avenionensi Ursulina, causa Clementem convenire iteratò super abdicatione faciendâ, adeò ut penè ipsum & plures ejus Pseudo-Cardinales inflecteret; suam ita profequitur historiam: Interim dum tot, tantisque modis in ipsam Virginem defavirent, memoratus Antipapa, de B. Ursulina percontabatur: cumque intellexisset, jam pridem fatuam (sic Beatam illam compellabant, familiares Clementis) abiisse, idque Ursulinæ relatum fuisset, mox literas Apostolicas, divinò asservatas consilio, Antipapæ miserat, quas Româ à summo Pontifice & Cardinalibus deferrebat. Tunc enim verò Antipapa Ursulinam non discessisse, cum admiratione cognovit, & Literis Apostolicis perlectis, magna perturbati & anxij animi inter suspiria cogitandum edebat indicia. Paucis verò interjectis diebus, Antipapa Clemens, manus abluens, ut ad mensam discumberet, repentina morte præoccupatus miserabiliter vitam sinivit; quod ipsum B. Ursulina ei prædixerat, videlicet, ante Virginis Avenione discessum, Divinam experturum esse ultionem. Atque utinam non fuerit etiam impletum illud, quod Clementi, finiens in primo congressu prolixum sesquihoræ sermonem dicebat; noveris, quòd, si ea, quæ tibi exposui pro parte Domini nostri Jesu Christi, exequi tãdaveris, sedes tua in inferno parem locum cum ipso Lucifero habitura sit.

Annua 1378. Est porro lectu admirabile, quomodo puella tunc annum ætatis duntaxat decimum nonum ingressa, soliusque DEI Magisterio jam ab infantia, usque ab audiendis verò Prædicantium sermonibus sacris, abstinere divinitus jussa, nè homines existimarent, ab illis didicisse, quæ per ipsam voluit DEUS revelari, ipsaque dictante conscribi; mirabile inquam lectu est, quomodo talis puella, comitante ex DEI expresso mandato, vetula Matre, iterque in peregrini habitu, præeunte B. Joanne Evangelista, Parmâ Avenionem, Avenione Romam, inde iterum Avenionem profecta sit pedes, & utrobique tam potentèr functa fuerit, commissa sibi cælitus legatione, ut nullius vultum pertimescens; obstupescere faceret quantumvis potentes; obstinatissima etiam corda flecteret, & inter insensibilissimos veritatis hostes, in subtilissimis Theologiæ quæstionibus exercita, ad exprimendum, & ab alijs capiendum, qui in ea loquebatur, spiritum; quin & torturæ admodum, & venenò impetita, nec minimum quidem hæsitaverit, aut prius pedes Avenione extulerit, quam reverso Parisijs Petro de Luna, subversum vidisset, quidquid ad Ecclesiæ unionem constituendum fuerat cum Pseudo-Cardinalibus operata: DEO per mulierem sic confundente schismaticorum superbam contumaciam; ut tamen dimiserit eos in manu consilij ipsorum, ad majorem eorundem condemnationem, ad Gallicani Regni, in quo perniciosissimum schisma potissimum erat continuandum, extremam penè desolationem, procerum præcipuorum fædissimas cædes, duorum Delphinorum continuatâ veneno funera, tertique Patri rebellantis arma, omnia interim impune occupantibus Anglis, & florantissimum Regnum depopulantibus.

Vixit porro Ursulina usque ad annum.

Annus 1378. annum 1410. quæ autem ad schisma extinguendum gessit, ea cum illusioni aut cooperationi diabolicæ attribui non possint, virtuti Divinæ necessario sunt adscribenda; nec porro ignorari posse videtur, quæ pars Catholica, vel quæ Schismatica fuerit, nisi quispiam velit, totam vitæ illius historiam habere de fictione aut mendacio suspectam.

Interea duo Pontifices instituyendo contra se invicem Processus, non desinebant reciproce in se vibrare fulmina anathematum & maledictiones: ex quo horrenda scandala & terribiles in Christianitate oriebantur perturbationes. Sed cum parum huiusmodi sua curarent fulmina, ad alia devenire arma, quæ majora mala, & cruentos atque funestos producebant effectus. Copiæ Britannicæ & Vasconicæ sub Tribuno Sylvestro de Budes, ac Bernardo de Sale, quibus accessit Comes de Montjoye, Nepos Clementis Papæ, cum milite in Sabaudia collecto, usque ad Tyberim omnia devastantes pervenerunt. Romani, qui post declarationem Cardinalium contra Urbanum, Castrum Sancti Angeli obsidebant, à quo grandia patiebantur incommoda, cum explicatis vexillis obviam huic exercitui ad impediendum transitum exiverunt. Sed quia sine militari ordine, sine experientia, sine disciplina, & sine alio, præter stolidam & cæcæ suam præsumptionem, Ductore procedebant, nè quidem aspectum & accessum ferre poterant, militum veteranorum armorum, qui transitu penetrato, Romanos aggrediebantur, & ferme octingentis trucidatis, reliquos in fugam verterunt, fugitivos prosequiebantur, gladio sternebant, Romanam promiscuè intrarunt, & postquam præsidium Castri S. Angeli auxissent, & suburbium Sancti Petri fossis munivissent, foras ad copias Clementis, quæ in Campania Italiæ, omnia, quæ Urbano parebant, depopulabantur, processerunt:

ita ut Romani in extremas reducti fuerint angustias. Nam ex una parte Britones, agrum Romanum Neapolim versus, trans Tyberim vastabant, ex altera verò Johannes & Rinaldus fratres Cardinalis Ursini, & Comes Jordanus eorum cognatus, cum notabili agmine, omnia pariter cis Tyberim destruebant, & usque ad portas Romanas auferebant; dum simul Præsidium Castri Sancti Angeli ruinas Urbi, & innumeras ærumnas Romanis, crebris excursionibus & furiosis desolationibus inferebat.

Dicitur etiam, quòd Sylvester de Budes, illos ferme in desperationem conjecerit, actione profecto audacissima. Separans enim se ab Exercitu Clementino; cum selectis suis equitibus Britonibus, viris intrepidis, & ad omnia aggredienda resolutissimis, & pericula contemnentibus, discriminentavit Romanam intrandi per portam Sancti Joannis Lateranensis, malè custoditam; eam pro reditu suo occupavit, & rectà in Capitolium incurrit, resciscens illic Branderos & præcipuos Romanos esse congregatos; Perveniens ad forum, sub Capitolio situm, dum plane illi Domini è suo exhibant Consilio, & in societate numerosa deambulant; iste cum gladio in manu, in multitudinem illam inermem irruit, quem Britones sequebantur, qui à dextris & sinistris secabant, prosternebant, pedibus equorum proterebant, quid quid salvare se non poterat in horrenda illa confusione hominum; qui se ipsos in fuga impediabant; & hi super alios ruebant; & plusquam ducentos in loco illo trucidarunt; inter quos erant septem Branderosij, tandem nocte ingruente recesserunt, quæ Romanis otium non præbuit se recolligendi, ut illos persequerentur in tam horribili conturbatione, & metu, nè à toto Exercitu hostili, si exirent, invaderentur. Sed altero die, ut se contra invasores belluinè vindicarent,

fan-

Annus 1378.

Niem. c. 19. Ciacon. Ep. Urb. 6. Fraissar. Argent.

Froissar. 2. Vol. c. 35.

Niem. l. 1. c. 3. Collet. Hist. Neap. l. 5.

Annus 1378. tanquam belluæ feroces, in omnes ultramontanos Romæ commorantes se conjecerunt, absque distinctione ætatis, sexus, & conditionis, etiam absque respectu sacri characteris Prælatorum; hos trucidabant, illos vulnerabant, & post illatas innumeras injurias, eos in ergastula detrudebant, ubi longo tempore languentes in miseris eos detinebant. Maximè autem suam extremam effundebant rabiem, in pauperes Presbyteros Britones, qui Romæ in magno numero reperiebantur pro beneficijs obtinendis, eosque sine misericordia occidebant, quamvis Britannia Urbanum Pontificem agnoverit, quia Dux Joannes de Monfort, qui Angliæ uniebatur, etiam pro Urbano stabat, in cuius favorem Angli se declararunt.

Hic Pontifex interea brevi se in bono statu positum vidit, & ad sua restauranda negotia animum admovit, ope boni Exercitus, quem solertissimè conscripsit, quam primum intellexit, Cardinales contra se aperte procedere. Componebatur ejus militia ex copijs ab Imperatore submissis, & in Lombardia conscriptis, ex veteranis Legionibus Ductore famoso Anglo aut Vascone Joanne Aucuto, qui post pacem Britannicam Alpes transijt ad servitia Marchionis Monferratenis cum cohortibus plerisque sine hastis, quas serò venientes appellabant. Annis circiter sedecim tam præclara gessit in servitijs Pontificum aliorumque Principum, prout sua commoda postulabant, ut ipsi etiam Itali agnoverint, se ab illo artem militandi, quæ in Italia ferme jam exoleverat, condidicisse. Ducebat circiter quatuor millia hominum collectorum; sed quos bene instruxit & armavit; cùmque semper illum sectaretur, qui suam sortem redderet meliorem; Urbanus, qui pro sui conservatione nullis parcebat sumptibus, Aucutum ita sibi obnoxium reddidit, ut se cum exercitu Papali conjunxerit, quem Comes

Albericus de Albiano gubernabat, & intra tempus breve, copias Italicas armis & disciplinâ adeò bene instruxit, secundum artem, quam ab Aucuto didicerat; ut tandem Italiam ab oppressione Exterorum, suam fortunam quærentium, gloriosè liberaverit, eosque sensim ultra Alpes ejecerit.

Urbanus tantas vires se jam habere videns, Romam cum toto Exercitu redijt, & primò suburbium Sancti Petri occupavit, facile profligatis paucis Britonibus, qui se in eo muniverant, atque in Castrum Sancti Angeli receperunt; urgebátque potenter obsidionem illius Castri ab uno ferme anno inchoatam, illudque intra tempus non longum in extremas coëgit angustias. Quapropter Exercitus Clementinus in ejus succursum veniens, obsedit Marinum, parvam Civitatem quatuor leucis Romæ Neapolim versus distitam; nè à tergo relinqueret locum, qui eis annonam præcludere poterat; vel ut distraheret, & extra Romam prolicerent Urbanistas, metu amittendi stationem adeò sine necessariam, ex qua inimicus semper usque ad portas Urbis excurrere poterat. Tandem, Comes Albericus de Albiano paucis in oppugnatione Castri Sancti Angeli relictis, cum toto suo Exercitu Romæ die vigesimo octavo Aprilis exivit, & sub vesperum in conspectu Marini castra metatus est. Comes de Montjoye, hostem in suis infirmis munimentis, quæ in quibusdam locis facile superari poterant, expectare nolens, etiam in apertum campum suo cum Exercitu prodijt ad prælium resolutus, ad quod ineundum, nocte durante pars utraque se præparabat, & altero die summò mane ambo Exercitus in acie hoc ordine dispositi comparuerunt.

Comes Albericus peditatum in duo magna quadrata divisit agmina, equitatu in alis dextra & sinistra collocato, ita ut hæc duo magna agmina veluti duo diversi Exercitus in una

stete-

Annus 1378.

Froissar. 8. Ant. 3. p. 111. 24. Niem. Paul. Coll. Hist. l. 5. Placent. Ar. gentre. l. 6.

Annus
1378.

sterint linea, non facile perfringenda. Dextrum cornu ipse ducebat; & cum pro gloria sua Nationis valde zelaret, sinistrum commisit Galeacio Pepolo, magni apud Italos nominis Ductori. Ex altera parte Comes de Montjoye juxta morem cis Montes usitatum in tres acies, primam, postremam & mediam, suum divisit Exercitum. Britones ipse ducebat in ala dextra, Vascones in sinistra à Bernardo de Sale regebantur, Itali verò & Sabaudi media in acie collocati erant.

Hic primò videre erat, quòd hactenus nunquam in Orbe Terrarum apparuit, Claves nimirum Sancti Petri & Tiaras Pontificias sibi invicem oppositas, & si fas est dicere sibi invicem minas intentantes in vexillis utriusque hostilis Exercitus, qui cum profusione sanguinis Christiani conflicturi erant pro throno Regni Spiritualis, quod JESUS CHRISTUS non nisi toto suo effuso sanguine in Ecclesia sua stabilivit pro salute omnium hominum, ut pacem tribueret omnibus in Cælo & in terra. Tantas nimirum vires inordinatæ passionis trahunt ex nostra infirmitate ad præpediendos effectus & intentiones DEI; & in perniciosam nostram ordine perverso eas ipsas res convertunt; quas DEUS cum infinita sapientia ad nostram disposuit felicitatem.

Ex utraque parte pugnatum est eo cum ardore & obstinatione, qualem à longo tempore Italia non vidit. Primus ad classicum erupit Comes Albericus: & quia magna, quam ducebat acies, in grandem disposita erat frontem, in modicam aciem mediam & alam sinistram hostium irruit, ubi Bernardus de Sale cum suis Vasconibus pugnat. Acies in medio infirma resistere diu non valebat: & quamvis Vascones fortissimè decertaverint; quia tamen pauci numero erant, & à tota militia Alberici invadebantur, qui cæsa jam acie mediâ, reunitis omnibus viribus ad illos simul aggredien-

dos; tandem illorum penetravit ordines, & feræ omnes partim dilaniavit, partim unâ cum Ductore Bernardo de Sale intercepit.

Interim fortuna duorum Exercituum diversa erat ex parte altera. Nam Britones in ala dextra, cum Comite Montjoye Supremo Belliduce Clementino, tanta cum furia irruerunt in grande agmen Galeacii Pepoli, & toties ad explosiones redibant, ut tandem retrocedere hostem coegerint, eumque perfringerint, nihil proficientibus conatibus Pepoli ad sistendos suos milites, qui jam non nisi retrocedendo, & extra ordines pugnant: ita ut Ductor Montjoye, qui hostes urgebat fortius ad pedem retrahendum, certam se tenere crediderit victoriam: dum ecce Comes Albericus, qui jam ex parte sua vicerat, hanc illi eripuit, & sibi totam asseruit. Cùm enim vidisset populum suum in cornu sinistro ad eò malè tractari; neglexit fugitivos, ac in succursum suorum advolans, hostes à tergo aggressus est, & Pepolus eodem tempore suas colligendo atque animando copias, quæ animos visò tantò subsidio resumpserunt, ad prælium reduxit; stitit eos, qui prosequerentur victoriam, eosque in fronte aggressus est, dum à latere undique, atque à tergo furiosè impeterentur. Atque ita Britones inter duo grandia hostium agmina conclusi, ad eò cæsi sunt, ut vix unus fuerit, qui vel occisus vel captus non fuisset. De numero captorum erant Comes Montjoye, cum Bernardo de Sale, & Sylvester de Budes, quem Tribunus Aucutus interceperat, & alij sexaginta primarij Ductores & Tribuni, ultra quinque millia virorum, qui in campo prælij trucidati manserunt.

Victoriosus Albericus eodem die Romam reversus est velut in triumpho, inter maximas Romanorum acclamationes, quem alterum Camillum Romam à Gallis liberantem appellarunt. Pro, cumulo publicæ

Annus
1378.Annus
1379.Lit.
Enycl.
Urb. ap.
Odor.
Raynal.
Raym.
Capuc.
Vit. S.
Cathar.
Senens.
p. 3. c. 2.
Niem. l.
1. s. 20.Paul.
Collenut.
Hist.
Neal. s.
Raym.
Capuc.
Vit. S.
Cathar.
Senens.
S. Anto.
loca cit.
In Lit.
Ep. S.
Cathar.
Senens.
n. 221.Per li-
veras,
quas a-
lienata
à sensu-
bus anio-
mo sexte
Maji die
hoc ann
distavit
Odoric.
Raynal.
n. 24.

lætitia eodem die Præsidium Gallicum Castri Sancti Angeli, nullum porrò subsidium sperare valens, & alimonia deficiente, deditionem fecit; Romani verò in excessu lætitia abrepti, quòd à gravissimis incommodis, quæ à Castro illo patiebantur, essent liberati, illud ferme totum demoliti sunt; sed post tempus aliquod à Bonifacio IX. successore Urbani denuò instauratum est. Explicari nequit gaudium Romani Pontificis Urbani tam insigni victoria, ex qua utilissimos præstolabatur eventus. Eodem vespere Comitem Balbianum & Galleacium Pepolum, Equites Sanctæ Ecclesiæ creavit, & post paucos dies solemnes DEO gratiarum actiones reddidit in Basilica Sancti Petri; & de Consilio Sanctæ Catharinæ Senensis nudis pedibus in Processione ambulavit ab Ecclesia Sanctæ Mariæ trans Tyberim, ubi durante obsidione Castri Sancti Angeli morabatur.

Dicitur etiam, quòd hæc Sancta Senensis exhortata fuerit per litteras, Comitem Albericum & alios Belliduces Exercitus Urbani, ad strenuè agendum in hoc prælio, in quo gloriosam consequi mortem poterant cum palma Martyrij; promiseritque se Moysis exemplo manus ad cælum elevaturam pro illis, dum pugnaturi essent. Sed cùm Authior, qui contentum hujus epistolæ narrat, diè epistolæ datæ notet, diè videlicet 6 tum Maji hujus anni millesimi tercentesimi septuagesimi nonij; & sequenti pagina dicat, quòd juxta bonos Authores, inter quos, etiam Confessarium sanctæ hujus, prælium illud contigerit diè vigesimo nono Aprilis hujus ejusdem anni; dicere hic liceat, Authorem hunc, parùm examinasse quòd scribit, cùm tam notabilem non observaverit parachronismum. Ideò etiam, ingenuè dici posse existimat scriptor Gallicanus, quòd litteræ illæ Sanctæ Catharinæ, quæ sunt horrendis plenæ injurijs contra ordina-

Tom. I.

Annus
1379.

rium Sanctorum stylum; & quòd insuper dicatur, eas ab illa dictatas fuisse dum in extasi esset; vehementer suspectæ, atque etiam suppositæ esse videantur, tam propter manifestam illam contradictionem, quàm etiam propter exiguam verosimilitudinem, quòd mens applicata fuerit ad litteras dictandas, & quidem litteras plenæ contumelijs extasi durante.

Sic nimirum Scriptor Gallicanus, literas Sanctæ Catharinæ Senensis, nullo sanè jure in suspicionem trahit, duplici ex capite: unum est, quòd Sancta ista contra ordinarium Sanctorum stylum, severè scripserit, & schismaticos acriter ut mererentur perstrinxerit: qui stylus inter Sanctos minimè peregrinus erat ut jam de Sancto Bernardo & Beda supra memoravimus: sanè non solum ex Prophetarum, verum etiam Salvatoris Mundi ore, accerrimè in adversarios veritatis contorquebantur reprehensiones. Alterum Scriptor ille Gallicanus suspicandi fundamentum desumit, quòd unam earum epistolarum allegans Odericus Raynaldus, dicat, datam sexto die Maji, quâ tamen promittitur victoria de Clementino exercitu parta, diè vigesimo octavo Aprilis, uti apud eundem Odoricum scribit Pandolphus Collenutus. Sed si Raynaldus meruit, ob non animadversam ejusmodi contradictionem, non nihil redargui, haud meruit, in dubium vocari tota epistola, propter datam erroneè descriptam, dum oscitanti Librario nomen Maji obrepit locò Martij. Quanquam nè quidem sub hac correctione certa satis redditur data: nec enim (ut scribit Raynaldi successor, & continuator Leander Coloredus) originalibus Sanctæ epistolæ, adscriptus dies videtur: quia non ut nunc, ita & tunc subscribatur semper familiaribus epistolis, non tantum Virginum, sed nec Episcoporum, dies aut mensis, & plurimi

E

rini

Annus 1379. rimi id negligebant. Inveniuntur quoque dictarum Epistolarum Exemplaria sanè optima absque hujusmodi notis, quæ omnia videntur ab eo, qui argumenta eisdem præposuit, ex conjecturis potius, quam originalis scriptiois fide adjuncta. Quod si Sancta in suis epistolis Antipapam Clementem, & Anti-Cardinales ejus, execratur uti demones, id non immeritò, sed jure optimo facit, ut qui perjuri, Ecclesiam DEI & multos Christianos funesta sua divisione in abominandum schisma pertraxerunt.

Opponere hinc nituntur aliqui, Petri Luxenburgij, creati à Clemente Cardinalis, plurimis post obitum ejus clarissimisque miraculis notificatam Sanctitatem; unde auctor vitæ Clementis apud Bosquetum inquit: *Fuit status dicti Clementis justior & solidior multimodè reputatus, perquam plures estimantes & certò tenentes, quòd ipse, qui jam Spiritu DEI plenus fuisse, & Sanctorum Cœlestium (in quantum salus sua in eis tangebatur) notitiam sufficientem habuisse creditur, sibi non adhaesisset, nec promotiones suas ab illo recepisset, nisi ipsum scivisset justum habere titulum in Papatu.* Sed si hoc ijs præsumere licuit, qui bonâ fide Clementem sequebantur, alij è contra, de causâ melius informati, credere potuerunt atque etiam debuerunt; annorum septendecim adolescentulum, mox ab illa qualicumque promotione lecto ægritudinis postremæ affixum, morboque semestri abundè expurgatum, priusquam Schisma quid esset, nosse humanitas posset, suæ ætatis octodecim annis nondum completis, raptum esse ex hoc mundo, nè (ut loquitur scripturâ) malitia Collegarum præcipuorum, verè ac formaliter schismaticorum, mutaret intellectum ejus; aut nè sicut deciperet animam illius, quæ quia placida erat DEO, propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatis.

Quæ autem ex Papebrochio referimus, ea ille ex Manuscripto au-

thentico desumpsit; quod perquam conformè est ipsius schismatis Actis, quæ allegat Odoricus Raynaldus in Annalibus, tanquam in Vaticano servatis, atque in quatuor plurèsve Tomos digestis. Nolumus autem cum alijs comparationem facere, multò minùs, Judicem agere illius controversiæ, cujus decisionem nec tentare quidem voluit Ecclesia, congregata in Synodo, primùm Pisana postea etiam Constantiensis. Sed aliam, commodiorémque viam unionis reducendæ ingressa, finem optatum tandem est consecuta. Nihil tamen in alterutram partem de juribus litigantium duorum, aut etiam plurium Pontificum decidendo; (quia id ad finem suum videbat minus expedire) non sustulit pijs historicæ veritatis indagatoribus, libertatem apud se statuendi, quamnam in partem verisimilitudo major inclinet: & Ecclesia Romana, cui boni Fideles libentiùs & securiùs adhærent, Urbani partes constanter amplexa, Clementem ejusque successorem Benedictum pro Antipapam habuit semper. In hujus ergo magis communi apud Catholicos sensu, non autem privato nostro, de eisdem ut Antipapam agimus & interdum in Historia præsentis loquimur, libertate alijs aliter sentiendi statuendique relicta. Accedit & illud, quòd Urbanus VI. ejusque successores Romani Pontifices omnes in Catalogo verorum Pontificum recensentur, & ab Ecclesia Catholica pro talibus habeantur; inter quos nunquam locum habuerunt, aut habere potuerunt, duo illi, nempe Clemens VII. & Benedictus XII.

Quidquid hac de re sit; certum est, quòd hæc Victoria magnopere partes Clementis conturbaverit, qui jam exutus viribus, nec Fundis tutus, rogabat Reginam Neapolitanam, pro mittendis sibi bonis custodijs; à quibus Neapolim deduceretur, ubi cum omni honore atque magnificentia exceptus est à Regi-

Annus 1379.

Collenat. Diar. M. S. Hist. Pignat. ap. Raynald.

na;

Annus 1379. na, quæ illi, extra Urbem occurrit cum Principe Bunsuicensi marito suo, & omnibus Regni Dynastis: Etque publicè in suo Palatio officia submissionis præstitit, quæ Principes Christiani testari solent JESU Christi Vicario in terris. Sed pompa hæc divina ubique ultione, brevi turbata fuit, horribili tumultu in tota Urbe suscitato, ubi omnes arma contra Reginam pro Urbano arripuerunt. Nam sive populus, qui de exaltatione sui Concivis Neapolitani lætabatur, irritatus fuerit, quòd honore isto privari deberet Neapolis, Gallò substitutò; sive Urbanum timuerit, qui jam viribus prævalebat, & anathematum fulmina intorquebat contra omnes adherentes Reginæ, quam Regno privavit; nè cum suo Exercitu victorioso Neapolim aggrediretur: certum est, quòd aperta fuerint in Urbe illa contra Reginam murmura, & maledictiones in Clementem, quæ in tantam Antipapam omnes jure averfabantur, eo ipso tempore, quòd eum tota Curia ut verum Sancti Petri successorem in Palatio adorabat.

Hæc eadem ceremoniam durante, quidam opifex, qui in turbis accurrentium ad spectaculum, inter primos adfuerat, & detestabatur cum cæteris ea quæ fiebant, clamare cepit quantum potuit, quòd ad beatissimam adorandam inducerentur homines, agnoscendo intrusum & schismaticum pro Pontifice; quòd cum Vir spectabilis conditionis audientis vicinus, tolerare non posset, tantum in faciem istum illi pugno infligit; ut impacto pollice oculum ei excusserit. Tum enim verò ne posperculsi, homo juvenis igne plenus, & vindictam spirans de tanta injuria, talem excitavit in populo rumorem, ad seditionem jam propenso ex aversione à Clemente, ut omnes ubique ad arma eurrerint. Præcipuas Urbis occuparunt stationes, sepimenta extruebant, usque ad ipsam Reginæ Palatium, invadebant custodias, quæ recedere co-

Tom. I.

gebantur; omnes denique, paucis exceptis, occupabant stationes. Atque ita hic Pseudo-Pontifex & Regina, tanta insurrectione conterriti, terribilem hanc tempestatem vitare non poterant, nisi salvando se, prout fecerunt, ad castrum ovorum, ubi tamen etiam obsidebantur. Clemens proinde videns, nullam sibi superesse in Italia securitatem, ubi Romanus Pontifex prævalebat; ipse verò post cladem sui Exercitus, summè debilitatus, præsertim Neapolitana seditione accedente; in Galliam se recipere statuit, & Avinionem cum sua Curia migrare, ubi tam longo tempore Pontifices residebant. Collatis itaque cum Regina consilijs, quæ illum cum dexterritate periculo eripere iudebat, Triremes hujus Principis ascendit cum suis Cardinalibus, duobus exceptis, nempe Cardinali Sanctæ Prædix & Cardinali Sancti Sixti, quos in Italia reliquerat, ad negotia sua curanda, & ad conservandos illos, qui ei adhuc adhærebant; ac demum post molestam navigationem die decimo Junij ad Portum Massiliæ appulit: inde, honoribus, ex mandato Comitissæ Provinciæ receptis; in Urbem Pontificiam, Avinionem pervenit, quæ illum cum magnificentia & pari læticia, quòd iterum sedes fieret summorum Pontificum, suscepit.

Regina interim dum urgebatur à Rebilibus, qui protestabantur, se arma non deposituros, nisi obedientia Urbano Pontifici exhiberetur; penitentiæ ostendebat, quòd in partes Clementis transiverit, promissitque solemniter populo, se ad obedientiam Urbani redituram, quam primùm pro sua securitate pacem ab illo, quam petebat, obtinuerit. Re ipsa ad eum Comites de Nola, & à Sancto Severino, cum Præfecto Rei Maritimæ Neapolitanæ ablegavit; qui perquam officiosè accepti fuerunt ab Urbano, magna ex hoc Tractatu pacis, & exitam facili Regni hujus reductione

E 2

Annus 1379.

Aut. Vit. Clem. Summont. l. 2.

Auth. Vit. Clem. Collenat. De Puj.

M. S. Vatic. de Schism. Tom. 2. ap. Raynald. Encycl. Urb. Civ. con.

Annus
1379.

commoda speranti, in quo profa-
piam suam stabilire, vehementissi-
mè cupiebat. Sed quia solertissima
Regina negotium hoc non alio sine
tractabat, quàm ut suspensum tene-
ret Urbanum, & Neapolitanos mo-
raretur, usquedum Princeps Otho
Maritus, copias Germanicas, quæ
in vicinia Neapolis degebant, collig-
eret; ideoque hinc factò, mox Le-
gatos suos Româ infectò negotiò
revocavit, & post paucos dies Prin-
ceps cum veteranis Germanis Nea-
polim intravit, Rebelles obruit, sta-
tiones illorum domuit, & postquàm
in pluribus velitationibus magis ob-
stinatos pervicacis plebis cæcidisset,
reliquos omnes ad submittendum se
Reginæ mandatis, coëgit; adeò ut
etiam passi fuerint demolitionem
Palatij, Archi-Episcopi ab Urbano
nominati, quem populus initiò tu-
multus in despectum Reginæ ibi sta-
bilivit. Adeò parum in motibus
populi est confidendum, qui ab uno
extremo facilè migrat in alterum,
prout diversa passiones, quibus agi-
tatur, eum impellunt, ita ut nihil
magis securi vel constas ab eo quàm
levitas & incòstantia possit expectari.

Hoc ipsum Romæ Urbanus ex-
periri debuit, eodem ferme tempo-
re, quò Neapoli Regina infestaba-
tur. Cùm enim in prosperitate re-
rum suarum, ex elato & severo sem-
per operaretur ingenio, quod non
arridebat Romanis; & aliunde co-
piæ Principis Othonis, post sedatum
Neapoli tumultum, magnas usque
ad ipsorum portas causabant stra-
ges; contra ipsum insurrexerunt
Pontificem, quem suarum calamita-
tum authorem credebant, & cujus
copiæ, defectu stipendiorum, post
victoriam, vexilla deserobant, imò
tentabant venenò illum tollere;
quod terribile attentatum, cùm non
successisset, armati Palatium cinxe-
runt. Sed Pontifex, minimè ter-
ritus, illicò statuit hac occasione Bo-
nifacium VIII. imitari, dum Anagninæ
à Columnensibus invasus, cum insigni-
bus suæ dignitatis mori voluit.

Cobel. in
Cosmod.
ar. 6. e.
78.

Proinde ornamentis Pontificalibus
indutus; thronum conscendit, por-
tas omnes aperiri jussit, & ad fu-
riosos invatores, qui extractis gla-
dijs armati turmatim intrabant,
conversus, brevissimè illos repres-
sit, & aliud nihil agendo, solum
in tono majestate pleno, dixit, quod
JESUS CHRISTUS ad Judæos eum inter-
cepturos: *Quem queritis?* Quod
dictum, adeò illos attonitos reddi-
dit, & tantum terrorem animis in-
culsit, ut oculis demissis, quasi splen-
dorem humano majorem tam su-
blimis Majestatis ferre non valerent,
cum pudore & horrore sui attenda-
ti recesserint. Et post breve tem-
pus, interpositione præcipuè San-
ctæ Catharinæ Senensis, quæ hac oc-
cassione potenter apud DEUM su-
is precibus, & rationibus apud Ro-
manos operabatur; populus tam
bene ad sua rediit officia, ut eadem
arma, quæ contra Urbanum arri-
puerat, contra copias Reginæ, in
illius defensionem converterit.

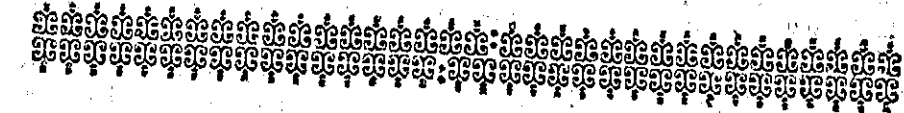
Tum Pontifex resumpta, more
suo, animi fortitudine, dum nego-
tia in meliore statu posita videbat,
iterum adversus Clementem deto-
nuvit, & Bellum Sacrum indixit,
concessis indulgentijs illis omnibus,
qui contra illius adherentes essent:
idem Clemens, ut par pari redde-
ret, instituit. Sic duo isti Pontifi-
ces autoritate suâ abutentes innum-
merabilium causâ fuere malorum,
& horribilium perturbationum, quæ
in tota ferme Christianitate even-
erunt, dum prætextu parendi Bullis
Pontificum, se invicem tanquam
Schismaticos & hæreticos, in diver-
sis tractabant obedientijs; & ab ipso
schismatis Principio, non nisi scan-
dalosi & cruenti viscebantur effectus,
ex hac funesta divisione; quæ tam
iniquè populos contra se ipsos ar-
mabat, quamvis omnes eodem vin-
culo Religionis & obedientiæ uniti
fuerint, quam Sanctæ Sedi bona si-
de profitebantur in persona illius,
quem verum credebant Pontificem.
Hæc fuere privatorum bella, dum

Joan-

Annus
1379.Rayn.
Capuc.
Vir. 8.
Cathar.
Sen. p. 3.
S. An-
tonin. 3.
p. tit.
24.Apud
Olor.
Raynal.
hoc anno
& seq.Annus
1379.

Joanna Regina, contra aliud bel-
lum sibi imminens magnum facie-
bat apparatus. Hæc enim Prin-
cipissa, Neapoli secura, ubi Prin-
ceps Maritus viribus prævalebat, vi-
dens, quòd Urbanus metu Roma-
norum solutus, potentem contra se
excitaret inimicum, cui Regnum
donaverat, ut bellum Reginæ in-
ferret; celeriter in Provinciam per-
rexit, ad procuranda, quæ spera-

bat, auxilia. Et postquàm cum
Clemente existimato Pontifice Ave-
nionense de medijs, ad machinationes
inimicorum evertendas contulisset,
in eisdem suis triremibus, cum suis
Provincialibus collectis, Neapolim
reversa est; ubi suadente Clemente,
anno sequente, celebrem illam in-
stituit adoptionem Ludovici Ducis
Andegavensis, de qua deinceps ali-
qua dicemus.

Annus
1379.

HISTORIA DE MAGNO SCHISMATE OCCIDENTIS, IN COMPENDIUM REDUCTA. LIBER II.

Annus
1380.Auth.
Vit. Cle-
ment.

CUM primùm Pontifex Urba-
nus intellexisset, Joannam
Reginam se pro Pontifice
Clemente declarasse, & contra il-
lam anathema fulminasset, statuit in-
vestituram Regni Neapolitani, tan-
quam Feudum Sanctam Sedem de-
voluti, conferre cuiusdam potenti
Principi, qui hanc Reginam ex Re-
gno pelleret. Et cùm præter odi-
um & vindictam, quibus ad hanc
resolutionem ferebatur, etiam am-
bitio atque inordinatum, familiam
suam altius provehendi desiderium,
eum impelleret; existimabat fore,
ut Princeps, quem ad hoc electu-
rus erat, facilis esset futurus, pro
investitura tam pulchri Regni, ad
præstanda ea Francisco Prignano
Nepoti suo, quæ à Joanna Regina
obtinere non poterat. Eam pro-

inde obtulit Carolo Juvenci Duci Dyr-
rachij, Principi de sanguine Regis
Ludovici, Regis Hungariæ, & pro-
ximo post illum hæredi Joannæ Re-
ginæ, æqualiter à Proavo Carolo
II. Rege Neapolitano descendente.
Carolus Dyrrachij primò dif-
ficilem se ostendebat ad consenti-
endum in rem adeò sibi utilem,
quam ei Urbanus Pontifex & Rex
Hungariæ proponebant. Regina
Joanna illum ab infantia summa cum
solicitudine, & affectu teneritudi-
ne, quasi proprium filium educa-
verat, eumque ad Coronam Nea-
politana, si ipsa sine prole, cujus
exigua spes erat, ex hac vita dece-
deret, destinabat; quem in finem
Principissam Margaritam Nepotem
ex Sorore sua Maria illi desponsa-
vit; ita ut enormi cum ingrati-
tudine

E;

dine

Annus
1380.

dine inimicum se declaraverit hujus Reginae, cui omni jure, divino & humano, velut Matri obstrictus erat; præterquam quod sicut successio in Regno, quod ei offerebatur, fallere illum non poterat; ita Regina eò privare illum poterat, in poenam ingratitude; cum belli contra illam gerendi eventus fuerit incertus. Hæc & alia plura illum à proposito poterant avertere. Sed quia improbitas animi, perfidia, & extrema ambitio, cum spe boni ferme præsentis quantumlibet incerti, prævalebant contra certam possessionem & legitimam post obitum suæ Benefactricis successio- nem decrevit; cæcæ passioni suæ sacrificare conscientiam, honorem, uxorem suam & proles, quæ apud Reginam degebant, & ipsam fortunam securam, periculo exponere. Regina, de hoc fœdere inter Urbanum, Regem Hungariæ & Ducem Carolum edocta Clementem consuluit, de medijs tantam à se tempestatem avertendi. Clemens, cujus negotia pariter concernebantur, & potenti egebat Principe ad conservationem sui in possessione tam nobilis partis Italiæ, facile persuasit Reginae, ut Ludovicum Ducem Andegavensem, adoptaret, à quo certam & potentem habitura esset defensionem & protectionem, contra abominandam sui Patruelis ingratitude. Quapropter dum Carolus bellum pararet, & ad illud accelerandum incitaretur ab Urbano, qui anathemata sua contra Reginam renovavit, eamque Regno privavit, ac subditos à juramento fidelitatis absolvit, die vigesimo nono Junij Neapoli in arce Ovorum, Actum signavit authenticum adoptionis & filiationis Legalis pro Ludovico Duce Andegavensi, ad successionem cum sua posteritate in Regno Neapolitano, seu Siciliæ, uti tunc appellabatur, & in Comitibus Provinciæ Forcalquerij, & Pedemontij, quæ omnia Clemens Pontifex sollemnissimè confirmavit.

Interea Carolus V. Rex Galliarum obiit die decimo sexto Septembris, anno ætatis quadragesimo secundo. Hæc mors diu detinuit Parisijs Ducem Andegavensem defuncti Regis fratrem, qui à Rege Administrator, seu Regens Regni constitutus fuerat. Et quia tam sublimi dignitate ad suam pro bello gerendo utilitatem, pro Regina Neapolitana, uti volebat, ut potentem congregaret Exercitum; ideo ante omnia defuncti Regis occupavit Thesaurum, qui in auro fuso, gemis pretiosis, suppellectili & argento, septemdecim milliones librarum Gallicarum auri conficiebat, quæ hodiernis scutis, seu regalibus æquivalent. Res hæc magnas peperit in Gallia, maximè Parisijs & Rothomagi perturbationes, atque periculosas seditiones, propter subsidia, quæ Carolus VI. abolevit, & rursus exigere debuit, ut ærarium, quod Dux Regens exhaustum, denuò implet. Nec desuerunt motus inter Ecclesiasticos, præcipuè in Universitate Parisiensi, qui vehementer querulabantur contra Pontificem Clementem autoritate Regentis fultum, qui cum illo, suæ magis utilitatis, quam amicitie causâ unanimi consensu agebat. Cum enim ex infelicitate inevitabili in tali Schismate, Pontifices obligati essent, ut pro conservanda suarum partium obedientia, turpiter dependerent à Principibus, & Curia Magnatibus, nè ab illis desererentur; Clemens, qui, ut suos triginta sex Cardinales, & illos, qui sibi magis apud Regem prodesse poterant, fatiaret; illis quodammodo in spoliis reliquit Ecclesiarum Gallicanarum. Nam omnia ferme Beneficia eis conferebat, non solum vacantia, verum etiam in antecessum, viventibus legitimis Possessoribus, viâ reservationis & gratiæ expectativæ, quæ illo tempore in usu erant cum ingenti detrimento Ecclesiæ; atque ita Viri perquam idonei, quorum negligebatur meritum,

Annus
1308.De Til-
ler. Du-
pleix.Joann.
Joven.
Gaguin.
l. 9.
Belle-
fort. l. 5.
Spondan.Annus
1480.

tum, absque beneficijs manebant. Tantæ præterea ex Beneficijs trahebantur, nomine Decimarum, & restantiarum exactiones, quas Camera Apostolica prætendebat, summa pecuniariæ, ut prætextu Decimarum & aliorum nominum, plusquam ipsum Beneficium valebat, exigere.

Inde factum est, quod Scholares & Moderatores Universitatum, videntes omnem sibi spem tolli Beneficij, viâ meriti & scientiæ obtinendi, & quod Possessores Beneficiorum exorbitantibus illis opprimerentur exactionibus, indes turmatim Parisijs discedebant, alibi, apud Exteros, cum probro Galliarum, quæsturi justitiam, & præmium suis meritis congruum, quod in Patria non amplius poterant invenire. Idcirco, Universitas, metuens, nè brevi deserta maneret ab omnibus, Joannem Rousse celebrem Doctorem & Professore Theologiæ deputavit, ad hæc Regi proponenda, ut sua Majestas, tantis malis, remedium afferre dignaretur, pro quo supplicabatur. Sed Regens, qui partem habere dicebatur in hoc spolio, pro bello Neapolitano, cui etiam Clemens Decimas omnium bonorum Ecclesiasticorum non semel donaverat; adeò irritatus est, ut sequenti nocte comprehendi, & in carcerem detrudi jussit pauperem illum Doctorem, qui non nisi maxima cum difficultate liberari poterat, postquam promittere debuit, se obedientiam Pontifici Clementi semper præstiturum. Sed vix è suo dimissus ergastulo, celerrimè Romam ad Urbanum Pontificem confugit, qui sperans hanc sibi posse conciliari hæc occasione Universitatem, pulcherrimam & profixam ei scripsit epistolam, quam Rector Universitatis publicè in Conventu pleno legi curavit.

Hæc certè occasione ansam habuit Regens malè tractandi Rectorem. Cum enim, nullatenus permittatur in Gallia, vel fœdera, vel

ullam speciem societatis inire, aut in communi scribere ad quemcunque Principem extraneum, sine scitu & consensu Regis, minus etiam liceat litteras ab illis recipere, & in publico legere confesso, priusquam clausæ ad Regem, qui solus eas aperire potest, & de illis postea disponere, deferantur. Regens igitur captata hujusmodi occasione, privatam sumendi vindictam, commissum contra statum criminis prorupit, quod publicè legi curaverit litteras extraneas, ab eo receptas, qui in Gallia pro Intruso in Pontificatum, & pro inimico habebatur. Hoc ita conterruit Rectorem, etiam vitæ suæ metuentem, ut quam ocyssimè Romam, sicuti Doctor Rousse, fugerit, quem plures alij secuti sunt, qui pariter metuebant, nè tanquam contra statum publicum delinquentes, punirentur. Hæc procedendi ratio non leviter afflixit Clementem Pontificem, qui nolebat Universitatem irritari, in qua multum confidebat, metuebaturque nè suus ex hac discordia proficeret æmulus. Sed suam leniebat displicentiam, quod Ducem Andegavensem potenter armatum videret, pro Regina Neapolitana contra Urbanum; & multo magis, quod Regnum Castiliæ in suum favorem solemnem eodem ferme tempore fecerit declarationem, eò, quod dicemus modo.

Henricus Rex Castiliæ, qui adhuc indifferens manebat, inter duas in Ecclesia obedientias, ex hac vita decessit decimo tertio die Masi, *Marian. l. 17. c. 2.* anni præcedentis, inter brachia Episcopi Seguntia, cui in mandatis dedit, ut filio suo, duo operosè recommendaret; unum, de colenda confederatione cum Gallia; alterum, ut habito semper DEO præ oculis, non accedat uni vel alteri Pontifici, antequam exactè examinèret, uter duorum pro vero sit habendus Pontifex. Joannes I. Filius ejus & Successor, juxta postre-

Annus
1380.

mam

Annus
1380.

mam hanc sui Genitoris voluntatem, audire voluit arbitria Prælatorum, Doctorum, & in Regno suo Dominorum, qui Burgis convenerant, ad solemnem novi Regis Coronationem, post funebres defuncto Regi præstitos honores, celebrandam. Ibi communi omnium consensu resolutum est, ut Rodericus Bernardus Consiliarius, Pater Franciscus de Illescas Franciscanus, Regis Confessarius, & Doctor Alvarus Melenda, mitterentur Legati ad duos Pontifices, quos debita cum humanitate rogarent, pro informatione de omnibus, quæ pro sua quisque haberet legitimam electione probanda, pro copia Processus Verbalis, quem confecerunt, & pro suis nuntijs mittendis, qui jura ipsorum proferrant; cum Rex nihil desideraret magis, quam cognitionem veritatis.

Pars 1.
Processus
habeti
com-
ram Re-
ge Joann-
ne. ex M.
S. Bibl.
Harlea.

Hi Legati Romam, simul & Avenionem profecti, sinem ibidem hujus anni cum magna parte sequentis impenderunt, ad exequendam exactissimè sibi commissam, quæ longo egebant tempore, nè quidquam utile, aut necessarium in tam arduo negotio omitteretur. Ab utroque Pontifice optimè accepti fuerunt, quia unus & alter hoc Regnum in suam allicere cupiebat obedientiam. Communicati fuerunt Legatis, Processus Verbales, quos petebant, de duabus Electionibus; & illos, qui eis interfuerunt, interrogabant: depositiones testium, qui de circumstantijs electionis cognoverant, receperunt. Habere volebant scripta, quæ pro utraque parte edebantur, præsertim Tractatum celebris Jurisconsulti Baldi, & Doctoris Joannis de Lignano pro Urbano, atque eruditi Abbatis à S. Wasto Doctoris Parisiensis, pro Clemente. Datæ sunt illis etiam Litteræ Sanctæ Catharinæ Senensis, quæ anno superiore sanctissimè obijt. Denique de omnibus plenè informati, Patre Ferdinando de Illescas ægroto Neapoli remanente, Rodericus Bernardus tot monumen-

2. Part
Process.
jusd. apud
Spond.

tis provifus, in Castiliam sub sinem Septembris rediit cum Nuntijs Pontificijs, nempe pro parte Urbani Francisco de Urbino Episcopo Faentiniæ, & Doctore Francisco de Padua, qui se conjungere debebant cum Gutierrez Hispano; & pro parte Clementis Episcopo Pisauri, qui se Cardinali ab Arragonia Petro de Luna sociavit, quem Clemens in Castiliam præmiserat Legatum. Rex habitis omnibus documentis, quæ desiderare poterat, ad magnum Consilium convocavit Prælatos, Optimates, Magistratus, Doctores, Capitulorum Deputatos, & præcipuorum in Regno Monasteriorum, cum suis Consiliarijs in Urbem Medinam Campi Diocesis Salmanticensis, ad grave hoc negotium terminandum.

Initium factum est die vigesimo tertio Novembris hujus anni, à Cardinali Arragoniæ, qui in pulchra oratione præmissa ostendere conabatur nullitatem electionis Bartholomæi Bariensis, utpote coactæ, & valorem Clementinæ. Dominico die, qui erat vigesimus quintus Mensis ejusdem, peroravit Episcopus Faentinus pro Papa Urbano, & octodecim rationum momentis probare nitebatur, eum legitimè atque canonicè electum fuisse. Die altero & sequentibus, Legatus Rodericus Bernardus suæ Legationis reddidit rationem, & species facti electionis utriusque producta fuit, quæ modò valde diversò in Bullis duorum Pontificum continebatur. Legatus in fine suæ relationis duo magni momenti addebat. Primum, quòd cum privatim nomine Regis, Urbano Papæ proposuisset viam Concilij Generalis tanquam opportunissimam, ad decidendam auctoritate supremam hanc Controversiam, & ad Schisma penitus extinguendum; Urbanus eam renuerit acceptare, dicens, quòd hæc ratione certum jus suum in dubium vocaretur; & experientia notum esset, quòd in Schismate Græcorum inu-

Annus
1380.1. Part
Process.
ejusd.

Ibid. fol. 1.

Ibid. fol. 4.

Ibid. fol.
10. 16.
17.

inu-

Annus
1380.

inutile fuerit hoc medium; cum post Concilia pro abolendo schismate celebrata, semper furiosius exarserit, & latius quam antecederet fuerit propagatum. Allegabat etiam ex Historia Tripartita exempla, quibus demonstrare volebat, quòd Concilia in hunc sinem nihil prodesse; adeò tunc resolutus erat, ad non submittendum se Concilio. Alterum quod Legatus referebat, notatu dignum, erat. Cum initio sui alloquij proposuisset Pontifici, quòd Rex indifferens esse vellet, ut plenius se informare posset de veritate facti & juris, circa istud Schisma, priusquam se pro alterutra parte declararet; Urbanus, valde conquestus fuerit, asserens, hæc ratione se indebitè suam possessione spoliari; in sine tandem promiserit, se Nuntios missurum ad informandum Regem; timendum tamen esse, nè hic Princeps foedere facto cum Rege Galliarum, à via veritatis abstrahatur; quòd jure metuendum erat, ut eventus docuit.

Ibid. fol.
18.

Ad hæc sapiens Rodericus Bernardus respondit: Probe mihi constat, de bonafide & conscientia Regis, Domini mei, quòd semper & inviolabiliter, sit perseveraturus intra limites considerationis cum Rege Galliarum, quin propterea unquam recedat à suo debito, & à via veritatis, præsertim in ijs, quæ fidem & Ecclesiam bonum concernunt. Ex altera tamen parte sum omnino securissimus, quòd Rex Galliarum, in hac schismatis occasione, nihil ex inordinata egerit affectione, sed unice desiderio cognoscendi, quantum fieri potuit, veritatem, prout ipse mihi, cum juramento protestatus est Parisijs, dum ibi Legationeungebar. Cùmque Urbanus ostenderet desiderium, plura in particulari audiendi; sermonem prosequatur Legatus: Missus è fueram ab Henrico Rege, Domino meo, cum Doctore Petro Fernandez, rogaturus Regem Carolum V. ut, sicut Rex meus, indifferens maneret, usque dum omnes Hispaniæ Reges unanimiter in tanti momenti negotio procedentes, de

Tomus I.

veritate edocerentur; sapiens ille Rex continuo, & nihil hesitans, nobis respondit, se jam plenè & adequatè informatum esse, quantum humano modò erat possibile; ut proinde in conscientia longius differre nequiverit suam declarationem, & verum Pastorem suorum subditorum agnoscere, judicio omnium in Regno sapientum. Tandem enim, dicebat nobis, veritas facti hujusmodi haberi nequit, nisi ex testimonijs & probationibus, tam extra Conclave, quam intra illud petitis. Quoad exteriora, omnia manifestam ostendunt violentiam: clamores populi, qui protestabatur, trucidandos esse Cardinales, nisi Pontificem Romanum vel Italicum eligant: irruptio manu armata in Conclave, per fractis portis, & fugam querentibus Cardinalibus. Ea, qua intra Conclave acta sunt, nemo scire melius valet, quam qui electioni aderant, ipsi nempe Cardinales, qui omnes jurejurando asseverant, quòd non nisi per vim Archiepiscopi Barij elegerint, ut vitam servarent morte imminente, quem aliqui nunquam elegerint. Quod hæc probationes, quæ sibi fortes videbantur, sufficienter demonstraverint veritatem.

Annus
1380.

Ad hæc Urbanus aliud non proposuit, nisi quòd se, Cardinales post inthronisationem agnoverint. Sed Rodericus Vir eximie doctus, jam responderat Baldo Juris consulto, eadem dicenti, in quibus totum robur Tractatus ipsius consistebat; quòd nimirum, si electio fuit coacta, validari non poterat in eo loco, nempe Romæ, ubi facta est coactio. Hac relatione facta, & omnibus monumentis, atque Depositionibus testium Romæ & Avenione allatis, & representatis, Rex die sexto Decembris in Aulam Conventus, plenam omnibus Regni Provinciarum Deputatis, intravit, ubi Altare ad magis augustum & authenticum reddendum hunc actum, erat erectum. Cùmque in throno consedisset, habens à dextris Cardinalem Arragoniæ Petrum de Ludina, qui se Pontificis Clementis VII. Legatum dicebat; à sinistris verò

Gu-

F

Annus 1380. Gutierum Gomeſium Episcopum Palentia, qui se pro Cardinali & Legato Papae Urbani gerebat; Episcopus Avila Missam Pontificalem celebravit; & Decanus Burgorum praeclearum sermonem super illum textum: *Oſtende, quem elegeris, ex his duobus unum*, pronuntiavit. Ante Communionem Rex ante Altare flexit, & Episcopus Sacrum JESU Christi Corpus tenens, ad eum se graviter convertit. Tum duobus Cardinalibus cum suis Collegis accedentibus, Rex alta & distincta voce legi mandavit juramenti formulam, quod super corpore pretioso Filij DEI, in adoranda Eucharistia praesentis, & super suam aeternam salutem jurabant, se *Fide bona, & sincere dicturos Regi ejusque Commissariis, etiam non interrogati, quid quid in conscientia scirent, de duobus Pontificibus, sive faverent, sive adversarentur ei, pro quo ipsi agerent; se nullatenus impugnaturos pertinaciter rationes, quae producentur, ubi eas in conscientia veras & justas existimaverint; & si quidpiam revelandum celaverint, sint causa erroris, in quem Rex prolaberetur, illisque responsio coram DEO incumbat.* Ad quae omnes responderunt: *Amen.*

Archi-Episcopi Toletanus & Hispanensis, quinque Episcopi, decem Doctores a Capitulis & Ordinibus Religiosis electi, & illi, quos Rex Commissarios nominavit, pariter postea jurarunt, quod nimirum examinatis diligentissime omnibus monumentis, testimonijs, & momentis rationum partis utriusque edicere velint sincerissime secundum conscientiam, Regi soli, opiniones suas, quid ei pro salute sua suorumque subditorum sit agendum; interea secretum de omnibus servaturi. His peractis duo Cardinales & Collega ipsorum, deinde Commissarij, unus post alterum tacta Patena, ad sua revertebantur subsellia; & Archidiaconus Ecclesiae Palentinae Petrus Fernandez Notarius Apostolicus, praestitit postremo isto jura-

mento, coram Episcopo celebrante, qui erat unus e Commissarijs; ad suum reversus est subsellium, & Missa finita est. Cumque omnia spatia dierum aliquot, ad instruendum hunc magnum Processum disposita fuissent, Commissarij jussu Regis die vigesimo octavo Decembris in eo diligentissime laborare ceperunt. Examinatae sunt primo Depositiones Legatorum, quas Avenione legaliter collegerunt a decem Cardinalibus, tribus Archi-Episcopis, quatuor Doctoribus Canonum, Inquirentibus Arragoniae & alijs, qui Romae aderant, dum ibi Archi-Episcopus Barij eligeretur; & omnes uniformiter attestabantur violentiam Sacro Collegio illatam, ad eligendum Pontificem, vel Romanum vel Italum.

Postea discutiebantur Depositiones eorumdem Legatorum allatae Romae, a tribus Cardinalibus ab Urbano creatis, tribus Episcopis, uno Branderesio, & septemdecim tam Curiae Romanae Officialibus, quam Canonicis & Civibus Romanis, quorum potior pars, satis concordabant in testimonijs de violentia. Duo etiam ex his testibus erant, videlicet Medicus defuncti Cardinalis sancti Petri & alter Cubicularius, qui vehementer suspectam reddebant suis testimonijs declarationem dicti Cardinalis, qui dicebatur paulo ante mortem approbasse Urbani electionem. Tum perpendebantur Depositiones prope quinquaginta testium, qui omnes erant Personae conspicuae, Episcopi, Abbates, Canonici, Doctores, & variorum Ordinum Religiosi, qui tempore electionis Urbani Romae, & postea in Hispania degebant, omnesque super Sacris Evangelijs & Cruce jurarunt, se veritatem dicturos, & secretum inviolabiliter observaturos, usque ad Regiam declarationem. Ex his delecti fuerunt tredecim, qui testimonia sua in scriptis, non interrogati dederunt. Cuncta deinde in octoginta quinque articulos redacta

Annus 1380.

Ibid. fol. 36.

Ibid. fol. 67.

Ibid. fol. 99. & seq.

Annus 1380.

Fol. 22. 31. & 32.

cta fuerunt; quae Urbanistae manifestabant de illius electione; & in centum octo alios, quae Clementini asserabant; alij testes interrogati sunt de omnibus articulis, quorum dicta in scriptis accepta cum otio examinabantur, & invicem conferebantur.

Haec omnia spatia duorum mensium absoluta sunt, nempe a die vigesimo octavo Decembris, usque ad quartum Martij; ubi ad elucidandum magis tam arduum negotium, Rex generalem rursus convocavit Conventum, in quo indixit Cardinali Gautiero Gomez ejusque Collegis, ut palam responderent ad articulos a Clementinis de electione Urbani productos; & Cardinali Petro de Luna cum suis Adjunctis ad articulos contrarios de eadem electione. Ita fecerunt sequentibus diebus in praesentia Regis, coram Commissarijs & Consiliarijs, in Capella Regij Palatij, ubi sanctissimum prostabat Sacramentum, ut ex praesentia JESU Christi & Regis, animis ingererentur quaedam sententiae, timoris, venerationis, & Religionis, quibus a mendacio coram tantis Majestatis absterrentur. Tum examinatis adhuc testimonijs, quae pro libertate electionis Urbani stabant, & ijs, quae contra illam, asserabant violentiam, haec & illa inter se, cum omnibus circumstantijs comparando; tandem die vigesimo quarto Aprilis praesentatum est Regi, totius Coetus arbitrium: quod visis omnibus informationibus Romae & Avenione acceptis, auditis Doctorum sententijs, tam in scriptis, quam viva voce in hac lite prolatis, concludant, Bartholomaeum per violentiam omnino notoriam, a Romanis illatam Cardinalibus, electum esse, ita ut dubitari non possit, quin sufficiens fuerit, ad incutiendum praesentis mortis metum, viris etiam fortibus & constantibus. Quod allegata pro electione illa Urbani, vel manifeste elidantur irrefragabilibus probationibus, vel non con-

Tom. I.

trarietur violentiae irrogatae; neque ullum novum jus sic electo acquiritur possit; incerta quacunque partis utriusque interpretatione. Atque ita standum esse unice indubitatae publicae violentiae notitia. Quod proinde Sua Majestas teneatur pro intruso habere illum, qui se Urbanum VI. appellat, & pro vero Pontifice Clementem VII. agnoscere, utpotè liberè atque canonicè electum.

Rex igitur omnibus examinatis, de consensu unanimi totius Consilij sui statuit, secundum hoc arbitrium sibi esse procedendum; & Salmanticam cum omnibus profectus, die Dominico decimo nono Maij in Magna Ecclesia, post Missam Pontificalem celebratam, alta voce suam legi curavit declarationem, in qua recensitis omnibus, quae ad veritatem eruendam adhibita fuerunt, DEO gratias agebat, pro illa reperia, & agnita; postmodum declarabat, Bartholomaeum pro intruso & Sanctae Sedis usurpatore habendum esse, & Clementem VII. pro vero Pontifice agnoscendum; in fine tandem subditis omnibus praecipiebat, Clementi obedientiam Vicario JESU Christi in terris debitam, esse praestandam.

His de unanimi totius Coetus consensu peractis, Cardinalis Gomez ab Urbano creatus, Galerum Cardinalitium in manus Cardinalis Petri de Luna consignavit, qui post aliquod tempus illum ei cum suo Titulo Sanctae Crucis in Jerusalem jussu Clementis, quem pro vero agnovit Pontifice, restituit. Plures alij Praelati & Beneficiati ab Urbano provisi, exemplo Cardinalis Gomezij, suis Beneficijs renuntiaverunt, qui Clementis auctoritate postea in omnibus ipsorum dignitatibus & Beneficijs fuere stabiliti. Atque ita maximum in Hispanijs Regnum obedientiae Clementis accessit: caetera Regna, excepta Lusitania, quae semper Urbano adhaerebat, adhuc in-

Annus 1381.

Fol. 276.

Auth. VII. Clementis ap. Bosquet.

F 2

Annus 1381. differentia manserunt, incerta quid agere deberent.

Annus 1382. Dum hæc in Hispania prospere pro Clemente procederent; alia

Bull. Urb. 1. Jan. Niv. em. c. 22. fors ejus erat in Italia, quæ tota illi contraria, aperte pro inimico ipsius Carolo Dyrrachij se declaravit;

cui Urbanus investituram & Coronam Regni Neapolitani contulit; cum ea conditione, ut suo Nepoti Francisco Prignano, multas Civitates, terras & arces, quæ justum conficiebant Principatum, cederet.

In hunc finem hic Pontifex rebus tam sacris quam profanis non perpercit; ut enim Carolo media pro bello gerendo præberet, Civibus Romanis octoginta millibus aureorum vendidit Bona Ecclesiarum & Monasteriorum, Cruces, Calices aureos & argenteos, cum alijs vasis sacris, imaginibus & staturis argenteis, quas pro eudenda moneta liquari curavit.

Princeps iste cum potenti Exercitu tam bene provissus, contra Joannam Reginam processit, Neapolim proditione occupavit, & Reginam Benefactricem suam captivam tandem interfecit;

Principem verò Othonem Brunsvicensem præliò victum, & vulneratum in carcere detinuit; ac totam denique Trinacriam, seu Regnum Neapolitanum & Siciliam, in suam reduxit potestatem.

Sed nec proprio Sanguini pepercit, ejus crudelitas, & non solum sororem uxoris suæ Principissam Mariam, verum etiam duas juvenes Principissas suas filias, quæ sinistram Reginæ sortem sequebantur, in carcere egestate atque miserijs peremit.

Cardinalis Sangri anno superiore Urbani Papæ Legatus, ejusdem ferme cum suo Domino, indolis, imò crudelior, cum Barbarie, planè indigna non solum Ecclesiasticò, verum etiam homine, deteriora fecit.

Auth. Vir. Clemen. Postquam enim Cardinales Jacobum de Ire Gallum, & Leonardum Griffoni Salernitanum, Legatos Clementis, omnes Episcopos, Abbates & Beneficiatos, Reginæ si-

deles detinisset, Cardinales compulsi ad cremandos publicè Galeros

Cardinalitios, eosque in carceres detruxit; ubi Cardinalis de Ire Pontifici Clementi renuntiare nolens,

Niem. l. 1. c. 6. miserijs obrutus vitam finivit. Cæteros inhumanissimè cruciari jussit;

bonis omnibus spoliavit sine ullo ætatis, conditionis, ac meritum discrimine, ut suo placeret Urbano, ad quem omnes illi, mansuetudine reduci poterant, & intrà diem unum, triginta duos Archi-Episcopos, Episcopos, Abbates & Priores, omnes Neapolitanos & Carolo devotos creavit, ita ut Neapoli non fuerit Clericus tam exiguus & miserabilis, qui se non vidisset de repente Archi-Episcopum, Episcopum, vel Abbatem, vel alio pingui Beneficio provisum.

Ludovicus Dux Andegavenfis, à Clemente, ad occupandum Regnum Neapolitanum, & Reginam liberandam, quæ interea extincta fuit, stimulatus, cum florenti exercitu sexaginta & amplius millium; superatis multis incommodis, in Samnium, Italiæ Provinciam, & Aquilam ejus Metropolim, Reginæ semper fidelem, pervenit: ubi permulti Domini Neapolitani ad eum Regem salutandum comparuerunt, quem titulum intellectâ morte Reginæ Matris adoptantis admisit, & assumpsit, & Rex proclamatus est.

Hic Princeps cum esset maximi animi, & ad vindicandam funestam suæ Benefactricis mortem resolutus, facilem ad hostem suum misit ad exprombrandam ei horribilem perfidiam & crudelitatem, offerendo illi certamen singulare in conspectu utriusque Exercitus, quò eum armis compellere volebat, ad profitendum se indignum esse non solum coronam, verum etiam vitam post tam execrabile parricidium perpetratum.

Carolus, bono licet Exercitu provisus, non desiderabat coronam fortunæ prælij, multò minùs duelli exponere: sed aliâ viâ ignavissimâ & improbissimâ contra Ludovicum

Mon. Dion. l. 2. c. 8. deles detinisset, Cardinales compulsi ad cremandos publicè Galeros

Cardinalitios, eosque in carceres detruxit; ubi Cardinalis de Ire Pontifici Clementi renuntiare nolens,

Niem. l. 1. c. 6. miserijs obrutus vitam finivit. Cæteros inhumanissimè cruciari jussit;

bonis omnibus spoliavit sine ullo ætatis, conditionis, ac meritum discrimine, ut suo placeret Urbano, ad quem omnes illi, mansuetudine reduci poterant, & intrà diem unum, triginta duos Archi-Episcopos, Episcopos, Abbates & Priores, omnes Neapolitanos & Carolo devotos creavit, ita ut Neapoli non fuerit Clericus tam exiguus & miserabilis, qui se non vidisset de repente Archi-Episcopum, Episcopum, vel Abbatem, vel alio pingui Beneficio provisum.

Ludovicus Dux Andegavenfis, à Clemente, ad occupandum Regnum Neapolitanum, & Reginam liberandam, quæ interea extincta fuit, stimulatus, cum florenti exercitu sexaginta & amplius millium; superatis multis incommodis, in Samnium, Italiæ Provinciam, & Aquilam ejus Metropolim, Reginæ semper fidelem, pervenit: ubi permulti Domini Neapolitani ad eum Regem salutandum comparuerunt, quem titulum intellectâ morte Reginæ Matris adoptantis admisit, & assumpsit, & Rex proclamatus est.

Hic Princeps cum esset maximi animi, & ad vindicandam funestam suæ Benefactricis mortem resolutus, facilem ad hostem suum misit ad exprombrandam ei horribilem perfidiam & crudelitatem, offerendo illi certamen singulare in conspectu utriusque Exercitus, quò eum armis compellere volebat, ad profitendum se indignum esse non solum coronam, verum etiam vitam post tam execrabile parricidium perpetratum.

Carolus, bono licet Exercitu provisus, non desiderabat coronam fortunæ prælij, multò minùs duelli exponere: sed aliâ viâ ignavissimâ & improbissimâ contra Ludovicum

Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 24. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Mon. Dion. Joann. Surenal. Tam sinistro successu confusus Carolus bellum protrahere conabatur, & Exercitum in Urbes & Arces munitas imposuit, campis omnibus devastatis hosti Ludovico relictis, qui tam in Apulia, quam in Calabria multa occupavit. Interea Pontifex Urbanus horrendum in modum Bullis fulminabat contra Regem Ludovicum, & omnes ejus adherentes tanquam contra Apostatas, Schismaticos, Hæreticos, Blasphemos, excommunicatos, omnibus dignitatibus exutos, infames denique atque detestabiles. Imò Bullam Sacri Belli, publicavit, cum Indulgentijs, quæ olim Crucesigna-

Mon. Dion. Joann. Surenal. Aliud præterea Urbani cor affligebat, quòd nimirum Carolus ab annis jam fermè duobus in possessione Regni constitutus, nihil adhuc de terris, Ducatibus, & Principatibus, quos in receptione investituræ jurato promiserat, in favorem Francisci Prignani, Nepotis Urbani, cesserat. Tibure, quò se, durante Romæ peste, receperat, degeas, nec alium præter se ipsum consulens, statuit Neapolim cum omnibus Cardinalibus & Curia suæ Officialibus proficisci, existimans, fore, ut populus magnæ illius Urbis Patriæ suæ splendore supremæ dignitatis sibi esset accessurus, & consequenter Carolum in suam voluntatem facile inducturus. Sed malè perspexit hujus Principis indolem longè astutiorum; qui satis aperte indicabat, sibi non placere, ejus adventum; vel ut se in gubernationem Regni misceret. Idcirco multi Cardinales hoc iter ei dissuadebant; & illi ipsi, quos ad dignitates Ecclesiasticas in illo Regno elevaverat, ei scribebant, ut sibi ab adventu caveret, nullam ei fore securitatem. Nihilominus desiderio extorquendi à Carolo quæ cupiebat, ita sui oblitus est, ut Cardinales optimè suadentes tanquam hostes malè tractaverit, eosque secum ad profectio-

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Mon. Dion. Tam sinistro successu confusus Carolus bellum protrahere conabatur, & Exercitum in Urbes & Arces munitas imposuit, campis omnibus devastatis hosti Ludovico relictis, qui tam in Apulia, quam in Calabria multa occupavit. Interea Pontifex Urbanus horrendum in modum Bullis fulminabat contra Regem Ludovicum, & omnes ejus adherentes tanquam contra Apostatas, Schismaticos, Hæreticos, Blasphemos, excommunicatos, omnibus dignitatibus exutos, infames denique atque detestabiles. Imò Bullam Sacri Belli, publicavit, cum Indulgentijs, quæ olim Crucesigna-

Niem. l. 1. c. 24. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 24. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 24. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 20. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 20. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 20. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Niem. l. 1. c. 28. Annus 1382. vicum agere voluit. Tenebat ad suum latus Magum, quem se Romæ vidisse asserit scriptor illius temporis, paulò antequàm ad servitium Caroli venisset. Hic Præstigiator prætendebat, se totum Exercitum reddere posse inutilem, & generosissimis quibusque, suis malis artibus animos adimere. Sed tametsi non nisi Impostor esset, impotens, quæ pollicebatur efficere, DEO non permittente ut Dæmones in destructionem generis humani habeant potestatem; ideò ab intoxicando se formidabilem reddidit. Asseritur, quòd hastile portaverit, cujus ferrum imbutum erat venenò tam subtili & vehementi, ut ad ipsum cor penetraret, qui levissimè illud contingeret, etiam vestimentis, vel illud solum fixè intueretur. Carolus igitur, cui abominandus iste Veneficus promiserat, se intoxicatum Ludovicum, illum habitu Feccialis transvestitum ad eum hæc occasione misit, quasi acceptatum duellum nunciaturus, & diem certamini destinatum petiturus. Sed Comes Potentianus, qui multa de hoc Venefico audiverat, & proditionem suspicabatur, eum, priùsquam Regem alloqueretur, comprehendit, & vi torturæ omnem ex illò veritatem extorsit, quam insaufus ille confitebatur; tum ad mortem damnatus, & vivus crematus est.

Annus
1383.

qui satis docuit, consilium datum à Cardinalibus fuisse amplectendum. Nam hic Princeps offensus hoc Urbani adventu, qui absolutum præferre Dominum videbatur, eum sine cæremonia in habitu nigro accessit, quamvis Pontifex in alius honorem Pontificalibus indutus esset; Eum frigidè salutavit, dum agricolæ undique accurrentes, in terram prostrati, pedes ejus osculabantur, & apprehensò frangò equi, consuetò more, officium Nobilis Equisonis obiit, non tam honoris causâ, quam ut ejus personam haberet, atque in captivitate, ut brevi patuit, deduceret.

Postquam Civitatem ingressi sunt, Urbanum ad suum invitavit castrum, prætextu commodioris hospitij, quam in Domo Episcopali habere posset, in qua tamen divertere maluit, metuens, quod altero die evenit. Nam portis Civitatis toto die clausis, nè discederet, Rex eum ad suum invitari castrum curavit, & reventem licet, ac resistentem ducebant à Rege missi, quos totis viribus, in via excommunicabat. Quinquè diebus ibi moratus est; quin aliquid foris innotesceret, quid in Castro ageretur. Dicitur quòd Rex Pontificem compulerit ad renuntiandum conditionibus onerosis, quas promittere, dum investiretur, debebat, implere tamen nunquam intendebat: quò jam obtentò, non idèò libertati restituit Urbanum; sed illum Neapolim deduxit, ibique aliquantù præveniensem majori cum fastu excepit quam honore, in sublimi namque throno ante Urbis portam, Regio habitu vestitus, cum corona in capite, sceptro in una manu, & globo aureo in altera, nec nisi ad pedem throni, adventanti Pontifici affurgens: tum descendens, pedes ejus osculatus est, & in Urbem introduxit, ubi tamen neque solemnem ingressum institui, neque tapetibus plateas, more solito exornari permisit; & cum in Archi-Episcopa-

le Palatium divertere voluisset Urbanus, Rex nihilominus eum in Castro novo collocavit; in quo indulgebatur, ei, alloquium petentes admittere, bonis tamen custodijs Regijs conclusò, usquedum intervenientibus Cardinalibus, post dies circiter quindecim, concordia firmata fuisset, cum conditione, nè Pontifex ullatenus gubernationi Regni se immisceret; & quòd Rex Nepotem Urbani creaturus esset Principem Capuanum. Sed nec diu Principatu isto fructus est Nepos; qui, cum non solum omni caveret merito, verum etiam moribus esset corruptissimis, è Monasterio quodam Neapolitano, Religiosam Professam, cum horribili totius Urbis scandalo extractam, violavit: propter quod crimen, non obstantibus oppositionibus Urbani, Rex illum ad mortem condemnavit; & pro gratia, quam ei Cardinales impetrarunt, vitam permissus est ducere, in Civitate & Castro Nocera, quò tandem Pontifex providè se recepit. Atque ita profectio Neapolitana, ut prædicebatur, malè illi successit.

Sed nec felicior erat in bello, quòd contra Galliam, quæ Clementi parebat, excitavit. Miserat anno superiore suas Bullas in Angliam, cum litteris ad Henricum Spenser Episcopum Norvicensem, quibus ei potestatem conferebat, Bellum Sacrum in toto Regno publicandi contra Clementinos, & specialiter adversus Gallos, quos inter magis formidandos censebat, hostes. Cum Episcopus iste, juvenis, spectabilis conditionis, audax, & aggressor, non nisi occasionem quæreret, non attentà sui characteris & professionis Sanctitate, bello sibi gloriam comparandi, hunc Urbanus Generalem Ducem Belli Sacri, Ecclesiæ nomine gerendi constituit: & videns, quòd Angli nomina sua militiæ isti daturi non essent, pro solo Indulgentiarum stipendio, induisit illi decimam partem proven-

tuum

Annus
1383.

tuum ex omnibus Angliæ Beneficijs, cum Indulgentia plenaria pro omnibus illis, qui pro hoc bello, secundum facultates suas quidpiam essent collaturi: ut ita Episcopus iste plusquam duos miliones librarum Gallicarum collegerit, pro quibus tandem à Supremo Regni Magistratu, seu Parlamento, consensum obtinuit, quindecim & exinde millia pedum, ac duo millia equitum, qui omnes veterani erant milites, conscripsit, præter maximum numerum Ecclesiasticorum, qui exemplo illius arma capiebant, & sub finem Aprilis cum hoc Exercitu Caletum descendit. Illud autem in hac occasione stupendum erat, quòd Episcopus iste, qui tantam pecuniam & exercitum non nisi contra Clementinos Gallos, autoritate Urbani collegerat, & suo Regi cum juramento promiserat, se contra nullum alium processurum; ita nihilominus obfuscatus fuerit promissis Gandavensium, hostium acerrimorum Ludovici Flandriæ Comitis, ut subito arma in Flandros verterit, quamvis omnes, ut Comes ipse, declarati fuerint Urbanistæ. Tantam facilitas aggrediendi homines, illud minime cogitantes, ac imparatos, & certa spes magnorum spoliolum per totum maris tractum, in Provincia nullum adhuc bellum experta vim habuerunt in animum hujus militaris Episcopi, qui unice cupiebat, bellare sine resistencia, & sine periculo, ut invaserit Provinciam, Urbano devotam; Gravelingam absque difficultate, & omnes alias Urbes mari adjacentes, parumque illò tempore munitas, occupaverit; duodecim millia rusticorum, qui se ad defensionem propè Dunkerkam congregarunt, ferrò deleverit, & Berguam, Burburgum atque Montecasselium armis subegerit. Inde Ipram obsidere ausus est, sed à Carolo VI. Rege Galliarum depulsus, omnes Urbes, quas occupaverat, cum plerisque Anglijs à Rege cassis, reliquis autem ad interventionem Britanniarum Ducis, vitæ & libertate

condonatâ inque Angliam profligatis, amisit, postquam aliud nihil hoc bello perperam institutò, & pejus continuatò, effecisset, quam quòd Urbanitas, in ruinam conjecerit, cum Exercitu nomine Urbani Papæ conscripto, & honore amisso, indignationem sui Regis, Regni que totius incurrerit, quòd punitionem hujus insulati Bellatoris altâ voce invocabat.

Sed quia DEUS probè nôrat gloriam suam eruere ex rebus, quæ illi adversari videntur; ita occasione hujus belli, potentiam suam, eventum miraculosò fecit inclarescere, quem Historici Contemporanei, notandum esse judicarunt; estque tantâ fultus autoritate, ut sine fidelis Historici, & Christiani pro vera Religione zelantis, violato munere committi nec debeat, nec possit. Dum Exercitus Regis Galliarum Burburgum intrasset, Britanni indignati, quòd ipsorum Dux gratiam procuraverit Anglijs, cum suis impedimentis & spolijs abundi; ad prædas in domos & Ecclesias procurerunt, in quarum una, quidam ex his prædonibus rurali videns pulcherrimam gemam, pretiosamque in Corona Imaginis Sanctissimæ Virginis, Altare conscendit, & sacrilegas manus in sacram illam statuam, ad hunc pretiosum lapidem detrahendum, extendit; sed eò ipsò momentò dorsum ei obvertit. Imago; & sacrilegus iste hoc prodigiò exterritus, & formidine atque horrore plenus, ut longus erat, in transversum decidit, furorèque correptus, ac totus rabidus, se ipsum dentibus lacerans, expiravit. Unus è socijs illius, lapsum existimans fortuitum, locum ejus capere voluit, ad crimen inchoatum consummandum resolutus; verum eòdem instanti omnes campanæ se ipsis sonare cœperunt, quasi totum Exercitum in subsidium vocarent, militibus è vicinia concurrentibus, qui testes fuerunt tanti miraculi, quòd adeò verum erat, ut Rex omnique Curia ipsius Domini, ad reparandum

Annus
1383.Joann.
Juvén.
Monach.
Dionys.
l. 2. c. 5.
Folfs.
part. 2.
Vol. c.
145.
Oagnin.
l. 9.

Gaguin.

Annus
1338.

dum aliquâ ratione hoc geminatum sacrilegium, magnificas eodem die in hac Ecclesia fecerint oblationes. Hoc revocare in dubium contra testimonia non solum trium Anthorum Contemporaneorum, verum etiam unius integri Exercitus, & unius Regis Galliarum, omniumque Regni ejus Magnatum, qui eum comitabantur, & profecto nimiam credulitatis accusari non possunt; aliud non esset, quam fidem omnem negare Historiarum, & omnibus optime firmatis relationibus, absque ratione alia, quam quod quispiam nolit credere, quod factum non esse maluisset.

Dum ita Urbani Pontificis intentiones male procederent contra Gallos Clementinos, & Carolus creatura ejus, cui Regnum Neapolitanum donaverat, eum tanto cum rigore atque contemptu tractaret; Rex Ludovicus Andegavensis, post initia prospera, fortunam cepit sentire adversam. Nam hyeme in Calabria & Apulia summis cum incommodis transacta, sine navibus, profferenda annona, quam in terra undique Carolus præpediebat, & invalescentibus verno tempore in Exercitu morbis, amisit multo milite, fame superveniente, exercitum vehementer imminutum habuit. Eum Carolus facile vinci posse credidit, & ad illum aggrediendum solemniter se præparavit. Nam primo die Januarii, magnam adivit Ecclesiam Neapolitanam, cum Regina & tota sua Curia, atque innumerabili populi multitudine ad hoc spectaculum accurrentis, ubi Urbanus Pontifex, qui nondum Neapoli discesserat, Pontificalem celebravit Missam, & prius magnum Ecclesie vexillum benedixit, in quo Imago Sancti Petri cum clavibus visibatur, illud in manus Caroli tradidit, eumque denudò Sancte Ecclesie Generalem Belliducem contra Exercitum schismaticorum declaravit: tenuit illud Carolus toto Missæ tempore, in cuius sine Urbanus Bellum Sacrum in-

Diar. M.
S. Pignat.
Sumont.
l. 4. c. 1.Annus
1384.

dixit contra Ludovicum; utrumque generosè acceptavit Carolus; sed sapienti consilio Principis Othonis Brunsvicensis auditò, quem idcirco libertate donavit, utrumque declinare maluit, ut ærumnis Exercitum Ludovici consumeret: qui re ipsa transacta inutiliter ætate in extrema rerum omnium penuria, inter infirmitates contagiosas, & calores excessivos, totum ferme amisit Exercitum, & ipse Rex Ludovicus die vigesimo primo Septembris Barij mortuus est, sive ex dolore successus infelicis suorum captorum, sive ex infirmitate contagiosa, quæ correptus erat, sive etiam, ut nonnulli scripserunt, ex aqua hausta fontana ab hostibus intoxicata. Qui quid horum sit, certum est, quod post multas adversitates invictò animò toleratas, Christianissimè obierit, anno ætatis quadragesimo sexto, & Regni Neapolitani secundo.

Carolus Dirrachij suam hanc occasione testari voluit generositatem, Magnifica hosti suo instituit funerals, & luctum triginta diebus portavit: quò tamen non impediatur à fruitione gaudij, ex morte, quæ illum solum in possessionem Regni induxit; ubi tamen factionem considerabilem habebat, pro juvene Rege Ludovico II. qui ætatis annò septimo in Regno successit Regi Patri suo, sub tutela & gubernatione Matris de Blois, Filie famosi Caroli de Blois, Britanniarum Ducis. Hæc fuerunt initia Belli à Schismate Occidentis prognati, quo tota ferme devastata fuit Italia. Sed magis deplorandum erat, quòd eodem tempore, aliud exortum fuerit Religioni magis funestum ex Hæresi Wiclef, quæ favente sibi schismate, propagata & roborata fuit, eò quò dicemus modo, rem paulò altius inchoando.

Joannes Wiclef natione Anglus, ex Comitatu Northumbriæ, totam suam juventutem in studio Universitatis Oxoniensis, quæ in Europa celebratur ex celeberrimis Academijs, traduxit, in qua gradum Doctoratus ade-

Annus
1384.Annus
1384.

Nicom.

Walsing
in Ed-
uar. III.
& in
Rich. II.
Thom.
Waldens.
Polydor.
13.
Harps-
feld. Hist.
Wiclef.
Ep. Gre-
gor. XI.
apud
Walsing
Thom.
Waldens.
c. 21.

ptus,

Annus
1384.

ptus, Theologiam, & sacras Litteras cum egregia laude docuerat. Ingeniò pollebat vivaci, & acutissimo, sed majori audaciæ & pertinaciæ sociato, ita ut dum semel calore disputationis accensus, tuendam aliquam suam conclusionem, assumpisset, ex qua tanquam ex principio manifestæ deducebantur sequelæ, quantumvis exoticæ atque etiam ineptæ, ipse nihilominus adhibitis detorsionibus, & subtilitatibus Dialecticæ, in qua erat peritissimus, suæ insistebat opinioni, nè aliquando videretur ad revocandum compelli. Et quia novitas magna semper causat illicita in mentibus parum solidis, quæ non nisi in falso splendore, quo capiuntur, sistunt, neque fundamenta rerum penetrant; idèò vehementissimè affectabat obsoleta quædam antiquorum Philosophorum deliramenta resuscitare, eaque tanquam suas novas inventiones, maxime in Physica, & inter alios sapientes incognitas veritates, venditabat. Hæc ratione magnam sibi, nominis inter maximos sui temporis Viros, famam comparavit, & plurimorum Baccalaureorum, ac juvenum Doctorum numerum, qui ejus adhærebant opinionibus, & credebant, hoc esse medium & securius & commodius in homines magis ingeniosos & idoneos evadendi, sibi sociavit. In tali statu positus, & tam considerabili sectatorum numero nixus, in famosa illa Universitate sibi persuasit, nihil tam sublimè reperiri posse, ad quò meritum suum provehi non valeret. Sed cum primum vidisset exclusum se esse à Principatu Collegij Cantuariensis, quòd Archi-Episcopus Simon Langham Oxonij fundaverat, & paulò post spes ei sublata fuisset Episcopatus Vingormientis adipiscendi, quem illi Pontifex denegaverat, tantam concepit indignationem, & odium contra sanctam Sedem, contraque totum ordinem Ecclesiasticum, ut, licet Curatus fuerit in Diocesi Lincolnensi, omninò statuerit in animo, potestatem

Waldens.
c. 1.
Doff. 5.Hist. Uni-
vers.
Oxon. 1.
2. p. 184.Waldens.
loc. cit.

Tom. I.

& autoritatè Ecclesie ex vindicta, in nihilum, quantum posset, redigere.

Ad hunc perniciosum finem existimabat faventissimum adesse tempus; Murmurabatur enim in Anglia, contra nimias exactiones Legatorum, & Nunciorum Pontificiorum, & contra modum Romanæ Curie, quò Beneficia Regni concedebantur. Ecclesiastici vitam ducebant satis licentiosam, & ingentes proventus bonorum, quæ possidebant, in luxum, voluptates, & vanitates fovendas, impendebant; Sciebat, Magnates Regni perlibenter viros, si humiliarentur, & multò magis si spolijs eorum fruerentur: eratque omninò certum, quòd semper habuerit in Universitate homines, qui eum sequebantur, & doctrinam ejus, prout volebat, fortissimè tuebantur, palamque profitebantur; Insuper, non solum, nihil erat, quòd metueret, verum etiam, omnia sperare à Curia poterat; dumque Rex Eduardus III. qui ad finem vitæ jam vergebat, aliud non satagebat, quam ut dies suos prolongaret, homo iste astutus, viam invenit, Ducem Lancastriæ sibi devinciendi, qui omnia gubernabat, & Principissam Valliæ Matrem juvenis Principis Richardi, qui avo suo erat successurus.

His ita optatè dispositis, ut ad scopum pessimi sui propositi pertingeret, producere cepit, non unâ vice omnes, sed aliquos duntaxat suos errores, quos tueri voluit, ad statum Ecclesiasticum demoliendum, & Pontificis autoritatem evertendam, quales inter alios erant hi: Ecclesia Romana non est Caput aliarum Ecclesiarum, nec ullam super illas habet prerogativam. Pontifex & consequenter Archi-Episcopi, & Episcopi nihil plus habent quam simplices Presbyteri. Neque Clerus, neque Monachi possidere possunt ulla Bona Temporalia; & Imperator Constantinus atque Sylvester Papa, hanc Divinam Legem violârunt dotando Ecclesias. Prelati & Presbyteri omnem potestatem spiri-

Annus
1384.Waldens.
Harpsfeld.
Walsing.

G

tuan-

Annus
1384.

tualem & temporalem amittunt, dum sunt in peccato mortali, quod unusquisque privatus potest agnoscere. Nihil eis, præter eleemosynam, ut alijs pauperibus debetur. Dum malè vivunt, nihil eis donare licet in conscientia, nè quidem Decimas, ad quas exigendas nullo jure gaudent; Principes autem & Domini temporales tunc tenentur sub pena damnationis, eos omnibus, quæ possident, spoliare. Ceterùm eorum excommunicationes sunt nullæ, nisi, qui hoc fulmine percutitur, se ipsum prius excommunicet; neque apud illos tolerandi sunt carceres, vel ut contra Christianos viâ justitiæ procedant, quod ad solos Principes & Dominos Temporales atque Magistratus pertinet.

Ecce, quâ viâ vaser Hæresiarcha processerit, ut Laicis, & maxime Principibus & Magnatibus adularetur, utque illos in suas partes contra Ecclesiasticos attraheret; reservando sibi ansam ex ipsè principijs abolendi postea gubernationem politicam, quibus Ecclesiasticam prius evertere conabatur. Et quia semper assererat doctrinam suam in puro Evangelio fundari, maxime verò in paupertate perfecta Jesu Christi, ejusque Apostolorum, quæ omnium deberet esse Ecclesiasticorum nor-

Hist. Uni-
vers.
Oxon. t.
2. p. 184.
286. 289.

ma, idè exemplum illius ad fidem sibi comparandam, exhibere volens, nudipes ambulabat, tanquam Apostolus, simplicissimè vestitus; cum suis discipulis, qui ejus doctrinam cum incredibili fervore tuebantur, & sic totam fermè peragravit Angliam usque Londinum; nonnisi de reformatione Cleri, de Evangelio puro, de Ecclesia primitiva loquens, & ubique magna cum vehementia prædicans contra divitias, luxum, avaritiam & abusus intolerabiles, qui, ut ipse agebat, post Constantinum & Sylvestrum irrepsissent in Ecclesiam.

Ap. Wal-
sing. in
Rich. 22.

Gregorius XI. paulò post suum Romam reditum, de tam horribili scandalo admonitus, fortiter scripsit ad Universitatem Oxoniensem, eique negligentiam exprobravit, quòd

toleraverit doceri doctrinam apertè hæreticam, nec ei resistere; præcipiebátque ut Wiclefsum in manus Archi-Episcopi Cantuariensis, & Episcopi Londinensis extraderet, quibus etiam per litteras injungebat, ut Processum contra illum instituerent, Regemque admonerent, ad quem Breve Apostolicum misit, quòd errores tam periculosi hominis, æquè perniciosi essent Regno, atque Ecclesiæ. Sed cuncta hæc Brevia, nonnisi post mortem Eduardi, & initio Regni juvenis Regis Richardi II. illius Nepotis, allata, qui defectu ætatis nondum gubernabat, fortiri non poterant effectum. Numerus sectatorum Wiclefi tantus erat in Universitate Oxoniensi, ut aliquò tempore deliberatum fuerit, an Breve Apostolicum recipiendum esset, an clausum remittendum, quod tamen remissum non fuit, nec aliud obtineri poterat. Duo illi Prælati Commissarij, ad suum Tribunal citarunt Wiclefsum ad respondendum de novemdecim doctrinæ suæ articulis, à Pontifice transmissis. Hæreticus iste, citrà difficultatem eorum Judicibus se stitit audacter; ut potè securus de inveniendis potenti-

Ap. Wal-
sing.
Harpfeld.
c. 5.
1378.

bus Protectoribus, qui ejus præpedituri essent condemnationem. Re ipsa præter Ducem Lancastriæ, & Henricum Perlium, magnum Angliæ Mareschallum, qui tunc illum fulciebant, ad mortificandos Episcopos præsertim Londinensem, quibus non afficiebantur, etiam protegebatur potentiùs à Principissa Walliæ juvenis Regis Matre, quæ adèd manifestè patrocinebatur Wiclefo, ut summa cum ferocia per simplicem nobilem, duobus illis Prælati dici curaverit, caverent nè quidquam contra hunc Sanctum Virum pronuncient. Quasi nulla Hæresis esse posset, prout exempla docent plurima, quin semper inveniat protectionem, & ut ita dicam, arcem reperiat in cujuscumque Principis imbecillitate, quæ seu vanitate, honoris causâ, sive illusionè ac spe

for-

Annus
1384.Annus
1384.

forfan meriti acquirendi, ducem induere conatur sectæ; quæ subsistere non valens, collabatur, & suis tandem involvitur ruinis.

Ex altera parte vulgus Londinense, hujus Impostoris hypocriti seductum, adèd negotio isti se immiscebat, ut etiam in ipsam Capellam Archi-Episcopi Cantuariensis audacter intrare præsumperit, ubi Wiclefsum erat in quæstione, & pro illius defensione loqui, protestando, se non toleraturum, ut illi condemnatione, injustitia irrogetur. Quò adèd conterriti fuere hi Prælati, eorumque constantia concussa, ut, quamvis recepto Breve Pontificis, protestati fuerint, se fideliter executioni duros Commissionem sibi impositam, neque precibus, neque cujuscunque minis quidquam concessuros; nihilominus mentem mutaverint, & ministerium suum scdificinè prodiderint. Cum enim propositiones, quæ in suo sensu nativo, errores omninò intolerabiles continebant, damnare debuissent, talem earum interpretationem admiserunt, qualem eis Wiclefsum tribuebat, nempe in sensu detorto, à terminis propositionum dissono, quem ad exprimendam suam Hæresim servabat, eamque liberè tuendi præbebat libertatem, unâ cum propositionibus non condemnatis, quas ille simpliciter, & absque coloratis interpretationibus prædicabat. Hæc ratione Wiclefsum dimissus est à Commissarijs, qui promissioni ejus de silentio cum veneratione circa illos articulos observando, factæ acquieverunt, ad evitandum scandalum, & perturbationes, quæ alioqui poterant exoriri. Sed adèd parùm obtemperavit, ut potius novos errores & prioribus deteriores paulò post asseruerit, & nemine contradicente, palam vulgaverit.

Interea Gregorius ex hac vita decessit: & cum primùm Urbani Electio innotuisset, qui initio pro vero Pontifice agnoscebatur, eum Wiclefsum circumvenire studuit, & suâ

Tom. I.

hypocriti atque speciosis protestationibus, quæ jam alias ei successerant, sibi lucrifacere, exemplò Montanistarum, Arrianorum, & Pelagianorum, qui primò ad Pontifices, ut circumveniendos, recurrerant. Scripsit ad Urbanum Papam litteras veneratione, ac submissione plenas, suam doctrinam exponendo, prout optimè ad eum seducendum, poterat; supplicabatque, ut eam vel confirmaret, si orthodoxam censeret; vel si defectuosam, corrigeret. Sed Schismate duorum Pontificum superveniente, eò quò supra diximus modò; sive quòd memoriæ de rebus ab Urbano gestis, ad hanc nascentem Hæresim extinguendam adhibitis, interierit; sive quòd negotia, quibus obidebatur, huic eum vacare non permiserint, prout Gregorius fecit, certum est, nihil constare, an initio illius Schismatis Romæ quidpiam actum fuerit adversus Wiclefsum, qui lætitiâ concepit inexplicabilem, deploranda illa Pontificum divisione intellectâ, quæ totam Ecclesiam Catholicam conturbavit. Tum enim & vivâ voce, & scriptis, tam per se ipsum, quam per suos discipulos disertè vulgabat, hanc esse justam DEI ultionem contra Ecclesiam Romanam, quòd tantò tempore injustam sibi usurpaverit dominationem super omnes alias Ecclesias, & suis erroribus totum Orbem terrarum corruerit, beliumque hoc Papale occasionem fore magni Ecclesiæ universæ boni, quòd nimirum, debilitate Antichristi detecta, animaturum esset fideles ad cognoscendas, & prædicandas audentius veritates Evangelicas: sic suos ei qualificare placebat errores.

Et profectò à Clemente nihil erat, quòd metueret, qui non agnoscebatur in Angliâ; neque ab urbano, quem sciebat alijs negotijs occupatum, & à multis potentibus infestari hostibus, sibi proinde parum formidabilem: ætas quoque Minorennis Regis Richardi erat illi valde utilis: favente

G 2

Annus
1384.

Fex.
Wiclef.
sa. ap.
Sander.
de vis.
Monar.
L. 7.

Waldens.
L. 2. ar.
3. c. 42.
45.

Annus
1384.

te igitur hoc miserando Schismate, audaciam induit, ad omnes reliquos errores suos eructandos, è quibus Hussitæ & Protestantes tam Lutherani, quam Calvinistæ plerisque sunt existimatae Reformationis articulos desumpserunt. Et nè longum ac tediosum hic texamus Catalogum octingentorum errorum, quos aliqui ex ejus scriptis extractos esse asserunt, solum dicemus, quod præter illos jam antea contra Primatum Pontificis & auctoritatem Ecclesie productos, aboleverit sacras omnes Ceremonias, totum Ordinem Hierarchicum, Vota Monastica, omnes Ordines Religiosos, Cultum Sanctorum, Reliquiarum, & Imaginum; liberum hominis arbitrium, asserendo, omnia fieri necessitate absoluta & inevitabili; quod DEum homines determinet ad actus bonos & malos, quin aliter agere possint. Denique omnia repudiat, quae clarè ac distinctè non exprimuntur in scriptura, sine recursum ad Traditiones; Conciliorum decisiones, & Patrum auctorita-

tem rejiciendo. Nihilominus, cum extraordinaria ineptia, Discipuli ejus, celebrare illum pro Doctissimo omnium mortalium volebant, cui nihil discendum restaret, inter alia asseverabant, quod plenissimè Sanctum Augustinum possideret; & ut ostenderent, quod lectis & relectis ejus Libris, mens hujus Sancti Doctoris in eum transtiverit, Joannem Augustinum Wiclefium appellare illum solebant; quamvis nihil magis oppositum sit doctrinae hujus Sancti Patris, quam istius hæretici doctrina.

Illud autem luculentius ostendit sequelas illius perniciosas, quod ipsam principis contra Ecclesie auctoritatem adhibitis uti voluerit ad evertendam etiam Principum potestatem. Cum enim assereret, quod per peccatum Sacerdotibus & Episcopis omnis tollatur potestas, dicebat postea eum, qui mortale peccatum committit, etiam jus omne præcipiendi & mandandi amittere, cum omni dominio, & potestate tempo-

rali. Insuper docebat, nulla tributa imponi posse Christianis, nisi clarè ostendatur è scriptura sacra, ea solvenda esse in circumstantiis, in quibus exiguntur: ita subrebat omnis potestatis, & superioritatis fundamenta, & æqualitatem inter homines, & consequenter omnimodam independentiam stabilire volebat, dogmataque falsissima, quæ manifestè omnem Politicam gubernationem subvertebant. Cumque illa, Discipuli ejus ubique prædicarent, nemine amplius resistente, propter innumerabilem plebejorum multitudinem, qui sermones eorum seditiosos, tam in Ecclesiis, quam in foris publicis quotidie ad concitandum populum iteratos, sequebantur, inde factum est, quod subitanea, simultanea, atque universalis in omnibus Regni Provinciis exorta fuerit insurrectio Rusticorum, & agricolarum, qui secundum leges Anglicanas, specie quadam servitutis, tenebantur agros Dominorum suorum excolere. Isti in apertum prodivere campum sub diversis Tribunis, quos elegerunt, & ad ducenta milia numero ascendebant, innumeros & horrendos excessus patrabant, & plenâ voce Libertas! Libertas! inclamabant; illisque maximè trucidabant, qui justitiæ administrandæ officio fungebantur, ad abolendas, ut dicebant, omnes leges, quæ nihil aliud essent, opinione ipsorum, quam effectus violentiæ atque Tyrannidis potentiorum.

Plusquam centum millia, usque ad ipsas Londini portas processerunt, Ductore quodam Presbytero Wiclefista Joanne Basle, quem Archiepiscopus Cantuariensis propter seditiosos sermones in carcerem conjecit, & quem contumax populus inde extraxit, quod ipse prævidebat tandem futurum, & prædicebat. Hic furiosus homo videns Rebelles Metropolim invasuros, concionari voluit ad populû, & locò scripturæ textû, illud Anglicanum assumpsit proverbium: Quando Adam terram co-

Annus
1384.

1380.

1381.

Walsing.
in Rich. 11.
Harpsfeld. c. 12.

Walsing.

lebat

Annus
1384.

lebat, & Eva sola ducebat, qua rursus erat in mundo Nobilitas? Desuper libertatem prædicabat, quam, ut inquebat, natura illis contulit, eamque sola hominum abstulit injustitia, & unicum superesse ad eam recuperandam medium, de medio tollere omnes, qui hanc opprimebant libertatem, omnes videlicet Magnates Regni, & cuncta ad æqualitatem reducendo. Concio ista, summis cum acclamationibus ab his effrenatis excepta fuit, qui contra omnem Præfecti Urbis resistantiam, à plebe Londinum recepti sunt, ubi ab occisione Archiepiscopi Cantuariensis, Cancellarij Regni, & Magni Thesaurarij, initium fecere illius horribilis propositæ executionis, quæ eis Joannes Basle Wiclefista inspiravit. Oportebat, ut etiam Rex, pro sua securitate, per literas Patentes libertatem omnem, qualem desiderabant, illis assereret, quin tamen acquiescerent. Cum enim supremus ipsorum Ductor, opificiò Tegularius, belluinus homo, & insolentissimus omnium, firmiter decreverit, Regis personam intercipere, semper alia & nova postulabat, & Regios Deputatos cum extrema insolentia tractabat: ita ut Præfectus Urbis tolerare amplius non valens tantam indignitatem, eum invaserit, & gladio in terram prostraverit, ubi à reliquis Præfecti focis, brevi confectus, mansit.

Post hoc boni Cives, atque Nobilitas in succursum Regis accurrerunt, & juvenis hic Princeps, ut se quanto citius, & absque profusione sanguinis expediret ab illis Rusticis hominibus, morte sui Ducis vehementer consternatis, denuo illis amnistiam, cum libertate, qualem desiderabant, confirmavit; atque ita omnis illa fax rustica, seipsa, dissipata est, unoquoque inter beneficia reponente, quod ad propria reverti permetteretur. Post dies non multos Rex potenter armatus, omnes percurrerebat Provincias, cuncta in ordinem debitum reducebat, & seditiosorum insolentiam

comprimebat, poenis eorum Ducibus inflictis, qui omnes quadrifariam dissecti fuerunt. Unus eorum, dum ad supplicium duceretur, sponte sua, non interrogatus, confessus est, Regem intercipiendum fuisse, ut se nomine ipsius roborarent, quem postea cum officialibus justitiæ & omnibus Dominis tam temporalibus, quam spiritualibus, interficere decreverunt, ut ita, juxta ipsorum imaginationem, novas conderent leges, & novam gubernationem, & inter omnes æqualitatem instituerent. Isti fuere fructus primi, quos nova doctrina Wiclefi in suo exortu peperit: inde pulcherrima nascitur omnibus supremis Principibus prælectio, qua illuminentur, quanto cum robore opponere se debeant omnibus, in materia Religionis novitatibus, non tantum pro emolumento Divinæ gloriæ, verum etiam Regnorum & Ditionum, quas nisi celerrimè supprimant, novæ doctrinæ Authores, indubitanter conturbabunt periculosa, quam sibi conciliabunt, factione.

Interea Hæresiarcha Wiclefius, cuius detestabilis doctrina per ejus discipulos vulgata, vera erat perturbationum causa, in suo recessu pacificè morabatur, nè causam illarum se fuisse appareret. Imò ut ostenderet se præ oculis non nisi Regni bonum habuisse, & solos abusus, injustasque usurpationes Ecclesiasticorum impetivisse, misit anno sequente Londinum ad supremum Angliæ Magistratum, certas propositiones, quas asseverabat esse pro conservandis juribus Regis, Regni que Angliæ inalienabilibus, & quæ manifestè tendebant, ad evertendam omnem Ecclesiæ potestatem, infavorem Dominorum, & Communitatum, adversus Episcopos, quales erant hæc atque his similes: Neque Rex neque Regnum submittere se debet ulli Sedi Episcopali, nisi è scriptura probetur, id à JESU Christo præcipi; quod fieri non posse dicebat, quia contendebat auctoritatem Pontificis & Episcoporum nullatenus à

Annus
1384.

G 3

JE.

Annus
1384.

JESU-Christo, sed à Constantino Imperatore promanare. Quod nihil à populo exigendum sit, nisi postquam bona Ecclesiastica, in necessitates publicas fuerint impensa. Quod Rex in conscientia confiscare teneatur bona omnia Pralatorum, qui mortaliter DEUM offendunt, nec ullum adhibere possit Episcopum in Officiis & negotiis Regni, absque prodicione causa JESU-Christi.

Existimabat, has & similes propositiones, utpote Regi, Dominis, & populo faventes, sibi protectionem supremi Magistratus, seu Parliamenti reconciliaturas, quare eodem tempore audaciam induit majorem, publicando per se, suosque Discipulos, doctrinas alias magis perniciosas, maximè contra Sacrosanctam Eucharistiam, & ubi suam philosophandi rationem mensurare ex veritatibus fidei, easque semper supponere tanquam principia irrefragabilia debebat, ad rejicienda postmodum illa, quæ illis naturaliter opponi possent, ille ex opposito, Mysteria Fidei è Principiis Philosophiæ suæ mensurare volebat, quæ tanquam infallibilia tenebat, & juxta illa Religionis articulos contendebat esse explicandos, omnia rejiciendo, quæ hujusmodi principiis repugnare videbantur. Et cum in scholis docuisset, accidentia nullatenus à substantia distingui, atque ex altera parte videret, post consecrationem accidentia, videlicet quantitatem, & qualitates Panis & Vini, eadem quæ antea fuerunt, permanere; inde concludebat, etiam substantiam Panis & Vini perseverare, & hanc substantiam esse Corpus JESU-Christi. Sed quia evidens est, quamdiu permanet, semper eadem, & ejusdem est naturæ, ideo rursus asseribat, illam realiter non esse Corpus JESU-Christi, sed solum representationem, & quandam participationem virtutis, & operationis; consequenterque non esse adorandam. Et hoc ipsum est, quod Berengarius dicere volebat quodvè hodie dum nostri temporis Protestantes dicunt, er-

rores Calvinii sectantes. Ad eodè periculosum est Philosopho Christiano, vanitatem captare, & existimationem ingenii venari ex opinionibus extraordinariis, quarum sequela periculosa insensibiliter in Hæresim tandem deducunt, dum illis ad hærendo, illa nequit evitari, immitendo se in necessitatem tuendi longè minus credibilia, quàm illa ipsa, quæ de hoc adorabili Mysterio Eucharistiæ cum omni certitudine credimus.

Sed Wiclefus tandem spe sua destitutum se vidit. Nam Parliamentum, facile deprehendens malignitatem hujus Impostoris, cujus falsa doctrina non minus Statui Politico, quàm Ecclesiastico erat perniciosa, procul has ejus rejecit propositiones, quæ ad judicium Archi-Episcopi Cantuariensis remissa fuerunt. Erat ille Guilielmus de Courtenay, ex Episcopo Londinensi, factus Archi-Episcopus primæ hujus in Angliæ Ecclesiæ, post mortem Simonis à feditionis Russicis occisi. Videbat ille, infelici experienciâ, quod Wiclefistæ, non solum non observarēt, venerandum silentium quod Londini ante quadriennium promiserant, quando explicationem Wiclefi primarum propositionum acceptaverant, verum etiam, quod novas indies producerent: idcirco dum se videret autoritate supremi Magistratus fultum, statuit, priorem agendi modum nimis mollem, & condescendentē corrigere, atque alium longè firmiorem tenere, omnemque suam potestatem, atque autoritatem Ecclesiæ Anglicanæ impendere, ad hæresim istam penitus abolendam, quæ tantopere cæpit in Regno, & præcipuè in Universitate Oxoniensi propagari. Hac resolutione facta, tanquam Primas in Regno Angliæ, & Sanctæ Sedis Legatus, Londini Concilium Nationale instituit, in quo præter Episcopos suos Suffraganeos, multi alii aderant, & magnus numerus Doctorum Theologiæ, & Sacrorum Canonum, ex omnibus Regni Provinciis. Initium factum est die

Annus.
1384.

Ass. Conc.
II. Londin.
t. 2. Col.
est. Angl.
in Rich. 2.
Harps-
feld. c. 5.
Concil.
Londin.
Edit. Pat.
ris. t. 1. r. 1.
p. 2. Hist.
Univ.
Oxon.
t. 2. p.
192.

de-

Annus
1384.

decimo septimo Maji. Examinatæ sunt viginti quatuor propositiones ex Libris Wiclefi desumptæ; & post maturam deliberationem, quatuordecim tanquam erroneæ, decem verò tanquam hæreticæ damnatæ fuerunt, præcipuè sequentes: *substantia Panis materialis & Vini post consecrationem manet in Sancto Sacramento Altaris: accidentia in eo non sunt sine suo subjecto: JESU-Christus in eo non est verè, realiter & corporaliter presens. Quando homo est contritus: confessio peccatorum est superflua. Post Urbanum VI. nullus agnoscendus est Papa, sed exemplò Græcorum propriis Legibus vivendum.*

Condemnationem harum publicari jussit Archi-Episcopus in omnibus Ecclesiis, & maximè in Universitate Oxoniensi, injungendo Cancellario Roberto Rugge, ut invigilaret, nè quidquam contrarium huic condemnationi, seu in scholis, seu in Prædicationibus doceatur. Sed Cancellarius iste, qui sectæ adhærebat, quanquam dissimularet, hac tamen occasione satis celare non poterat, quin prudentiam passio vinceret, & maximè impetuosos Wiclefistas prædicare sineret, quorum unus die sanctissimi Sacramenti, magno cum scandolo auditorum, dicebat: se nihil de hoc Mysterio dicturum, usque dum DEO placuerit illuminare, non dum illustratam de hoc Mysterio Ecclesiam. Hæc insolentia horribili sociata impietati, Archi-Episcopum adegit, ut Cancellarium, & Universitatis Oxoniensis Wiclefistas ad suum Tribunal citaverit, ubi eis legaliter demandatum est, ut sensa sua de propositionibus damnatis Wiclefi declararent. Posteaquam protestati fuissent, magna cum humilitate apparente, utpote magni hypocritæ, quod semper filij essent obedientissimi Ecclesiæ, dicebant, propositiones illas in diverso sensu posse intelligi, quorum unum protulerunt Ecclesiæ contrarium, eumque damnabant: nec difficile Judicibus erat, fraudem Hæreticis usitatam, depre-

hendere; qui sensum detortum damnantes, & suis propositionibus tribuentes, easdem semper tueri volunt contra sensum, quem naturaliter juxta veram terminorum significationem expriment, & sua interpretatione sensum faciunt hæreticum. Idcirco Archi-Episcopus illis præcepit, ut clarè, absolute & sine distinctione edicerent, quid crederent significari terminis primæ propositionis: *substantia panis materialis, manet post consecrationem in Eucharistia.* Tum enim verò manifestè apparuit artificium hominum fraudulentorum: semper enim respondebant, se aliud quod adderent jam dictis non habere. Proinde Archi-Episcopus, octiduum ad capienda saniora consilia, & responsa clara sine omni hæsitacione afferenda, indul-

sit. Durante octiduo isto, ad Ducem Lancastriæ confugerunt, cujus ad huc protectionem sperabant. Sed hic Princeps, qui jam viderat ex præterita seditione, quod supremi Principes, non haberent majores his Novatoribus in materia Religionis hostes, qui nec Spiritualem, nec temporalem paterentur potestatem, dorsum illis, & Wiclefo obvertit, eosque deseruit, dixitque Archi-Episcopo absolute parendum esse. Rex quoque, cujus negotia plurimum tangebantur; pro bono Ecclesiæ, Regni que, per omnes Provincias publicari curavit Declarationem suam de duodecimo die Julij, quod nimirum Concilium Londinense certas propositiones tanquam hæreticas vel erroneas condemnavit; ipse verò tanquam Protector Fidei Catholice in suo Regno, cum nullam hæresim, aut errorem tolerare possit, potestatem & autoritatem conferat Archi-Episcopo Cantuariensi, capiendi ubique, & incarcerandi ubicunque voluerit, omnes illos, qui adhuc prædictas propositiones damnatas prædicare, vel defendere præsumerent, eosque detinendi, quousque in viam rectam non redierint, & con-

Annus
1384.Walsing.
Harps-
feld.Collect.
Angl.

Annus 1384. condemnati non fuerint : injungebat etiam omnibus Officialibus, & subditis suis, cujuscunque conditionis, sub pœna incurrendæ rebellionis, nè ullum auxilium, vel favorem, ullo modo præberent illis, qui prædicare, vel tueri damnatas illas propositiones auderent, aut eorum fautoribus; sed ut humiliter obedirent Archi-Episcopo, & Episcopis, eisque forte brachium præberent ad executionem eorum, quæ illi contra hoc genus hominum, demandabunt. Scripsit præterea ad Universitatem Oxoniensem, ac præcipiebat, rescindi ab ejus Corpore Wiclefium, & omnes ejus discipulos; in libroseorum diligenter inquiri, & ad Archi-Episcopum Cantuariensem transmitti; Urbis Gubernatori & Magistratibus injungendo, ut ejus mandata exequerentur. Talis fuit declaratio Regis Richardi, quæ exactissimè observata, pacem restituit Ecclesiæ Anglicanæ, & Angliæ universæ gloriam, quam habebat, quòd ab annis ferme octingentis à sua ad Fidem Catholicam Apostolicam Romanam, curâ & sollicitudine Magni Pontificis Sancti Gregorij conversione, nullam hæresim toleraverit. Sperare licet, diem aliquando venturum, quo Regnum tam florens, & hodie dum à viris ingenio & doctrina claris, celebres; facta solida reflexione super originem, ex qua veram traxit Religionem, & super constantiam atque fortitudinem, cum qua tempore tam longo eam conservavit; erubescat, quòd his postremis sæculis illam amiserit, partem secuta errorum, quos tam solemniter in Wiclefistis condemnavit, & hæc Declaratio Regis in Anglia penitus extinxit.

Denique præcipui Discipuli Wiclefii, & sectæ Coriphæi, videntes, quòd rigidè procederetur cõtra obstinatos in suis erroribus, tandem post multas tergiversationes, proponendo duplicem sensum in illis propositionibus damnatis, & cavillationes diversas, coacti sunt, licèt inviti, simpliciter

mentem suam de illis aperire. Concesserunt igitur prædictas propositiones, intelligendo eas prout verba sonant, fore vel hæreticas, vel erroneas: juxta quod responsum D. Archi-Episcopus & Magistrorum Cœtus, sicut antea in Concilio, eas iterum condemnavit. Rarissimè visum est, quòd sectæ hæreticæ cujuscumque Duces, vel præcipua membra, sincerè suos abjuraverint errores. Dæmonis characterem ordinariè ferunt, qui est inemendabilis, quo signati, non nisi ore condemnant id, quod coguntur, interium contrarium corde fovent, prima occasione idem palam dicturi. Omnes ferme Discipuli Wiclefii, qui se Decreto Synodi, metu pœnarum à Rege latarum, submiserunt, in suos relapsi fuerunt errores. Solus Philippus Repington cæteris fortior, & magis scandalosus Prædicator Wiclefismi, qui, aut à DEO tactus, aut Episcopatus Lincolnensis obtinendi, & paulò post impetrati gratiâ, verè conversus est, quantum apparebat, Episcopisq; factus, acerrimus in tota Anglia Wiclefistarum hostis evasit, omnemque suam authoritatem, ad eos exterminandos impendit. Cæteri ad Magistrum suum Wiclefium confugerunt, qui suos errores in Synodo Londinensi non retractavit, prout manifestè constat ex Actis ejusdem Concilij, quæ non videntur illi, qui contrarium scripserunt. Latebat ille in sua solitudine Lurlevorti, dum discipuli ad defendendas ejus doctrinas excurrerant: latebat ibi constanter, usquedum specie quadam apoplexiæ post, biennium, dum Concionem contra Sanctum Thomam Cantuariensem, festo ipsius, die vigesimo nono Decembris, pararet, die trigesimo primo extinctus est, quo festum Sancti Sylvestri Papæ celebrabatur, contra quem sæpius declamabat, quòd Ecclesias dotari permisisset.

Interea discipuli ejus totis laborabant conatibus, ut post mortem in suis scriptis revivisceret, quæ ubique operosè spargebant, suaque in

Henri.

Knigl.

deevent.

Angl. L. 5.

ejus

Annus 1384. Histor. Univer. Paris. l. 4.

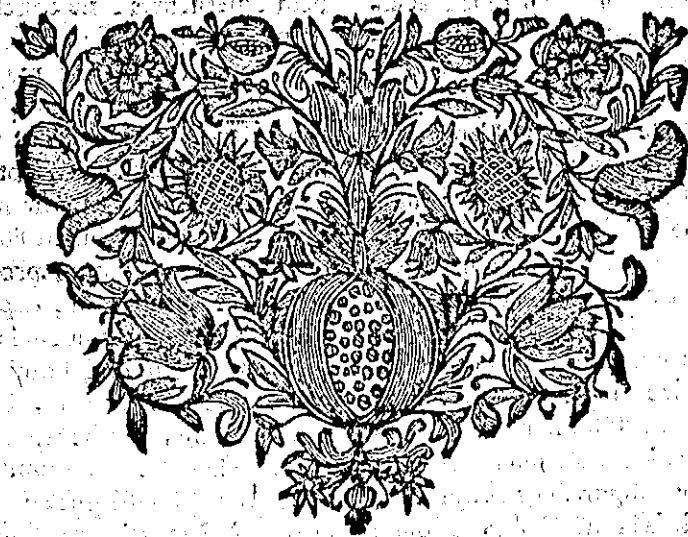
ejus defensionem, cum novis erroribus addebant, idque tanta cum insolentia contra omnes Prælatorum prohibitiones agebant, ut ad eos reprimendos, Joannes Archi-Episcopus Cantuariensis, exemplum sui Antecessoris imitando, alium Cœtum Episcoporum, & Doctorum Londini esse congregandum judicaverit, ad errores antiquos & novos eandemmodos, eorumque defensores apertos & obstinatos Hæreticos declarandos. Rex Richardus, suâ Regiâ volens armare Ecclesiasticam authoritatem, suamque declarationem factam roborare, neq; ullam ejus tolerare impunitam novis ausibus infractionem; cruentum in illos, & contra omnes, qui eorum scripta & libellos retinebant, condidit Edictum, quo exactissimâ inquisitione factâ, flammis omnia aboleri voluit; exinde Regnum totum brevi tempore ab hac peste fuit expurgatum.

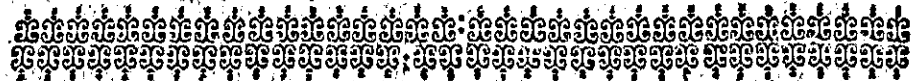
Harpsfeld. c. 23.

Post hæc, Wiclefistæ comparere nunquam audebant in Anglia usque ad initium Regni Henrici V, ubi quodam Coriphæo extremè audaci represso, novam contra statum Regni

conspirationem instituerunt. Sed hic Princeps probè noverat prævenire atque obviare tanto malo, punitione primorum Caputum feliciter tandem hæc maledictam sectam integerrimè è suo Regno exterminavit, quam Nobilis quidam Bohemus, studiis operam navans in Universitate Oxoniensi, in suam Patriam, cum Libris Wiclefii deportavit, & qui libri terribilem illam, quam in decursu Historiæ istius visuri sumus, causarunt revolutionem. Tales effectus deplorandi fuerunt illius magni schismatis, quod locum præbuit novæ isti hæresi roborandæ, & bello aperto contra Ecclesiam accenso Papa Urbanus in Anglia quidem pro vero Pontifice agnitus est, sed necessarias vires illi opponere non valebat; quod sine dubio sui Prædecessoris exemplo non omisisset, nisi eo tempore infeliciter occupatus fuisset Neapolitani Regni negotiis, ubi in persona illius ipsius, quem ibi Regem creaverat, potentem invenit hostem, bellumque contra se gerentem, cum synæsta illa calamitatium, quas referemus, catena.

Annus 1384.

HISTORIA DE MAGNO SCHISMATE OCCIDENTIS, IN COMPENDIUM REDUCTA. LIBER III.

Annus 1384

Pax anno superiore inter Urbanum VI. & Carolum Dyrrachij Neapoli conclusa, adeo infirmis nitetur fundamentis; ut sperari nequiverit, eam fore solidam atque durabilem...

Niem. l. 2. c. 34. Heff. Pignat. Diar. M. S. ap. Raynal. c. 80.

Omphr. Ciacon. Abb. Mont. Cass. Niem.

Walsing. Ciacon.

Nepoti Pontificis possessionem conferret Ducatum & Principatum, quos promiserat. Sed omnia contraria suadebat Regi Cardinalis contra Urbanum, cui neuter afficiebatur...

Walsing. in Rich. II.

Niem. l. 1. c. 2.

scri-

Annus 1384

Gobelin. de Conf. med. av. 6. c. 78.

Niem. l. 2. c. 42.

Annus 1385

Gobelin. in Conf. mad. Hist. de 1. Car. Niem. Walsing. in Rich. II.

Scriptum hoc occulte communicavit cum nonnullis Cardinalibus, Nocera apud Pontificem degentibus. Gobelinus domesticus Urbani, Beneventi existens, assererat, se audivisse, quod Cardinales isti approbaverint, & exequi conluserint Cardinalis Reatini propositionem...

Annus 1385

Niem. c. 44.

Ibid. 42.

Ibid. 1.

Pet. 2.

ni, septemdecim creavit Cardinales, omnes ferme Germanos, vel Neapolitanos, ut & Neapoli suas haberet Creaturas, & Germanis placeret in sua perseverantibus obedientia. Ex his, tres Archi-Episcopos Electores elegit, Adolphum Moguntinum, Fridericum Colonensem, & Cononem Trevirensem...

H 2

Annus 1385.

ut sequamini vestigia ejus. Cardinalis Londinensis, cui Rex Angliæ Galerum procuraverat, ut raram ejus doctrinam & pietatem honoraret, in tortura solum fatebatur, se dixisse crebrius, quod Pontifex nimium esset superbus, & cum fastu intolerabili homines tractaret. Cardinalis Sangri nihil unquam inter asperrima tormenta sæpius repetita edicebat, nisi quod agnosceret, manum DEI super se aggravatam esse, propter crudelitatem, ut placeret Urbano, in Episcopos, Abbates, & alios Ecclesiasticos Neapoli exercitam, qui exemplò Joannæ Reginae, partibus Clementis adhaerebant.

Blond. 2. Dec. in Rich. III.

Niem. c. 51.

Walsin. in Rich. II.

Gobelin. in Cosmod.

Krantz. 10. Me-trop. c. 18.

Niem. c. 49.

Quare quibusdam eo-

eâ occasione, Regi plus deferendum esse, quam Pontifici, ut notat Gobellinus Urbani Officialis. Denique postquam amarò jocò dixisset, se citatum, in persona compariturum, Exercitum suum ad viciniam Nocerae eduxit, Arcem, quam Nepos Urbani malè defendebat, unâ cum Nepote interceptit, & in majorem respectum Pontificis, gubernationem Exercitus Cardinali Reatino commisit, qui Noceram obsedit, & intra breve tempus subegit, murosque primos Castrî expugnavit, intra quos horti erant ad montis & Castrî radicem, in cujus altis fenestris, Urbanus quotidie visèbatur, & oppugnatores, ad sonum campanæ excommunicabat, cereûmque ad terrorem carcerum extinguebat.

Interea tamen debitas adhibere cautelas non omisit; metuens enim ne in manus Caroli incideret, qui talicafu, novum eligi Pontificem decreverat, & ita novum Schisma prævidebat, cum Republica Genuensi, & nonnullis Civitatibus Ecclesiasticæ ditionis ei oppignoratis, secretò egit, & decem Triremes obtinuit; simul etiam cum Raymundo Ursino filio Comitum Nolani & cum Thoma à Sancto Severino, qui partium erant Andegavensium, & maximi hostes Caroli, pro succursu terrestri, negotiabat.

Isti congregatis Andegavensibus, & nonnullis Germanicis copijs, quibus præerant, pulcherrimum ausu sunt facinus. Nam superatis aliquot propugnaculis, in Arcem intrarunt, & Urbanum eduxerunt, qui tamen suos captivos Cardinales secum trahere non omisit; & superatis multis difficultatibus, ad modicum Apulie Portum inter Barlettam & Tranium pervenit, ubi Triremes Genuenses Pontificem expectabant. Ità miro fortunæ Insu, totam salutem suam Urbanus debebat Clementinis, quos toties tanquam Schismaticos omni commercio cum illis rescisso, excommunicavit. Urbanus, cum sex captivis Cardinalibus

Annus 1385.

rum, paucis tamen inde re-

cedentibus, multi & præcipue Religio-

si, Regi plus quam

Papæ, parent, Co-

bell.

Perf. in Cosmod. at. 6. c. 78.

Blond. 2. Dec. l. 10.

Niem. l. 1. c. 53. 54.

Pigna. Diar. M. S. apud Raynald.

Niem. c. 55.

Idem c. 53.

Idem c. 44.

50. 54.

Gobelin. de Cosmod. at. 6. Pignat. M. S. ap. Raynald.

Niem. Krantz. Summont. & alij.

Annus 1386.

Annus 1385.

fame atque innumeris ærumnis in carcere sex menses obrutis, & jam semimortuis naves conscendit: & dicebatur, quod Episcopum Aquilæ inhumaniter in itinere jugulari curaverit, existimans pauperem hunc Prælatum fugam meditari, dum vi tormentorum fractus, equo pessimo impositus, iter prosequi non valebat. Sed cum solus Theodorus Niem hanc barbaram actionem referat, alijs Historicis de illa nihil memorantibus; liberum est Lectori, quod placet credere. Illud certius est, quod Urbanus Genuam appulsus, ibique unò ferme anno commemoratus, precibus Republicæ flecti non potuerit, ad remissionem miseris Cardinalibus impertendam, quos semper in cætenis veluti feras belluas tenebat, licet nonnisi extremum vitæ halitum retinerent: Soli Cardinali Londinensi Adamo Eston vitam & libertatem donavit ad causationem cujusdam Cameræ suæ Clerici, & ad repetitam sæpius instantiam Regis Angliæ, cui gratiam istam denegare verèbatur, ne alioqui Rex offensus ejus obedientiam desereret. Quoad reliquos, cum ex una parte nunquam eos dimittere statuisset; ex altera verò valde incommodum esset, illos in cætenis secum semper trahere; paulò ante abitum Genuæ Mense Decembri omnes miserè vitam, nescitur quò genere mortis, siniverunt; nec unquam resciri potuit, quoniam eorum corpora deveniunt.

Annus 1386.

Niem. c. 57.

Boryn. segn. l. 4.

Blond. 2. Dec. Platin.

Nauley. Gen. 47.

& alij.

Dum Papa Urbanus è manibus Regis Caroli elapsus, Genuæ securus degeret; ambitio & perfidia hujus Principis, qui Pontificem tam malè tractabat, funesta morte vindicata fuit, post mala omnia, quæ pro bonis acceptis reddiderat ipse, ad Thronum Neapolitanum elevatus, Ludovicus Hungariæ Rex ante triennium vitæ functus Regni hæredem reliquit natu majorem filiam Principissam Mariam, Principi Sigismundo Caroli IV. filio & Imperatoris Wenceslai Bohemiæ Regis

Fratri desponsatam. Quidam Regni Proceres Carolum Dyrrachij ad Coronam capeendam invitabant, quam ille Zagrabia, invita Regina Matre, sub cuius tutela erat Principissa Maria Regni Hares, solenni ritu suscepit, Regnum occupaturus, sperans Regnam Matrem speciosis protestationibus, quas ei exhibebat, se circumventurum. Sed sentem Regnam, reperit astutior, quæ illum spe data, quati Sigismundus Princeps, qui Budæ Mariam Principissam in Conjugem acceperat, Regnum illi cessurus esset; ad se attraxit, & in cubiculum intimum induxit: ibi, dum illi, qui Carolum comitabantur, in anterioribus essent cubiculis; Nicolaus Garo, qui negotia Regni gerebat, derepente per portam secretam intravit, Carolum per robustum Hungarum, nomine Forgats, impacto in caput acinace trucidari curavit. Atque ita perijt, anno ætatis quadragesimo primo, Carolus Dux Dyrrachij Princeps brevis stature, rufus, & pulcher aspectu, nec non loquela & incessu placidus, Poëtis & Historijs liberaliter instructus, bellicosus, magnanimus, & robustus, qui sine dubitatione magis gloriosis Principibus accenseri potuisset, nisi has præclaras dotes inhonorasset, ambitione insatiabili, crudelitate, & enormi ingratitude atque perfidia in suos maximos Benefactores, præsertim in Joannam Reginam, quam cum loco Matris diligere ac venerari debuisset, eam nihilominus barbè strangulari curavit.

Post mortem Caroli, juvenis Ludovicus II. Andegavensis, Rex Neapolitanus & Clemens in Regno Neapolitano verus Pontifex agnitus fuit; frustra obnitente contra utrumque, atque indulgentias promulgante Urbano. Præter Regnum Neapolitanum accesserunt etiam duo alia Regna, quæ obedientiam ejus auxerunt, Arragoniæ videlicet atque Navarrai, atque ita Hispania univèrsa, excepta Lusitaniâ, pro illo se declaravit;

Annus 1387.

Niem. c. 62.

Auth. Vit. Cle. men.

Annus 1387. ac demum etiam Magnus Magister Equitum Rhodiorum: quod sine dubio magnum pondus addidit augmento obedientiæ Clementis. Sed plurimum etiam profuere, maximè in animis populi, grandia miracula: quæ DEUS hoc ipso anno ad illustrandam sublimen sanctitatem Beati Petri Luxemburgensis operatus est.

Hisp. Genes. Dom. Gall. tom. 2. l. 30. c. 7.
Auth. Vir. Clem. Molen. in Cal. Bel. Clason. & alii.
 Erat hic Beatus, filius Guidonis Luxemburgici Primi Comitis de Ligny & Mahutæ Castilionis Comitissæ Sancti Pauli, descendens è stirpe quatuor Imperatorum, affinis in quarto gradu Wenceslai, eo tempore Imperatoris, & Regis Bohemiæ, atque Sigismundi Regis Hungariæ postea Imperatoris. Postquam sua studia Philosophiæ & Sacrorum Canonum in Universitate Parisiensi absolvisset; Frater ejus Valerianus de Luxemburgo, Comes de Ligny & Sancti Pauli, videns illum resolutum ad serviendum Ecclesiæ, Canonicatum in magna illa Urbe illi procuravit, ubi tantam sibi comparavit sanctitatis existimationem, ut Clemens, quem ille pro vero agnoscebat Pontifice, postquam aliquot mensibus in gradu Archidiaconi Ecclesiæ Carnutensis illum exercendum judicasset; eum omnino Meutensem Episcopum, sede illa tamen vacante, esse voluerit, licet nonnisi annos quindecim ætatis habuerit: adeo Clemens persuasus erat, de sapientia ipsius, doctrina, & virtute ætatem juvenilem superante ut viros consummatæ senectutis adolescens iste æquaverit. Ecclesiam sibi commissam ita gubernavit, ut Pontifex, famam publicam sanctitatis & meriti ejus permotus, eum apud se Avenione habere voluerit; eumque Cardinalem creaverit: Sed anno sequenti ex longo morbo à magna causato austeritate, anno ætatis decimo octavo ex hac vita decessit, postquam hanc sublimem dignitatem plurimis omnigenæ virtutis actionibus heroicis, cum admirabili magnorum Sanctorum perfectione illustrasset.

Annus 1387. Mox ab ejus obitu, tot & tanta patrata fuere miracula, adeo incuncta & insolita, atque indubitata ad ejus tumulum, ut populi ex Europa ferme universa ad eum concurrerint; quod partes Clementis summo opere roboravit, quia tanto splendore miraculorum percussus, credere poterant, quod Sanctus, qui tam mirabilia post mortem patravit, plenè à DEO illuminatus fuerit in vita, ut verum à falso discerneret, & Galerum Cardinalitium non acceptasset è manibus illius, quem non certo putasset verum esse Pontificem. Illi ipsi, qui in obedientia erant Urbani, testes oculati hujusmodi miraculorum, sensu aliquo Religionis tacti, existimabant speciem quandam in hunc Sanctum impietatis esse, in quæstionem vocare dignitatem ejus Cardinalitiam; & consequenter controversere verum Clementis Pontificatum.

Sic etiam permulti Clementinæ obedientiæ devoti, longè magis quam antehac securi & firmati, audenter asserbant, hæc omnia miracula, ipsius DEI testimonia esse authentica, quibus indicare voluerit, obedientiam, quam Sanctus ille Cardinalis elegerat, & in qua suam vitam sanctè finivit admirabilis iste Prælatus, veram atque legitimam esse. Attamen certum est, perperam illos ratiocinatos fuisse, non observantes, fieri posse, quod Sanctus aliquis, bona fide procedens, ut alij homines, falli possit, præsertim in factis, in quorum perplexa controversia, difficillimum est verum à falso discernere; & quod prophetiæ donum, atque discerniculum, quod DEUS quandoque suos honorat servos, non semper sic fixa & stabilis gratia, ad dignoscendam semper infallibilem veritatem; sed lumen duntaxat transiens, eos in quibusdam certis occasionibus illustrans, & in alijs circumstantijs deferens, & luci naturali relinquens, dum via naturali assequi possunt veritatem.

Hæc

Annus 1387. Hæc de causa, attentis etiam, ut verosimile est, miraculis Beati Petri Luxemburgici, illud postea dicere volebat Sanctus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, de hoc schismate, quod Historiæ isti perquam utiliter inferi potest: *Multa disputationes factæ sunt circa istam materiam, multi libelli editi pro utriusque partis defensione. Peritissimos viros in Sacra Pagina & Jure Canonico habuit tota tempore illo, quo duravit schisma, utraque pars seu obedientia; ac etiam Religiosissimos viros, & (quod majus est) etiam miraculis fulgentes, nec unquam sic potuit quæstio illa decidi, quin semper remaneret apud plurimos dubia. Nam etsi necessarium sit credere, sicut unam esse Catholicam Ecclesiam, non plures; ita & unicum ejus Pastorem, Vicarium Christi, juxta illud: Fiet unusquisque Quirite & unus Pastor; tamen si contingit plures per schisma creari seu nominari Pontifices, summos uno & eodem tempore; non videtur saluti necessarium, credere istum esse vel illum, sed alterum eorum, qui scilicet fuerit Canonice assumptus. Quis autem fuerit canonice electus, non tenetur quis scire, sicut nec Jus Canonicum, sed in hoc populi sequi possent majores suos seu Prælatos.* Hæc autem intelligenda sunt pro tempore, quando est dubitandi locus, & Ecclesia nihil de hujusmodi controversia designavit. Et hoc solum sufficere potest, ad improbandos scriptores illos, qui tanquam schismaticos tractare ausi fuerunt, alterutri obedientiæ ad hærentes, priusquam auctoritate Ecclesiæ schisma, creatione novi Pontificis, ab omnibus Christianis agnoscendo, efficaciter extinctum fuisset. Ante hanc decisionem, liberum erat alterutrum sequi: & quemadmodum è sanctitate Urbanistarum inferri non potest verum fuisse Pontificem, Urbanum; ita pariter concludi nequit talem fuisse Clementem, ex miraculis Beati Cardinalis Luxemburgici, quamvis Ecclesia Romana illum tandem post longum tempus ab extincto schismate, Catalogo

Annus 1387. Beatorum adscripserit. Nihilominus fatendum est, quod tametsi miracula illa non fuerint sufficiens probatio juris Clementis, valde tamen ei profuerunt in animis populorum, sicut etiam celebris illa sententia, eodem tempore, ad instantiam Universitatis Parisiensis à Clemente pronuntiata pro Immaculata Conceptione Sanctissimæ Virginis eâ, quam subdimus occasione.

Joannes Monson Doctor & Professor Theologiæ ex Ordine Sancti Dominici, in aula Sancti Thomæ, publicè proposuit Theses, in quibus quatuordecim periculosissimæ continentebantur propositiones; inter quas erant quatuor vel quinque adversus Immaculatam Sanctissimæ Virginis Conceptionem. Defendebat enim, quod non solum in peccato Originali concepta fuerit; verum etiam, dicere contrarium, errorem esse contra fidem. Idem nonnulli confratres illius tum Parisiis tum alibi prædicabant, & alia quædam honori Sanctissimæ Virginis adversa; quæ sine magno scandalo totius Urbis fieri non poterant, præsertim in Universitate, quæ semper pro gloria Matris DEI zelabat. Sed cum Decanus Facultatis, ad quem pro scandalo reprimendo recurreretur, toti Facultati propositiones illas retulisset, tacito Authoris nomine, qui aderat; iste non tantum illas non retractavit, aut se excusavit, sed etiam palam asseruit, se nihil hac in causa egisse nisi de consensu & jussu priorum suæ Religionis Virorum; se proinde in hac sententia usque ad mortem perseveraturum. Cum igitur in sua persisteret obstinatione, primò tota Facultas, dein etiam tota Universitas in corpore, Theses illas Censurâ notavit, & tanquam falsas, temerarias, scandalosas, & pietatis Fidelium contrarias, condemnavit. Episcopus Parisiensis Petrus de Orgemont, ad quem Universitas tanquam ad Judicem Doctrinæ in sua Diœcesi recurrerat, post implo-

Pro-

Annus 1387. Processionem generalem institutam, denuò examinari curavit exactissime, dictas propositiones, & Censuram illis iniustam confirmavit, easque per sententiam iudicalem solemniter condemnavit, quam ipse cum Cereemonia, Pontificaliter indutus, in Propylæo Ecclesiæ Beatissimæ Virginis, præsentem innumera populi undique ad hoc spectaculum veluti ad triumphum Sanctissimæ Virginis accurrentis multitudinem, pronuntiavit. Joannes Monsonus, sui prævidens condemnationem, ad Curiam Avenionensem se recepit, ubi Ordo Sancti Dominici in magna erat existimatione, atque à sententia ista ad Pontificem appellavit, & cum cæteris suis Confratribus protestabatur, tangi hac in causa doctrinam Sancti Thomæ, quam Ecclesia approbavit, eamque nec Universitas, nec Episcopus Parisiensis damnare potuerit. Desuper Universitas, quamvis non sine admiratione, quòd ad querelam privati hominis, qui plurimas spargebat falsitates, ad Curiam Pontificiam citaretur, quatuor celeberrimos deputavit Doctores, Petrum de Ailly Magistrum Magistrum Navarrae, postea Episcopum Cameracensem, Egidium de Champs, Joannem de Neuville Bernardinum, & Petrum de Alainville Doctorem & Professorem Canonum; simul etiam literas circulares edidit, ad omnes Fideles pro sua justificatione, contra Dominicanos, qui abutebantur doctrina & nomine Sancti Thomæ, quam illi damnari asserbant, eique pro suo libitu talia attribuebant, de quibus Sanctus Doctor nunquam cogitabat. Quatuor Deputati, cum omni honore in Curia Pontificis recepti, primò privatim habere allocutionem, postmodum verò tribus diebus in pleno Consistorio, ubi adeò nervosè ac solidè perorabant, Censuram suam & sententiam Episcopi Parisiensis defendentes, ut magnam totius hujus Augusti Cardinalium Cæteris, sibi admirationem, & Pontificis grandia elogia, Universitati fa-

cta, quæ tantos Viros producebat, comparaverint.

Denique postquam Joannes de Monson, quæcunque volebat, protulisset, tam viva voce in pleno Consistorio, quam scriptis pro sua defensione distributis; & Deputati, maxime autem Eruditus Petrus de Ailly cum in Disputatione atque Tractatu edito confudissent, in quo clarè ostendebant, inter alia, doctrinam damnatam, nullatenus esse Divi Thomæ, qui nihil minus, quam quod Monsonus volebat, docuit: Pontifex post causam diligenter adhuc integro ferme anno, diversis vicibus, in sua præsentia examinatam, sententiam Episcopi Parisiensis & Censuram Universitatis confirmavit, atque ad eam Joannem de Monson remisit, cum mandato, ut se illius Correctioni penitus submitteret. Promisit omnia, ut carcere Pontificis evaderet: sed nocte insequente profugit, & in Arragoniam, Patriam suam migravit. Deputati velut in triumpho Parisios redierunt, & cum festivis acclamationibus ab omnibus Urbis Ordinibus, excepti fuerunt, quòd tam strenuè gloriam Sanctissimæ Virginis defenderint. Quia verò Dominicani, potenti fulcro se nitentes, & plurimum confidentes in Confratre suo Guiljelmo de Valen Episcopo Ebroicensi & Confessario Regis; propositiones jam ter damnatas defendere adhuc non desinebant; ideo terribilis in eos tempestas insurrexit.

Nam Universitas omnes illos à suo rescidit corpore: Episcopus Parisiensis omnibus Prædicationes & Confessionum auditiones interdixit; complures conjiciebantur in carceres, nullæ illis conferebantur elemosynæ: qui ex Convèntu suo egrediebantur, à populo impetebantur, & convitiis palam in plateis, tanquam hostes manifesti Sanctissimæ Virginis obruebantur. Præterea: Pontifex intellectu fugam Joannis de Monson, & pertinacia ei adhaerentium, editam Bullam, quam Avenione

Annus 1387.

Annus 1388. Mon. Dionys.

M. S. Navarrae. ex 4. Hist. Univ. Paris.

Mon. Dionys. Hist. Univ. Paris.

Auth. Vit. Clem. Append. ad Auth. Hist. Univ.

Mon. Dionys. l. 8. c. 4.

Paris.

Annus 1388.

Parisios miserat, in Gallia promulgandam, omnes excommunicavit. Ferrus Cassinell Episcopus Antiodorensis ad eam Regi præsentandam, & ejus executionem prosequendam fuit electus: quod tanto cum Zelo & fortitudine utpote celeberrimus Doctor Parisiensis præstitit, ut Rex mandaverit, non solum promulgari Bullam, verum etiam, incarcerari omnes, qui aut loquerentur, aut scriberent contra Immaculatam Matris DEI Conceptionem, & Parisios ad Correctionem Universitatis subeundam transmitterentur. Denique tempestas hæc non desit prius, quam Dominicani publicè doctrinam suam revocassent, ac promississent, se Festum Immaculatae Conceptionis celebraturos, nec deinceps quidquam contra illam dicturos, quod hodie, magna cum ædificatione observant.

Illud etiam fortius in causa ista fuerat, quòd Universitas, tolerare non valens, ab Episcopo Ebroicensi, Dominicano, & Regis Confessario, victoriam Universitatis contemni, & jactari, se doctrinam Joannis Monsoni semper defensurum; adeò fortiter apud Regem Moderatores Universitatis egerunt, ut hic Prælati ad suam retractationem coactus fuerit, & actu publico, uti fecit, coram Rege, Principibus, Magnatibus Curia, Consiliariis, & Rectore Universitatis cum Deputatis quatuor Facultatum, doctrinam suam condemnaverit: & non obstante hac Palinodia, Rex cum à suis removit obsequiis, & Ordo Sancti Dominici non nisi post complures annos in Universitate receptus est. Tam solida devotio, quam eo tempore universa profitebatur Gallia erga Immaculatam Sanctissimæ Virginis Conceptionem, adeò profundas egit radices, in tota Christianitate, ut contremiscere debuerint profana atque inquietæ mentes, quæ illam postea impugnare audebant, infirmis & scandalosis libellis, qui non nisi flammis digni, jure ubique rejecti fuerunt.

Tom. I.

De cætero, condemnatio ista non parum Clementi Pontifici profuit, ad alliciendo novis subditos, & antiquos in sua obedientia conservandos: cui etiam lætitia non levis accessit, dum Parisienses Doctores per benignè tractaret, quòd etiam Bononienses ad ejus venerint obedientiam, postquam authenticè ab Urbano recessissent, quem hætenus agnoscebant: quæ secessione Italia, ubi Universitas Bononiensis eo tempore floruerat, magnopere commota fuit. Magnum quoque splendor partibus Clementis addebatur, quòd Rex Christianissimus Carolus, Pontificem Avenione, id maxime optantem, Octobri Mense inviserit; quem Clemens cum ea, quæ tanto Regi debebatur, magnificentia excepit; & Rex officia reciproca, more Majorum suorum tanquam JESU Christi Vicario in Terris exhibuit; qui etiam Pontifici Festo Sanctorum Omnium in Missa Pontificali, manibus aquam affudit, qua durante Ludovicus II. Rex Trinacriae, seu Neapolis & Siciliae, atque Jerosolymæ coronatus est. Carolus quatuor dierum spatio negotia Ecclesiæ tum privatim tum publicè in Consistorio tractavit, ad magnam Clementis satisfactionem: qui ei vicissim, gratitudinis ergo potestatem fecit, nonnullos Episcopatus, libera collationi Pontificis reservatos, & permulta Beneficia pro arbitrio Regis conferendi, in favorem pauperis Cleri, & maxime illorum, qui membra erant Universitatis, & abusu Expectativarum excludebantur: quibus absolutis, Carolus ad visitandam Occitaniam discessit, eo ferme tempore, quo nuntium de obitu Urbani Pontificis asserbatur.

Hic Pontifex Genuam descendens, satis diu Lucae & Pisis commoratus, Romam à dextris relicta versus Tibur proficiscatur, & Ferentinum ad Confina Neapolitana pervenit, semper cogitationes de Regno illo occupando, durantibus illis dissensionibus circumferens. Sed remitti cog-

Annus 1388.

Monach. Dionys. l. 8. c. 3.

Annus 1389.

Monach. Dionys. l. 9. c.

67. Frois. Jard. t. 3.

Joann. Juvenat. Auth. Vit. Clem. & alij.

Auth. Vit. Clem. & alij.

I coge-

Annus 1389. *Ciacon. Niem. c. 69. Walsingham. Platin. Summont.* cogeatur iter, & Romam reverti, sive invitus, à Romanis, tam diuturnæ ejus absentia pertæsis, reductus, prout aliqui asseriebant; sive ab Andegavensibus præpeditus, sive denique deficientibus mediis ad solvenda stipendia suis copiis, quæ illum deserebant. Quacunque de causa, Octobri Mense Romam rediit: ubi transactis pacificè, ut nunquam alias, residuis vitæ diebus, eodem anno, circa dimidium ejusdem Mensis obiit, seu senio annorum septuaginta duorum, laboribus consumptus, & violentia ex tot permolestis, quibus agitabatur motibus; seu vehementiâ veneni, ab aliquo domesticorum, ut dicebatur propinati, quibus, sicut multis aliis, fuerat exosus. Certum enim est, quod mors ejus lætitiâ plurimis, & paucissimis mœrorem causaverit, ob terribilem & odiosissimam ejus indolem; quamvis etiam negari non possit eum multis bonis dotibus præditum fuisse. Elucebat in eo magnus Gastitatis amor, cum vita valde austera, & horrore summo luxus & Simonia, quam ex Romana Curia tum exemplò suo, tum exactâ justitiâ profligavit. Indignus & belluinus Nepos ejus tantorum malorum causa, quem cæca passione Patruus elevare usque ad thronum conabatur, post aliquod tempus in manus hostium suorum incidit, à quibus libertatem suam amissione honorum omnium redimere coactus est; & justitiâ Divina eum persequente, in fluctibus maris Adriatici miserè interiit, cum Matre sua, Uxore, & prolibus, dum Venetias ad quærendum azilum navigaret. Sic tota Urbani Prosapia, quam hic Pontifex, in sublime hujus mundi fastigium elevare nitēbatur, in abyssum delapsa, miserandò naufragio penitus extincta fuit, aliud posteritati nihil relinquens, præter exemplum Prælati omnibus, quod magis de stabiliendo Ecclesiæ, quæ Domus DEI est, quam suæ propriæ statu satagere debeant.

Obitus Urbani, pulcherrimam

schismatis penitus extinguendi præbuit occasionem; quod sine ulla fieri poterat difficultate, si Cardinales Romani cum Clementis conjungere se voluissent, & omnes unanimiter Clementem agnoscere, specie quadam novæ electionis, quo pacto omnis dubitatio de vero Pontifice sublata fuisset. Avenionenses idcirco supplicabant Regi Gallia, sua apud Principes, obedientia Urbani addictos, interponeret officia, ut novam suorum Cardinalium impedirent electionem. Sed nihil ista profuere. Nam quatuordecim Cardinales Romæ degentes, & multi eorum ad Pontificatum aspirantes; alij verò novum Pontificem obnoxium sibi habere cupientes, ad eum creandum festinarunt, priusquam cum illis tractari potuerit, pro electione avertenda; & die secundo Novembris Perinum Thomacellum Cardinalem Sanctæ Anastasie elegerunt, qui nomen Bonifacii IX. assumpsit. Erat is Neapolitanus bonæ profapia, sed admodum pauperis, annorum circiter quadraginta, bene formatus, staturæ proceræ, decorus aspectu, mitis, affabilis, officiosus, & indolis Prædecessori suo planè dissimilis. De reliquo Præclarus Vir, & boni intellectus; defectum sublimium scientiarum supplebat industriâ & prudentiâ suâ; qui brevi tempore talia effecit, qualia Prædecessores eò doctiores, præstare non poterant. Modum quippe invenit, quo potentiam & authoritatem ferme supremam Brandesiorum & Senatoris Romæ compressit, omnia in suam potestatem reduxit, factus tandem absolutus Romæ & omnium Ecclesiæ Ditionum Dominus, prout hodie dum sunt Pontifices. Quidquid de illo dicat, Theodorus de Niem, qui etiam illi serviebat à secretis, semperque infestus apparebat; aliud ei obijcere non valet, nisi quod in suam Curiam revocaverit, ac dissimulaverit Simoniam, commerciò Beneficiorum & rerum sacrarum, ad satian-

Gobell. in Cosmod. Platin. Bonindam

Annus 1389.

Annus 1389.

dam avaritiam suæ Matris, & fratrum, magis quam propriam.

Antonin. Es. alij.

Annus 1390.

Ciacon.

Anotuin.

Summont.

Postquam duo isti Concurrentes stylò schismatis ordinario, se invicem fulminassent maledictionibus & anathematibus; Bonifacius, ut ex parte sua etiam Regem Neapolitanum, exemplò Clementis, institueret; omnia Acta Urbani contra Carolum Dyrrachij & filium ejus Wenceslaum seu Ladislaum, abrogavit atque irrita abolevit, & anno sequenti Gaiera Mense Majo, Principem Ladislaum à Cardinali Florentino, quem ad hunc finem miserat Legatū, coronari curavit. Is Partes suas instaurare cepit, accedentibus nonnullis Regni Magnatibus, post Ducem Brunsvicensem, & Thomam Sancti Severini, offensis, quod Ludovicus Andegavensis, ipsi præteritis, Proregem Neapolim miserit, Comitem de Montjoye Clementis Nepotem. Ludovicus II. Andegavensis Neapolim veniens, Urbem cum omnibus Arcibus favente populo, sine bello occupavit; sed inde paulò post abiens in Provinciam, Urbem & Regnum totum amisit, Ladislaum cuncta bello expugnante: atque ita Clemens Regnum Neapolitanum, quod jam quarta vice mutavit obedientiam, iterum amisit.

Sed magis ei sensibile fuit, quod Universitas Parisiensis eo ipso tempore laboraverit, ad eum inducendum æquè ac Bonifacium, pro pace Ecclesiæ, vijs efficacibus procuranda, quæ neutri aridebant. Hic certè dici potest, quod famosa illa Universitas immortalem promerita sit gloriam; tanto cum Zelo, fortitudine atque constantia, ad grandè illud opus, reunendi partes omnes Christianitatis sub uno capite, operam & conatus suos adhibendo; ita ut dici possit eam fuisse primam & principalem causam, schismatis aboliti, quo Christiani summo cum scandalo & cum horrendis perturbationibus inde puoventibus, dividebantur. Bonifacius & Clemens satagebant

Mon. Dionys. l. 10. c. 9. e. 9.

Tom. I.

unicè, ut se in Pontificatu potentiis temporalibus innixi, conservarent, & se invicem suis Bullis & inimicis conquisitis, undique impugnarent; & quamvis uterque pacis & unionis Ecclesiæ desiderium, honoris gratiâ, præferere videretur; reipsa tamen illam neuter volebat, nisi eversione atque ruinâ sui Rivalis. Bonifacius egit, quidquid potuit, pro impedienda pace, quæ tractabatur, inter Galliam & Angliam, nisi ea cum conditione Clementis deserendi concluderetur. Clemens ex parte sua idem procurabat; nè videlicet concordia Regum istorum, suis commodis officeret; utque sibi de majori provideret in futurum securitate, omnes illos, quibus Beneficia præsertim Episcopatus conferebat, adegit, ut se juramento obstringerent, quod nunquam alium, præter se agnoscere velint Pontificem. Idcirco Universitas videns, hoc verum esse medium schismatis perpetuò duraturi, ex altera verò Prælatos Gallia, metu & spe, veluti lethargo spirituali percussos, cohiberi, & sine motu ac loquela, in tanto Domus DEI incendio hæere; ideo totis viribus clamare statuit, suis prædicationibus, & crebris apud Regem demonstrationibus. In una earum, Doctor quidam nomine aliorum adeo nervosè, & simul patheticè, de necessitate unionis, de calamitatibus è schismate prognatis, de obligatione Regum atque Principum ad procuranda remedia, perorabat, ut plerique assistentes, ad pedes Regis prostrati, manibus elevatis eum obtestati fuerint, ut authoritatem suam ad procurandam hanc Ecclesiæ unionem interponeret. Sed quia hic Princeps valde afficiebatur Clementi post conferentiam Avenione cum eo habitam; & hic Pontifex illos, qui Regem gubernabant, omnesque Curia Dominos, quibus nihil Rex negabat, sibi devinxerat; ideo Universitas frustra semper laborabat; usque dum illi DEUS occasionem præbuisset prosperi successus, actio-

Annus 1390.

Annus 1391.

Walsing. in Rich. II. Tract. de Puy.

De Puy.

Monach. Dionys. l. 10. c. 9. l. 12. c. 9.

Annus 1391. ne pulchra, quam cuidam Religio-
fo Carthusiano inspiravit.

*Jo. Jure-
nal. Mon.
Dionys.
ibid.*
*M. S.
Carth.
comuni.
à D. A.
lex. le.
Teller.
Priori.
Carthus.
Rhotom.*
Hic Sanctus Ordo, qui maxime
sanctitate ab annis trecentis & am-
plius florebat in Ecclesia, & in pri-
mævo spiritu semper, uti hodieum,
se conservavit, etiam in hoc schis-
mate involvebatur, & Religiosi ejus
æquè ac alij Christiani, in duas diffe-
rentes dividebantur obedientias.
Verum est, quòd initio schismatis
Capitulum Generale anno millesimo
trecentesimo septuagesimo nono in
Magna Carthusia celebratum fuerit,
in quo Generalis Guilielmus Ray-
naldus, præcepit omnibus per to-
tum orbem Carthusianis, ut Cle-
mentem VII. pro vero Pontifice ag-
noscerent. Sed Urbanus, qui unam
saltè Sancti Ordinis partem in sua
habere voluit obedientia, Visitato-
rem totius Ordinis constituit cum
absoluta potestate, Joannem de Bar-
Priorem Carthusie Sancti Bartholo-
mæi in Agro Romano sitæ. Imò
declarari jussit, in duobus Capitulis
Romæ habitis, schismaticum esse
Guilielmum Raynaldum, quem po-
stea Bonifacius deposuerat, & in lo-
cum Generalis totius Ordinis, con-
stituit Visitatorem Joannem de Bar,
post cujus mortem anno millesimo
trecentesimo nonagesimo primo,
Itali Christophorum in Generalem
elegerunt, qui deinde nomen Prio-
ris magnæ Carthusie assumpsit, quæ-
vis talis Prior, fuerit Reynaldus, ibi-
que suo munere Generalis fungere-
tur. Atque ita schisma in hunc Or-
dinem, qui duos simul habebat Ge-
nerales, intravit.

*Mon.
Dionys.
l. 12. c.
7. Hist.
Univ. l.
4. Spici-
leg. l. 6.*
Hic bonus Carthusianus, de quo
agimus, nomine Petrus, Prior Car-
thusie Astensis, & Magnus DEI ser-
vustantam perturbationem tolera-
re non valens, associato sibi Bartho-
lomæo de Ravenna, mentis ejus-
dem, ad Pontificem Bonifacium pro-
fectus est, cui ponderosis rationum
momentis persuasit, ut ad Regem
Christianissimum recurreret, pro
hac Ecclesie pace procuranda. Et
sive Bonifacius, argumentis hujus

Annus 1391. Sancti Viri Spiritu DEI animati
permotus, sive, quòd solummodo,
ut è sequelis conjectari potest, spe-
ciem quandam æquitatis pro parte
sua ostendere voluerit, & Rivalem
suum reddere odiosum; pulcherri-
mas ad Regem dedit literas, quibus
eum hortabatur, ut se impenderet
efficaciter exemplò Majorum suo-
rum ad procurandam Ecclesie pæ-
cem, promittendo ex parte sua, om-
nia se præstiturum, & ad hunc finem
commoda sua toto corde sacrificatu-
rum. Cum his literis mittere vole-
bat, insignem Juris Consultum ad
jura sua defendenda: sed bonus Car-
thusianus, probè videns, Clemen-
tem idem facturum, & negotium in
litem delapsurum, id Bonifacio di-
suasit. Se ipsum ad eas deferendas
cum socio suo obtulit, atque Ave-
nionem venit ad Clementem, qui
tantopere urgeri nolens, ambos de-
tinuit captivos. Hoc finè magno
strepitu fieri haud poterat, Carthu-
sianis palàm protestantibus, se por-
titores esse Brevis Pontificis Bonifacii
ad Regem Christianissimum pro Ec-
clesie pace, quæ in utraque obedi-
entia summopere desiderabatur. Tum
Universitas, quæ nullam ad tam no-
bilem finem, negligebat agendi oc-
casionem, hanc præsentem arripuit,
quam valde opportunam existima-
bat, ad sua generosa coëpta consum-
manda. Rursus apud Regem adeo
potenter insitit, argumentis ab utili-
tate & honore Regis petitis, ut hic ju-
venis Princeps, gloriæ cupidus, & suæ
authoritatis tuendæ studiosissimus,
terminis urgentissimis ad Clementem
scripserit; se tolerare non posse jura
gentium violari, detentione illo-
rum, qui ad se mittebantur.

Clemens igitur, Regem, à quo
ejus pendebat fortuna, offendere
non ausus, Carthusianos dimittere
coactus est: dumque aliud non pos-
set, ut aliqua ratione honorem sal-
varet, ostendebat se ex parte sua om-
nia quæ expectari pro tam bono si-
ne ac desiderari possent, præstitu-
rum, & non solum dignitatem suam,

ve-

Annus 1391. verum etiam vitam ipsam sacrificæ-
turum. Sed dum hæc agerentur,
funesta infirmitas Regem obruit, ex
qua Gallie mala plurima evenerunt;
jamque moriturus credebatur, toto
biduo sensu omni destitutus. At ter-
tio die ad se rediens, sensim conva-
lescebat; ita ut Carthusiani circa Fe-
sta Natalitia Regi Breve Bonifacii, die
secundo Aprilis datum, præsentæ-
verint.

*Monach.
Dionys.
l. 12. c. 4.
Spici-
tom. 6.*

Lectum est in pleno Consilio Bre-
ve, & ab omnibus, & maxime à Re-
ge approbatum; cui aliam, qualem
antecedenter non habebat, lucem
contulerat, Doctor Bernardus Ala-
mandus Episcopus Condomensis &
Capellanus Regis, qui ad eum lites
& Tractatum suum de Schisma-
te misit, ubi dicebat, infirmitatem
ejus potuisse esse effectum iræ DEI,
quæ illum puniret, quòd hæcenus
procurare neglexerit unionem Ec-
clesie, pro qua toties, tamque fre-
quenter instabat Universitas. Quid-
quid autem esse potuerit, Episcopus
iste sua conjectura se forsitan decepit,
prout satis frequenter illis accidit,
qui nimis audacter in arcana DEI
judicia penetrare conantur: non
parum tamen hoc profuit, ad firmam
Regis resolutionem, animum ad tan-
tum negotium seriò applicandi, &
benignè, ut postea fecit, demon-
strationes & Consilia Universitatis
audiendi. Concluit proinde in
Consilio, non obstante oppositione
Joannis Ducis Bituricensis, Cognati
Regis, & magni amici Clementis;
ut nihil rescribendo ad Bonifacium,
qui non agnoscebatur, neque etiam
offendendus censebatur, sed missis
ab eo nuncijs, ore tenus respondeat-
tur: quòd sua Majestas valde ap-
probet, quæ scripsit, eamque reso-
lutam esse, ad omnia bona officia im-
pendenda pro unione Ecclesie pro-
curanda. Cum hoc responso Car-
thusiani remissi fuerunt, quibus Rex
associavit duos alios ejusdem Ordinis
Religiosos, quorum unus erat
Prior Carthusie Parisiensis, cum li-
teris ad omnes Italie Principes, qui

*Hist.
Univ.
tom. 4.*

Annus 1391. ad conjunctionem cum Rege, pro
tam Sanctis intentionibus promo-
vendis, invitabantur: Post hæc in-
stituta fuerunt preces publicæ, at-
que Processiones: in una earum,
quæ fuit Generalis omnium Eccle-
siarum Parisiensium, ex Ecclesia
Beatissimæ Virginis usque ad Sancti
Germani ducta, cui Rex adesse vo-
luit cum omnibus Principibus, & to-
ta sua Curia, pro hac unione impe-
tranda.

Clemens, cui Rex litteras Bonifa-
cij miserat, assererat nullam illarum
habendam esse rationem, utpote in-
trusi, precèque & Processiones ipse
quoque instituit; imò peculiare Offici-
um & Missam pro pace ordinavit, ut
ostenderet, se illam æquè ac Bonifa-
cius, desiderare: & ita, cuncta bo-
ne disposita, ad vicinam unionem vi-
debantur. Sed ambitio duorum
Pontificum brevi ostendit, quàm
longè ab ea distarent. Cum enim
Universitas, ad mentem Regis, vias
efficaces pro extinguendo Schisma-
te querere incepisset, non amplius
examinando, quis eorum potiori ju-
re gauderet, tum duo isti Pontifices,
qui rem eandem volebant, videli-
cet, semper regnare, convenerunt
inter se, nè quidquam deinceps, de
pace, unione, & de omnibus pro illa
obtinenda sacrificandis, loqueren-
tur; sed ut solum protestarentur,
& quisque ex parte sua tueretur se ve-
rum esse Pontificem, suumque Æmu-
lum, Intrusum; quam litem scie-
bant nunquam finiri posse. Sic Bo-
nifacius responsò Regis à Carthusia-
nis acceptò, dum stare promissis de-
buisse, alijs literis unicè assevera-
bat, atque tuebatur se verum esse
Pontificem, & quòd pro tali agnos-
ceretur, contra Intrusum verò per-
petuò querulabatur: qua ratione
unio semper impediabatur; dum ex
altera parte idem apertius agebat
Clemens.

Quidam enim Joannes Polinus
Carmelita Theologiæ Doctor, cui
pro conciliando populo, & proprio
emolumento, potestatem Clemens
con-

*Hist. Univ.
l. 4.*

*Mon.
Dionys.
l. 12. c. 5.*

*Mon.
Dionys.
l. 22. c. 7.
Hist.
Univ. l. 4.*

Annus
1393.

contulit ab omnibus casibus refer-
vatis absolvendi, & magnas indul-
gentias elargiendi; ejus mandatò
prædicabat, vias omnes pro unione
reperibiles, inutiles esse, nec aliam
superesse, quam ut omnes Principes
Christiani sacro fœdere uniti, Boni-
facium è sua pellant sede, & soli Pa-
pæ Clementi obedientiam reddant,
Vicario JESU-Christi debitam: pro-
pter quod, Universitas illum à suo
corpore abscissum rejecit, quæ por-
rò sancta sua cœpta generosè prose-
quebatur: cumque rursus negotij
hujus causa de pace Ecclesiæ, reci-
divâ Regis, interrumpetur; oc-
casionè convalescentiæ, novam ad
Regem instituit Deputationem, ubi
quidquid forte, ac vehemens pro pa-
ce Ecclesiæ dici poterat, produce-
batur. Et quia ad Ducem Bituri-
censem, magnum Clementis Prote-
ctorem, pertinebat, nomine Regis
respondum dare, jam de successu De-
putationis hujus desperabatur. Sed
hic sive mentem mutaverit, sive Do-
ctores ad lucrandum tempus mora-
ri voluerit, tandem dixit, suæ Maje-
stati nihil magis in votis esse, quam
deplorandi Schismatis extermini-
um, ad ipsos autem spectare, vias
illud extinguendi reperire, atque
proponere amplectendas, si præ-
vio maturo earum examine, in con-
silio justæ atque rationabiles vide-
buntur. Cum hoc responsò Uni-
versitas plenè contenta, Conven-
tum Generalem quatuor Faculta-
tum instituit, ubi collectis suffragijs
secretis, quæ in urnam bene clausam
imponerentur, inventum est, om-
nes unanimiter concludere, unam è
tribus vijs amplectendam esse; aut
voluntariam utriusque Pontificis
cessionem, ut alius eligatur, vel com-
promissionem, utroque suum jus in
manus Arbitrorum ab ipsis eligen-
dorum, vel aliorum, qui contro-
versiam decident, deponente; vel
tandem Concilium Generale, au-
thoritate ipsius JESU-Christi & de
consensu Fidelium hac occasione
congregatum. Ecce tres vias unio-

Mon.
Dionys.
l. 1. c. 3.
Hij.
Univ.De Poy.
Tract.
de Schif.

nis, quæ parvo tractatu compre-
henfæ, in forma Epistolæ Regi, è
communi sententia Universitatis
erant præsentandæ, cum rationibus
præsertim primam probantibus, &
respondis, ad omnia, quæ in contra-
rium objici possent.

Dum in hoc tanti momenti ope-
re laboraretur, Cardinalis Petrus de
Luna, ex Hispania redux, ubi Le-
gatione functus est, tribus Regnis ad
Clementis obedientiam reductis, in
Galliam Legatus advénit, specie pa-
cis inter Galliam & Angliam tractan-
dæ, re autem ipsa, ut se Universita-
ti opponeret, cujus optima cœpta
suis molitionibus, penitus evertit.
Cum enim & ingenio & scientiâ
polleret, in sua senta pertrahere ni-
tebatur tam in publicis conferentijs,
quam in privatis colloquijs aliqua
Universitatis membra, maximè au-
tem magnum Magistrum Navarræ
& Doctorem Egidium de Champs,
quos fortiores agnoscebat; Effecit-
quæ, ut Clemens illos apud se habere
voluerit, quasi eorum operâ in gu-
bernatione Ecclesiæ usurus; quod
tamen hi sagaces Viri artificium ob-
servantes, intelligere volebant, ita
ut Clemens minas & fulmina inten-
taverit excommunicationis, & in-
terdicti Universitati, nisi à suis cœ-
ptis desierit. Sed ista semper im-
mobilis pro Ecclesiæ bono, quod
unicè præ oculis habebat, in sua re-
solutione de una ex tribus vijs, pro-
sequenda perseveravit; quas duo
Pontifices sumopere aversabantur;
& suas dignitates nè quidem in du-
bium vocari patiebantur. Sed quod
solers Cardinalis assequi non valebat
cum illis Generosis Doctoribus agen-
do, tandem apud Curie Magnates,
quos sibi conciliavit, præsertim apud
Ducem Bituricensem, obtinuit, ob-
latis muneribus, gratijs expectati-
vis, Decimis & beneficijs Ecclesia-
sticis, quæ omnia illis vendebat, Ec-
clesiam Gallicanam desolando, ut il-
los ditaret, & eâ nimirum conditio-
ne tanquam pretiò harum gratia-
rum promitterent, se omni studio

Annus
1393.Mon. Dio-
nyf. l. 1. c. 4.
c. 1. Hij.
Univ.Robert.
Goguin.Mon.
Dionys.
Hij.
Univ.

præ-

Annus
1393.

præpedituros, nè propositiones Uni-
versitatis ullatenus admittantur.
Hâcratione Deputati Universita-
tis ad Ducem Bituricensem, vias ad
unionem Ecclesiæ, prout ipse Regis
nomine illis demandaverat, propo-
nendas venerunt, & vehementer
obstupuerunt, quòd hic Princeps,
qui eò tempore, cum fratre suo
Duce Burgundiæ cuncta governa-
bat, Deputationem tam asperè, &
cum contumelijs rejiceret, Docto-
res tanquam seditiosos & rebelles
objurgando, minasque addendo, fo-
re, ut in fluvium præcipitentur, si
cœpta prosequi præsumpserint. Uni-
versitas tamen, hòc indignò agendi
modò, nihil absterita, ad Philip-
pum Burgundiæ Ducem, mentis a-
nimique incomparabiliter majoris,
& minùs utilitati propriæ intentum
Principem se convertit; qui & que-
relas admittit, & propositiones Do-
ctorum audivit atque probavit; su-
am denique Universitati Protectio-
nem spondit, in cujus favorem
tandem publicam obtinuit audienti-
am pro die ultimo Junij, in cubicu-
lis Regis, præsentibus omnibus Prin-
cipibus, Coronæ Officialibus, &
compluribus Prælatibus.

Mon. Dio-
nyf. Hij.
Univ.Jaann.
Juvè-
nal. Urfm.

In hac audientia Magnus Prior
Sancti Dionysij Guilielmus Barraut,
Theologiæ Doctor, & celebris in
Gallia Concionator, peroravit, &
vias tres ab Universitate delectas
proposuit, earumque rationes,
æquitatem, & facilitatem, præser-
tim quoad viam cessionis demon-
stravit; addebat, quòd si quis duo-
rum Pontificum hanc viam cessionis
pro abolendo Schismate am-
plecti renueret, pro schismatico
sit habendus; ad finem flexis geni-
bus Regi obtulit in Libello Univer-
sitatis literas, quas Rex palam totas
legi curavit, & approbavit, quæ a-
pud Monachum Sancti Dionysij &
Tomò quartò Historiæ Universita-
tis videri possunt. Has literas in lin-
quam Gallicam verti curavit, & in
pleno Consilio examinari, dilatò in-
terim Universitati in tempus aliud

responsò. Verùm, sive hòc inter-
vallò durante, animus Regis, ex in-
firmitate sæpius redeunte refrigerit,
sive molitionibus Cardinalis Arra-
goniæ, vel factio Bituricensis Ducis,
contra Ducem Burgundiæ in Consilio
prævaluerit; certum est, quòd
dum pro responsò accipiendo Uni-
versitas comparuisset, Cancellarius
Arnaldus de Corbia pro toto respon-
sò nomine Regis, ei prohibuerit, nè
posthac ullatenus præsumat huic ne-
gotio se immiscere, nec de illo ul-
las literas accipere, nisi prius Regi
oblatis, & ab eo referatas. Uni-
versitas semper generosa, videns a-
deò injustè contra spem omnem se
rejici ab ijs, quos Cardinalis Arrago-
niæ cotruperat, & qui Regis ægri-
tudine abutebantur; fecit, quòd
aliàs simili occasione in more ha-
buit, & à Prælectionibus ac Prædi-
cationibus per totam Urbem Parisi-
ensem, sicut in calamitate publica
Ecclesiæ oppressæ suspensis, absti-
nuit. Misit tamen Pontifici Cle-
menti brevem Tractatum, cum pul-
cherrimis litteris, per quas gestorum
suorum reddebat rationem. Qui
eas in pleno Consistorio legi cura-
vit, & usque ad medium pacatè au-
divit; sed ubi sermonem de cession-
e & voluntaria sui ipsius depositio-
ne percepit; tum enim verò, quasi
subitaneo ictu mortali percussus, in
throno totus iracundiâ flagrans, ex-
clamavit has literas esse venenatas,
& in suum condave, oculò fulmineò
in portitorem illarum conjectò, se
recepit; ille interim Avenione,
longè celerius, quam advenerit,
abiit. Nihilominus Cardinales, ex-
ceptò Petro de Luna, qui Parisijs Vi-
ctor redierat, videntes, quòd Pon-
tifax, metuens nè de hoc negotio
quidpiam diceretur, nullum insti-
tueret Consistorium, motu proprio
pro literis illis examinandis conve-
nerunt: cumque Pontifex indigna-
tus, illos idcirco acriter objurgas-
set, ingenue illi edixerunt, tres vias
propositas esse justas, & unam ex il-
lis pro pace Ecclesiæ necessariò esse

Annus
1393.Idem Auth.
Vir. Clem.
T. 4. Hij.
Univ.Mon.
Dionys.
l. 1. c. 4.
c. 2. Hij.
Univ.

am-

Annus amplectendam. Hoc responsum
1393. adeo coarctavit cor Clementis, ut il-
lico ægrotaverit, nondum tamen
lecto assixus; & post paucos dies, à
Missa in cubiculum redux, de op-
pressione cordis conquestus, ictu
apoplexiæ prostratus est, quæ illum
ex hoc mundo abstulit annò ætatis
quinquagesimò secundò, & existi-
mati Pontificatus decimò sextò. De
hoc obitu aliter scribit manuscri-
ptum Authorinosti; de quo supra di-
ctum est. Princeps, multis bonis
dotibus erat instructus, quæ com-
mendare poterant, Virum tantorum
Natalium; & cui major nequit ob-
jecti defectus, quam quòd in suo Pon-
tificatu, nimis memor fuerit, se es-
se Principem, ex quo cæteri omnes
emanabant. Cum enim ad dese-
rendam suam dignitatem resolvere
animum nolisset, vivere in omni
splendore & magnificentia instar
Magni Principis non desinebat, &
idcirco Ecclesiam Gallicanam, ex-
actionibus gravissimis opprime-
bat.

Quam primùm obitus Clementis
innotuit, Rex ad Cardinales scripsit,
rogans, ut electionem novi Ponti-
ficis tantisper differrent, usque ad
adventum suorum Legatorum, quos
missurus erat ad tractandam Ecclesiæ
pacem. Universitas quoque à mul-
tis Principibus & Regibus per literas
admonita, & ad prosequendum in-
choatum opus stimulata, Regi sup-
plicabat, ut hanc electionem susteret,
usque dum concluderetur, cuiusmodi
tribus vijs propositis insistendum es-
set; interea ut sibi facultas permitta-
tur ad alias scribendi Universitates,
& ab illis responsa recipiendi. Con-
cessa fuere omnia, eâ tamen condi-
tione, ut Prælectiones publicæ, pro-
ut factum est, & Conciones resumã-
tur. Rex Arragoniæ, ad complures
Germaniæ Principes, & ipse Boni-
facius, de hac re ad Regem scripse-
runt, ut nimirum novam præpedi-
ret electionem.

Sed frustanea erant hæc omnia;
quia cursor à Regé missus, non nisi

postquam viginti duo Cardinales
Conclave intrarunt, Avenionem ap-
puli; qui suspicati quod erat, &
Pontificem eligere volentes, uti Rô-
mani, literas non nisi peracta ele-
ctione aperire decreverunt. Inte-
rea, ut Regi ostenderent, suum sin-
cerissimum pro unione procuranda
studium, quam certè major pars eo-
rum, rectò animò desiderabat; mox
Actum authenticum signarunt, quò,
inter alia cum juramento super san-
cta Evangelia se obstringebat quòd
futurus Pontifex, unionem Ecclesiæ
totis viribus sit procuraturus, usque
ad cessionem & sui ipsius Pontifica-
tu depositionem, si major pars Car-
dinalium pro pace Ecclesiæ illam ju-
dicaverit necessariam. His peractis,
intrà biduum, quo in Conclavi e-
rant, die vigesimo octavo Septem-
bris, una omnium voce, Cardina-
lem Arragoniæ Petrum de Luna ele-
gerunt, qui nomen Benedicti XIII.
assumpsit.

Erat is Profapia valde illustri de
Luna inter præcipuas Regni Arrago-
niæ familias, annorum circiter se-
xaginta, staturæ majoris mediocri,
gracilis, & ad functiones corporales
expeditæ; complexionis robustæ,
ingenij excellentis, subtilis, indu-
strii, vivacis & perspicacis, magna
studiorum assiduitate exculti; in
scientijs præsertim Sacrorum Cano-
num peritissimi, quos in Universita-
te Montis Pessulani publicè cum
plausu docuit; cætera vitæ inculpa-
tæ, & omnibus, ob amœnam agen-
di rationem charus. Eum Grego-
rius XI. tam bonis dotibus præditum
purpurâ Cardinalitiâ honoravit. Di-
citur autem, quòd Pontifex audiens
illum esse ambitiosum, & indolis
præferidæ, dum illi Galerum im-
poneret, dixerit: *Attende, fili mi, ne
Luna tua Eclypsim aliquando patiatur.*
Quamvis negari non possit, eum a-
nimo grandi & præclarò talentò ad
negotia tractanda fuisse præditum;
certum tamen etiam est, quòd dese-
ctibus laboraverit, quibus affectus
homo iste plurima causare potue-
rit

Annus
1393.Niem. l. 2.
c. 35.
Ciac. in
Bened.Cod. M.
S. Bur-
dag. ap.
Spond.Annus
1393.

rit mala, si Pontifex in tali schismate
eligeretur. Erat enim ambitiosus,
ferox, locum semel occupatum ce-
dere nesciens, animò duplex, de-
ceptor, fraudulentus, fidei datæ in-
curius, in malo immobilis & obsti-
natus, & extremè pertinax.

Mox à peracta electione, ratum
habuit statutum in Conclavi sub-
scriptum: & quemadmodum ante-
cedenter affectabat, ut Pontifex eli-
geretur, ita & videri, præsertim in Hi-
spania, & in suo Avenionem reditu,
se improbare lentos ad schisma ex-
tinguendum conatus; unde Cardi-
nales, nihil ambigebant, quin pa-
cem Ecclesiæ quantorvis esset red-
diturus. In hac opinione & spe con-
firmabantur, ex eo, quòd mox li-
teras dedit ad omnes Principes,
magno cum desiderio tantum nego-
tium absolvendi. Ad Regem quo-
que Christianissimum recurrit, ubi
per Episcopum Avenionensem pro-
testabatur, se Pontificatum non ac-
cepisse, nisi ut Ecclesiæ pacem con-
ferret; se promptum esse ad omnes
vias, quas sua Majestas judicaverit
opportunas, in hunc finem ample-
ctendas; imò se resolutum esse, ad
siniendos potius in Monasterio vitæ
sua dies, quam Pontificatum reti-
nere durante hoc infanso schisma-
te. Eadem sensa Universitati signifi-
cari curavit; quæ illi pulchram re-
scripsit gratiarum actionem per suos
Deputatos missam, quibus aliquan-
do, Cappam Pontificalem exuens ad
mensam iturus, dixerat: se pari cum
facilitate Pontificatum, pro pace
Ecclesiæ depositurum. Cum igitur
de concordia ista brevi secutura
nihil dubitaretur in Gallia, Rex ite-
rum celebrem ac numerosum con-
vocavit Cœtum Prælatorum Regni,
& præcipuorum Doctorum: in quo
juxta Consilium Universitatis reso-
lutum fuit, viam cessionis cæteris
esse præferendam, tanquam tutio-
rem & faciliorem: de qua Benedi-
ctus cum Rege ad omnes obedien-
tiam suæ Principes scripturus esset,
Rex verò solus ad omnes alios, etiam

Annus
1395.Monach.
Dionys.
L. 14.
c. 6.

Tom. I.

ad Bonifacium, ut eam omnes am-
plecterentur, postquam plerique
Cardinales Romæ degentes, in ean-
dem sententiam ad Regem scripsit.
sent; ut postmodum electio novi
Pontificis vel per Electores ab utra-
que parte Deputatos, vel per u-
trumque Cardinalium Collegium
institueretur.

Rex nihil ferme jam dubitans, de
absolvendo tanto negotio, habita
Benedicti promissione, Legationem
celeberrimam, & valde magnificam
expedivit Avenionem pro solemn-
pacis Ecclesiæ conclusionem: consi-
tuebatur illa ex tredecim, vel qua-
tuordecim Primariis Consiliariis Re-
gis, cum Deputatis Universitatis,
inter quos primi erant Duces Bituri-
censis, & Burgundiæ, Regis Assines,
& proprius ejus Frater Dux Aure-
lianensis, cujus rei nullum adhuc
visum erat exemplum, & verosimi-
liter nunquam videbitur. Mense
Majo Avenionem pervenerunt, &
mirificè à Benedicto excepti fue-
runt, qui suum ingenium, doctri-
nam, & eloquentiam inclarescere
fecit, ad singula puncta proluxa ora-
tionis à Doctore Egidio de Champs
publicè pronuntiatæ, extempora-
nè respondendo. Sed ubi in privatis
agendum erat conferentijs, mox a-
pertè malam fidem suam, & frau-
dem prodebat, satisque indicabat,
quòd non obstantibus speciosis pro-
missis Regi datis, mallet schisma
semper durare, quam Pontificatum
abdicare, quem usque ad mortem
invitâ totâ Ecclesiâ, uti fecit, reti-
nere decrevit.

Quidquid enim spatio sex heb-
domadarum allatum fuerit, ut ad
promissâ implenda induceretur, al-
legatò Actò authenticò in Conclavi
signatò; quòd omnes Cardinales,
excepto Pampelonenis, viva voce
& scriptò, judicaverint, viam ces-
sionis, ad abolendum schisma, esse
amplectendam, quam Rex Christia-
nissimus pro bono Ecclesiæ tanto pe-
re zelans, ei proposuit, cui se ipse
in hoc resignavit; & quamvis Lega-
ti

Annus
1395.
Journ.
Juvenal.
Hist. Uni.
T. 4.Mon.
Dionys.
L. 15.
Jo. Ju-
venal.
Cod. M.
S. Bibl.
Vitor.
Hist.
Univ.
T. 4.

Annus
1395.

ti omnes cum Ducibus uniti, cum publicè atque privatim, semel etiam genuflexi, manibus elevatis, & oculis lachrymantibus obtestati fuerint; tametsi denique omnes tres Duces, quorum constantiam infirmare, & fidelitatē corrumpere conabatur, promissō etiam Patrimoniō Sancti Petri in Italia, semper imobiles viam cessionis urgerent, quam se initurum promiserat: ille nihilominus obstinatus eam perpetuò respuebat; nec aliud quidquam ab eo poterat obtineri, quàm declaratio quædam in forma Bullæ, in qua nihil reipsa concludebatur. Postquam enim in ea dixisset, viam cessionis, cum inconsiderata obligatione à se acceptam, neque posse neque debere admitti, cum nullo jure præcipere; nec unquam ad existinguendum schisma in usu fuerit, essetque perniciosi in Ecclesia exempli, imò etiam magno scandalo eorum, qui veram & legitimam colere obedientiam; postea tria alia unionis proferēbat media: primum, ut ipse & suus Competitor cum omnibus utriusque partis Cardinalibus in loco securo, sub protectione Regis conveniant, & simul de inveniendis concordia mediis tractent: secundum; si primum non succederet, ut ex utraque parte Viri probi in certo numero eligantur, qui examinatis partium juribus, de controversia sententiam intra tempus determinatum pronuntient, nec ante illam è Conferentia exeant, eorumque iudicio cuncti acquiescere teneantur: Tertium denique, si nec isti consentire sibi possent, se ipsum offereret ad proferendam aliam in loco illo viam, vel ad eam, quæ ipsi proponeretur, amplectendam, dummodo hæc sit juribus & rationi consentanea: quòd de cæterò, se verum esse Pontificem nullatenus ambigat, non nisi soli DEO, cujus in terris locum tenet, subjectus.

Mon. Dionys.

Illud magis mirum erat, quòd pro salvando aliquatenus honore, non omiserit protestari sepiùs coram Du-

cibus, se hæc Declaratione nullatenus revocare id, quòd in Conclavi juraverat, intelligendo haud dubiè, (id quòd non nisi falsa & captiosa fuerit subtilitas, bonæ fidei tantopere contraria) nimirum, quòd se ad viam cessionis non aliter obstrinxerit, nisi in casu, quo rectæ rationi consona foret: quòd tamen credere nunquam volebat; quamvis Doctores Parisienses abundè probaverint, illius æquitatem & necessitatem in tam diuturno schismate, quòd perpetuum esset, si ad decisionem iurium partis utriusque descenderetur; cum moraliter impossibile foret discernere in hoc labyrintho difficultates & varios colores, qui ex utraque parte reperiebantur. Idcirco Doctores istos asperrimè hac occasione tractavit, & contumeliosè rejecit Benedictus, eosque cum aliis Legatis ad publicum alloquium non admisit; tantas denique minas intavit, ut Universitas censuerit, sibi appellandum esse, uti fecit, ab omnibus, quæ contra illam ageret, ad illum Pontificem, qui verus & unicus post abolitum schisma creandus esset.

Sic Duces rebus cum Benedicto infectis, Parisios reversi fuerunt. Proinde suadebatur Regi, Legatos cum Deputatis Universitatis mittendos esse ad Reges & Principes Angliæ, Germaniæ, Hungariæ, & Hispaniæ; ut ad pacem Ecclesiæ procurandam, per viam cessionis, utpote efficacem, concurrerent. Rex Angliæ hanc viam tandem lubens acceptavit contra opinionem Universitatis Oxoniensis, quæ litem istam, per Concilium censēbat esse decidendam. Quòd autem hunc Principem ad amplectendam viam cessionis determinavit, illud erat; quòd postquam cum Rege Galliæ, Romanam & Avenionem, suos misisset Legatos, qui duos Pontifices ad acceptandam viam cessionis urgerent, ambo Reges è suis Legatis redeuntibus cognoverunt, quòd Bonifacius & Benedictus contra cessionem collu-

Annus
1395.Ibid. Cod.
M.S. Vat.
Hor.Mon.
Dionys.Cod. M.S.
Vat.
Hist. Univ.
T. 4.De Puy.
Cod. M.
S. V. Vat.
Mon.
Dionys.
L. 1. c. 10.
& L.
16.Froiss.
Vol. 4.
c. 96.Annus
1395.Antonin.
tit.
22. c.
33.Annus
1397.

colluderent, Bonifacio asserente, se primum ad eam amplectendam esse, si eandem Benedictus admitteret, probè gnarus, ab isto semper rejiciendam esse. Imperator & Rex Bohemiæ Wenceslaus, Electores Imperij, Duces Baviaræ & Austriæ Francofurti congregati, consilio Universitatis Parisiensis de viā cessionis adhæserunt. Rex Hungariæ Sigismundus absque omni hæsitacione prioribus accessit, uti etiam Reges Navaræ atque Castiliæ contra omnes sollicitationes Martini Regis Aragoniæ, qui Joanni Regi successerat, & propter privata sua commoda, Benedicto, tanquam subdito suo assistebat.

Rex Lusitanæ & alij Principes, qui Pontificibus Romæ degentibus adhærebant, nullam è tribus vijs pro abolendo schismate propositis admittēbant, & nè errassè viderentur, Bonifacio constanter parebant. Reperiebantur nonnulli, qui artificijs Benedicti decepti, ad eum revertēbantur: alij verò pacem & unionem, non tamen viā cessionis, desiderabant. Quapropter Universitas, videns, schisma non tantum non aboleri, sed potius tantā opinionum diversitate, arque collisione duorum Pontificum, augeri, nisi Benedictus magis efficacibus medijs ad promissa implenda cogeretur; Regi demonstrabat, eum ad hoc opportunè cogendum esse subtractione obedientiæ, vel saltē juris Beneficia conferendi, & Decimas à Clero Gallicano colligendi: quem in finem, expediens fore dicebat, convocare Cœtum Prælatorum & Universitatis Deputatorum. Hæc benignè audiebat Rex, eaque in Conventu Generali Ecclesiæ Gallicanæ decrevit perpendenda, mox post congressum & consentiam de hac ipsa unione, cum Wenceslao Imperatore & Bohemiæ Rege absolutam.

Froiss.
sart.
Vol. 4.
c. 92.
Mon.

Hic Princeps post electam in Dieta Francofurtensiviam cessionis, desiderium in Galliam veniendi concepit, quasi cum Rege de modo illam

aliud exequendi collaturus, quamvis reipsa, non nisi ut genio & laetitias indulgeret, cogitaverit, homo ignavus & ventri deditus. Dux Aurelianensis ad confinia Regni excurrit, eum excepturus, & Remos deducturus, quò Rex die vigesimo secundo Martij cum Rege Navaræ, cum Principibus & tota sua Curia, ad honorem hospiti suo exhibendum advēnit, & altero die ad duas leucas ad illum recipiendū obviam perrexit, & post valde superbum ingressum in Abbatiam Sancti Remigij deduxit. Ibi die sequenti, satiari non poterat, aspectu & admiratione illius magnificentiæ, suppellectilis & apparatus, quibus omnes aulae atque cubicula erant referatissima; sed præcipuè conclavia, quæ incolebat, rebus raræ pulchritudinis & inestimabilis pretij, erant exornata, ita ut aspectu earum infascinatus & quasi extra se positus videretur. Rex qui erat magnificentissimus Princeps, illi significari urbanitatis officium curavit, ad quod omnes illi Domini Bohemi & Germani, qui Wenceslao Imperatorem comitabantur, obstupescati & attoniti hæserunt; quòd, cum res tam exigua illi non displicerent, roget, ut eas pro levi doni oblato acceptet, eumque pro die crastino ad prandium invitet. Hic Princeps utrumque simpliciter, & sine omni Cæremonia acceptavit. Sed altero die Rex vicissim alia de causa vehementer obstupuit: dum enim suas devotiones, festo Annunciationis absolvisset, Duces Bituricensis & Bourbonius pro adducendo Wenceslao missi, reduces & valde scandalizati retulerunt Regi, quòd ebrium hominem jam satiaturum, & vino potato incubantem invenerint; ita ut pro die sequenti aliud splendidissimum prandium necesse fuerit preparare: quo absoluto, Rex illum in suum Conclave cum Rege Navaræ deduxit, ad conferendum de negotio unionis, quòd breviter confectum est. Wenceslaus enim, qui post prandi-

Annus
1397.
Dionys.
L. 17.
c. 6.
L. Juvenc.
nat.

um

K 2

Annus 1398. *Mon. Dionys. L. 18. c. 2. 7. Ju. venal. Cod. M. S. VI. Flor. ap. Spon- dan. De Puy. Hist. Univ. Paris.* um ad negotia tractanda non erat idoneus, promptè & sine multis verbis in omnia, quæ Rex volebat, consentit; & in altero alloquio spondit, se convocaturum Prælatos Ditionum suarum, qui exemplò Regis, pro unione laborent.

Quamprimum accessio infirmitatis, quæ post conferentiam istam rediit, aliquantum remisit, Rex, unum è maximis & celeberrimis Cœtibus, qui unquam in Gallia viderunt, convocavit, cujus initium die vigesimo secundo Maij factum est, contra omnes conatus Benedicti, qui eum impedire nitentis, per Cardinalem Pampelonensem Martinum de Silva missum in Galliam, sed à nemine auditum. Rege aliquantum ægrotante, locum ejus in Cœtu illo tenuerunt, Dux Aurelianensis ejus Frater, Duces Bituricensis, Burgundiæ & Bourbonij, Affines Regis, assistentibus Arnaldo de Corbia Regni Cancellario, & omnibus Regis Consiliariis. Interfuit Carolus III. Rex Navarræ, & Rex Castiliæ suos eò misit Legatos: Aderant cum Patriarcha Alexandrino undecim Archiepiscopi, sexaginta Episcopi, septuaginta Abbates, sexaginta octo Procuratores Capitulorum, Rector Universitatis Parisiensis, cum Procuratoribus Facultatum; Deputati Universitatum Aurelianensis, Andegayensis, Montpelienensis & Tolosanæ, præter plurimos Doctores Theologiæ atque Canonum. Simón de Cramaud Lemovicensis Patriarcha Alexandrinus, qui in hoc Cœtu præsidebat, omnia quæ hæcenus acta sunt, recensuit, & subtractionem obedientiæ generalem vel particularem proposuit, pro compellendo Benedicto ad capeffendam viam cessionis, ad quam se ipse obstrinxit. Rex Navarræ, & Legati Regis Castiliæ protestabantur, quòd subtractio ista facta jam esse debuerit: sed ut in forma debita, & solidius procederetur in tam gravi deliberatione, electi fuerunt sex Viri docti ex illis, qui partibus Benedicti arctissime inhærebant, ad

Annus 1398. eum defendendum cum Episcopo Maconæ, qui pro illo tuendo venerat; quibus alij sex pro parte contraria opponebantur. Proferebantur ex utraque parte, quæcunque dici poterant; & Universitas Tolosana maximos conatus contra subtractionem opponebat. Sed ubi ventum est ad suffragia ferenda & colligenda, compertum est, quòd ex trecentis ferme vocibus, ducentæ quadraginta septem concluderint pro universali obedientiæ Benedicto subtractione, usque dum viam cessionis acceptaret.

Hæc gesta Regis autoritate, per intervalla convalescentis, ei à Cancellario relata sunt, decrevitque pluralitate sententiarum standum esse: quòd etiam suis literis die vigesimo septimo Julij publicari iussit, prohibens omnibus subditis obedientiam Benedicto præstandam, & nè Officialibus ejus quidquam solverent; mandabat præterea, ut interea temporis Ecclesia Gallicana suis antiquis uteretur immunitatibus, & Beneficia secundum jus Commune, per electiones Capitulorum, vel per Collationes gratuitas Ordinariorum providerentur, nihil eorum accipiendo, quæ ab Officialibus Pontificum quocunque prætextu exigi solebant.

Exemplum Galliæ mox imitati sunt Principes vicini, & Dux Bavarix, qui parem in suis Provinciis obedientiæ subtractionem in spiritualibus & temporalibus præceperunt. Regina Maria de Blois Mater Ludovici Andegavensis Siciliæ Regis, idem in Provincia sua fecit, uti etiam Reges Navarræ & Castiliæ, ubi Ecclesia, sicut in Gallia gubernabatur. Sed, quòd in tam subitanea, & insolita revolutione magis percussit Benedictum, illud erat, quòd à suis octodecim Cardinalibus desertum se viderit, qui transmissò illi scriptò authenticò suæ subtractionis, Villam novam in Ditione Regis, trans Pontem Avenionensem sitam, recesserunt, ad evitandam violentiam, quam

Tract. de Puy. Hist. Univ. Hist. Provin.

Mon. Dionys. L. 18. c. 6. J. Juvenal. Surit. L. 3.

Annus 1398. *Mon. Dionys. L. 18. c. 10.* quam hic Pontifex inferre illis poterat, cum nongentis armatis Arragonis, ab ejus fratre Roderico de Luna, præclaro milite adductis, & pro Custodia Palatii Pontificij adhibitis. Sic demum Benedictus non nisi cum duobus Cardinalibus, Pampelonensi, & altero, cui nomen erat Bonifacius, qui ei semper fideles erant, ab aliis omnibus derelictus, remansit.

Sed ultra hæc, Avenionenses ex una parte ab eò jam offensi, ex altera verò Marechallus de Bauciant, à Cardinalibus vocatus, in suo illum obsederunt Palatio; ubi non obstante omni robustissima resistantia Roderici de Luna, qui ea occasione magnanimi & generosi Viri functus est officio, Benedictus in extremas brevi reductus fuit angustias. Ex altero latere, Cardinales Pictaviensis, Saluzianus, & Turejensis à Cardinalibus Villenovæ degentibus Deputati, Regem potenter urgebant Benedictum interciperet, ut facile poterat obsidione continuata, prout eam Marechallus inchoavit, machinis bellicis muros pro irruptione conquassando: ubi deficiente jani alimonia, duo residui Cardinales evadere volentes, in manus Marechalli inciderunt, qui eos carceri mancipavit, in quo Cardinalis Bonifacius obiit; Pampelonensis verò, libertatem suam quinquaginta milibus scutorum redemit: ita ut de Pontifice ab omnibus derelicto clamatum esse videatur; qui tamen prospero successu arcanæ intelligentiæ, quam in Curia colebat, respiravit. Certum est, quòd in Clero & in Consilio Regio multos adhuc sibi faventes habuerit, qui beneficijs acceptis & speratis, ejus restitutionem desiderabant. Isti adeò solerter apud Ducem Aurelianensem agebant, non ita irritatum contra Benedictum, ut illum in suas induxerint partes contra Ducem Bituricensem, qui à Legatione Avenionensi, ubi se deceptum querebatur, tantus erat Benedicti hostis, quantus fuerat Amicus Clementis.

Annus 1398. *Surit. l. 3.* Aliunde Martinus Rex Arragoniæ, qui ægrè ferebat in sua conflictum protectione opprimi Galliam tamen offendere non ausus, ad Regem Legatos misit, eumque securum reddebat, Benedictum omnino paratum esse ad causam suam Regis arbitrio, committendam, & omnia ejus placita implenda. Dux Aurelianensis cum suis adhærentibus, occasione ista adeò favente utendum rati, effecerunt, quòd Rex Marechallo mandaverit, obsidionem arctam in laxiorem converti, ita tamen, ut nemo è Palatio egredi permitteretur, & victualia, atque alia necessaria inferri non impedirentur, quamdiu cum Benedicto Tractatus ageretur. Tractatus iste per Legatos Regis Galliæ, & Regis Arragoniæ brevi tempore conclusus fuit, quibus Pontifex scriptò authenticò die vigesimo Aprilis promittebat, se Pontificatui renuntiaturum, si nimirum Bonifacius pariter renuntiaverit, aut obierit, vel sede sua depulsus fuerit; dimissurum denique præsidium, & non nisi centum viros, pro sua custodia servaturum. Legati vicissim Regis nomine pollebantur, quòd non obstante subtractione obedientiæ, Rex illum in suam protectionem sit accepturus, & necessaria subministraturus, quamdiu sub custodia Regia in Palatio detinebitur, usque ad executionem promissorum: quòd interea neque Cardinales, neque Avenionenses, qui hæcenus Palatium obsidebant, quidquam contra eum sint tentaturi. Tum enim verò Benedictus Literas Regi Galliæ cum summa submissio- *Hist. Univ. sub fin.* ne scripsit ad cominandum coraptissimas, quibus, præmissa sua excusatione, recensebat ærumnas indignè sibi illatas, & tandem pro sui liberatione ex captivitate adeò ignominiosa, & intolerabili supplicabat; denique obtestabatur, nè Rex pateretur illum, quem ipse antehæc semper pro suo Patre, & Pastore agnoscebat, & qualis adhuc maneret, non obstante iniqua subtractio- *ne,*

Annus
1349.

ne, in ferreis vinculis degere cum opprobrio æterno eorum, qui in sua persona, jura omnia Sanctissima, Naturæ & Patriæ violare non reformidant. Ad hæc admirabiliter respondit Rex, per literas cum pari fortitudine, teneritudine, ac veneratione; in quibus ei ob oculos ponebat obligationem indispensabilem, quam habebat, quantumvis verus foret, uti se existimat esse, Pontifex, ad reddendam Ecclesiæ pacem, viæ cessionis, ad quam iurejurando se obstrinxit, & quam ipse omnino necessariam agnovit, deinde exponere, quæ fecerit, ut schisma redderetur æternum, non impletis promissis, & quanta sit obligatio ad cooperandum deinceps pro unione efficaciter procuranda.

Atque ita Benedictus captivus mansit, & quidem longè diutius, quam ipse sibi imaginatus fuerit, propter magnas, quæ in Anglia, in Germania & Gallia supervenerunt revolutiones, & grande hoc unionis negotium impediuerunt. Richardus II. Rex Angliæ ad promovendas sanctas intentiones Regis Galliæ Soceri sui pronissimus, misere interijt in conspiratione sui Assinis, Ducis Lancastræ, qui ei coronam proditoriè eripuit, Regnum usurpavit, & à supremo Senatu, seu Parlamento ad perpetuos carceres damnatum, ac tandem in Turri Londinensi crudeliter occidi curavit: & quia iustò DEI iudiciò, post hoc execrabile parricidium plures contra illum instituebantur conspirationes; illis deprehendis & puniendis erat intentus, ut se in usurpatione injusta conservaret, nihil de pace atque unione Ecclesiæ sollicitus.

Wenceslaus Imperator, qui in conferentia Remensî Regi Galliæ promiserat, se ad hanc pacem collaboraturum, & cessionem à Bonifacio procuraturum, cum hoc Pontifice, ut sua eluderet promissa, colludebat; & Regi Galliæ, qui eum ad exequenda promissa urgebat, rescripsit,

necessarium sibi esse, hæc de re cum Regibus Poloniæ & Hungariæ conferre; quod longo tempore egebat. Brevi autem postea in hoc negotio mutatio accidit, occasione Wenceslai ex Imperiali throno dejecti. Hic enim belluinus Princeps, qui non desinebat, suam dignitatem & Imperij Majestatem omni genere vitiatorum ac dissolutionum fœdare; tamen à proprijs subditis, ausu intolerabili & exemplò periculosissimò, in carcerem sæpiùs coniectus, ut vitam mutaret, tandem ex Imperio, de consensu Bonifacij dejectus est ab Electoribus, qui in ejus locum, Robertum, Comitem Palatinum Rheni & Baviaræ Ducem elegerunt; quare miserabilis Wenceslaus Rex Bohemiæ, adeò parum sollicitus erat, ut nonnullas Urbes Imperiales adhuc sibi adherentes, libertate donaverit, dummodo vina optima, quæ habere poterant, sibi transmitterent. Adeò ebrietas, cui deditus erat, ei rationem & sensum honoris ademittit. Hæc in Imperio mutatio alia in animis Electorum sensa causavit de unione Ecclesiæ, quam antecesserunt cum Rege Galliæ procurandam decreverant. Cum enim ad Bonifacium Pontificem, pro libertate novæ electionis Imperatoris, recurrissent, cujus consensum obtinuerunt, nihil postea in præjudicium illius movere volebant, solum in terminis generalibus asserentes, se pro viribus ad pacem Ecclesiæ collaboraturos.

Rex Galliæ miratus hanc agendi rationem, quam post promissa data nullatenus expectabat, misit ad Electores Episcopum Aquarum Sextiarum, & Joannem Montrevil Secretarium statûs, Virum insignem, pro pace Ecclesiæ viæ cessionis zelantem, quam Benedictus sincerè acceptare visus est, prout ex literis ejus communicatis apparebat. Hi Legati, quidquid poterant, spatio trium mensium agebant cum illis Principibus, ut eos ad viam cessionis à Bonifacio acceptandam, ad quod ope-

Annus
1399.Dubrav.
Histor.
Bohem.
l. 23.Trithem.
Chron.
Nauch.
gener. 47.
Kranz.
10.
Wandal.
Mon.
Dionys.
l. 20.Mon.
Dionys.
c. 20. l. 3.Cod. Pa.
tit. ap.
270.Annus
1400.Annus
1401.Surrm.
l. 2. c. 2.
Niem.
l. 2. c.
27. 28.De Puy.
Mon.
Dionys.
Juvenal.
Cod. M.
S. Vit.
apud.
Spand.
Annus
1402.Mon.
Dionys.
l. 22.
c. 11. J.
Juven.

ram suam promiserant, permoverent: sed aliud nihil obtinuerunt, quam quòd ad unionem Ecclesiæ collaborare velint, non tamen viæ cessionis, quam nunquam approbaverunt. Verùm si quidpiam Bonifacio profuit favor Imperatoris Roberti, cujus autoritas in Imperio parum valebat; multum in duobus Regnis Wenceslai & Sigismundi, altero Bohemiæ, altero Hungariæ, quæ ab illo recesserunt, amisit. Cum enim Hungari nonnulli Carolum Dyrrachij advocassent, & prævalentes Sigismundum intercepissent, Regemque Ladislaum, Caroli filium, proclamassent; Pontifex pro isto Principe suorum commodorum causâ se declaravit, eumque tanquam Regem Hungariæ curavit Zaxæ in Dalmatia per Cardinalem Florentinum Legatum suum coronari. Sed Sigismundus à suis subditis è captivitate liberatus, cum suo fratre Wenceslao à Bonifacio recesserunt, qui se pro Ladislao & Roberto declaravit; illi verò Benedicto accesserunt.

In Gallia quoque, ubi omnia pro via cessionis firmissimè stabant, tanquam pro unico pacis Ecclesiæ medio, ingens repente nata est mutatio, cum specie quadam schismatis, quod tamen brevi compressum fuit. Dux Aurelianensis, qui Benedicto favebat, viam tandem invenit illum è captivitate educendi, in qua à militibus plerisque Normandis, jussu Ducum Bituricensis & Burgundiæ arctissimè rursus in Palatio concludebatur. Aurelianensis Dux, quod vi non poterat, industriâ effecit. Repertus est quidam Nobilis Normandus nomine Robertus Braquemont, qui uni cohorti Gallorum in quadam vicina Avenioni Civitate præerat. Hunc, adherentes Aurelianensi, facilè conduxerunt ad comparandam sibi, è salute unius Pontificis, gloriam. Sæpè ille suos invisebat conterraneos, quibus minimè suspectus erat, & liberè Palatium intrabat, & secretò cum Pontifice agebat, qui de consilio suorum,

quos in Curia habebat amicorum, fugâ se salvare statuit. Robertus Braquemont, quingentos congregavit equites, qui destinato die, duodecimo nempe Martij, propè Avenionem convenerunt. Nonnulli etiam Nobiles Galli hunc in finem, sub varijs prætextibus Avenionem venientes, hospitia pro recipiendo Pontifice liberato è Palatio, conduxerunt.

His ita dispositis, Braquemontius die constituto, Palatium ingressus, toto tempore pomeridiano non exivit; & sub vesperum, ubi ex urbe victualia pro cœna afferentes homines liberius intrabant & exibant, etiam ille, absque difficultate, cum Pontifice transvestito, qui pallio unius de pedisequis, quasi unus ex illis, erat involutus, exivit. Dicitur quòd Pontifex nihil ex omnibus, quæ in Palatio habebat, secum abstulerit, præter unam epistolam Regis, qui eum assecurabat, quòd in subtractionem obedientiæ nunquam consenserit, & pretiosum JESU Christi Corpus in pixide in sinu reconditum; volens hac occasione consuetudinem Pontificum observare, quibus in itinere Sanctissimum Sacramentum præferri solet. Ductus tandem fuit ad hospitium, in quo eum solliciti expectabant Galli, qui, ut primùm advēnit, summo affectu gaudiò se ad pedes ejus cum osculis projecerunt, eumque omnes in oppidum vicinum, cum quingentis Equitibus paratis deduxerunt.

Ibi jam in securitate constitutus, mox habitum & totam authoritatē Pontificalem induit, quam usque ad mortem retinere, quidquid mundus in contrarium diceret, omnino decrevit. Liceat hic, addere ad cognoscendum genium Benedicti & indolem animi, quod hac occasione scriptor gravissimus illius temporis Historiæ inseruit. Cum durante sua captivitate, barbam nutritisset in signum oppressionis toleratæ, mox Barbitonsorem accivit ad eam sibi

Annus
1403.Mon.
Dionys.
ibid. J.
Juvenal.Mon.
Dionys.

Annus sibi radendam, eumque percontatus, unde oriundus esset: qui reposuit, ex Picardia: Bene est, inquiebat Pontifex; nunc igitur video, Normandos esse mendaces, sapius enim jurabant, se mihi probè rufuros barbam; jam verò Picardus eam radita Hic amœnus jocus, tota fuit contra Normandos vindicta, qui eum, prout supra memoratus Historicus asseverat, indignissimè atque asperrimè, durante captivitate, tractabant. Inde apparet, Benedictum excessi animi fuisse Virum, non vindicativum, facetum, & semper sui compotem, qui ad omnes adversæ fortunæ ictus obriguit, eò robore, quò invincibilis appellari poterat, animi ejus constantia, si eam cum prodigiosa pertinacia, quæ omnes bonas dotes obsecuravit, non conjunxisset.

Cum primùm libertati restitutus fuisset, Cardinales, qui ei maximè adversabantur, & ipsi Avenionenses Cives, in ejus gratiam redire satagebant, quam post levem resistantiam obtinuerunt; ea tamen conditione, ut Magistratus, cui non ampliùs fidebat, muros Palatij fractos repararet, in quod forte præsidium suorum Arragonum imposuit. Scripsit eodem tempore ad Regem Galliarum, ad Principes & Universitatem Parisiensem pulcherrimas literas, in quibus primò protestabatur, se paratum esse ad sua promissa implenda de cessione; deinde restitutionem obedientiæ sibi debitæ postulabat; qua de re ingentes exortæ sunt controversiæ. Hanc tamen restitutionem Dux Aurelianensis multis argumentis persuasit Regi, qui eam fieri præcepit, & per totum Regnum obedientiam Benedicto præstandam promulgavit, in quam etiam Universitas tandem consentire coacta fuit; qua occasione Patres Dominicani, antiquis quærelis abolitis ab Universitate recepti fuerunt. In ejus obedientiam redijt quoque Regnum Castiliæ, ubi tantam assumpsit auctoritatem, ut sine oppositioe ulla, Archi-Episcopatum Toletanum, in

tota Christianitate opulentissimum Petro de Luna Nepoti suo contulerit. Ex his patet, quòd prosperitas, quæ hominem elevat, nunquam ita eum exhilarare debeat, ut metum cadendi adimat, lapsu tantò funestiore, quantò altior erat fortuna: & adversitas, quæ deprimit, nunquam ita prostrernere animum debeat, ut spem auferat, faventè aliqua mutatione, fortem priorem aliquando recuperandi, cum firmo proposito, meliùs cautiùsque illa, quàm antehac, utendi.

Sed non ita egit Benedictus: vix enim obtinuit, quod tantopere cupiebat; & mox duo suis promissis immediatè contraria commisit. Primò, contra instantes preces Ducis Aurelianensis, cui suam debebat prosperitatem, nunquam confirmare volebat, quæ durante subtractione obedientiæ sponderat de Electionibus, & Collationibus Beneficiorum; contra manifestum articulum sui Tractatùs. Alterum fuit insignis fraus, quæ tandem detecta in ejus caput recidit, & totam ejus causam evertit. Scriptò assecuravit Ducem Aurelianensem, & postea per Bullam ad omnes Fideles missam, se paratum esse ad cessionem, ubi expedire videbitur pro pace Ecclesiæ; nimirum prout mentem suam Duci explicabat, si Competitor suus idem faceret, vel moreretur, vel sede sua pelleretur: in quo Rex Galliarum aded sibi complacuit, ut exactiones à Clero antea illi prohibitas indulserit, eisque suam protectionem promiserit. Post hæc Benedictus, ut meliùs illuderet, tres Episcopos Romam Legatos misit ad Bonifacium, quasi eum, ut credebatur, ad pacem Ecclesiæ reddendam viâ renuntiationis, exemplo suo inducere conaretur. Interea Legati isti Romam circa finem Octobris appulsi, Pontifici Bonifacio & Cardinalibus aliud nihil nomine Benedicti proposuerunt, quàm quod sepe desiderabat, ut misero illuderet, nempe de conferentia in loco securo

Tract. de Pry. Mon. Dionys. ibid. c. 6. & 11.

ibid.

Ep. Innoc. ad Univ. Paris. & Duc. Blunvic.

pro

Annus pro inveniendis medijs Schisma extinguendi. Bonifacius probè gnarus, quòd Benedictus Tractatu solemniter se ad viam cessionis obstrinxerit, clarè videbat, se honore salvo acceptare non posse conferentiam, nisi palàm ostenderet collusionem cum Benedicto, & malæ fidei ejus fraudisque complicem esse. Quapropter videns, quòd Legati constanter assererent, nihil se aliud habere proponendum, & in observantia debita desicerent; adeò contra illos irà commotus est, jam è calcull doloribus graviter ægrotans, ut illis Romam discedere jussit, febrimementi correptus fuerit, quæ illum ex hac vita post triduum abstulit, sexagesimo quinto ætatis anno & Pontificatus quinto.

Mors tam inopinata spem Legatis faciebat, schismatis in favorem Benedicti, à quo missi fuerant, abolendi, si novæ electionis obtinere possent suspensionem, pro qua rogabant Cardinales; qui desiderium pacis Ecclesiæ testabantur, si Benedictus cessionem promissam exequeretur; petebantque ex Legatis, ut clarè edicerent, an potestatem haberent, ad cessionem faciendam nomine Benedicti, qua peracta, pacem Ecclesiæ factam esse, & electionem novi Pontificis ab omnibus agnoscendi, unanimiter ab utriusque partis Cardinalibus instituendam pollicebantur. Ad hæc Legati magna cum libertate responderunt, se non tantum hujusmodi potestate carere, verum etiam nullam esse apparentiam, ut Benedictus quidpiam de jure suo acquisito unquam remittat, Cardinales proinde numero novem, die duodecimo Octobris in Conclave se contulerunt; & ante electionem omnes jurarunt, quòd qui ex ijs electus fuerit Pontifex, dignitate Pontificali se abdicabit, si Benedictus id pariter ex parte sua præstiterit, prout se ad id obstrinxit. Postmodum omnes unanimi consensu Cardinalium Bononientem Cosmatum Melioratum, Patriam Sulmonensem ele-

Mon. L. 2. c. 24. Mon. Dionys. L. 24. c. 24.

Ep. Innoc. VII. ad Univ. Paris. & ad Episc. Florent. ap. Raynal.

Conte. Jor. L. de Coll. Cardin. Niem l. 2. c. 24. Platim. Ciacon. Onuphr. & alij.

Tom. I.

Annus gerunt, qui Innocentius VII. nuncupari voluit. Vir erat præstantis intellectus & insignis doctrinæ, vitæ integerrimæ, quam nulla vitij umbra obscuravit; nisi quòd aliquantum plus æquo suis cognatis fuerit affectus. Pulcherrimum huic Pontifici attribuit elogium Theodorus de Niem, qui alijs Pontificibus sibi intimè perspectis, dum schismate durante illis serviebat, non parci, hunc verò mirificè commendat; exceptò, quòd factus Pontifex, non ampliùs ad amplectendam cessionem fuerit propensus, prout in Conclavi promiserat, & exemplò Benedicti, orbi Christiano illuserit.

Et profectò in hanc suspicionem cadere potuit: nam in literis suis ad Principes missis, nihil de via cessionis memorat, sed solum de Concilio Romæ instituendo, pro medijs ad pacem Ecclesiæ inveniendis. Præterea Viterbij consultavit, an via cessionis esset amplectenda; quod aliud non erat, quàm in dubium revocare id, quòd jam adeò solemniter cum juramento promiserat; Benedictus interea lufum cum suis Legatis concinnatum prosequabatur, ad illudendum universæ Christianitati, ut causam perseverant schismatis in solum conjiceret Innocentium. Spargebant enim Legati ubique, præsertim in Curia Gallica; quòd postquam Bonifacio ejusque Cardinalibus viam cessionis obtulissent, & manibus elevatis genuflexi, ut acceptaretur, obsecrassent, reje-

Annus 1404.

Ep. Innoc. ap. Raynal. Niem. l. 2. c. 24.

Annus 1405.

Mon. Dionys. L. 24. c. 12. J. Survenal. De Pry.

Litt. Innoc. ap. Rayn.

omit.

Annus 1405. *Mon. Dionys. L. 25. c. 1.* omittente, non obstante novi Intrusivum, se in Italiam profecturum, pro illo ad hanc pacem conciliendam efficaciter inducendo.

Niem. L. 2. c. 38. Et re ipsa, impositis novis Clero Gallicano, pro hoc itinere Decimis, quæ magnas excitârunt querelas, Genam, quæ tunc Regi Galliarum & Benedicto parebat, pervenit; ubi cum omni honorum genere fuerat exceptus. Paulò post, ut senam inchoatam continuaret, Tabulas pro libero comite Pontifice Innocentio & novis Legatis postulavit, cum plena potestate de Pace tractaturis: quod tamen Innocentius, fraudes istas deprehendens, rejecit. Verùm Innocentius, qui pro sua defensione scripserat, totam ignominiam, & mala omnia, quibus eum obruere intendebat Benedictus, in ejus caput retorfit. Cùm enim Universitas Parisiensis & Dux Bituricensis conquesti fuissent apud Innocentium de via cessionis Romæ rejecta, quam Legati Benedicti etiam Bonifacio & Cardinalibus Romæ offerebant; Pontifex in suis responsorijs veritatem gestorum in Legatione illa detexit, malâmque fidem & imposturam Legatorum atque Benedicti apernit; quòd nimirum de cessione nihil unquam, sed de sola cessione proposuerint, quæ utpotè illuso corrupta & artificium Rivalis merito rejici debuit. Hoc magno pere nocuit negotijs Benedicti, qui Cardinalem Sabaudum Legatum ad Regem Galliarum misit; quem magnam cum difficultate admisit; cùm passim audiretur, eum non nisi ad decipiendum venisse. Permissus tamen est in pleno Consilio loqui, ubi sermone latino debillimè peroravit; ita ut agrè concessum fuerit, eum ab Universitate refutari; quod tamen publicè ac eruditissimè factum est à celebri Doctore Parisiensis Joanne Pétit Normando, qui refutatis omnibus, concludebat, tria nomine Universitatis petenda: primò ut Epistola Universitatis Tolosanae contra subtractionem obedientiæ conde-

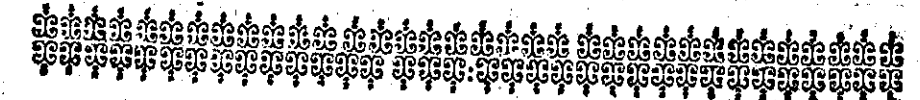
mnaretur tanquam injuriosa Regi & Ecclesie Gallicanae: secundò, ut Ecclesia Gallicana liberetur ab exactionibus, quibus iterum opprimebatur: tertio ut obedientiæ subtractio jam facta, renovetur. Hæc tria puncta post multas in utramque partem contradictiones prolatas, ad supremum Magistratum seu Parliamentum, remissa fuerunt.

Mon. Dionys. L. 18. c. 1. 2. Ibi causa hæc agitata est die septimo Junij, & die sequenti ab Advocato Generali Joanne Juvenali de Ursinis, Patre Joannis Juvenalis, qui Historiam Caroli VI. Regis Galliarum scripsit, resumpta. Rex de omnibus ritè informatus, præcepit, causam hanc ante omnes alias terminari: quæ tribus articulis ab inlyto illo Magistratu decisa fuit: Primus die decimo septimo Julij damnavit Epistolam Universitatis Tolosanae. Secundus die undecimo Septembris vetabat, nè, quidquam Collectoribus Pontificis solveretur, neque aurum, neque argentum ad ejus Curiam transportaretur; ut nimirum Ecclesia Gallicana suis immunitatibus plenè fruerebatur. Tertius subtractionem obedientiæ ad judicium Prælatorum, quos Rex pro festo S. Martini convocavit, remissus est.

Conventus iste in præsentia Regis Delphini, Principum, & Officialium Coronæ, atque supremi Magistratus, celebratus fuit. Aderant sexaginta quatuor Archi-Episcopi & Episcopi, Abbates circiter centum quadraginta, & innumerabiles ferme Doctores & Licentiati Universitatum Galliarum, ita ut dici possit, nunquam in Gallia fuisse magis augmentum & numerosum Cœtum, in quo causa inter Benedictum & Universitatem Parisiensem agitaretur. Proservando juris & justitiæ ordine, ex unaquaque parte selecti fuerunt sex doctissimi Doctores Theologi & Canonistæ. Causa in pluribus sessionibus discutiebatur mensibus Novembri & Decembri: pro & contra subtractionem cum libertate omnia proferebantur. Denique die vige-

Annus 1406. vigesimo Decembris, Advocatus Generalis, pro Universitate conclusit in causam contra Benedictum: Cancellarius autem nomine Principum, Rege ægrotante, solis Prælati pro die sequenti conventum indixit, pro magna ista controversia exploribus eorum suffragijs per sententiam definitivam terminanda; quæ tandem decidebat: Convocandum esse Concillium Generale pro Reformatione Ecclesie in Capite & membris; subtrahendam esse universaliter obedientiam, non agnoscendo Petrum de Luna Pontificem:

Ecclesiam Gallicanam interea fructuram suis antiquis immunitatibus, & gubernandam secundum jus commune, prout in prima subtractione Desuper Processio Generalis instituta fuit, cui omnes Deputati Conventus, Principes & Regni Magnates interfuerunt, in gratiarum actionem DEO pro tam gravi negotio terminato. Executio tamen ad tempus aliquod dilata fuit, propter novas, quæ Romæ acciderunt, mutationes, & spem unionis facilioris ac minus violentæ faciebant.

HISTORIA
DE MAGNO
SCHISMATE
OCCIDENTIS,
IN COMPENDIUM REDUCTA.
TOMUS II.
LIBER IV.

Annus 1406. *Niem. L. 2. c. 39. Leon. Aretin. in Epist.*

DUn in Gallia cum tanta fortitudine procederetur contra Benedictum ad schisma exterminandum, Innocentius Pontifex Viterbiò Romam rediit, subitaneo appoplexiæ ictu obiit die sexto Novembris annò septuagesimo ætatis, & secundò sui Pontificatus. Quatuordecim Cardinales debebant Romæ in ejus obedientia; qui in Conclave die decimo octavo Mensis ejusdem, ante omnia deliberarunt, an ad electionem novi Pontificis, in illo Ecclesie statu;

procedendum esset? in qua deliberatione duæ erant opiniones. Nonnulli electionem differendam esse censebant, usquedum constaret, quid Gallia, in cogendo ad cessionem Petro de Luna, qui eam in casu mortis sui Competitoris promiserat, effectura esset. Hæc enim si fieret, uti sperandum videbatur, certum dicebant esse, quòd unitis animis, Pontifex communi omnium consensu eligeretur, & ab universo mundo pro vero Pontifice agnosceretur. Alij ex opposito existima-

ap Ray. Leon. Aretin. Hist. Ep. L. 3. Niem. L. 2. Giancon.

Condo. tor. et lib. Coll. Card.

Annus
1406.

bant, metuendum esse, ne retardatio ista, utpotè verosimiliter futura diuturna, novarum causa esset perturbationum, præsertim Romæ, & ne Benedictus nullatenus ad cessionem, licet promissam, dispositus, inde pertinaciæ suæ capiat incrementa, cum spe, quam conceperat, quod cum nullus præter ipsum Papa existeret, ille solus tandem ab omnibus agnosci posset.

In hac opinionum diversitate, viâ mediâ procedendum censebatur: Concluserunt igitur Pontificem creandum esse: prius tamen, die videlicet vigesimo tertio Novembris Actum authenticum fecerunt, vi cuius, unusquisque Cardinalis iuravit super sancta Evangelia, quod, si eligetur, non solum abdicabit Pontificatum, in casu quò Benedictus pariter id faciat, verum etiam per literas illum invitabit ad hanc abdicationem loco & tempore, prout Cardinales expedire iudicabunt, faciendam: & ne promissa revocare possit, attestatum huius voti, & iuramenti facti, ad omnes Principes Christianos mittet. Deinde Cardinales, qui hac in re, bona fide agebant, quinque dierum spatio deliberabant, quisnam ex ipsis maximè idoneus his conditionibus videretur eligendus, & qui tanquam procuratorem haberet ad resignandum quantocyus Pontificatum, quem non nisi in Depositu esset accepturus: & tandem ultimo die Novembris omnes in Cardinalem Sancti Marci Angelum Corarium Nobilem Venetum consenserunt, qui nomen sibi Gregorij XII. imposuit.

Erat Venerabilis Senecio aetiorum circiter octoginta, æquè à sublimi sciètia, ac integritate vitæ purissimæ, atque innocentissimæ clarus, quæ in eo semper à tenera juventute in omnibus Officijs, quibus à Pontificibus honorabatur, eluxit; erantque super omnia indolis mitissimæ, & modestissimè ita ut à spiritu ambitionis ratissimè distare videretur; quod e-
lon præcipuum Cardinalibus motivum

Id. ex
Anton.
& Leo-
nard.
Aretin.

ad eum eligendum, nihil dubitantibus, quin Pontificatu pro bono pacis Ecclesiæ, se abdicaturus esset. Et profectò, initiò statim, hanc de sua virtute conceptam opinionem, confirmavit. Nam illico post sui electionem, Actum à se subscriptum, ratum habuit, & ad omnes Romanæ Curia Prælatos sermone dicto, testabatur tantum desiderium proficiendi quantocyus ad locum designandum, pro negotio tam gravi terminando, & suis promissis implendis; ita ut protestatus fuerit, se deficientibus Triremibus pro itinere maritimo, quemcunque obvium lembum conscensurum; quod si viâ terrestri alia deessent media, pedibus, solò sui scipionis adminiculo, ad locum destinatum iturum. Scripsit etiam ante suam coronationem ad Petrum de Luna, pulcherrimas litteras, in quibus eum ad cessionem unâ secum faciendam exhortabatur, ne porrò Ecclesia divideretur, pertinaci proposito non deserendi Pontificatum, & ut illam piam imitetur Matrem, quæ tametsi omninò certa suum esse filium, eum tamen cedere alteri maluit, quàm dividi. Eadem scripsit ad Cardinales Benedicti, & securos per literas circulares faciebat omnes Principes, Prælatos & Universitates, promptum se omninò esse, ad deponendam supremam suam dignitatem pro unione Ecclesiæ, eosque ad conferendam potentiam & auctoritatem suam, pro consumatione tam Sancti & necessarij operis, hortabatur.

Benedictus, omnes saltè apparentias æquitatis ex parte sua affectans, eadem rescripsit methodo, Sanctas Gregorij laudans intentiones, & ad perseverantiam excitans, asseverando, se ad Schisma, seu viâ cessionis, seu alia quacunque extinguendum æquè paratum esse; cum desiderio Legatos ejus expectando, cum quibus de loco statuatur, in quo ambo Pontifices cum suis Cardinalibus conveniant. Re ipsâ, optimè

Annus
1406.Nem. l.
p. c. 2.Epist.
Greg.
ad Petr.
de Luna
Leonard.
Aretin.
L. 2.
ep. 4.Don.
Dionys.
L. 26.

rece-

Annus
1407.F. Ju-
venal
Nem.
L. 3.
Leonard.
Aretin.
De Puy.

recepit Marilia Legatos, Antonium Episcopum Bononiensem Gregorij Nepotem, & Episcopum Tuderinum, cum Antonio de Butrio celebri Doctore Bononiensi, qui à Gregorio ad Benedictum Deputati fuere, ad conficiendum hunc Tractatum, quò, post multas controversias, tandem Civitas Savona eo tempore in Ditione Regis Gallia constituta pro conferentia duorum concurrentium, Festo Sancti Michaelis, vel tardissimè initio Novembris inchoanda nominata fuit: omnia etiam ritè disposita fuerunt, quæ desiderari poterant pro securitate partis utriusque, viginti tribus articulis comprehensa; hæc superaddita conditione, quod si quidpiam in his articulis contentum, impleri non posset Savonæ, quam Benedictus desideravit, iste aliam Urbem à Gregorio eligendam acceptare teneatur. Omnibus ita pro hac conferentia conclusis, in qua duo Pontifices se ipsos deposituri erant, relicta suis Collegijs unitis potestate novum creandi Pontificem, nullum erat amplius dubium de Schismate propediem abolendo.

Sed sive cupiditas gubernationis, quæ tantum habet illicitum, præsertim in Senibus, qui non facile illam dimittunt, postquam dulcedinem illius degustarunt, Pontificem Gregorium seduxerit; sive teneritudine affectus erga Cognatos, qui eum ex throno, quem ipsi obsidebant, descendere non sinebant; permotus fuerit; certum est, quod Legati Regis Gallia ad utrumque Pontificem pro urgenda conventionis executione missi, deprehenderint ambos in Pontificatu permanere velle, & si non colludebant, saltè eò modò processerint, ut collusionem toti mundo fecerint credibilem.

Nam Legati Gallia absoluto Tractatu Massiliam venientes, obtinere non poterat à Benedicto Bullam, ratificantem promissa de faciendâ cessione, prout Rex Gallia petebat,

adversæ promissis interpretationi minimè obnoxiam, quam semper sibi ad eludenda promissa reservabat. Necdum videbatur consultum, subtractionem ab obedientia, in Conventu Parisiensi conclusam, illi intimare, si Bullam negaret, ne videlicet conferentia Savonensis impediretur. Ideoque Legati separati, aliqui apud Benedictum remanserunt, & promissa instanter urgebant, alij verò, cum Legatis Benedicti Romam profecti, Gregorium valde mutatum repperunt.

Dum enim comemoraretur Tractatus Massiliensis ad complenda solemnissima promissa, mox renuebat Savonam multis falsis coloribus, quos prætexebat, jam allegando Triremium expensarumque pro itinere defectum, qui tamen ad iter pedestre se offerebat; jam consensum populorum suæ obedientia esse necessarium. Plura alia etiam debiliora proferebantur argumenta variè colorata, maximè verò contra securitatem, quam Savonæ sperare non posset, post ea, quæ Galli, in quorum potestate Urbs illa erat, contra Benedictum egerunt. Quid quid demum dici, vel fieri poterat ad refutandas infirmas ejus rationes, & vanos metus dissipandos, pro omni imaginabili securitate asserenda, contra omnem dissidentiam, quam habebat, vel fingebat; & quamvis Doctores illi tam viva voce, quam scriptis doctissimis probarent, eum in conscientia obligari ad Tractatum Massiliensem observandum, & quod ipsius proprij Cardinales cum permultis Principibus, & urbibus Italiae eum rogaverint, cantelâque omnes pro securitate propositas esse rationabiles asseruerint; ipse nihilominus in suo persistebat proposito negativo. Benedictus interea, magis obdurabatur contra Gregorium, quò minus iste Savonam acceptabat: quod ipsum permultis ingererat suspicionem de mutua utriusque Pontificis occulta intelligentia ad illudendum universo mundo, dum

Annus
1407.Mon.
Dionys.
L. 27. c. 14.
&

unus

L. 3

Annus 1407. unus in alterum continuationem schismatis conjiciebat.

Sed post breve tempus ambo manifeste omnibus suam prodidit colusionem. Nam Gregorius, ut hanc a se averteret suspicionem, die nono Augusti Romam discessit; & Senas perveniens, usque ad Festum omnium Sanctorum ibi moratus est, qui postremus erat terminus Conventionis Massiliensis, ad comparandum Savonae. Ibi in omnibus Ecclesiis per suos Concionatores Populo promulgari curavit, nullam sibi superesse securitatem Savonae, imo sibi structas in via esse, ut caperetur, insidias, & quod in praesenti Ecclesiae statu, renuntiare Pontificatum nequiret in manus suorum Cardinalium, nisi gregem suum lupis relinquendo, & se periculo damnationis aeternae exponendo. Quantumlibet hanc renuntiationem ipse antecederet suis Cardinalibus proposuerit, qui hunc in finem in omnia, quae desiderabat, pro se suisque Neopotibus consenserint; nihilominus, ut mundum ad credendum induceret, quod omnia ad conferendum cum Benedicto praestaret, usque Lucam initio anni sequentis processit.

Annus 1408. Ex parte altera Benedictus, in fraudibus & deceptionibus doctior, quas bonus Vir Gregorius non nisi secretis disciebat praedicationibus Benedicti, simulabat, se quoque de suo jure quoad Savonam velle remittere: consensit proinde Tirimibus Genuensibus usque ad Portum Veneris appulit, quasi cum Gregorio de alio conferentiae loco acturus. Sed postquam satis diu per suos Legatos actum fuisset, inter quos semper aliqui ex utriusque parte secreti consilij erant confocij, ad nihil sive de loco sive de conditionibus concludendum, omnia tandem in reciprocas desierunt ad continuandam scenam accusationes per literas, quae palam ad id fabricatae apparebant, ut fucum facerent & populis illuderent, metum utrinque de industria fingentes. Illud autem

extreme irritavit omnes Gregorij Annus 1407. Cardinales, qui contra eum insurrexerunt, quod nimirum contra suam promissionem juramento firmatam de non creandis novis Cardinalibus durante unionis Tractatu, ne hac ratione difficilior redderetur concordia, quatuor nihilominus, obsistentibus omnibus antiquis, creaverit. Cumque vidisset eos aperte indignari, prohibuit illis sub poena privationis Cardinalitatis dignitatis, ne Luca discederent, vel ulatenus quocumque praetextu simul conferrent, vel cum Legatis Galliae aut Petri de Luna, ullum haberent commercium.

Tum enim vero Cardinales, inter quos erat Otho Columna, qui postea in Concilio Constantensi electus est Pontifex, nihil porro dissimulandum esse judicaverunt; & persuasi, quod ita procederet, ut se contra suum aemulum & contra illos ipsos, qui eum indefinenter sollicitabant ad observandum Tractatum Massiliensem, roboraret, & pacem Ecclesiae impossibilem efficeret, quae sine commercio cum Legatis promoveri non poterat, tandem Lucam se subdlexerunt, & Pisas contulerunt, protegente & brachijs apertis illos recipiente Urbis Magistratu.

Quia vero illis reditum cum gravibus minis praecipiebat, Actum Authenticum illi pro justificatione sui recessus miserunt, in quo magna cum veneratione contra illum ab omnibus, quae contra illos acturus esset, appellabant ad illum ipsum, aequius processurum, & tandem ad Jesum-Christum, qui eum coram tribunali suo judicaturus esset, in Concilio Generali, quod Judicem esse in hac vita Pontificum dicebant; atque ad futurum Pontificem canonicè eligendum, qui sui Praedecessoris corrigere posset defectus. Scriperunt praeterea ad omnes Principes Christianos & Praelatos literas circulares, quibus, reddita gestorum suorum & Gregorij ratione, quem de violatis promissis juramento firmatis

Niem. L. 3. c. 21. & Tract. 4. c. 2.

Niem. L. 3.

Spond. ad hunc ann.

9. Maji. Niem. l. 3. Niem. Union. Tract. 6. Leonar. Aretin. L. 2. c. 15.

12. Maji

Apud Niem. Tract. 6. Raynal.

14. Maji

Annus 1408.

Niem. L. 3. & Tract. 6.

12. Janu. ar. apud Niem. Tract. 6. Gers. 1. 1. Mon. Dionys.

matris pro pace Ecclesiae procuranda accusabant, tandem assererant, se Pisas non convenisse, nisi ad collaborandum; prout vi juramenti sui tenebantur, pro gravi hoc negotio, cum Legatis Galliae, Deputatis Universitatis Parisiensis, & omnibus alijs, qui eodem a Regibus, Principibus & Praelatis venturi sunt, ad opus tam necessarium pro bono & salute aeterna omnium Christianorum, consummandum. Cumque Gregorius fulmina in eos vibrare non cessaret; illi diversis in locis Lucensis Urbis novum Actum Appellationis affigi curarunt, in quo absque illo, quod in prioribus adhibuerant, moderamine, cum aperte tanquam deceptorem, perfidum, perjurum, schismatis factorem, & hostem tranquillitatis Ecclesiae tractarunt.

Benedictus interea haud felicior erat in Gallia, ubi Rex deprehensa manifesta duorum Pontificum colusione, publicari iussit, ad instantiam Universitatis, suas literas; ubi expostis haecenus a se pro Ecclesiae tranquillitate gestis, & impedimentis interjectis a diebus pro Pontificatu contententibus, declarabat, quod juxta conclusa Parisiensis Concilij Generali Ecclesiae Gallicanae, integra obedientia subtractio instituta sit, & neque Benedictus neque Gregorius pro Veris Pontificibus sint agnoscendi, si Festo Ascensionis Domini, quod hoc anno in diem vigesimum quartum Maij incidebat, reunioni Ecclesiae voluntaria cessione horum Pontificum facta non fuerit: deinde hortatur omnes Reges, Principes, Republicas, & Praelatos Europae, ad quos literas suas direxit, ad collaborandum efficaciter, pro reuniendis omnibus Christianis sub uno solo capite, tanquam unico indubitato Sancti Petri successore. Praeterea misit quosdam Dominos, ad Portum Veneris, qui hanc ipsam resolutionem Benedicto intimarunt; sed iste actione nova se in totalem praecipitavit ruinam. Finge-

bat enim se querulari de tam rigido contra se procedendi modo per literas, die decimo octavo Aprilis, quas ad Regem Galliae, tanquam Patrem ad Filium scripserat; & in eodem fasciculo ejus ablegati, praesentarunt Regi, quin statim observaretur, Bullam ante unum annum signatam, in qua repertum est, quod excommunicarentur omnes, qui unionem, pro qua laborabatur, impedirent, seque suis bonis opponerent intentionibus, sive appellantes a suo Tribunali, uti eventualiter fecit Universitas Parisiensis, sive subtractioni obedientiae faventes, licet Imperator aut Rex foret, eorumque Ditiones omnes interdicto subiciebat, & subditos eorum a juramento Fidelitatis absolvebat.

Rex ad hoc attentatum vehementer obstupescens, Consilium convocavit, cum nonnullis famosis Doctoribus Universitatis, qui Regis impiorabant justitiam, in pleno conventu, Mense Maio, praesente Rege in suo Throno sedente, Principibus omnibus & Regni Magnatibus ex parte dextra, & sinistra vero Archi-Episcopis, Episcopis, Abbatibus, praecipuis Ecclesiasticis, ac Deputatis Universitatis. Ejus Rector locum habuit in elevata sede, & Regione Regis in aulae medio; & Doctori Joanni Courtecuise demandavit, ut nomine Universitatis loqueretur; qui prolixè peroravit, & demonstravit omnia Benedicti gesta, quibus unionem Ecclesiae impediabat, fidem toties datam violabat; ut etiam iniquitatem & nullitatem Bullarum; easque lacerari petebat; illos vero, qui eas asserre praesumpserunt, cum suis complicibus severè puniri.

Tum Cancellarius, jussu Regis edixit, a sua Majestate approbari cuncta, quae a Doctore prolata sunt; & Secretarius, qui Bullas tenebat, eas discissas, ad pedes Rectoris projecit, qui eas elevans, in frustra coram omnibus dilaceravit. Sanctus Lupus Nobilis Arragon, & Curfor

Annus 1408.

Mon. Dionys. l. 28. c. 1. 3. Juven. de Ray.

Mon. Dionys. l. 28. c. 2. 3. 4. Juvenal.

Mon. Dionys. de Ray.

Annus 1408. Castellanus, qui eas in Gallias attulerunt infamia notati sunt more illorum temporum, & in atrio Palatii inque Propylæo Ecclesie Beatissimæ Virginis, albis tunicis per ludibrium induti, cum depictis & inversis Petri de Luna gentilitijs armis. Nonnulli Ecclesiastici, & Prælati tanquam eorum complices accusati, incarcerati, & ab officiis depositi, summa cum difficultate dimissi fuerunt. Denique die Ascensionis Domini subtractio obedientie per totum Regnum, & neutralitas, solemniter promulgata est Parisiis. Postmodum Rex & Universitas Parisiensis scripserunt ad Cardinales Gregorij, exhortando illos, ut se quanto citius cum Cardinalibus Petri de Luna conjungerent, Rege suam illis protectionem promittente.

Hoc terribili fulmine Benedictus è suo Throno deturbatus, metuens nè in Portu Veneris caperetur, conscensis velociter Triremibus cum suis quatuor Cardinalibus, in Gallias venire non ausus, Perpignanum navigavit, ubi duodecim Cardinales creavit, ut Curiam haberet Pontificiam: & ut adhuc pacem se velle ostenderet, Concilium convocavit, Mentèque Decembri celebravit: ubi certè satis multi comparere Prælati, de illius obedientia residui, plerique Hispani, Arragones & Castellani: sed dum sibi consentire non possent, ferme omnes, nihil concludendo, discesserunt; octodecim tantum remanentibus, qui Benedictum obtestabantur, ut suos Pisas mitteret Nuntios, qui suo nomine Pontificatum pro bono pacis resignent, si ejus concurrens, ad id compelleretur; & interea efficaciter provideret, nè illo mortuo ante unionem, schisma continueretur. Benedictus, quem promissa nihil, ut mundo illuderet, constabant, cuncta se facturum, etiam scripto promptissime pollicebatur, cum firmo, nihil præstandi, ut in more habuit, proposito.

Ex altera parte Gregorius pari-

Niem. Tract. 6. c. 14. 15.

Niem. l. 5. c. 36. 37. Surv. l. 3.

ter celebrare volebat Concilium, contra illud, quod contra se instituendum prævidebat: illudque in Provincia Aquilejensi pro Pentecoste anni sequentis convocavit. Cùmque Romam reverti non auderet, ubi omnia ei adversabantur, propter collusionem cum Ladislao, ut dicebatur, usurpatore magna ex parte Patrimonij Ecclesie, Senas reverti coactus est, ad breve tempus admissus, ubi rursus novem Cardinales creavit, postquam residui antiqui eum deseruissent, & Pisas ad alios, & inde Ligurnum transivissent, ubi plerique Cardinales Petri de Luna, pacem Ecclesie quærentes, adfuerunt.

Ibi non obstantibus omnibus excommunicationibus duorum Pontificum, quæ frustra fulminabantur, seridò tractare cœperunt omnes Cardinales de medijs efficacibus ad schisma exterminandum. Quia verò, via cessionis unanimi consensu electa sperari amplius non poterat, visâ obstinatione atque collusionem manifesta duorum concurrentium, in hoc convenerunt: ad Ecclesiam in Concilio generali representatam, pertinere illos ad cessionem cogere, vel autoritate suprema deponere, ad eligendum Pontificem, de quo dubitari non posset, quin verus esset Pastor & verum caput Christianorum. Solum restabat difficultas, qua nimirum autoritate Concilium generale convocandum esset, cum potestas spiritualis ad Pontifices spectaret, Decretis Concilij autoritatem tribuendi. Sed casus iste jam resolutus erat à Celebratoribus Universitatibus, præsertim à Parisiensi & Bononiensi. Cùm enim incertum esset, uter duorum verus esset Pontifex; & certò constaret, illos unanimi consensu convectionem Concilij non esse facturos, unus verò scorsim ab altero eam indicare non posset, utpote non nisi ab aliqua parte Ecclesie agnitus; & denique cum non nisi de schismate extirpando ageretur, quod ambo se procuratu-

Annus 1408. Niem. l. 3. c. 36. & Tract. 6. c. 42. Mon. Dionys. l. 28. c. 5. Niem. Tract. 6. c. 43.

Niem. l. 3. c. 38. Mon. Dionys. l. 28. c. 8.

Niem. Tract. 8. Anton. T. 22. c. 5. Cod. Vis. apud Spond.

Annus 1408. raturus via cessionis cum juramento promiserant; ideo conclusum est, quòd duo Cardinalium Collegia unita, illud in casu isto convocare possint de consensu majoris partis Principum, Prælatorum & Fidelium, qui ipsi cum essent Ecclesia seu Congregatio Christianorum, potestatem haberent, in præsentis casu, Cardinalibus ad hunc effectum jus conferendi, eosque ad hunc effectum idoneos reddendi.

Hoc ita concluso, die decimo quarto Julij, duo Cardinalium Collegia congregata, indictionem Concilij Generalis utriusque obedientie, decreverunt pro die vigesimo quinto Martij anni sequentis, Pisas celebrando, consentientibus Florentinis, quibus famosa illa Civitas Pisana parebat. Literas hujus Indictionis miserunt ad omnes utriusque obedientie Principes, & Prælatos Christianitatis, eosque ad Concilium invitabant, quòd Rex Gallie illico acceptavit. Duo Cardinales missi fuere Senas, ad citandum Gregorium, qui cum eos non admitteret, Citationem ad portas magnæ Ecclesie assignavit; Cardinales Benedicti, pariter illum citaverunt per literas valde officiosas, obtestando magna cum veneratione, ut sua præsentia Concilium honoraret, vel certè suos Procuratores, cum potestate, suo nomine cessionem faciendi, pro qua etiam rogatus jam esset Gregorius, deputaret. Henricus Lancastræ, Rex Angliæ convectionem Concilij cum omni veneratione recepit, suosque missi Legatos, celebres Universitatis Oxoniensis Doctores, qui per Parisios Pisas proficiscentes, eum honore accepti fuere præsertim ab Universitate, quæ illos per suos Deputatos salutavit, eisque famosis Joannes Gerson Cancellarius Universitatis Parisiensis, post laudatum eorum pro unione Ecclesie procuranda zelum, demonstrabat, quòd Ecclesia se ipsam congregare possit, in tali occasione, idque justissimum atque

Tom. II.

Niem. l. 3. c. 38. Spicil. 1. c. p. 225.

Walsing. in Honor. 3.

omnino necessarium esse; & quòd Concilium eam representans, potestatem habeat Pontifices in certis casibus deponendi, maxime verò, quando certitudo de vero ex pluribus Pontifice haberi nequit, & in Schismate, quòd aliter interminabile maneret, nisi per cessionem vel depositionem extinguatur.

Cardinalis Landolphus de Bary venerat in Germaniam ad Diacram Francofurtensem, ubi Robertus Imperator, Archi-Episcopi Moguntinus & Coloniensis, plerique Imperij Principes & Prælati erant congregati, cum Legatis Gallie atque Angliæ ad deliberandum de indictione Concilij. Ibi contra omnes conatus Cardinalis Antonij Corarij, qui erat Nepos Gregorij, Landolphus adeò patheticè pro causa Ecclesie peroravit, quæ infelicissime ultra annos triginta dividebatur, Schismate non nisi per Concilium extinguibili, ut omnes indictionem Concilij, unanimi consensu approbaverint, exceptò Roberto, qui ut Gregorio gratificaretur, nunquam consentire voluit. Una ex fortissimis, ad negotium hoc promovendum, causis, erat deplorandus, & estentus hujus magni Schismatis effectus, aliud videlicet Schisma Leodiense, quod succinctè referemus.

Leodienses initio Schismatis in obedientia Urbani VI. ejusque successoris Bonifacij manebant, usque ad subtractionem obedientie Benedicto in Gallia factam, quò tempore desertò Bonifacio, neutri adhererent. Habebant Episcopum Joannem Bavarum, Filium Alberti, & Nepotem Imperatoris Ludovici Bavarum, fratrem Guilielmi Comitum Flandriæ, Hollandiæ & Frisii. Hic juvenis Princeps, qui abusu illorum temporum satis usitato, statum Ecclesiasticum non assumpsit, nisi ut bonis frueretur Ecclesiasticis fortunam in sæculo meliorem expectans, presbyteratu initiari volebat, licet jam annos ætatis viginti quinque numeraret: Ecclesiam su-

Annus 1408. Gers. l. 1. p. 890. Niem. l. 3. c. 39. Göbel. in Conf. mod. De Puy.

Niem. l. 28. c. 14. Magn. Chron. Belg. Gest. Pontif. Leod. In Joann. Bavar. c. 4. & seq. Meyer. l. 13. Vid. Spond. ad ann. 1406. n. 88. & Chr. Leod. am

Annus 1409. am nihilominus & ditionem prudenter atque pacifice gubernabat, ita ut in eo nihil reprehendi potuerit. Sed post quinquennium magna feditioforum & rebellium factio, mutationem Domini cupientium, in eum consurrexit, eò prætextu, quod ipsorum Episcopus aetatem annorum triginta assecutus, & Ordinem Presbyteratus atque consecrationem differret. Princeps reponebat à se de hoc non suis subditis, sed Pontifici dispensanti rationem esse reddendam. Replicabant perveracibus illi, dispensationem huiusmodi esse irritam, utpote à Pontifice, cujus obedientiam ipsi Leodienses, & ipse Princeps repudiarent, provenientem. Desuper arma corripuerunt, & Episcopum suum Trajectum abire coegerunt. Tranquillitate aliquatenus reducta, pro nova dispensatione obtinenda, cum toto suo Clero Pontifici Romano Innocentio VII. se submitit. Hac occasione arrepta, Urbs tota & Provincia denuo insurrexit contra Episcopum, quod Episcopus tanti momentinegotium, absque consensu Magistratus, ad opprimendam subditorum libertatem, aggressus fuerit; ita ut rebellio in apertum bellum eruperit, cujus Ductorem & Protectorem rebellis populus elegit præcipuum illius Provinciae Dynastam Henricum de Pervis, quem Joannes Bavarus multis & magnis cummulaverat beneficijs, qui etiam Spartam à rebellibus oblatam ea conditione acceptavit, ut filium suum Theodoricum, viginti annorum juvenem eligerent Episcopum. Hac electione facta, cum schismatica fuerit, sperarique non posset Romana confirmatio, eam Leodienses à Benedicto postularunt, qui de hac occasione gavisus, Legatum suum ad confirmandum novum Electum misit. Atque ita schisma generale, novum aliud particulare peperit, ubi eodem tempore duo ejusdem Ecclesie Episcopi, singuli suum pro se habentes Pontificem

Magn. Chron. Belg.

1405. Suffrid. de Ep. Leod. c. 6.

Magn. Chron. Belg. Monach. Dionys. l. 28. c. 110.

visebantur, Joannes Bavarus Romanum, & Theodoricus Avenionensem. Et cum ferme omnes Ecclesiastici, maxime Canonici Sancti Lamberti, & nonnulli magis in Urbe conspicui, ab hoc schismate abhorrentes, antiquo suo adhererent Episcopo; exprimi non possunt horrendæ injuriæ illis, qui eum sequebantur, à Leodiensibus rebellibus illatæ: duobus ferme annis durarunt perturbationes, & confusiones, ita ut Episcopus Joannes Bavarus, imploratis cognatorum, & confederatorum suorum auxilijs, rursus Leodio migrare, atque Trajectum se recipere compulsus fuerit; ubi Rebelles cum exercitu quinquaginta ferè millium hominum, armatorum eum obsederunt. Sed Joannes Burgundiae Dux, Joannis Bavarum affinis, suis copijs collectis, non solum ab obsidione rebelles repulit, verum etiam postea præliis, miseris clade horribili totaliter delevit. Dominus de Pervis Generalis Rebellium Ductor, ejusque filius Theodoricus Neoelectus inter occisos, lancea confossi & se invicem manibus tenentes, reperti fuerunt: ita ut ex cruenta illa clade rebellium, nè unicus remanserit, qui nuntium perferre potuisset Leodium.

Illud ipse deportavit Burgundiae Dux Victor; nam redditus DEO pro victoria gratijs in campo consiliatus, ubi affinem suum Joannem Bavarum de Victoria cum officijs congratulationis, & bona Equitum turma venientem excepit, prope Leodium venit, & Leodiensibus significavit, se illis indulgere, ut suos mortuos sepelirent. Tum miserabilis populus in Processione cum Sanctissimo Eucharistiae Sacramento egressus, ad pedes Principis Victoriosi procedens, cum lamentabilibus clamoribus misericordiam implorabat, quam tandem impetravit, his, inter alias durissimas, conditionibus, ut auctores omnes Rebellionis traderent, qui omnes numero sexaginta trucidati fuerunt; quod privile-

Annus 1409.

Harcnt. Ann. Duc. Brab. in Ant. Burg. Magn. Chron. Belg.

Mon. Dionys. l. 28. c. 110.

Annus 1409.

Magn. Chron. Belg.

gijs & immunitatibus omnibus exuti, solis illis deinceps fruenter, quæ illis ex mera gratia ipsorum Episcopus indulgere dignabitur. Postmodum è ponte, in Mosam fluvium dejectus est Legatus Pontificis Benedicti, uti etiam Officiales Episcopi Theodorici Intrusi, populo illos innumeris maledictionibus, tanquam malorum omnium auctores & architectos impetente. Talis fuit infans exitus schismatis Leodiensis, qui erat effectus illius, quod universam dividebat Ecclesiam. Propterea omnes Principes, in Dieta Francorum congregati, tam horrendo spectaculo hujus cruentæ Tragædiæ, quam tribus mensibus è propinquo intuebantur, conterriti, & metuentes nè quidpiam simile in Germania ex infelici schismate nasceretur, Concilium Pisanum, invito Imperatore, approbarunt. Legatus proinde Sacri Collegij, cum hac approbatione redijt, & Concilium Pisanum die assignato, nempe vigesimo quinto Martij inchoatum est.

Concil. Pisan. in Cod. Gemmi. c. 2. Spicileg. ex Cod. Vatic. apud Raynal.

Fuit hic Coetus, qualem à longo tempore non habuit Ecclesia. Aderant enim viginti duo Cardinales, quatuor Patriarchæ, Alexandrinus, Antiochenus, Jerusalemitanus & Gradenfis, duodecim Archi-Episcopi præsentis, & quatuordecim aliorum Procuratores, octoginta Episcopi, & centum duorum absentium Procuratores, octoginta septem Abbates, inter quos Cistercij, Claravallis, Grammontij, Camaldulensis, Vallis umbrosæ, pro Monasterijs suorum Ordinum; Procuratores ducentorum duorum Abbatum absentium, inter hos, Procuratores Abbatum Præmonstratenfis, Sancti Antonij Viennensis, nomine suorum Ordinum; Priores quadraginta & unus, inter quos, Joannes de Griffomont, Joannes Triel, & Dominicus, Priores Cartusiarum Parisiensium; de Bourgfontaine & Sancti Bartholomæi prope Genuam pro ordine Carthusianorum, quorum

Tom. II.

Generalis eo tempore apud Benedictum, antiquum suum amicum eò vocatus, morabatur, eumque omnibus conatibus, sed inutiliter, ad unionem inducere conabatur. Visebantur illic Generales Dominicanorum, Franciscanorum, Carmelitarum & Augustinianorum; Magnus Magister Rhodius, cum sedecim Commendatoribus, Prior Generalis Equitum Sancti Sepulchri, Procurator Generalis Equitum Teutonicorum nomine sui Magni Magistri totiusque Ordinis; Deputati Universitatum, Parisiensis, Tolosanæ, Aurelianensis, Andegavensis, Monspeliensis, Florentinæ, Cracoviensis, Viennensis, Pragensis, Coloniensis, Oxoniensis, Cantabrigensis & quarundam aliarum; Deputati verò Capitulorum, Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium plures quam centum; supra trecentos Doctores Theologiæ & Canonum; denique Legati Regum Angliæ, Galliæ Lusitanæ, Bohemiæ, Siciliæ, Poloniæ & Cypri; Ducum Burgundiæ, Brabantiae, Lotharingiæ, Bavarie, Pomeraniæ, Marchionis Brandeburgiæ, Landgraviij Thuringiæ, & omnium ferme Principum Germaniæ; præterquam quod Reges Hungariæ, Sveciæ, Daniæ, atque Norvegiæ, qui adhuc aliquo tempore, tametsi leviter, pro Gregorio stabant, eum paulò post deseruerint, & Concilio adhererint.

Apertum est hoc Concilium die Lunæ Annuntiationis Beatissimæ Virginis Processione solemnè, ubi omnes Cardinales, & Prælati Pontificalibus induti, ab Ecclesia Sancti Michaelis, usque ad Metropolitanam procedebant, & postquam singuli sua subsellia per totam, pulchram & speciosam navim magnæ illius & magnificæ Ecclesie, disposita, occupassent, ordine in Concilij usitato, Missam de Spiritu Sancto cœclit Cardinalis Pictaviensis Decanus utriusque Collegij à Gregorio XI. ante schisma creatus; Prælatum, quem

Annus 1409.

Ex M. S. Carthus. ex Cod. Vatic. & Gemm. Miss. Dionys.

Mon. Dionys. l. 29. c. 1. Codic. Gemm. Miss.

M 2

quem

Annus 1409.

quem insignes virtutes, cum singulari doctrina, & consummata prudentia, digniorem reddiderunt, quam ejus antiquitatis prerogativa, ut Concilio isti praesideret. Sermone finito, quem praclarus Doctor ex Ordine Sancti Dominici pronuntiavit, cum jam sero esset, reliqua in diem sequentem dilata fuerunt, ubi post Missam a Cardinali de Viviers celebratam, & sermonem a Cardinali Mediolanensi pro majore splendore sessionis habitum, Cardinales & Praelati sericeis cappis diversorum colorum induti, cum mitris albis preces inchoarunt ritu peculiarium in hoc Concilio, quem breviter hic referre libet.

Post aliquas Antiphonas decantatas, & Diacono intonante *Orate*, omnes in genua prociderunt, capite usque ad terram inclinato, unoquoque secreto per spacium Psalmi *Miserere* orante. Haec oratio terminata est per Collectam ab uno Cardinali decantatam, Antiphonam vero ab eodem inchoatam, Chorus Cantorum & Capellanorum prosequiebantur, tum Diaconus & Subdiaconus alta voce Litanias inceperunt, omnibus ut antea iuclinatis, & respondentibus: in fine unus Cardinalis Episcopus quasdam orationes dixit ad petendam a DEO unionem Ecclesiae; quibus finitis alius a Cardinalibus Diaconis Dalmatica indutus, Evangelium legit, quod stando magna cum devotione audiebatur. Post haec Cardinalis Episcopus intonuit hymnum: *Veni creator Spiritus*; qui a toto Coetu in terram prostrato, decantabatur; in fine post decantatas ab eodem Cardinali Episcopo aliquas orationes, Diaconus alta voce cantavit: *Erigite Vos, & surgite*: tum omnes surgentes, quisque suum capessivit subsellium: & haec ordinariè fiebant, omnibus diebus, quibus Concilium conveniebat.

Finis hujusmodi precibus, electi fuere Officiales Concilij, inter alios unus Advocatus, qui exaggera-

tis collusionibus; & obstinatione duorum pro Pontificatu Concurrentium, conclusit, illos declarandos esse Contumaces; quod unus e promotoribus postulavit. Sed, pro Juris ordine servando, tribus adhuc diebus illi citabantur per duos Cardinales, ad portam Ecclesiae, cumque nemo pro eis compareret Cardinalis Pictaviensis contra illos sententiam pronuntiavit, eos Contumaces declarando.

Die decimo quinto Aprilis, quo sessio quarta celebrabatur, Cardinalis Landolphus de Bary, ex Legatione Germaniae redux, cum magno Praelatorum numero advenit, & Sessioni interfuit: introductus etiam est Archi-Episcopus Rugiae, Episcopus Wormasiensis, & Electus Werdensis, quos Robertus Imperator, cum nonnullis Doctoribus primo ad Pontificem Gregorium, deinde ad Concilium, pro defendendo hoc Pontifice miserat. Non audiebantur hi nisi tanquam simplices Missi a Roberto Bavaro, quia hic Princeps non agnoscebatur universaliter pro Imperatore, multis non approbantibus, quod Wenceslaus hac dignitate augusta spoliatus fuerit, quamvis ea se indignum reddiderit. Electus Werdensis, qui pro Gregorio perorabat, aliud in sua oratione non protulit, quam viginti quatuor quaestiones, quae totidem continebant objectiones, contra ea, quae Cardinales adversus Gregorium egerunt. Videri possunt in Actis Concilij, cum responsis brevibus in margine additis. Majoris considerationis erant sequentes.

Primo: An Cardinales se subtrahere possint obedientiae illius, quem pro vero Pontifice agnoverunt? Responsum: In tali schismate, quale hoc est, ubi duo Pontifices notorie fovent divisionem, & schisma, differendo semper, suis artificijs viam sessionis exequi, ad quam juramento se obstrinxerunt, non solum potest, verum etiam debet fieri substractio, etiam antequam judicialiter depo-

Annus 1409.

Niem. l. 3. c. 39. Mon. Dionys. l. 29. c. 2.

Ab. Cod. Gemiti. t. 6. Spi. cil. & t. 11. Concil. Edit. Paris.

Annus 1409.

deponantur: alias enim pro suo arbitrio schisma protrahere possent, cum ingenti Ecclesiae totius detrimento, prohibendo, suae obedientiae adherentibus, congressum pro efficaci remedio tanti mali procurando.

Secundo: An Cardinales convocare possint Concilium Generale? Responsum: affirmative, in circumstantijs presentibus, & similibus; cum alioqui Schisma terminari non posset.

Tertio: An Cardinales, qui sunt inimici, & partes tenent duorum Pontificum, illos citare possint? Resp. Dum collusio est manifesta, neque inimici sunt, neque partes, sicut nec alij, qui se illis subtraxerunt, prout fieri oportebat in presenti casu, ubi ad Concilium pertinet, decidere quid facto opus sit.

Quarto: Cum unum e duobus Collegijs sit verum, & alterum falsum; quomodo se unire possunt, & quam potestatem habent se invicem habilitandi ad eligendum Pontificem? Responsum. Ex juramento quod in Conclavi praestiterunt, se nimirum facturos quicquid poterunt ad extinguendum Schisma; manifestum est, quod se unire poterint, cum hoc sit verum medium, & pro tanto bono obtinendo, etiam juxta Canones unire se poterant cum excommunicatis. Quoad habilitatem Cardinalium, alia non esse opus, quam quae provenit ex consensu Ecclesiae; imo etiam pro eligendo Pontifice, Cardinales possunt sibi associare nonnullos, qui nullum jus habent ad electionem, eosque reddere possunt habiles ad hunc effectum.

Post haec dubia proposita & soluta, vehementer invehebatur in Cardinales Gregorij; asserens, quod ab eo se inique separaverint, & in fine, nomine sui Imperatoris Roberti, petebat, ut Concilium in aliam Urbem transferretur, ubi Pontifex compariturum se promittebat securitate habita, & spontaneè Pontificatui

renunciaturum. Sed cum id non esset aliud, quam quod Gregorius toties dicebat, ut Conferentiam Savonensem evitaret, Concilium nihil dubitabat, quin hoc artificium ab illo proveniret, quo illud dissolveret. Nihilominus responsum est Legatis, quod, si quae voce protulerunt, & potestatem suam, quam a suo Domino tenent scripto, exhibuerint, omnia mature perpendentur, & desuper respondebitur. Carolus Malatesta Dominus Civitatis Ariminensis, ad quam Gregorius Senis se receperat, advenit, & idem petebat, eo praetextu, quod Pisana Civitas esset Gregorio suspecta. Sed tot argumentis demonstrata illi fuit hujus praetextus falsitas, & quod in illo statu rerum nulla spes assulgeret, ad Urbem Pisnam deferendam, quam omnes Praelati, omnesque Principes Imperij, pauculis exceptis, acceptarunt, ut nihil reponere valuerit. Legati Imperatoris Roberti satis habuerunt, quod suam protestationem contra Concilium in portis Ecclesiae Majoris affixerint, cujus tamen nulla habita est ratio; & non salutatis Patribus discesserint, neque responsa expectaverint, quae, ut manifestum erat, accipere volebant, cum pridie quam illis respondendum erat, abiverint.

Haec tamen responsa publicè data sunt ore tenus per Eruditum Franciscum Episcopum Diniae, qui in suo sermone, coram Concilio in Ecclesia Sancti Martini, die vigesimo primo Aprilis habito, cuncta illa dubia dilucidè solvit; quod prius etiam in duabus alijs sessionibus, ubi numerosus erat Concilium, fecit. Circa hoc tempus primo advenerat Simon de Cramaud, Patriarcha Alexandrinus cum suis Collegijs Legatis Galliae; excepto Episcopo Meldensi, qui ab initio Concilij aderat; paulo post etiam appulerunt aliorum quorundam Principum Legati, nimirum Electorum Moguntini, & Colonienfis, Brabantiae, Hollandiae, & Leodiensis. Patriar-

Ibid. & Ab. Maxenti. apud Spond.

Mon. Dionys.

Annus 1409. triarchæ locus datus est inter duos antiquissimos Cardinales, ejus verò Collegis Petro Fresnel Episcopo Meldensi, & Doctori Egidio de Champs Episcopo Constantiensi, & Regis Confessario, in eodem latere penes sanctæ Ecclesiæ Camerlingum; Legati quoque Angliæ eodem tempore advenientes, quorum primus erat Robertus Alun Episcopus Salisburienfis, à sinistro latere sedebant.

3. Maij. Tum famosus Doctor Canonum & Professor in Universitate Bononiensi Petrus de Ancharano ambonam conscendit, omnēsque objectiones Electi Verdensis doctè refutavit, & ostendit, qualis esset autoritas sacri Concilij in hac occasione, ad Schisma penitus extirpandum, & ad procedendum contra duos pro Pontificatu concurrentes, qui se pertinaciter contra juramentum suum, in sua quisque obedientia conservare nituntur; quod etiam post quadrimum egit insignis doctrinæ Vir Patriarcha Alexandrinus magno cum robore atque eloquentia, dum post Missam Pontificalem, quam coram Concilio celebravit in Ecclesia Sancti Michaëlis, die Apparitionis hujus Arch-Angeli, sermonem habuit, & probavit, contra propositiones Legatorum Roberti, quod omnia, quæ Cardinales invicem uniti contra duos competitores egerunt, jure & secundum Sacros Canones agere potuerint, pro tanto bono Ecclesiæ universalis, & hæc eorum acta Concilium omnino confirmare debeat. Quod ipsum synodus post biduum fecit, declaravitque præterea per eundem Patriarcham oretenus, quod Concilium hoc à Cardinalibus convocatum, sufficienter repræsentet Ecclesiam universalem, habeatque autoritatem supremam pro abolendo schismate, unum solum caput Ecclesiæ constituendi, eoque nullam in terris esse potestatem superiorem. Quia verò nonnulli saderant Cardinales Benedicti, qui tametsi cum alijs se

3. Maij. post Missam Pontificalem, quam coram Concilio celebravit in Ecclesia Sancti Michaëlis, die Apparitionis hujus Arch-Angeli, sermonem habuit, & probavit, contra propositiones Legatorum Roberti, quod omnia, quæ Cardinales invicem uniti contra duos competitores egerunt, jure & secundum Sacros Canones agere potuerint, pro tanto bono Ecclesiæ universalis, & hæc eorum acta Concilium omnino confirmare debeat. Quod ipsum synodus post biduum fecit, declaravitque præterea per eundem Patriarcham oretenus, quod Concilium hoc à Cardinalibus convocatum, sufficienter repræsentet Ecclesiam universalem, habeatque autoritatem supremam pro abolendo schismate, unum solum caput Ecclesiæ constituendi, eoque nullam in terris esse potestatem superiorem. Quia verò nonnulli saderant Cardinales Benedicti, qui tametsi cum alijs se

conjunxerint, nondum tamen ejus obedientiæ renunciarunt, ideo Episcopus Salisburienfis, demonstravit, priusquam ulterius procedatur, necessarium esse, subtractionem generalem fieri, à Concilio decidendam, quæ etiam post dies aliquot legaliter decisa, & promulgata fuit; atque illa Fidelibus omnibus præcipiebatur; denique acta omnia tuorum concurrentium, seu præterita, seu futura contra hanc subtractionem annullabantur, & irritabantur.

His absolutis, progrediendum erat ad sententiam definitivam contra utrumque concurrentem, ut postmodum verus Pontifex eligeretur. Prius tamen hac de re audienda censebatur Universitas Parisiensis, quæ ab ipso schismatis principio magno cum zelo ad illud comprimendum laboravit. Unus ex ejus Deputatis, Petrus Plout, Theologiæ Doctor, publicè in sessione decima tertia, sena Universitatis protulit, pulchro discursu, illo ipso Themate assumpto, quod Joannes Gerson in suo ad Legatos Angliæ, per Parisios ad Concilium proficiscentes alloquio habuerat: verba erant Propheta Osee: congregabuntur Filij Juda, & Filij Israel pariter, & ponent sibi met caput unum. Nimirum, Cardinales & Prælati duarum obedientiarum, congregabuntur in Concilio, Ecclesiam universalem repræsentante, & caput unicum electione veri Pontificis constituatur, ac schisma extinguatur: multis de super argumentis supremam Ecclesiæ autoritatem demonstrabat, & sena Universitatis confirmabat, videlicet: duos illos concurrentes, pro veris schismaticis, imò etiam Hæreticis tenendos esse, destruentes quantum possent, articulum symboli, quò unitatem sanctæ Ecclesiæ consistemus; demum concludebat, eos à Concilio, tanquam tales tractandos, & à Pontificatu deponendos esse, utpote per Schisma & Hæresim jam eò spoliatos.

Hic

Annus 1409. Hic Doctor vix de ambona descendit, cum illam mox Episcopus Navarrensis ascendit, & altâ voce scriptum legit, quo declarabatur, quod centum & tres Doctores & Licentiati Theologiæ, ex Deputatis Universitatum ad Concilium, inter quos erant complures Prælati, jussu Cardinalium ad hanc deliberationem congregati, omnes unanimiter Universitati Parisiensi consenserint; addebatur: quod præterea Universitates Galliarum ejusdem opinionis, eadem censeant Universitas Bononiensis per literas, & Florentina per instrumentum authenticum à viginti sex Doctoribus subscriptum. Denique post relationem omnium gestorum in Sessionibus præcedentibus factam, quæ Commissarij juxta Instructionem pro hoc magno Processu repererunt, post exactissimum examen singulorum, post depositionem testium ad triginta septem articulos ab Advocato Concilij propositos contra duos concurrentes, post omnes juris formas Canonicas observatas, causa hæc per judicialem definitivam sententiam, præfixo die, terminata fuit.

Ab. Conc. P. f. II. Concil. E. dit. Pa. vis. Ab. Cod. Gemmiti. Erat hic dies Mercurij, Junij quintus, pridie festi Sanctissimi Corporis Christi: ubi præmissis consuetis precibus ac Cæremonijs, postquam Cardinales Columna, & Sancti Angeli, cum Archi-Episcopis Genuensi & Pisano, atque Notarijs Concilij citassent ultima vice duos concurrentes, Patriarcha Alexandrinus, jussu Concilij, & ferme infinitæ populi multitudinis, quæ totam illam grandem implebat Ecclesiam, definitivam legit sententiam, quæ Concilium declarabat Petrum de Luna, & Angelum Corarium oblinatos Schismaticos, Hæreticos, de criminibus enormibus convictos, reos perjurij, impietatis in votis violatis, collusionis ad decipiendos Fideles, & fovendum Schisma, quo tam longo tempore jacerabatur Ecclesia; & tanquam tales, Pontificatu privatos, ex quo jam effectivè exciderant;

Annus 1409. præcipiebaturque omnibus Fidelibus, sub pœna excommunicationis, ne ullus eos agnosceret, vel favorem ullum eis præstaret: annullabat & irrita faciebat, omnia illorum acta, contra procurantes unionem, & specialiter postremas Cardinalium promotiones à trigesimo die Maji, & à Petro de Luna post diem decimum quintum Junij anni superioris factas: postea Te. DEUM Laudamus decantatum est.

Petrus de Luna, ad declinandam hanc terribilem procellam, quæ illum, licet aliàs intrepidum, vehementer conterruit, illud à Martino Rege Arragoniæ suo Protectore obtinuit, quod suos Legatos Pisas miserit ad Concilium, quibus Petrus suos quoque adjunxit, ad novas pacis, & unionis oblationes proponendas, quæ juxta consuetam ejus artificiam nihil erant effectura. Sed cum post sententiam publicatam advenissent, coacti fuerunt, post factas suas coram Deputatis Concilij propositiones, non expectatò responsò, reverti. Atque ita, postquam Concilium Cardinalibus permisisset, pro hac vice, absque præjudicio iurium Sacri Collegij, ut ad electionem Pontificis procederent, omnēque scriptò promitterent, quod Electus Concilium sit continuaturus, usquedum reformationi corporis Ecclesiæ in membris & capite provideretur; die decimo quinto Junij Conclave, in Palatio Archi-Episcopali præparatum, intrarunt, cujus custodia commissa fuit Philiberto de Noillac Magistro Rhodio. Erant hoc tempore Pisas viginti quatuor Cardinales, quia Cardinalis Frias Hispanus, & Cardinalis de Challend Sabaudus, defertò Petro de Luna, paulò antè advennerunt, & cum cæteris Cardinalibus se junxerunt, qui omnes unanimi consensu die Mercurij vigesimo nono Mensis ejusdem, Petrum Philargium, alias de Candia dictum, Cardinalem Mediolanensem

sem

Annus
1409.sem elegerunt, qui nomen Alexan-
dri V. sibi imposuit.

Non reperitur in Historia quid-
piam majore dignum admiratione,
quàm fuerit fortuna hujus Pontifi-
cis, quem Divina Providentia è
centro extremæ depressionis extra-
here dignata est, ut eum sensim per
omnes gradus Ecclesiæ, ad supre-
mum celsitudinis & gloriæ fastigium
perduceret. Natus erat in Insula
Creta seu Candia, è parentibus adeo
pauperibus, & miserabilibus, ut
eum deserere coacti fuerint, isque
factus Pontifex: dixerit se illo gau-
dere supra suos Prædecessores emo-
limento, quòd tentari non posset,
ut illi, ad cognatos suos exaltan-
dos, qui nunquam noverat Patrem,
nec Matrem, nec fratrem aut foro-
rem, aut Nepotem, nec sciret an in
mundo sit, qui ad se pertineret. Dum
adhuc puer esset, & per Urbem
Candiæ panem ostiatim mendica-
ret, quidam Franciscanus Italus, in
hoc miserando statu illi occurrens,
misertus ejus inopiæ, & in ejus phy-
siognomia videns quidpiam bonæ
indolis ac spei relucere, eum in Con-
ventum ad serviendum Ecclesiæ in-
duxit, legere & scribere docuit, ei-
que prima Linguarum Græcæ atque La-
tina rudimenta tradidit, in quibus
addiscendis puer iste egregium
ostendebat ingenium, & adeo præ-
fecit, ut habitum Ordinis obtinere-
rit, & completâ ætate, ad professio-
nem emittendam fuerit admissus.
Post aliquod tempus, dum ejus Ma-
gister in Italiam reverteretur, suum
discipulum secum deduxit, & in ce-
lebrioribus Universitatibus, scienti-
is excoli curavit, primòque in An-
gliam Oxonium ad Conventum sui
Ordinis misit, ubi sua inclinavit stu-
dia, eaque in Universitate Parisiensi
profecutus est tanto cum progressu
in altioribus scientiis, ut Biretum
Doctorale obtinuerit, & Theolo-
giam in Schola Sancti Bonaventuræ
magno cum plausu prælegerit, atque
sicut hic Sanctus, doctos Commen-
tarios in Magistrum Sententiarum

Nicen
L. 5. c.
51. Cira-
con.
Platin.
Panvin
Blond.
& alij.

scripserit. Inde in suam Lombar-
diæ Provinciã reverfus, ubi pri-
marijs in suo Ordine functus est Of-
ficijs, tantam sibi famam facunda sua
Prædicatione, & libris eruditjs com-
paravit, ut Joannes Galeas Visconti
eum noscere voluerit; & reperi-
ens illum æquè idoneum ad nego-
tia tractanda, ac erat in scientijs ver-
satus, primum ei locum in suo Con-
silio contulit, Episcopum Novariæ,
& postea Archi-Episcopum creari
fecit Mediolanensem, eumque Le-
gatum ad Imperatorem Wencesla-
um misit, à quo titulum Ducis pro
suo Domino, pro se autem Princi-
pis Sacri Imperij obtinuit. Post hæc
ab Innocentio VII. ad Cardinalatum
promotus est, & ab eo Legatus in
Lombardiã missus, ac demum in
Concilio Pisano cum ceteris Cardi-
nalibus, qui Gregorium tanquam
schismatis factorem, uti etiam Pe-
trum de Luna deseruerunt, existens,
Pontifex omnium Cardinalium sus-
fragijs electus est, qui hac occasione
tale Caput Ecclesiæ dare voluerunt;
quod merito suo toti Orbi notò, hac
exaltatione sine controversia di-
gnum censeretur.

Et certè, ultra Scientias Divinas,
& humanas, omnesque virtutes
Christianas, quas in gradu eminen-
tissimo possidebat, à natura quoque
præditus erat, non obstante natali-
um depressione, admirabili genero-
sitate animi, mentisque magnitudi-
ne, quam cum industriâ suâ, & assi-
duâ ad omnia ritè obeunda, applica-
tione excoleret, omnes illas acqui-
sivit perfectiones, quæ ad maxi-
mum Principem formandum desi-
derari possunt, maximè autem libe-
ralitatem planè heroicam, præfer-
tim erga egenos, & personas à me-
rito æstimabiles, quia nihil pro se
ipso reservavit. Eapropter suis ami-
cis cum incredibili sua complacen-
tia dicebat, quòd cum dives antea
fuisset Archi-Episcopus, factus fue-
rit pauper Cardinalis, & tandem
Pontifex mendicus; quasi factò
quodam in sine dierum suorum, re-
de-

Annus
1409.

Ciaccon.

Blond.
L. 10.
dec. 2.Alexan-
dro V.
Divine
Luz &
sacra-
rum re-
rum in-
telligen-
tiam, &
incredi-
bilem
dederat
Sancti-
tatem.
Ægid.
Viterb.
in M. S.
Hist.Annus
1409.Platin.
Ciaccon.
Gene-
brar.
Ægid.
Viterb.Æg.
Concil.
Pif. 1.
Cont.
Edit.
Paris.

deundum sibi esset ad primævam
conditionem, etiam in sua exalta-
tione. Et hoc maledicum Theo-
dorum de Niem contra illum incita-
vit, quòd nimirum hic Pontifex li-
beraliter suas profunderet opes &
gratias, quæ isti Officiali, uti sub alijs
Pontificibus, non conducebant, &
qui prius pro expeditione gratia-
rum, & Litterarum Apostolicarum,
plurima capiebat emolumenta.

Novus hic Pontifex, proximâ ses-
sione Concilio præsedidit primo die
Julij in sublimi ante Altare throno,
& post lectum de ipsius electione
Decretum, excellentem protulit
sermonem super illa verba: *Erit
unum ovile & unus Pastor*: in quo de-
monstrabat Pastoris debitum erga
suum gregem, & gregis erga Jesum
Christum, Pastorem bonum, cujus
Vicarius in terris est Pontifex. Dein
ratihabuit, quæ à Cardinalibus & in
Concilio, & pro unione duorum
Collegiorum acta sunt, ut non nisi
unicum deinceps esset Ovile: in
Sessionibus sequentibus, irritas &
nullas declaravit omnes sententias,
censuras & excommunicationes ab
initio schismatis fulminatas à Ponti-
ficibus Competitoribus, tam Romæ
quàm Avenione, omnesque pro-
motiones in favorem omnium
Concilio isti adherentium factas
confirmavit; debita omnia condo-
navit, quæ Cameræ Apostolicæ ab
Ecclesijs, & Beneficijs usque ad diem
sue exaltationis erant obventura; &
generosè in futurum renuntiavit re-
servationi bonorum, & spolijs Præ-
latorum vitæ functorum, atque fru-
ctibus intermedijs vacantium Bene-
ficiorum. Denique die septimo
Augusti, in ultima Sessione declara-
vit, quòd cum Concilium decreve-
rit absolvendam esse reformatio-
nem Ecclesiæ in membris & capite,
idque jam fieri non posset, propter
Legatos & Prælatos, ad abitum ob-
ligatos; negotium hoc differri ad
tres annos, ubi Concilium conti-
nuabitur in loco designando: & ita
Prælati omnibus ad suas rede-

Tom. II.

undi Ecclesias fecit potestatem. Annus
Tale fuit famosum Concilium Pi-
sanum, quod tamen non omnibus
universaliter satisfecit. Nonnulli
enim, quamvis paucissimi, uti San-
ctus Antonius, negabant illud esse
legitimum; quidam alij post Cardi-
nalem de Turre Cremata, dicebant
saltè incertum esse, an legitimum
fuerit, utpotè sine autoritate Pon-
tificis celebratum. Sed altera ex
parte Cardinales Ægidius Viterbi-
ensis, & Dominicus Jacobatus, Jo-
annes Gerson, omnes Doctores Pa-
risienses, & ferme omnes alij, etiam
Hispani, tanquam summè legiti-
mum tenent: quia tamen nullus
eorum dubitet, quin Concilium to-
tam suam autoritatem à Pontifice
accipiat, ad quem, si certus aliquis
existat, pertinet illud convocare;
asserunt nihilominus, quòd in Schi-
smate, huic simili, ubi certo sciri
nequit, quis ex pluribus Concurr-
entibus verus sit Pontifex; propter in-
superabiles difficultates in utraque
parte intervenientes tam juris,
quàm facti, quibus opiniones Do-
ctorum dividuntur; Ecclesia tali
casu potestatem habeat, se congre-
gandi, vel censere, per Cardinales,
aut etiam per alios ad Concilium
Generale convocari posse Episco-
pos de consensu Principum Chri-
stianorum, ad duos Pontifices dubi-
os deponendos (maximè si isti con-
tra suum agerent juramentum) at-
que ad alium eligendum, quem fi-
deles omnes pro vero Pontifice ag-
noscereteneantur. Tandem enim,
dicebant Doctores illi; durante in-
certitudine hujusmodi, & dubio,
quisnam duorum Competitorum
verus sit Pontifex, Ecclesia in tali
statu est, sicut dum sancta Sedes va-
cat. Quis autem ambigat, an si
longissimo tempore sedis vacantis,
ut spatium duorum annorum factum
est, omnes Cardinales ex hac vita
decederent, & ob necessitatem ur-
gentem, necessarium esset Concili-
um Generale; tali casu Principes
Christiani convenire possint de loco,
N in

Annus
1409.P. 3. tit.
22. c. 1.Æ. Azor
P. 2. l. 5.
c. 7. &
Binium
in Not.
ad Con-
cil. Pif.

Annus
1409.

in quo Prælati & Doctores suarum nationum congregentur, absque Pontificis convocazione, & an hujusmodi Cætus legitimus sit Concilium, & hoc ipsum Concilium eligere possit Pontificem. Hinc nonnulli inferebant, quod in casu præfenti, de quo agitur, Ecclesia eandem habeat potestatem: alioquin enim JESUS Christus haud bene providisset Sponsæ suæ, ut ab innumeris malis è schismate provenientibus, liberaretur, quod duo existimati Pontifices suis artificijs & collusionibus reddere possent perpetuum.

Hæc Doctores illi argumenta proferebant; quibus duæ considerationes hic addi possunt; & pro majori claritate præsupponendum est, quod nullatenus negari potest; nempe distinguendum esse inter Ecclesiam Romanam particularem, & Ecclesiam Catholicam universalem. Ecclesia Romana quatenus est particularis Ecclesia, est Diæcesis Romana, quæ sicut aliæ omnes, ita ipsa suos habet limites; altera, quatenus componitur ex omnibus Diæcesibus, seu ex omnibus Ecclesijs particularibus, quæ licet per Orbem universum extendantur, omnes tamen sub uno solo capite, omnibus alijs superiore, uniuntur, quod est Episcopus Romanus, ut Pontifex & Pastor universalis & JESU Christi Vicarius in terris, super gregem suum vigilans. Durante hoc, de quo Historiam istam scribimus, schismate, Ecclesia Universalis & Romana miserè lacerabatur, dum Ecclesiæ particulares, tanquam membra illius præcipua inter se dividebantur; ubi Ecclesiæ Italiae, & specialiter Romana erant in obedientia Urbani & successorum ejus; aliæ, ut Gallicanæ atque Hispanæ obedientiam Clementis amplectebantur; nec non Benedicti successoris illius: aliæ nonnullæ indifferentes manebant, neutri obedientiæ adherentes, uti post subtractionem fecerunt omnes Ecclesiæ

Gallicanæ, multæque aliæ. Et nihilominus omnes istæ particulares Ecclesiæ inter se uniebantur in eo, quod semper inherere voluerint sanctæ Sedi Apostolicæ, erantque in bona fide, non obstante Schismate, quia nimirum ex utraque parte rationes, & autoritates erant, quibus utraque pars reddebatur probabilis, & ita eligi poterat una vel altera obedientia, prout argumenta melius fundata reperiebantur; vel etiam planè suspendi poterat in dubio iudicium, usquedum autoritate suprema Concilij legitimi, causâ decideretur.

Jam verò agebatur, an tale fuerit Concilium Pisanum. Qua de re duo dici possunt, & considerari; primum, quod præter Ecclesias Germaniæ, Galliæ, Angliæ, Bohemiæ, Lusitaniæ, Hungariæ, Poloniæ, Regnorum Septentrionalium, & majori ex parte Italiæ, & ipsa Romana, pro summè legitimo illud habuerit, quia Alexandrum V. eiusque successorem Joannem XXIII. pro veris Pontificibus agnovit, & consequenter Concilio Pisano se submitit: ex quo concludendum videtur, quod Ecclesia (cum duo Pontifices eodem tempore pro veris agnosci nequeant) dum obtemperat Concilio, Alexandrum V. pro vero Pontifice recipiendo, omnèsque ejus Prædecessores, usque ad Urbanum VI. ascendendo, dubios post Concilium Pisanum, censere poterit Pontifices. Evidens etiam videtur, quod autoritas omnium istarum Ecclesiarum particularium, cum Ecclesia Romana prævalere debeat opinioni Sancti Antonini, & paucissimorum illorum, qui eum sequuntur, prout ipse in hac opinione secutus est Magistrum suum Joannem de Dominicis, qui fuit unus ex illis quatuor Cardinalibus à Gregorio contra suam promissionem creatis, & qui pro talibus nunquam agniti fuere, nisi postquam in Concilio Constantiensi de novo creati fuissent. Ex his tamen inferri ne-

quit,

Annus
1409.

quit, quod Ecclesiæ cum Romana sentientes citra injuriam tanquam schismaticos tractaverit illos, qui pro Urbano VI. & successoribus ejus non steterunt; cum Ecclesiæ cum Romana, licet Concilio Pisano se conformaverint, Alexandrum recipiendo, ejus prædecessores usque ad Urbanum VI. semper tanquam veros Pontifices coluerint, Avenionenses autem ut Antipapas rejecerint.

Altera consideratio est: quod Concilium istud approbatum fuerit non solum ab Ecclesia Romana ut particulari, sed etiam ab universali in Concilio Constantiensi representata. Nam præterquam quod Concilium istud non nisi continuatio fuerit Pisani; & quamvis etiam planè diversum esset, nullatenus tamen negari potest, quin Pisanum approbaverit, Alexandrum V. & Joannem XXIII. acceptando. Et si istum deposuit; id non erat, quod eum pro legitimo Pontifice non agnovit, sed quia post promissionem factam pro bono pacis de spontanea sui spoliatione, Patres Concilij decepit, & fugam dedit: propter hæc & alia plura capita, ut visuri sumus, Concilium hoc Processum adversus illum instituit, eumque deposuit. Ex his omnibus absque difficultate concludi posset, Concilium Pisanum pro legitimo habendum esse, & quod vi Decreti ipsius Angelus Corarius, & Petrus de Luna, quorum unus ante Concilium hoc sub nomine Gregorij Pontifex erat indubius, alter verò sub nomine Benedicti, non tantum dubius Pontifex, verum etiam indubitatus Antipapa universim censebatur ante & post Concilium Pisanum; Petrus denique de Candia, unicus & verus Pontifex Alexander V. Ita ut non omnia fuerint in eodem statu schismatum præcedentium, ubi verus Pontifex ab Ecclesia Catholica Romæ agnoscebatur, & Antipapa ab una parte schismatica Avenione defendebatur. Nam re ipsa schisma non desijt, &

Tom. II.

pro duobus Pontificibus falsis; quales antecedenter fuerant, tres existebant, unus verus & duo falsi; quia duo Antipapæ Decretum Concilij Pisani contemnerent, unusquisque pertinaciter in sua, quæ illis restabat, obedientia se conservabant, ubi Petrus de Luna adhuc Regna Arragoniæ, Castiliæ, & Scotiæ retinebat; & Angelus Corarius à Rege Siciliae Ladislao, paucisque Italiae Civitatibus, quamvis ad breve tempus, agnoscebatur. Et licet Robertus Imperator offensus Alexandro propter dignitatem Imperialem Wenceslao adjudicatam, quidquid potuit, egerit, ut ad Gregorium Principes Germaniæ reduceret, nihil tamen effecit, atque ita totus ferme Orbis Christianus Alexandro se submitit.

Gregorius interim, ut Concilium Pisanum præpediret, quantum

posset, aliam quoque synodum vel potiùs conciliabulum in Patriarchatu Aquilejensi convocavit, & ad illud circa Pentecosten celebrandum se contulit, non in Austriam Provinciam, ut quidam scriptor similitudine nominis deceptus, notavit, sed in Civitatem Austriam prope Utinum, Metropolim Fori Julij, quæ propter propinquitatem & coherentiam pro uno loco haberi debent, ut ipse Gregorius in Bulla sua loquitur. Mense Junio Concilium istud inchoatum fuit ipsò die festo Sanctissimi Sacramenti; sed cum paucissimi Prælati compaterent, major eorum expectandus erat numerus, præsertim Ditionis Venetorum, quos renuentes citari curavit, quia Veneti, licet ipse Gregorius Venetus esset, Concilio Pisano & consequenter Alexandro adhærebant. Totum, quod in tam modico Cætu facere potuit, quem tamen Concilium Generale perperam appellabat, illud erat, quod in duabus alijs Sessionibus, quarum postrema fuit die quinto Septembris, fulminaverit excommunicationem contra Petrum de Luna, & Petrum de Candia cum omnibus eorum adherentibus; & con-

N 2

stituti

Annus
1404.

De Brey.

Niem. 1. 2. 3. 4.

Litt. Greger. apud Rayn.

Annus
1409.
T. II.
Concil.
Edit.
Paris.
Niem.
Traff.
C. c. 48.
& l. 3.
c. 46.

stitutionem publicaverit, quâ se offerebat ad comparandum cum suis duobus concurrentibus in loco securo, vel in Concilio omnium trium obedientiarum, ibique jure suo cessurus, si duo reliqui se quoque Pontificatu usurpato exuerent. Hoc non nisi magis exasperabat animos, & locum novis præbebat artificijs; quibus jam toties adhibitis mundum moraretur; idque tantò credibilius videbatur, quòd pro loco hujus congressus deligendo nominaverit Robertum Imperatorem, Sigismundum Regem Hungariæ, & Regem Siciliæ Ladislaum, tres Principes; qui apertè hostes contra invicem erant acerrimi, & nunquam de certo loco inter se consensuri.

Sed ardua premebatur difficultate, ut se à periculoso, in quod se conjecerat, negotio expediret, cui nulla, ut Savonam pergeret, sufficiebat securitas. Venetis ex una parte diffidebat, qui se pro Alexandro declararunt; ex altera, verebatur, nè in manus Antonij Patriarchæ Aquilejensis incideret, quem deposuerat, quia de Concilio Pisano erat; & Gregorium comprehendere satagebat. In hac extremitate ad suum Protectorem Ladislaum recurrit, qui ei duas Triremes, ad Portum Austriæ Civitatis vicinum transmisit, ubi quinquaginta milites eum comitatus expectabant. Sed cum intellexisset, quòd Patriarcha ad omnes vias armatos ad se capiendum expediverit, transvestitus Mercatorem induit; & dum solus in equo cum duobus famulis pedibus præcederet, milites invidijs constituti, unius hominis causâ prodere se nolentes, transitum illi permiserunt, & paulò post Cubicularium illius, valde similem Gregorio, invaserunt, quem esse credebant tantò facilius, quòd & vestitum & comitatum haberet Pontificium: quòd tamen carò illum constitit: milites enim errore hoc exulcerati, omnem iram suam innumèris verberibus in eum exonerarunt; & in solo indulto dimiserunt. Gre-

Niem.
L. 3. c.
45. 49.

gorius, quem milites Patriarchæ usque in Comitatum Goriciensem persequerentur, otium tantummodo habuit, quo se in Lembum conjiceret, atque per fluvium Lizonzum in ostio triremes conscenderet, quibus in Samnium deportatus, Gajetæ cum tenui sua Curia, Ladislaò concedente commoratus est. In terea Pontifex Alexander, juxta Decretum Concilij sessionis ultimæ, Legatos & Nuncios ad omnes Reges & Principes Christianos mittebat, pro recipiendo & publicando in suis ditionibus Concilio: Româ quoque pro illo interceptâ, possessionem ejus pro suo arbitrio capere poterat, quæ totius Christianitatis Metropolis, illum pro suo Domino, & unico vero Sancti Petri successore agnovit. Interea tamen hic Pontifex, quem petitis abire Pisis coegerat, & Pistorium migrare, successum Confederati sui exercitus expectabat; ibidem in extinguenda Hæresi, quæ grassari cepit in Bohemia, laboravit, de cujus origine atque progressu jam referendum est. Nobilem illum Bohemum, qui, ut alibi diximus, quosdam libros Joannis Wiclefi ex Universitate Oxoniensi attulerat in Bohemiam, secutus est post aliquod tempus quidam Anglus magnus Wiclefista, qui plures alios ejusdem farinae libros Pragam intulit, & præcipue illum, cui titulus erat: *Veritas*, eratque omnium perniciosissimus, cujus lectio paulatim venenum inter nonnullos de Universitate effundebat, qui novis opinionibus distinguere se ab alijs affectabant. Inter hos maximè conspicuus, & qui se pro capite novæ sectæ constituit, erat homo in Universitate spectabilis, æstimatusque Joannes Hus, à nomine cujusdam Pagi Bohemiæ, ubi ex vilibus & obscuris Parentibus natus est. Erat interim homo ingenij præstantis, quem conterranei ipsius pro sua Natione Ducem seu Procuratorem in Universitate Pragensi constituerunt, in qua se celebrem fecit, atque etiam in populo venerabilem;

Annus
1409.

Art. Conc.
Pisani
& Gem.
mutic.

Joann.
Cochl.
Hij. Huff.
L. 1. Ab.
Sylv. Hij.
Bohem.
c. 35.

Dubra.
Hij. Bohem.
L. 19. Hur.
psfeld.
Hij.
Wiclef.
c. 14.
V. Tom.
5. Hij.
Univ.
Paris.
p. 203.

Annus
1409.

Iem; Presbyter enim factus, vitam longè magis exactam & ordinatam, quàm cæteri Ecclesiastici profiteri videbatur. Inde magnum pondus & autoritas Concionibus ejus, quas Pragæ faciebat, accessit; ubi, naturali eloquentia præditus, & in patria lingua disertus, multumque popularis, omnes in sui sequelam & admirationem, tanquam celeberrimus in Bohemia Prædicator attraxit. Hæc bona talenta, sanctitati apparenti sociata, effecerunt, quòd ingentem habuerit concursum præsertim feminarum, quæ ejus directioni, tanquam Paris Spiritualis se committebant; qua in re adeò felicem habuit successum, ut Regina Sophia eum pro suo Confessario & Directore habere voluerit. Ejus enim Maritus Rex Wencaslaus, magis quàm unquam aliàs belluinus factus, vitæ dissolutæ ac voluptuosæ unice intentus, nihil de simili cogitabat directione: in gratiam tamen Regine, Confessarius hujus Principissæ; ejus interventu, quæ volebat, à Rege facillè impetrabat. Talis & in tali statu Pragæ fuerat Joannes Hus, dum partem doctrinæ Wiclefi, suo ingenio valde congruam, seminare incæpit, desiderio præsertim se ducem factionis constituendi, specioso prætextu reformationis morum & abusum, qui in Ecclesiâ irrepererunt, ut tandem auctoritatem Pontificis & Episcoporum in nihilum redigeret.

Initiò tamenceptorum suorum grande obstaculum reperit, in zelo quem testabatur Universitas Pragensis, primò statim errores Wiclefi damnando. Cum enim sciret, complures ejus propositiones gravi censurâ, in Angliâ & in Universitate Parisiensi, quam ut Matrem suam illa reverebatur, notatas fuisse; quadraginta quinque propositiones ex libris Hæresiarchæ istius collegit; quæ Pragæ spargebantur, easque diligenter prius examinatas in pleno Conventu præsertim Joanne Hus Nationis Bohemice Procuratore, com-

muni omnium consensu damnavit; qui tanto torrenti resistere non ausus, metuens nè à Corpore Universitatis rescinderetur; aliud medium, utpote vasè, & malignus concepit; ut sinem suum assequeretur; illos nimirum, qui ei magis obstitabant, in ruinam deturbando; ecce modum, quò id effecit.

Universitas Pragensis, quam Imperator Carolus IV. fundaverat secundum exemplar Parisiensi, quam ipse viderat, componebatur ex Nationibus, Bohemica & Teutonica, quæ alias tres comprehendebat, videlicet Polonicam, Saxonicam, & Bavaricam, quarum singulæ suam vocem & partem in omnibus habebant electionibus, honoribus & emolumentis: ita ut Teutonica, tribus gauderet vocibus, Bohemica verò tantum unâ. Joannes Hus, qui mediante Regina, sua poenitente, facilem accessum & magnam fidem apud Regem habebat, ei facillè persuasit, pro honore Nationis Bohemice contraria illis, quæ à suo Patre in Universitate instituta fuerunt, esse decernenda; ita ut Natio Teutonica, quæ tribus gaudebat suffragijs, unicum retineret, Bohemica verò, quæ non nisi unicum habebat, tria deinceps obtineret; quæ post defunctum Imperatorem Carolum in majorem, quàm eo vivente, numerum excrevit; probrum enim & injustum esse dicebat, quòd exteri plura in sua potestate habentes suffragia, omnia possideant officia & honores, à quibus subditi Regis semper excludebantur. Wencaslaus de scientijs & de Universitate nihil, sed unice de suis voluptatibus sollicitus, facillè in omnia, quæ ille voluit, consensit; & quamvis hæc mutatio magnas inter utramque Nationem causaverit perturbationes, ita ut ad cruentas devenerint collisiones, quas Wencaslaus cum oblectamento spectabat; quidquid Teutonice ei representarent pro conservandis suis antiquis juribus, eos contemnebat semper, dicebatque se illis pro

Annus
1409.

Cochl.
Harpsfeld.

Cochl. R.
f. 5. Hij.
Univ. Paris.

Annus 1409.

Dubra. Hist. B. o. hem. l. 23. V. Hist. Univ. Pa. ris. t. 5.

Alm. Sylv. Hist. Bohem. c. 25. Harpsfeld.

Alm. Sylv. le. Disbrav. Cochle. Harpsfeld.

Pro Concordia suum coquum daturum Universitatis Rectorem. Hac fuit, causa quod exteri omnes, hac ignominia vehementer irritati, Decretum inter se condiderint, vi cuius, omnes deserturi erant Universitatem Pragensem, quod executi sunt, ita ut intra octiduum, quemadmodum scribit quidam Historicus, viginti quatuor millia Scholarium, Germanorum, & Polonorum Pragâ migraverint, quorum pars una ad Universitatem Erfordiensem, alia Lipsiam abiit, ibique Universitatem inchoavit. Hoc ipsum planè fuerat, quod Joannes Hus intendebat, ut in Universitate obtentò dominiò, sua dogmata stabilire posset, absque resistantia Extraneorum. Et profectò, post abitum Teutonum, Rector Universitatis factus, notabili jam, præsertim Ecclesiasticorum, secta collecta, suos incepit producere, qui omnes ferme Wiclefianerant, errores præter illos, quos Hæresiarcha iste contra Sacramenta conscripserat; Sed retinebat veritates nonnullas, præcipuè de Eucharistia, in qua præsentiam realem & transubstantiationem confitebatur, eamque utpote bene fundatam impugnare non audebat; nec non de Confessione, ut qui Confessarius erat Regine, munus hoc, ex quo magna capiebat emolumenta, amittere nolebat.

De reliquo duorum præcipuè hominum operâ utebatur ad sectam suam stabiliendam: unus erat Hieronymus de Praga egregius aliàs Artium & Philosophiæ in Universitate Magister, talis ferme in schola, qualis Joannes Hus in Pulpito; alter quidam Jacobellus Misensis in Bohemia, homo doctus & magnæ à virtute ac probitate vitæ existimationis, qui adeò longè distabat à Sanctissimo Sacramento Eucharistiæ abolendo, ut in aliud extremum, prætextu pietatis, impegit, obligationem Fidelibus imponens, Corpus & Sanguinem JESU Christi sub utraque specie recipiendi, quod specialiter

occasionem novi erroris præbuit in Bohemia. Denique præter artificia dolosa, quibus ordinariè utuntur Hæretici ad effundenda subtiliter sive Hæresis venena, occultas videlicet molitiones & hypocrysim, quarum Joannes Hus erat peritissimus; peculiariter cum bono successu duas adhibebat industrias. Prima erat, cum in lingua patria disertus esset, nonnullos libros Wiclefianos in linguam Bohemicam eleganter transferret, quos ad Principes quosdam Viros, ut eorum sibi studium atque gratiam adjungeret, seque magis muniret transmittibat. Altera ejus industria erat, quod Scripturas Sacras pariter in linguam vulgarem eleganter translatas, in manus omnium legendas traderet: & permetteret omnis conditionis hominibus, etiam faminis, docere ac Verbum DEI prædicare, prout illud clarum in Sacris Biblijs reperirent: quod toti populo erat acceptissimum, præcipuè faminis, quæ hac ratione honorari se videbant, & occasionem habere suam exercendi talentum facile multumque loquendo; nec prædicando fatigabantur, solum tamen in Cæmiterio, nè præcepto Sancti Pauli directè adversarentur, qui Mulieribus in Ecclesia loqui prohibet.

Explicari non possunt mala, quæ ex hac perturbatione Pragæ causata fuerunt; omnes enim aut prædicare, aut prædicari novam Doctrinam volebant, quam Ecclesiæ reformationem palam jactabant. Quapropter Archi-Episcopus qui tunc per infelicitatem Pragâ longè aberat, de his admonitus, festinanter accurrit ad hoc subitanum incendium, ante majorem stragem, extinguendum. Erat hic Archi-Episcopus Swinko Hasenberg, illustrium Vir natalium, raræ scientiæ, prudentiæ singularis, & zeli pro vera Fide incomparabilis, animique generosissimi, nihilque formidantis, ubi de servitio Divino, & utilitate Ecclesiæ agebatur. Cum primùm advenisset, Consilium suum congregavit, accitis omnibus

Annus 1409.

Harpsfeld. Hist. Wiclef. L. 24.

1. Cor. 14. 34-35.

Alm. Sylv.

Annus 1409.

Id. Ibid. Dubra. L. 23. Cochle. L. 1. Harpsfeld. Hist. Wiclef.

Ex Hist. Hussit. v. 5. Hist. Univ. Paris.

Ep. Alex. ad Swink. apud Rayn.

nibus in sua Ecclesia magis idoneis Viris atque Doctores, qui venenò scandalosæ doctrinæ infecti nondum fuerant. Joannem Hus ad comparandum in suo Tribunali citavit, & ad respondendum compulit, eumque tanquam authorem horrendæ perturbationis convicit. Libros ab eo sparfos exactissimè conquiri curavit, & ferme ducentos publicè cremari; quorum pars major, ut magis placerent, & suavius in auro venenum præberent, bene mundati, argenteis & inauratis subulis atque pretiosis tegumentis, magnificè ornabantur: Nec solum ita disposuit, ut neque Laici, neque famina prædicare auderent, verum etiam non attentis multis Joannis Hus sectatoribus, aut gratiâ Regine, quâ succiebatur, etiam ipsi omnem in tota Diœcesi prædicationem prohibuit.

Interea Regina Sophia, quæ sui honoris causâ, tuebatur Confessarium & Directorem suum, omnibus artificijs adhibitis, quidquid potuit, egit ad procurandam illi Regis protectionem; quasi fato quodam nulla ferme defendi posset hæresis sine adminiculo vel malitiæ, vel illusio- nis cuiuspiam famina, & quidem Principissa, ut plurima docent exempla de Constantia, Justina, Melania, Eudoxia, Joanna Matre Richardi Regis Angliæ, & hujus Regine Sophiæ. Sed Wenceslaus tandem, ut ut belluinus & crudelis, collidere se cum viro tantæ Authoritatis, qualis erat Swinko Archi-Episcopus Pragensis non audebat vel non volebat. Totum quod hæc Principissa obtinere poterat, fuit, quod Rex ad Pontificem Alexandrum Legatos miserit rogaturos, ut Joannem Hus pro bono Catholico haberet. Verum hic Pontifex ab Archi-Episcopo plenè jam edoctus, circa finem hujus anni rescripserat, rectè Archi-Episcopum pro debito suo egisse, declarando hæreticos omnes illos, quicumque publicè aut privatim, detestabilem doctrinam Joannis Wiclefii docerent, & injungebat, ut

Authoritate Apostolica illi prohiberet conciones extra Ecclesias, in domibus, in foris vel plateis; aut etiam in campis & Cæmiterijs. Sed Joannes Hus parvi pendens mandatum Pontificis, à Pontifice Alexandro ad eundem appellabat Pontificem, cum illud apertè, ut aiebat, exemplo JESU Christi & Apostolorum advertebatur, qui ubique locorum prædicabant; pergebâtque, ut antecederet, circa Pragam prædicare; & quod omnia subvertit, fuit mors magni hujus Archi-Episcopi Swinkonis, qui in itinere obiit, dum in Hungariam proficisceretur Regem Sigismundum rogaturus, ut periclitanti in Bohemia Religioni succurreret, quæ ignaviâ Wenceslai Fratris in potestatem Hæreticorum, delapsura videbatur.

Nunquam luculentius apparuit, quanti referat, & quanta sit felicitas magnæ Urbis Metropolis in Regno, habere Archi-Episcopum tantæ fortitudinis, qualis hic magnus & generosus Vir Swinko fuerat. Pragæ cuncta erant in perturbatione, ubi apertò bellò impetebantur Catholici avitam Religionem tuentes, ab Hussitis, qui eam evertebant suis periculosis novitatibus, impijs propositionibus, & Joannis Wiclefii erroribus, licet jam sæpè solemniter damnatis. Pars una Universitatis jam corrupta erat à Joanne Hus, cujus Sectatores indes augebantur: Ecclesiastici plerique illum contra Monachos & Ordines Religiosos, quos Hæreticus iste extirpare volebat, sequebantur; permulti Laici hoc torrente abrepti, ipsæ etiam famina, quæ ordinariè majori cum ardore, quam Viri, ad novitates in materia Religionis accurrunt, quarum vanitatem Hussitæ demulcebant, dogmatizando se immiscebant, & imperterritè articulos Doctrinæ decidebant, per Scripturas sacras, quas interpretabantur, & nullatenus intelligebant. Denique Hussitæ, nihil à Curia Regis metuentes, ubi ex una parte Princeps erat ignavus, debilis,

Annus 1409.

Cochle. L. 2.

Annus 1410.

nul.

Annus nullius auctoritatis, absque cura Religionis, ex altera vero, Principifsa, quae à Joanne Hus dirigebatur, doctrina ejus jam adeo tenaciter imbuta, ut se protectricem illius palam declaraverit. Et nihilominus, ubi primum magnanimus iste Archiepiscopus Pragae advenerat adeo solerter & prudenter agebat, & simul tanto cum robore atque constantia; ut perturbationem sedaverit, & pacem instauraverit; Hussitis ad silendum compulsis, quibus Conciones interdixit, libros eorum flammis dedit, sanos adhuc Doctores Universitatis auctoritate sua contra contumaces munivit; & ipsum Joannem Hus, ut ut renitentem, Pragae migrare coegit. Quanta igitur egisset dignissimus iste Praelatus, si ipse provius fuisset magni Regis auctoritate, qui magno zelo pro tuerenda puritate Religionis praeditus fuisset, & pari bonitate, rectitudine, imperio, fortitudine & Majestate, uti oportebat, operatus fuisset, ut à probis diligeretur, timeretur, ab improbis, & ab omnibus obedientia ei praestaretur. Talis fuit mutatio Pragae, quam Swinko effecit.

Sed mox ab ejus morte, alia isti penitus opposita successit, ex detestando successoris ejus ductu, qui fuit Albicus, homo ex pulvere terrae ad hanc sublimem dignitatem erectus, favore aut potius ineptia Regis Wenceslai, & fordidissime avarus eoque ut pro omnibus Curiae suae Officialibus non nisi unicam habere voluerit, è vilissima plebe vetulam; nec ullum equum alere, quia haec animalia, inquiebat, etiam de nocte vorant: ut proinde, cum miserabilis iste, unice intentus esset, pecunijs corradendis, arduum non fuerit Joanni Hus, Pragae reverso, suos resuscitare errores, & sectam suam multiplicare; unde horribiles illi tumultus exorti fuerunt, illa sacrilegia, illae seditiones, illae rebelliones & cruenta bella, quae ordinariè consequi solent Haereses, & in scriptoribus Historiae Bohemicae at-

que Hussitarum videri possunt: hic enim non nisi ea referenda putavimus, quae ad effectus Schismatis pertinent, & pro disponendo Lectore ad ea cognoscenda, quae in causa Joannis Hus, in Concilio Constantiensi gesta sunt, quod proprie ad Historiam amissam pertinet, ubi absoluta contra illum fuere illa quae Alexander Pontifex consummare non valebat morte praeventus.

Hic Pontifex, dum recta Romam pergere, debuisset, quò à Senatu, Populo & Clero invitabatur tanquam Dominus, & tanquam verus Pontifex; prius Bononiam se contulit, ad id à Legato Bononiensi Balthasare Cossa persuasus, qui perlibenter suam sanctitatem in ea Urbe habere cupiebat, in qua ipse dominabatur. Sed cum Sanctus iste Senecio Appeninum transire debuerit, inter maxima, rigidae hyemis incommoda, quae in eo itinere, etiam forsitan leni aliqua medicina (veneno infectum Clysterem, putat quidam hystoricus) adhibita, mortem non leviter provocarunt; eamque illi accelerarunt. Bononiae igitur die tertio Maji aetatis anno sexagesimo primo, sanctè, uti vixerat, ex hac vita decessit. Dum se morti proximum videret, omnes Cardinales circa suum lectulum convocavit, eosque cum admirabili mentis praesentia, pulcherrimo sermone latino allocutus est, atque ad concordiam unionemque intimam pro bono Ecclesiae tam feliciter unitae, fovendam exhortabatur. Dicebat, uti JESUS Christus, pacem se illis relinquere: cumque in lachrymas solutos videret, eos consolari coepit, pulchris illis Filij DEI verbis, magna cum fiducia in meritis ejus insinitis, dicebat: *Ascendo ad Patrem meum & Patrem vestrum; nolite trisari: & post aliqua super hunc textum ad magnam aedificationem dicta, concludebat protestando coram DEO, cui gestorum & dictorum suorum brevi redditurus esset rationem; se omnino*

Annus 1410.

Ep. Alex. ap. Rymal.

Niem. in Vit. Joann. XXIII.

Ap. Antonin.

t. 2. p. 3. c. 5. §. 3. Niem. l. 3. c. 53.

Gobellin Niem. L. 25. c. 53.

Platin. Ciacon.

Mon. Dronys. L. 30. c. 2.

Plat. Ciacon.

in

Annus 1410.

in Concilio Pisano acta sunt, ab inspiratione Sancti Spiritus pro Gloria DEI & bono Ecclesiae processerint. Post haec suam illis Benedictionem impertitus est, & oculis in Coelum elevatis, velut in alta contemplatione placidissime expiravit. Hoc solum forsitan persuadere posset, Concilium Pisenum fuisse legitimum, post talia verba à Viro Sancto prolata, qui absque omni spe commodi in hoc mundo percipiendi, eo ipso tempore, quo in Tribunali Divino compariturus erat, tam patheticam fecit protestationem.

Optandum erat, ut in illo Ecclesiae statu, Cardinales, tam bona excitati adhortatione, talem elegissent successorem, qui saltem aliquatenus virtutibus Alexandri appropinquaret. Sed ad recommendationem Ludovici Andegavensis Siciliae Regis, qui ex Gallia ad accipiendum Regnum Neapolitanum revertebatur, Cardinales Galli, qui è septendecim in Conclavi, majorem Sacri Collegij partem conficiebant; & quibus reliqui ferme omnes accesserunt, die decimo septimo Maji, elegerunt Balthasarem Cossa Legatum Bononiensem, magnum istius Principis amicum, cum quo jam antea bellum contra Ladislaum gerebat. Electio haec cum aliqua admiratione atque etiam exigua aedificatione accepta fuit, prout quidam Historicus, qui Electum probè noverat, nehostis erat Pontificum, ingenue fatetur. Iste namque Cardinalis, Nobilis Neapolitanus, ingenio quidem pollens, & ad negotia tractanda idoneus erat; sed ut Tyrannus rexisse dicebatur Bononiam, & vitae mundanae deditus, Vir in temporalibus magnus, at in spiritualibus nullus atque ineptus. Nihilominus communi consensu ad Thronum elevatus est, atque adoratus sub nomine Joannis XXIII. tanquam JESU Christi Vicarius in terris, utpote legitime electus, & in Cathedra Sancti Petri collocatus; quem proinde omnes pro tali agnoscere, ei que obedi-

Niem. l. 3. c. 53. Et in Vit. Joann. Ciacon. Et alij.

Gobell. in Cosmod. ar. 6. c. 90.

Antonin. p. 22. c. 6.

Leon. Arctin. in Hist.

Tom. II.

Annus 1411.

entiam prestare tenebantur, non ardentis ejus moribus & vita. Fatendum nihilominus est, mutationem in eo fuisse observatam, & longè minus inordinatum fuisse in Pontificatu, quam fuerit ante suam exaltationem. Ipso etiam initio felicitatem habuit, quod Roberto Bavaro, Concilio Pisano semper adverso; post octo dies à Coronatione sua, vitam functo, Electores ad interventionem ipsius, Imperatorem hoc ipso anno elegerint Sigismundum Regem Hungariae, qui se pro Concilio Pisano solemniter declaraverat, & consequenter pro Pontifice, universum per totum Imperium acceptato; dum id ipsum in Regno Neapolitano Regis Ludovici Andegavensis favore obtinere satagebat.

Cum hoc Principe, postquam Urbem Romanam cum omnibus suis Cardinalibus, & Curia tota inter festivas populi Romani acclamationes ingressus fuisset, arma sua conjunxit, & bono Exercitu composito, Ladislaum cruentò praelio totaliter cecidit, castra & impedimenta opulenta diripuit, vexillis ferme omnibus Ladislai ablati. Quia verò Ludovicus Andegavensis, parta victoria uti nesciverat, cum ignominia in Galliam reverti coactus est, Ladislaus ubique locorum prevalente, & veteres cogitationes, de Roma iterum intercipienda resumente. Pontifex, ut contra illum se praemuniret, repetito fulmine anathematis, in hunc Principem tanquam schismaticum, rebellem Ecclesiae, & omni jure ad Regna Jerosolyma atque Siciliae privatum, decrevit in magno Coetu Cardinalium, & Praelatorum in Curia degentium, Crucem, seu Bellum Sacrum contra Ladislaum praedicari, oblati, qui pugnaturi essent omnibus indulgentijs, quas Praedecessores contra Infideles militatibus largiebantur. Misit pro subsidij obtinendis ad omnes Principes, & Bulam Sacri Belli promulgari curavit in Germania, Anglia, Gallia, Lusitania, Bohemia, Hungaria, Prussia, Polo-

Gobellin. in Cosmod. ar. 6. c. 90. Onuphr. Niem. in Vit. Joann.

Diar. M. S. ap. Bzov. S. Anton. nin. p. 3. t. 23. Leonar. Arctin. in Hist.

Annus 1412.

M. S. Patric. Reges. Joann. ap. Raynald. Mon. Dronys. L. 31. c. 24.

Annus 1412.

Polonia, Lithuania, Dania, Suecia, Norvegia, in Regno Cypri, in Insulis, uno verbo, in tota ferme Christianitate, ubi universim pro vero & unico Pontifice agnoscebatur.

Hac fuit occasio, quam Pragæ arripuerunt Hussitæ, majori quam antehac insolentia, favente illis conniventia, & infirmitate infans Albici. Cum enim in Urbe illa indulgentiæ istæ prædicarentur Wenceslao jubente, qui licet ignavus erga Hussitas, nihilominus tamen sub pœna vitæ illis prohibuit, nè quidquam adversus auctoritatem Pontificis, vel contra Indulgentias proferrent, tres homines de fœce populi à Joanne Hus conducti, in pleno sermone Prædicatoris insurgere ausi fuerunt, & Prædicatorem mendacij publicè arguere, vocè fortissima, audientibus omnibus Auditoribus, clamantes, Pontificem esse verum Anti-Christum, qui bellum Jesu Christo, Crucem contra Christianos publicando, indiceret. Hos illico Magistratus in carceres conjecit, & factò processu, tanquam seditiosos & rebelles, scandalum hoc adversus edictum Regis committentes, decollari curavit, non obstantibus populi clamoribus facile compressis. Tum enim verò prodigiosa Hussitarum multitudo, Ecclesiasticorum, & utriusque sexus Laicorum, ex omni conditione ætate, quos Joannes Hus concitavit, & maxime ejus devotæ atque Penitentes, quas Doctor Stephanus Paletz, contra Joannem Hus scribens, ejus Beguinæ appellat, concutrit: quæ decollatorum sanguinem linteis extergebant; & miserè delirantes, illos tanquam Sanctos venerabantur, eorumque sanguinem lambebant; corpora eorum in mundissima lintea involuta, & aureis tabetibus tecta, in Processione per Urbem deportabant, Antiphonam de Martyribus cantantes: *Isti sunt Sancti, qui pro testamento DEI, sua corpora tradiderunt;* atque ita illos magna cum veneratione in Ecclesia, Bethlehem dicta, deposuerunt, in qua Jo-

En. Sulo. Hist. Bohem. Cochla. Hist. Hussit.

Paletz. ap. Cochla. Non solum illorum sic justè decollatorum sanguinem linteis, maxime Beguinæ matua extergere solent.

annes Hus ordinariè suos seditiosos ad populum sermones habebat; eamque deinceps Ecclesiam *Trium Sanctorum* appellari volebant. O ineptissima cæcitas, vel potius furor & mania Hæreticorum! qui ut suæ passioni satisfacerent, cuncta, etiam, quæ ipsi aliàs damnare atque rejicere soleant, in suam propriam adhibent ruinam! Nam Hussitæ, respicientes cultum, quò Ecclesia Sanctos honorat, Reliquias illorum, quas paulò ante illum tumultum in terram sacrilegè deturbabant, & prius in Ecclesia Carmelitarum prostrabant; nihilominus publicè deferebant cadaveribus illorum miserabilium, quos suæ sectæ Martyres appellabant, honorem, quem celeberrimorum in primitiva Ecclesia Sanctorum Reliquijs reddi non patiebantur.

Publicatio illa Belli Sacri & Indulgentiarum, quemadmodum ubique locorum debita cum observantia fuit recepta, ita exiguum pro succursu adversus Ladislaum produxit effectum; perquam utilis tamen erat Pontifici Joanni. Nam Rex Ladislaus metuens, nè promulgatio illa Belli Sacri, Reges & Principes Christianos, qui ferme omnes Joannem Pontificem agnoscebant, ad ineundam confederationem induceret, & se Regno pellerent, conditiones pacis, quas ei Pontifex occultè proponebat, acceptavit, & concordiam cum Joanne Pontifice conclusit, eoque obedientiam præstitit. Et quia in Concilio Pisano decretum erat, ut post triennium denuò talis Cœtus Ecclesiæ convocaretur, pro reformatione Ecclesiæ in suo capite ac membris, hac pace cum Ladislao facta; opportunè illum Romæ posse congregari censebat; sub finem hujus anni, quò triennium exspirabat. Sed quia bellis præpediti Prælati, paucissimi conveniunt, Concilium in annum sequentem differre oportebat; interim tamen errores Wiclefi, & Hussitarum condemnari fecit, quibus vehementer affligebatur Bohemia. Pontifex paulò post in-

Annus 1412.

Diar. M. S. Venet. ap. Raynal. Reg. Joann. L. 7. c. 5.

Litt. Joann. Conc. Mon. Dionys. L. 32. Jo. Favensal.

telle-

Annus 1413.

Cochl. V. 1. 21. Concil. Edit. Paris. Annus 1413.

Summ. L. 7.

Ep. Joann. L. 7. Concil. Constit.

Ap. Joann. L. 32.

Tom. II.

tellexit, Ladislaum contra fidem datam, rursus moliri bellam; qui re ipsa terras Ecclesiæ cum Exercitu denuò invasit, & usque ad portas Romanas ex improvise comparuit, Urbem pro defensione imparatam, nocte, inter diem septimum vel octavum Junij, muro ex parte Ecclesiæ Sanctæ Crucis in Jerusalem, perfractò, & Exercitu introducto, interceptit. Totum quod in tanta perplexitate Pontifex agere valebat, erat, quòd equò celeriter conscensò in tam horribili totius Urbis confusione, Sutrinum cum festinatione se receperit, quem sparsim plerique Cardinales, Prælati, & Officiales sequebantur, eos ad tres leucas hostibus persequentibus, spoliantibus & occidentibus, omnes qui deprehendebantur: & quia nec ibi securus, nocte media Viterbium, inde Florentiam discessit, ubi usque ad Novembrem commoratus est. Interim Ladislaus totam ditionem Ecclesiæ cum Perusio, ubi hyemem transegit, in suam reduxit potestatem.

In hoc lamentabili rerum statu Pontifex duos Cardinales ad Sigismundum Imperatorem expedivit, qui cum Venetis de armistitio triennali tractabat in Foro Julio. Cardinales Legati, juxta instructionem à Pontifice præscriptam, miserabilem Urbis Romanæ statum, à Tyrannide Ladislai oppressa, exposituri erant, & cum eo, prout hic Princeps per literas desiderabat, de loco celebrandi Concilij convenire, quod etiam hoc improvise eventu differebatur. Nunquam luculentius, quam in hac occasione apparuit, quomodo Providentia Divina subitaneo sæpè ductu, omnes humanæ prudentiæ dispositiones evertat, ut suam producat. Hic Pontifex, prout Leonardus Arcetinus Secretarius ejus, & cui plurima confidebat, asseverat, plenam apparenter potestatem contulit Legatis suis cum Imperatore, prout ipsis videretur, tractandi & concludendi de duobus supra memoratis

articulis: sed quia aliunde arbitrio Imperatoris committere se noluit, quoad locum & Civitatem, in qua ille dominaretur; in separata & arcana charta notavit certas Urbes Italia, extra quas illis expressè prohibebat, nè ullam aliam acceptarent. Nihilominus, dum eos à se abituros dimitteret, & ad bene gerenda negotia, & fideliter munere suo fungendum hortaretur, jamque illis arcantum hoc scriptum consignare vellet, derepente mutavit sententiam; & postquam illos egregijs laudibus, magna cum tenèritudine affectus cummulasset, suamque integram confidentiam in eorum fidelitate collocasset, dicebat, quòd, contra proprium prius conceptum propositum nullatenus velit datam illis plenam potentiam, restringere, moxque scriptum prius illis exhibitum, eorum ipsis laeceravit. Post breve tempus iterum mentem mutavit: intelligens enim quòd Legati, juxta desiderium Sigismundi consenserint, ut Concilium Generale pro die primo Novembris anni sequentis convocaretur Constantiam, Urbem Germaniæ & Imperatori subjectam, vehementer iratus, innumeris maledictionibus sortem suam accusabat; quòd nimirum se manibus pedibusque ligatum in manus Principis tradiderit, qui semper exequi poterit, quæcumque contra se statuere libebit Concilio. At tamen dissimulare oportebat, nè suspicionem & odium totius Christianitatis incurreret, & locum præberet credendi, quòd tenueret Concilium, præsertim ubi apparebat, quòd Legati sui omnes cautelas & securitates possibiles procuraverint. Nam Imperator & Magistratus Constantiensis scriptò authenticò in optima forma promiserunt, quòd Pontifex cum tota sua Curia ibi omni securitate, & plena atque integra libertate gaudere debeat, honores omnes summis Pontificibus debitos, sit recepturus, suamque jurisdictionem in personas Curie suæ exerciturus, & præ arbitrio suo inde abiturus.

Annus 1413.

Litt. Sigisf. in Act. Conc. Constit. M. S. B. S. bl. Vatic. apud Raynald.

Post

Annus 1413.

Lit. Sig. in Alt. Conc. M.S. Bibl. Vatic. apud Reynal.

Antonin. p. 3. 1. 22 c. 6. §. 2.

Gregor. Regest. apud Reynal.

Post hæc, Pontifex & Imperator Placentiæ conveniunt, & inde Laudem Civitatem in Ditione Mediolanensi sitam processerunt. Ibi Pontifex litteras expedivit, quibus ad Concilium Mense Decembri celebrandum convocabat omnes Principes & Prælatos Christianitatis: Sigismundus pariter ex parte sua Principes omnes invitabat, & specialiter Galliarum Regem, celebri ad eum Legatione missa. Scripsit etiam Imperator ad Gregorium, eumque ut in Concilio compareret, omni securitate illi promissa, hortabatur: sed cum se pro vero Pontifice semper teneret, quamvis non nisi à Carolo Malatesta Toparcha Ariminensi, ejusque Ditione haberet obedientiam, non desijt tamen, fulmina vibrare inania contra totum mundum reliquum, omnesque alios tanquam Schismaticos, & super omnia contra Concilium Pisanum & postea Constantiense, quod prioris erat continuatio; quia nimirum, inquiebat, sine ipso convocari nequibat, & protestabatur, se nullatenus submitti posse ulli authoritati vel Judicio cujuscunque Concilij, etiam legitime convocati & universali.

Sigismundus non attendit hujusmodi protestatione, quæ postea in Concilio Constantiensi producta fuit, coepta sua prosequeretur, & pro celebratione Concilij cuncta disponebat, atque Cremonam cum Pontifice advēnit; ubi simul de medijs resistendi Ladislao, qui Concilium impedire poterat, deliberarunt. Ibi duo isti, magni Principes, maximum subiverunt miserabiliter pereundi periculum, dum se uterque valde imprudenter arbitrio commiserunt, cujusdam Gabrini Funduli, hominis tempore suo improbissimi, qui ex Governatore Urbis illius Tyrannus factus est. Hic enim sceleratus, à suis hominibus in manus traditus est Philippo Mariæ Visconti Duci Mediolanensi, qui ei caput amputari curavit; animo desperato Religiosis, qui eum ad poenitentiam criminatum

exhortabantur, dum ad supplicium raptaretur, dixit, se maxima tangi poenitudine, quod omiserit, uti alias in animo statuerat, ex præalta turri Cremonensis Palatij præcipitare Pontificem, & Imperatorem, quam soli duo ascenderant pulcherrimè prospectus gratiâ: nihil enim, addebat cum summo furore, aliud ad immortalè nomen meum requirebatur. Ex hoc periculo Reges mōnentur, ut semper ubicunque mōrentur, satellitium pro sua securitate possideant. Pontifex post confessionem cum Imperatore habitam, discessit Mantuam, de hoc ipso negotio cum Francisco Marchione Gonzaga tractaturus: inde provisione facta pro Gubernatione Avinionensi, expulsō præsidio Catalaunico, quod Petrus de Luna imposturavit, Bononiam profectus est, & ad omnes Principes pro succursu miserat contra Ladislaum, qui ad eum etiam Bononiæ aggrediendum se præparabat.

Et certè, Princeps iste, potentem habens exercitum, armistitiō cum Florentinis (qui cum Duce Mediolanensi, & Venetis confederationem iniverant) contra Imperatorem ex Italia pellendum, ad sexennium conclusō, totj jam Italiæ redditus est formidabilis: dūmque à perturbata Gallia nulla speratè poterat auxilia Pontifex; ejus pernicies fuisset inevitabilis, & Concilium in tantis tumultibus bellicis celebrari non potuisset, nisi DEUS grande hoc pacis Ecclesiæ obstaculum subito amovisset, Ladislaum ex hoc mundo funesta morte tollendo, quæ simul effectus punitionis esse videbatur ejus dissolutionum. Afferitur enim, quod foedissimè intoxicatus fuerit à filia unius Medici Perusini, quam vehementer adamavit; & quæ amorem augere cupiebat, adhibita illi quadam compositione, à suo Patre accepta ad id à Florentinis ut dicebatur, conducto, qui Ladislao semper dissidebant. Quidquid de hoc sit, dum se malo incognitō & violentissimō cor-

Annus 1413.

Regest. Joann.

Annus 1414.

Diar. M.S. Venet. nct. ap. Reynal. Antonin.

Diar. Venet. M. S. Mansfeld. Summont. Niem. in Vit. Joann.

Summont. Niem. in Vit. Joann.

reptum

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

reptum sentiret, Bononiæ appropinquans, Romam transportari debuit, inde verò per mare Neapolim; ubi sexto die Augusti obiit annō ætatis quadragesimō, Regni verò vigesimo nonō. Cum sine prolihus decessisset, Principissa Joanna soror ejus, Vidua Guilielmi Austriaci Comitissæ de Sterling Regina proclamata est. Cæterum, et si nuntium de morte Ladislai gratum Pontifici evenit, quod metu inimici tam periculosi solutum se videret, à quo jam obsidendus erat Bononiæ; tamen in magnam conjectus erat perplexitatem, ob imminens Concilium. Nam ex una parte, præcipui ejus Officiales, cognati, & confidentes, quorum fortuna ab illius pendeat sorte, metuentes, atque etiam prævidentes, quæ illi eventura erant, obtestabantur, ne in Concilio compareret, & pro excusatione honesta speciosum assumeret prætextum, necessitatem videlicet, post mortem Ladislai, Urbes & Arces Ditionis Ecclesiæ, & maxime Romam recuperandi, quæ ejus duntaxat præsentiam & succursum, elevatis manibus expectabat, ad jugum Neapolitanorum excutiendum. Sed altera ex parte, Cardinales, qui cum ejus gubernandi ratione contenti non erant, & magnopere timebant, ne reformatio, quam desiderabant, emaneret, ipso ad Concilium non veniente, ei demonstrabant, (honorem, totius Ecclesiæ bonum, & ipsius etiam particulare, atque obligationem eo se conferendi, & in Concilio personaliter præsidendi, quod, cum ibi pro indubi-

tato agnosceretur Pontifice, qualis absque contradictione post Concilium Pisanum erat, nihil ei metuendum restaret, imò potius autoritas ejus firmaretur contra duos Antipapas, qui postmodum à miserabili sua obedientia desererentur. His bene ponderatis, tandem Concilium quamvis difficulter, amplexus est, & se falsæ huic spei, quæ se mulceri sinebat, penitus commisit. Adhuc tamen novas capere volebat cautelas, & cum Friderico Duce Austriæ in vicinia Constantiensi præpotente, secreto tractabat; cui præter magnam pecuniæ summam, promittebat munus supremi Belliducis Ecclesiæ à se conferendum, prout paucos post dies fecit; Ei Dux vicissim sponte, se illum etiam Constantiæ contra omnes defensurum, eique abiturum inde pro suo placito procuraturum. Jam enim Joannes decreverat, non nisi brevissimo tempore manere in Concilio; & post ejus initium, impletis hac ratione promissis, & gravioribus negotijs pro suo arbitrio dispositis, prout sibi imaginabatur, Bononiam reverti. His ita constitutis primo die Octobris, cum pulchra & numerosa Cardinalium & Prælatorum Comitibus; per Veronam, & Tridentum, superatis Alpibus Constantiam pervenit, & summa cum magnificentia, Dominico die vigesimo octavo Mensis ejusdem, in Urbem intravit, tribus ante præfixum pro Concilio diebus, de quo nunc sinceram dabitur Historiam.

Annus 1414.

Cod. Vat. Flor. p. 362. ap. Spand.

Niem. in Vit. Joann.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

Annus 1414.

HI

Decorative border of small repeating symbols.

HISTORIA DE MAGNO SCHISMATE OCCIDENTIS, IN COMPENDIUM REDUCTA. TOMUS II. LIBER V.

Annus 1414.

Civitas Antiqua Suevic.

Descriptio Urbis German.

Manuscript 1.3.

Constantia Urbs Imperialis, inter Sueviam & Helvetiam ad ripam Occidentalem magnae Paludis, quindecim ferme leucis Gallicis longitudinis, & circiter quatuor latitudinis, quae hodie Lacus Constantiensis appellatur ab hac Urbe, quod nomen a Castris Imperatoris Constantini traxit, qui erat filius Constantini Magni, ibique contra Germanos, crebro in Gallias irrumpentes Castra metatus est. Urbs quidem non est ex maximis, attamen pulcherrima, atque amoenissima, in agro fertili, & bonis omnibus abundante, cum grandi suburbio trans-Rhenum, qui ex plaga Meridionali in Paludem intrat, & emensa ferme tota ejus longitudine, sine commixtione aquarum, suum cursum pone Urbem profequitur. Hanc Imperator Sigismundus, pra alijs delegit Urbibus pro celebrando Concilio, quod cum sita esset inter Germaniam, Galliam, & Italiam, circumdata multis Civitatibus, & Oppidis per totum circuitum Paludis, & ubi merces omnes ex Italia venientes deponerentur, indeque in Germaniam deportabantur, ideo eam pra omnibus alijs, magis opportunam ad conveniendum ex omnibus Regionibus, atque ad subsistentiam Coetus tam numerosi, eligendam esse judicavit.

Die Festo Sanctorum omnium, qui aperiendo Concilio destinatus erat, Pontifex in magna Ecclesia, DEO, in honorem Sancti Stephani consecrata, Missam Pontificalem celebravit, & Cardinalis Sanctorum Cosmae & Damiani Franciscus Zabarella, celeberrimus Juris Consultus, ex Ambona legebat, & intimabat, quod Sanctissimus Pater Joannes XXIII, continuando Sacrum Concilium Generale Pisanum pro reformatione Statutis Ecclesiae, denuo convocaverit hoc Concilium in Urbe Episcopali Constantia Provinciae Moguntinae, inchoandum Sabbatho proximo, die tertio Mensis ejusdem; quod tamen in diem Lunae, quintum Novembris dilatatum fuit, & post solemnam, illo die, Processionem habitam, intimata solummodo est prima Sessio pro die decimo sexto Mensis ejusdem, quae etiam hoc die celebrata fuit.

Annus 1414.

Acta Concilii Constantiensis. Monasterium Dionysii. L. 2. p. 17. 19.

Annus 1414.

brata fuit. Sed quia Imperator Sigismundus nondum advenerat, & quamvis magnus jam Episcoporum & Doctorum adesset numerus, plures tamen jam proficiscentes expectabantur: ideo Pontifex pronuntiatam elegantem orationem de Concilio, desuper per eundem Cardinalem Zabarella, qui communiter Florentinus appellabatur, legi curavit Bullam de Convocatione Concilii, ejusque Officiales constitui; qui ex totidem Nationibus, ex quibus componebatur Concilium, electi fuere; nimirum ex Germanica, Gallica, Italica, & Anglica. Deinde indicta est Sessio pro die decimo septimo Decembris, sed postea ad primum Martij translata: Interea temporis Patres congregabantur frequenter, & pro futuris Sessionibus cuncta disponebant, ac toto illo intervallo temporis efficaciter laborabant, maxime in praecipuo & omnium gravissimo pro pace Ecclesiae negotio, nempe pro integra schismatis abolitione.

Appendix ad Concilium Constantiense. 1. 12. Concilium. Edit. Paris.

Pontifex, qui ad Concilium venerat, persuasus, quod ejus auctoritas firmissime stabilienda esset contra Petrum de Luna, & Angelum Cararium, a Concilio Pisano depositos, proponi per Italos curavit in una Congregatione, cui non interfuerat, expediens esse, ut acta omnia Concilii Pisani confirmarentur, & mediaquerantur efficacia, Decreta ejus exequendi, & postea pro reformatione Ecclesiae laboretur. Haec propositio, erat utilissima Pontifici: sic enim confirmata fuisset ejus dignitas, omni periculo illam amittendi remoto: erat etiam valde speciosa; cum certum esset, quod Concilium illud, & singuli, qui illud constituerent, censuerint, legitime in Sancto Spiritu congregatum fuisse, & Ecclesiam Universalem representasse; dubitare consequenter non poterant, quin Joannes XXIII, verus ac legitimus esset Pontifex, & pro tali, a tota Christianitate agnoscendus; Cum enim Concilium istud Constantiense auctoritate Joannis convocatum

Annus 1414.

fuerit pro continuatione Pisani; si dubia & incerta hujus Pontificis haberetur auctoritas, evidens est, quod etiam auctoritas ejusdem Concilii talis fuisset: Quod si esset Pisani continuatio, tenendum esset, Gregorium & Benedictum Antipapas esse, quos Concilium Schismaticos & Haereticos declaravit, & deposuit; consequenter quod pro legitimis verisque Pontificibus agnoverit Alexandrum V. & successorem Joannem XXIII, atque ita diversus erat relictus status Constantiae quam Pisis fuisset. Pisis enim nesciebatur ab omnibus cum certitudine, quisnam esset verus Pontifex; & ideo hanc hinc dubio, ambo Competitores depositi fuerunt, ut unus verus & indubitatus eligeretur: Constantiae autem, nihil de vero Pontifice Joanne ambigebatur, & quod Pisis depositi, Antipapa fuerint. Equissimum itaque videbatur, ut, quemadmodum in alijs praecedentibus factum est schismatibus, vero Pontifici adhereretur, quem Ecclesia in Concilio Generali representata, pro tali agnosceret; & media pro Antipapis exterminandis quaererentur.

Sed ex altera parte complures inveniebantur, quorum Dux fuisse dicitur Doctor Petrus de Ailly, postea Cardinalis, quem Doctores Gallicae sequebantur, & scripto in Congregatione Patrum demonstrabant, quod Concilium Pisanum, cujus auctoritas in dubium vocari non poterat, & Constantiae continuabatur, pro sine atque scopo habuerit unitatem Ecclesiae, atque partium divisarum unionem, quae nondum est perfecta, obstringat Praelatos, & ipsam Pontificem, ad protractanda iusta media hujus reunionis perficienda; & quod ad hoc non solum Concilium istud, verum etiam jus Naturale Divinum, quae obliget, ac denique contrarium tenere, aliud non foret, quam schismati favere. Major pars Episcoporum atque Doctorum in hac eadem erant sententia, qui tamen adhuc aperte se declarare non audebant.

Annus
1414

Gobell.
c. 94.
Litt. Sig.
ad
Joann.
apud
Rzov

Cochla.
L. 2.
Naucler
Gcz. 48.

Joann.
Cuspin.
in Sigif.

hant, usquedum numerus major Anglorum atque Gallorum, quos in eadem sententia futuros, non dubitabatur, advenirent; & sic partes Pontificis, usque ad adventum Imperatoris, sustinebantur.

Hic Princeps, determinato cum Legatis Pontificis loco celebrandi Concilij, ad accipiendam Imperij Coronam Aquisgranum profectus est, ibique octavo die Novembris coronatus, Uberlingam, pone Paludem, e regione Constantia sitam, in Vigilia Natalis Domini advenit, & eadem nocte cum Imperatrice Coniuge sua, & nonnullis Principibus, ac Duce Saxonie navi concessa, per latitudinem Paludis, paulo ante dimidium noctis Constantiam appulit, & mox in magnam Ecclesiam se contulit, Missa Pontificali adstiturus, ubi Dalmatica Imperiali indutus, Evangelium, *Exijt Edictum a Cesare Augusto*, cantavit. Imperator iste, annorum, illo tempore, circiter quadraginta sex, erat Princeps, in quo natura videbatur voluisse, magnis perfectionibus corporis, mentis & animae corrigere, defectus & vitia, quae dignitatem Imperialem in Wenceslao fratre suo natu maiore, Caroli IV. filio, deturpabant. Nam & Majestate Regia, quam in proceero ostentabat corpore, & liberalitate ac magnificentia, multarumque linguarum peritia insigniorem reddidit, & omnes facile suae aetatis Reges antecellebat. Fuit enim Sigismundus, Princeps humanissimus, proceera ac insignis staturae, pulchra facie, crispa caesarie, barba prolixa: Facundissimus ac ingeniosissimus Princeps, de cuius vita & gestis liber insignis & grandis conscriptus est. Latinam linguam, praeter alias, eleganter loquebatur; Viros doctos diligebat, & honorabat, quos undique ad suam Curiam suam magnificentia alliciebat; fastuosam & ineptam contemnebat ignorantiam Nobilium, qui stolidè sibi honori ducebant, literarum contemptum: multis praeterea ornatus erat Virtutibus Moralibus & Chri-

stianis, maxime autem Zelò Fidei & unionis Ecclesiae contra Haereticos, atque Schismaticos, prout in Concilio isto ostendit; quamvis interdum non nihil ab eo desistere videri poterit, prout in decursu Historiae istius patebit. Et nè quidquam contra fidelitatem Historiae debitam reticemus, etiam suis non caruit defectibus, atque infelicitatibus, quibus a classe Heroum removebatur, praesertim incontinentia sua, & continuis cladibus, quas in bellis ferebat, passus est; praeter ignominiam Imperatricis Barbarae suae secundae Coniugis, quae saeculi sui Messalina fuit. Haec vera est Imago Sigismundi Imperatoris, qui non postremum habet in Historia Concilij Constantiensis locum.

Pontifex multum contulit apud Electores, ut Imperator eligeretur; ejusque amicitiam, omni genere officiorum sibi conciliare satagebat in conferentijs, cum illo in Italia habitis: scripsitque ad eum literas officiosissimas, & affectuosissimas, in congratulationem de coronatione illius, omnia, quae in sua erant potestate offerendo, & ut quantocius ad Concilium veniret rogando, ubi interim nihil alicujus momenti concludendum esset; ita ut spem sibi fecerit, Sigismundum fore in omnibus, & praecipue in conservanda sua dignitate, sibi faventem. Sed magnopere seipsum sefellit. Hic enim Imperator, qui Concilium istud tanto cum ardore & zelo procuravit, ex unico sine pacem reddendi Ecclesiae, & schisma residuum extinguendi, resolutus omnino erat ad omnes vias amplectendas, quae magis efficaces ei ad hunc finem assequendum proponerentur; inde sibi honorem in Orbe Christiano comparaturus. Reipsa, cum de controversia inter Italos & Gallos edoctus esset, de rebus primò tractandis in Concilio, absque omni haesitatione opinioni Gallorum, & aliorum accessit, & sententia Cardinalis de Ailly approbans, edixit, inchoandum esse a medijs examinandis & ad-

Annus
1414

Cuspin.
an. 10.

Litt.
Joann.
ad Sigif.
in
Ail.
Concil.

hiben-

Annus
1415

Annus
1415

Aff. Vi.
Flor. ap.
Spond.
Appenu.
ad Conc.
Const. 1.
12. Conc.
Edit.
Purif.
Antonin.
Nuncler.

Append
ad Con-
cil.

hibendis pro reunionem totius Ecclesiae, nè alioqui Schisma evaderet perpetuum. Sed, quod locum praebuit, hanc opinionem tuentibus, sententia sua applicandi clarius, erat adventus trium Cardinalium à Gregorio, & aliorum à Petro de Luna missorum ad Concilium. Hi Mense Februario advennerunt, quibus, permissum est pro bono pacis, ad quam, asserebant, suos Dominos esse pronissimos, ut cum rubris Galeris intrarent, non tamen inter alios Cardinales sederent. Cardinales Gregorij se cum Cardinali Ragusano Joanne de Dominicis, qui in eadem causa venerat, junxerunt. Ludovicus Bavarus Reginae Galliae frater, qui paulo ante advennerat, & partes Gregorij tuebatur, cum illis & nonnullis Praelatis atque Doctoribus hujus obedientiae, Imperatorem, totumque Concilium assecurabant, Gregorium paci Ecclesiae nullatenus obsistere, qui se ipsum in persona, vel per Procuratorem deponere paratus est, & cum Concilio unire, ejusque Decisionibus submittere, dummodo ille, qui se Joannem XXIII. nominat; ibi non praesideat, neque compareat. Prima eorum propositio promptè acceptata fuit, non tamen secunda; cum enim Concilium Joannem pro vero Pontifice agnosceret, illum in eo praesidere oportebat, usquedum hac summa exueretur dignitate. Cardinales Petri de Luna aliud non attulerunt, quam quòd paratus esset ad conferendum Niceae in Provincia cum Imperatore & Ferdinando Rege Arragoniae, de unione, prout jam antea conventum erat. Hoc enim solum Sigismundus per suos Legatos, à Petro de Luna obtinere potuit.

Interea zelantes pro pace, videntes quòd missi à Gregorio viam cessionis aperirent, & Imperatori, qui cum Pontifice dissidebat, placeret; occasionem hanc, pro hac via cessionis confirmanda susceperunt. Cardinalis Sancti Marci, hac de re scri-

ptum confecit, in quo demonstrabat primò, viam cessionis inter omnes alias esse faciliorem, brevioris & efficacioris: nam via discussionis jurium uniuscujusque, praeterquam quòd terminari nunquam posset, etiam in dubium auctoritatem Concilij Pisani vocaret: reductio verò duorum contumacium, manu armata, bellum exigeret, cujus exitus esset incertus. Secundò, quòd Joannes XXIII. qui est verus Pontifex, teneatur in conscientia hanc viam cessionis amplecti, & vitam propriam, multoque magis dignitatem suam pro tanto bono, qualis est unitas Ecclesiae, sacrificare; quandoquidem Bonus Pastor vitam pro suis ovibus dare debet. Quoad alios duos concurrentes, cum jam per sententiam Concilij sint depositi, & tanquam rebelles atque contumaces puniendi, ex gratia mera, pacis causa ad cessionem esse admittendos. Tertio, quòd in praesenti necessitate urgente unitatem Ecclesiae stabiliendi, & schisma penitus extinguendi, cui attentis omnibus circumstantijs nondum ab ortu Christianitatis visum est simile Concilium, quòd praeserre debet bonum universale totius Ecclesiae, particulari bono sui capitis, cogere illud, alijs duobus cedentibus possit, in casu, quo viam tam rationabilem, tamque necessariam ad firmandam unitatem amplecti renueret; quamvis credendum & sperandum videretur, quòd si humiliter, & devotè exponatur Joanni, Domino, vero summo Pontifici & Gregis Dominici Pastori, quatenus dignetur Sua Sanctitatem, veri & pij Pastoris supra gregem suum oculos aperire, id facturum, nè diutius tam longo & pernicioso Schismate laceretur.

Scriptum hoc valde approbatum est ab Imperatore, qui rejecta via discussionis, omnibus illud communicari curavit quatuor Nationibus; quae omnes pariter illud approbaverunt. Adhaerentes Pontifici, videntes, quòd alij omnes in eandem irent sententiam, conterriti, plura etiam pro

P

pro

Annus
1415.

pro parte sua scripsere; sed adeo infirma, ut questionis non attingerent substantiam, an videlicet verus Pontifex pro tali agnitus, cogi possit ad cessionem in casu tali, qualis tunc erat? Aliud enim non proferebant, nisi, quod, si ad cedendum cogatur, ostenderetur eò ipsò illum non verum esse Pontificem, quò Authoritas Concilij Pisani everteretur. Ad hoc Cardinalis de Ailly prolixè ac disertè respondit, quò adhuc exactissimè impleretur mens atque intentio Concilij Pisani, ubi, tametsi qualibet obedientia pro suo, tanquam legitimo, staret Pontifice, adhuc ex utraque parte consentiebatur, quòd Pontifex ille pacis gratià, cedere Pontificatum teneretur; quia pars una orbis Christiani Obedientiam illi denegabat: & sic tametsi Concilium, Joannem pro vero Pontifice agnosceret, qualis re ipsa erat, & à toto mundo teneri debebat, nihilominus quia nonnulli adhuc erant Reges & Principes, qui contrarium sentiebant; idèò illum, licet verum Pontificem, obligatum esse ad cessionem, si duo alij eam acceptarunt; cum in presenti statu illo nullum aliud propinquius & efficacius medium pro pace Ecclesie superesset; quo Schisma extingueretur, & Orbis Christianus, sub uno solo capite reuniretur.

De Auferib.
Pap.

Hæc fuerunt, quæ doctus ille Cardinalis, pro sua & Concilij, produxit opinione. Sed tam ipse, quam ejus Doctores & Joannes Gerson, qui paulò post advenerat, & ista quantum poterat, confirmabat, ut in ejus est videre operibus. Eandem sententiam probare, atque confirmare poterant summo cum plausu, prout quidam scriptor Gallicanus addit, ex Doctrina Sancti Augustini, qui hanc questionem, cum dignitate Doctoris Maximi admirabiliter decidit. Durante Schismate Donatistarum, quo tota dividebatur Africa, in plerisque Urbibus duo erant Episcopi, unus Catholicus, alter Schismaticus. Paulò ante celebrem istam conferentiam Carthaginensem, in

qua Donatistæ confusi manserunt, in presentia Comitis Marcellini Commissarij ab Imperatore Honorio missi; Episcopi Catholici ad hunc Comitem scripserunt litteras, in quibus, inter alia dicebant, ad ostendendum pacis desiderium, quòd si vincantur, suos deserent Episcopatus, nihil porro questuri; quòd si vicerint, ita ut postea dubitari nequeat, se Pastores veros esse, adhuc tamen pacis gratià consentiant, nè duo in eadem Ecclesia cernantur Pastores, utriusque de medio cedant, & Ecclesijs singulis, damnatà schismatis causà in unitate pacifica constitutis, singuli constituantur Episcopi. Post aliquod ab hac conferentia tempus, Sanctus Augustinus cum pluribus Episcopis in Urbe Cæsareà in Mauritania existens, legi publicè curavit has litteras in magno Cætu Catholicorum & Donatistarum, ubi Emeritus aderat schismaticorum Episcopus: dumque ad hanc deveniret litterarum partem, Sanctus Doctor Alipium legentem interrompens, rem ad magnam edificationem narravit, quæ paucis diebus ante conferentiam Carthaginensem accidit in quodam conventu trecentorum Episcoporum Catholicorum; ubi publicè declarabatur, opinionem quorundam fuisse, quòd pro bono pacis cedendum esset Episcopatu, quia unitas Ecclesie honorum omnium maximum, alijs omnibus præferenda censebatur; & ita ut Episcopi aut retinere, aut dimittere suos Episcopatus tenerentur; quia pro pace Christi, Episcopi debent esse, vel non esse. Timebatur, nè propositio ista malè acciperetur, & hujusmodi Sacrificium à plerisque rejiceretur. Sed amœna cum admiratione compertum est, quòd omnes illam tanto cum fervore ac zelo approbaverint, ut unusquisque cum gaudio protestatus fuerit, se pro conservanda unitate, pleno corde paratum esse suum resignare Episcopatum, eumque ita resignando non perdere, sed DEO in depositum locare. Denique ex trecentis illis Episcopi-

Annus
1415.August.
L. de
Gest. E-
merito
Donatistarum
Episco-
pa. l. 7.
Edit.
Paris.Annus
1415.

scopis, duo duntaxat in contraria fuere sententia, quorum unus erat bonus Senecio, qui ex devotione mori volebat Episcopus, dicebatque ingenuè, se utpote verum Ecclesie sue Pastorem, nunquam dimissurum Episcopale Officium. Alter vultu satis ostendebat, se pariter constitutum esse. Sed posteaquam illum senem liberius hoc dicentem obruit fraterna correptio, isto mutante sententiam, vultum ac mentem etiam aliter mutavit. Post hanc interruptionem Alipius prosequabatur lectionem, ubi Episcopi ad cessionem suorum Episcopatum addebant pulcherrima verba sequentia: *Quid enim dubitamus Redemptori nostro sacrificium istius humilitatis offerre? An vero ille ex caelis in humana membra descendit, ut membra ejus essemus, & nos nè ipsa ejus membra crudeliter divisione lanientur de Cathedris descendere formidamus? propter nos nihil sufficientius, quam ut Christiani fideles & obdientes simus. Hoc ergo semper sumus: Episcopi autem propter Christianos populos ordinamur. Quod ergo Christianis Populis ad Christianam pacem prodest, hoc de nostro Episcopatu faciamus.* Post hæc Sanctus Augustinus ad omnes presentes conversus, hunc brevem addidit commentarium: *Quid debet esse tu? cuiusque loquor vestrum? Christianus fidelis obediens: hoc tu propter te; hoc & ego propter me. Ergo quod tu propter te, & ego propter me; semper esse debemus. Quod autem sum propter te; sum, si tibi prodest; non sum, si tibi obest.* Rursus Alipius lectionem proseguens, sequentia proferebat: *si servi utiles sumus, cur Domini aternis laudibus, pro nostris temporalibus invidemus? Episcopalis dignitas fructuosa nobis erit, si gregem Christi deposita magis collegerit, quam regentia disperserit.* Ubi Sanctus Augustinus iterato, se ab interruptione continere non potuit, & exclamavit: *si, cum volo resignare Episcopatum meum, dispergo Gregem Christi; quomodo est datum Gregis, honor Pastoris? Et mox Alipius quasi ex condito cum*

Tom. II.

illo ageret, addebat quæ in literis sequebantur: *Nam qua fronte in futuro seculo promissum à Christo sperabimus honorem, si Christianam in hoc seculo noster honor impendit unitatem?*

Igitur juxta Sanctum Augustinum & trecentos illos Episcopos Africanos Catholicos, Episcopus & consequenter Pontifex, qui primus est inter Episcopos, licet verus Pastor, prout erant isti Episcopi Catholici, & Joannes XXIII. juxta mentem Concilij Generalis, renunciare, atque cedere tenetur Episcopatum & Pontificatum, si eum retinendo, in similibus schismatis circumstantijs, reunionem totius impedit Ecclesie. Nihil fortius est ad evincendum, quòd Concilium jurè voluerit, ut hic Pontifex, quem pro summè legitimo tenebat, Pontificatu cederet, in casu; quòd ejus duo adversarij idem præstarent, quia cum essent populi & Regna integra, quæ illum non agnoscebant, rationabiliter sperari non poterat, ut alià vià unitas stabiliretur.

Sic nimirum infert scriptor Gallicanus; ejus tamen illatio haud legitima esse videtur, ex autoritate D. Augustini deducta. Etenim certissimum est apud omnes, quòd Episcopus quisque particularis habeat se altiore in terris, à quo cogi & deponi possit; prima autem sedes, uti decantatissimum est apud omnes bonos Catholicos, à nemine judicatur, consequenter neque cogitur, neque deponitur legitime. Hinc etiam acta Concilij Constantiensis, quoad hunc actum à nemine bono Catholico probantur. Disparitas proinde latissima est inter Episcopos particularium Ecclesiarum atque legitimum Pontificem Romanum, qui est universalis Ecclesie Episcopus: atque ita illatio Scriptoris Gallicani ex autoritate Divi Augustini penitus evanescit. Quod ad Gersonem attinet, meminisse juvat eorum temporum, quibus de potestate Ecclesie scripsit; ea nempe fuerunt, ubi plurimè in mundo, ob Schisma Benedicti de Luna

Annus
1415.Poffe.
v. 1. 2.
Appar.
Sacer.
pag. 185.

P 2

Anti-

Annus 1415. Antipapæ, & aliquot Anti-Cardinalium erant altercationes; & verò dum in Synodo Constantiensi hoc ageretur, unusquisque licet Catholicus & doctus, varijs sententijs distineretur; quisque tamen sartam tectam Ecclesiam Christi, & unam inconfutibilem vestem optabat. Inter hos fuit Joannes Gerson, qui aliquando in suo sensu abundans, & sibi plus æquò tribuens, si ad tempora sequentia respexisset, & secundas ut vocant, audivisset cogitationes, præsertim eas, quæ ab eadem Ecclesia ritè congregatà, non semel, iterumque profectæ fuerunt; sanè alia, melioraque sensa concepisset; prout postmodum in simili fecit Pius II. Pontifex.

Quæstio ista, quæ magno cum fervore in utramque partem agitabatur, & in præjudicium Pontificis flectebatur, magnam ei causabat amaritudinem, eumque indies magis magisque cum Imperatore collidebat, qui se pro via cessionis declaravit. Sed spem, animumque erexit ex adventu Joannis Nassoviensis Electoris & Archi-Episcopi Moguntini, qui Constantiam Januario Mense cum superbo intravit apparatu, & Principi Ecclesiastico parum congruo, cum gladio à latere, sago scilicet militari fericeo supra lorica, ducentis Viris armatis, sexcentis equis, & deportato ante ipsum grandi vexillo, cum suis insignibus gentilitijs, opere phrygio, aurò atque argento elaboratis. Hic stabat cum

Friderico Austriaco pro Pontifice contra Imperatorem, metuens nè cum incremento auctoritatis, nimium potens evaderet, postquam in Concilio, quæ vellet, efficeret, & Pontificem ad cessionem cogeret, aliumque sibi devotum, atque obnoxium eligi curaret. Propter partibus Pontificis accessit, eumque in suam adedè clarè suscepit protectionem, ut in quodam magno Prælatorum consensu palàm fuerit protestatus, se nulli novo Pontifici obedientiam præstiturum.

Annus 1415. Fridericus Austriacus, jam priùs cum Pontifice amicitiam conclusit, etiam Burgundiæ Duce, qui assilentiâ Pontificis, ejusque in Pontificali dignitate conservatione indigebat accedente. Suos proinde Legatos misit ad Concilium in defensionem Joannis XXIII. atque ità Elector Moguntinus, Legati Friderici & Burgundi, cum Italis Pontifici devotis, factionem notabilem constituerunt; qui omnes impedire conabantur, nè porrò quidquam devia cessionis ageretur; sed solum ut executioni mandarentur Decreta Concilij Pisani adversus Antipapas, & ità electio Alexandri & Joannis firmaretur. Verum omnes isti conatus fuere inutiles. Nam tres Nationes, Germanica, Gallica, & Anglica, quæ pacem Ecclesiæ, via breviori, faciliore ac efficaciore urgebant, constanter pro cessione stabant. Cùmque internationales Italos permulti erant Prælati, gratiâ Pontificis egentes; etiam audiebatur, quòd multi eorum juraverint, sed causam ejus semper defensores, idedè post non leves contradictiones, tandem conclusum est; quòd pro servanda perfecta æqualitate, non secundum capita, sed secundum Nationes, ferentur & computabuntur suffragia; & quælibet natio ex pluralitate vocum intra sua membra, unicuique sit habitura suffragium. Atque ità quatuor Nationes separatim congregatæ ad deliberandum de via, pro schismate abolendo, eligenda, omnes tandem etiam Italica, in viam cessionis consentiebant. Perculit hoc vehementer Pontificem, qui probè videbat, impossibile sibi fore, cessionem tam unanimi, & generali resistere. Maximè autem, ac postremò illum ad consentiendum impulit, metus, nè Concilium, si porrò viam cessionis renueret, contra ipsum viâ depositionis procederet.

Monitus quippe jam fuerat, quòd in Congregationibus Nationum, prolixus enormium criminum syllabus, contra ipsum fuerit productus, quem

Annus 1415.

Append. ad Hist. Concil. Const. tom. 12. Edit. Paris.

Nicem. m. 1. 2. Joana.

Annus 1415. quem licet Concilium esse voluerit, secretum ei tamen descriptum in manus venit: & quia in conscientia sua, atque etiam propria inter suos confidentes, confessione, reum noverat illorum criminum, tamen protestaretur, nonnulla per calumniam esse imposita, nihilominus ad avertendam hanc imminentem sibi tempestatem, statuit, se liberè ac spontè facturum, quòd alioqui coactus per sententiam judicalem omittere non posset. Quapropter convocatis vespere diei decimi sexti Februarij quatuor Nationibus, in præsentia Imperatoris, edixit illis, quòd, ad ostendendum Orbi universo ardens desiderium pacis Ecclesiæ, paratus sit, ei suum quoque sacrificare Pontificatum, & hanc renuntiationem, juxta formulam à Cardinali Florentino apponendam, se facturum pollicebatur. Hæc promissio magnis cum plausibus totius Cætus accepta fuit: quia verò Formula ista, uti etiam altera, quæ primæ substituēbatur, terminis quibusdam æquivocis concepta erat, & nonnulla, quæ Concilio non placebant, continebat, aliam tertiam consicere per Deputatos Universitatis Parisiensis cum Joanne Gersono Cancellario oportebat, in quam Nationes omnes consentirent; qua facta denuò protestabatur, se omnia, quæ ibi continebantur, toto corde præstiturum, quandoquidem Constantiam non alio fine advenerit, quàm ut pacem integram conferret Ecclesiæ. Desuper, magnis gratijs ab Imperatore, atque à Patriarcha nomine Concilij actis, conclusum est sessionem secundam Concilij, sequenti die, ad reddendum magis authenticum Actum, celebrandam esse.

Att. Conc. Const. Antio. tom. 2. l. 22. c. 6. §. 2. Naucler. Cochl. Hist. Hussii. l. 2.

Proinde habita est secunda Sessio die secundo Martij in magna Ecclesia, ubi majore jam parte Prælatorum præsentè, Cætus erat unus è maximis, quos unquam Ecclesia DEI habuit: aderant enim, quamvis non semper eodem tempore, Cardinales viginti novem, Archi-Episcopi & Episcopi

Annus 1415. trecenti, & innumerabilis multitudo aliorum Prælatorum, & Doctorum ex omnibus Europæ Nationibus, præter adedè magnum numerum Principum, & Legatorum, ut dicatur, quòd Constantiæ & circa illam, triginta quatuor millia equorum, peregrè venientium ad Concilium, fuerint reperta. In hac Sessione Pontifex ipse Concilio præfedit; & post Missam de Spiritu Sancto Pontificaliter celebratam, consensò Thronò, ad Altare conversus, alta voce legit: *Nos Joannes Papa XXIII. pro pace Populi Christiani, promittimus, vovemus, & juramus DEO; quæ genus flexus pronuntiavit, & manibus pectori admotis, addebat; Et promitto, me inviolabiliter votum meum observaturum: Tum in Thronum rediens, prosequēbatur: vovemus & juramus DEO, Ecclesiæ, & huic Sacro Concilio, liberè, ac spontaneè, reddere pacem Ecclesiæ, viâ simplicis ac puræ cessionis per nos, summi Pontificatus, eamque effectivè implere, juxta deliberationem præsentis Concilij, toties, quoties Petrus de Luna & Angelus Corarius, qui à suis obedientijs, Benedictus XIII. & Gregorius XII. appellantur, pariter per se ipsos, aut per suos Procuratores renuntiabunt Pontificatui, quem præterdunt: Promittimus etiam, nos idem facturos in quocunque casu sive cessionis, sive mortis, sive alio quocunque in quo reuniri poterit Ecclesia DEI per nostram cessionem, ad præsens Schisma extirpandum. His peractis, Imperator, qui habitu Imperiali indutus in sessione aderat, è suo throno surgens, inter acclamationes totius Cætus, deposità Coronâ in terram prostratus, ante Pontificem, pedes ejus osculatus est, eique nomine Concilij suoque, pro tam generoso actu, gratias egit, quòd etiam Patriarcha Antiochenus præstitit. Postmodum Imperator, Principes, Legati & totum Concilium reciprocè spondebant Pontifici, se vires omnes spirituales & temporales, ad ejus in sua dignitate conservatio-*

Att. Vi. Bor.

Annus 1415. *Litt. Encycl. Joann. ap. Mon. Dionys. & Raynal.* vationem impensuros, contra suos adversarios, casu quo illi suis existimatis juribus renuntiare detrectarent. Desuper *Te DEUM*, decantatum est, & Pontifex de his, suas Bullas ad omnes Principes & Fideles iussit expediri, acta sua confirmans, omnes adhortando, ut idem fieri procurarent à Benedicto, & Gregorio, ut quanto citius secunda & solida pax Ecclesie tribuatur. Sed paulò post, nata inter Pontificem & Concilium dissidentia, novas excitavit difficultates, & pulchras illas dispositiones, in reciprocas mutavit querelas, quæ tandem in apertam eruperunt dissensionem.

Concilium habita jam promissione, qualem desiderabat à Pontifice; eam pariter volebat à Gregorio & Benedicto ad consummandum pacis negotium. Quoad Gregorium, nulla reperiebatur difficultas, cujus Legati promittebant, eum Concilio plenè satisfacturum, prout re ipsa fecit, data post paucos dies procuratione sua, qualis desiderari poterat. Sed de Benedicto, cum semper conferentiam, quam ipse & Rex Arragonie Ferdinandus proposuerant, postulare, Concilium ab Imperatore obtinuit, ut toto Mense Julio Nicæam proficisceretur, & cum Benedicto ac Rege Ferdinando, qui eodem tempore Villamfrancam pro sua securitate venturus erat, tractaret. Tum Pontifex, hanc occasionem, sibi faventem ratus apprehendit, opportunum fore dicebat, ut ipse in Persona eò se conferret, ad negotium tanti ponderis accelerandum, alioqui, se absente diu protelandum. Sed neque Concilium, neque Imperator, in hoc ejus Consilium consentire volebant, collusionem jure timentes, qualis inter Gregorium & Benedictum fovebatur; ita ut Joannes dissimulare coactus, literas potius, quales pro autoritate conferentiarum petebantur, expedire debuerit.

Interea Concilium, cui hoc diverticulum Pontificis suspicionem ingessit, metuebat, nè modò aliquò

Annus 1415. dissolutionem Concilij meditaretur, & promissa eluderet. Pro securitate igitur, quatuor Nationes petiverunt, continuari Concilium usque ad plenam Ecclesie pacem; nè aliò transferatur, nec ipse Pontifex Constantiam secedat, & procurationem suam ad renuntiandum suo nomine Pontificatui extradat, ut nemini à Concilio recedere liceat, nisi in casu infirmitatis vel defectu medicorum ad vivendum; denique ut Pontifex Bullas de omnibus articulis promissis expediat, quibus inviolabiles permaneant. Ad quæ respondit Pontifex, in primum articulum se perquam libenter consentire, cum nihil magis quam unionem cuperet. Quoad reliquos, occurrere sibi difficultates; quòd ei magis opportunum videretur, Concilium propè Nicæam transferri, ubi conferentia inter Imperatorem & Regem Arragonie, ac Petrum de Luna erat instituenda, ut ad eam ipse cum toto Concilio veniret; & quòd, ubi ad renuntiationem Pontificatus juxta sua promissa ventum fuerit, longè honorabilius foret, si ab ipso personaliter, quam per Procuratorem fiat. Hòc responsò augebatur suspicio, de intentione Pontificis parum sincera; tantò magis, quòd in suo proposito perseveraret, etiam dum Legati Gregorij protestabantur, quòd ipsorum Dominus nullatenus Nicæam comparare velit, sed vel Constantiam venire, vel Procurationem conferre ad renuntiandum; Legati etiam Benedicti, apertè assererent, quòd neque ipse, neque Rex Ferdinandus tractare quidpiam velint, sive cum Concilio, sive cum Joanne, sed cum solo Imperatore, ad quem missi sunt.

Dum ita hæc agerentur, Fridericus Austriæ Dux, ex Artesia, ubi cum Duce Burgundie conferebat, & constabat, eos Pontifici favere, Constantiam advēnit; & mox rumor increbuit, hunc Principem non alio sine advenisse, nisi ut Pontificem abduceret; qui eodem tempore agritudinem simulabat, & omnimodè ad-

Antonin. r. 22. c. 6. s. 2.

Niem. in Vit. Joann.

ver-

Annus 1415. *Reg. Bibliop. Jo. Jancob. Cerretani. apud Bazov.* versus auram Constantiensem querulabatur, sibi vehementer impopulariam. Hæc res valde sollicitum reddidit Sigismundum, qui, audito illo rumore, non omnino malè fundato, Pontificem accessit, Etique locum deliciosum auræ saluberrimæ, qualia circa Paludem possidebat, obtulit; & ne aliò discederet, rogavit; quod Pontifex illico & absque ulla hæsitacione promisit; quin tamen crederet, se contra promissionem acturum secedendo, utpote persuasus, quòd eò ipsò Concilium & omnis ejus auctoritas expiraret. Dux Fridericus constanter negabat Imperatori, suspicioni de suo adventu conceptæ, quidquam subesse, assereratque se Constantiam non venisse, nisi ut inde ad suas ditiones transfret, quas in vicinia illa possidebat, nempe Briscogiam, partem Sueviæ atque Alsatia, cum reliquis Domus Austriacæ in Helvetia terris.

Interea constabat, per multos fuisse, qui abitum Constantiam meditabantur. Imperator à Concilio rogatus, portas custodiri iussit; ubi Cardinalis Sancti Angeli, quasi animi gratia deambulaturus, sed re ipsa libertatem evadendi exploraturus, ibi retentus fuit. Inde ansam accepit Pontifex, apertè querulandi contra Sigismundum, quòd fides publica violaretur, sibi que libertas tolleretur, quam Imperator & Magistratus Constantiensis, Actis authenticis pollicebantur. Sigismundus ipse, re melius perpensa, non nihil attonitus, jure metuebat, nè Custodijs illis portarum continuatis, Pontifex, prætextu semper specioso, declararet, nullum amplius esse Concilium, post infractam fidem ac promissionem illi solemniter datam. Quapropter sine mora Pontificem cum excusacione & magna submissione adivit, eumque securum faciebat, id factum non fuisse; nisi ad præpediendum, prout ipse desiderabat, nè aliqui Prælati dissolutionem Concilij querentes, elaborerent. Sed cum sua Sanctitas id non approbet, se jam

AF. Vi. Flor. ad.

Annus 1415. *Concil. Append. ad Concil. Const. Naucler. Gen. 48. p. 278. Hist. Germ. Concil. Mon. Dionys. L. 24. c. 21. AF. Vi. Flor.* custodias illas amandari iussisse, quæ in veritate nec uno die integro portas custodiebant, pristina libertate omnibus relicta. Pontifex his acquiescere videbatur. Sed dum semper urgeretur, ad præstandam procuracionem suæ Renunciacionis, & responsum hac de re clarum exigetur; summa cum admiratione, die vigesimo primo Martij tempore matutino innotuit, Pontificem non amplius esse Constantiæ.

De facto, hic Pontifex credebatur, vel se credere fingebatur, libertatem sibi Constantiæ sublatam esse. Posteaquam cum Duce Friderico & Legatis Ducis Burgundie omnia disposuisset, Constantiam secessit cinerei coloris habitu, instar Equitis transvestitus, & nocturno tempore lembò, quem Fridericus constituerat, conscensò, secundo, Rhenò Schaffhusium, quæ Civitas ad Ducem pertinebat, & quatuor leucis Constantia distabat, intra paucas horas desluxit. Novitas adeò improvisa, attonitum reddidit univèrsum Concilium: Sed quòd brevi se se recollegit; allatà eo ipso die schedà, propria manu Pontificis exaratà, in qua assererat, se non abijisse Schaffhusium cum intentione non implendi promissam Pontificatus renuntiationem pro pace Ecclesie; imò potius ut in plena constitutus libertate atque securitate, prout favente DEO ibi erat, hunc actum magis liberè posset exequi, nè alioqui diceretur, coactè factum esse. Mirificè id placuit Prælati omnibus, qui postquam præsentem Imperatore protestati fuissent, semper se parituros Joanni, quamdiu in hac generosa perseveraret resolutione, deputarunt ad illum de sacro Collegio, Cardinales, Ursinum, Sancti Marci, & Salucia- rum, pro clariore ipsius intentione cognoscenda, & responso de procuracione danda, pro qua toties instanter rogabatur.

Imperator, huic resolutioni non restitit, & ad firmandos animos eorum, qui ex hac fuga Pontificis, ad huc dissolutionem Concilij metuebant,

Die Mercur. 20. Mart.

Die Jo. 21. Mar. AF. M. S. Vatic. apud Rayn. Appen. ad Con. Const.

AF. Vi. Flor. Naucler.

Annus 1415.

bant, cum permulti ad illum secessissent, palam protestatus est, quod protegere nunquam desinet Concilium, sed usque ad mortem pacem Ecclesie se procuraturum; vias etiam inventurum, ut hac fuga tam sanctae intentioni non obstat. Et sane quemadmodum tanquam Imperator magnifice loquebatur pro animandis Concilij Patribus; ita fortiter, quae promiserat, exequabatur. Nam die altero congregatis Principibus Imperij, & alijs Constantiae degentibus, Ducem Fridericum tanquam authorem fugae accusavit, eumque ad suum Tribunal citavit, intra certum tempus compariturum: qui cum non obtemperasset, Eum proscriptioni seu banno Imperij subjecit, plerasque Civitates & terras, quas circa Constantiam possidebat, interceptit; quo eodem tempore Helveti, fracto armistitio cum Duce, praeter alia, quae Domui Austriae jam eripuerant, totam Argaviam, & residua omnia occuparunt. Eodem die, quo Imperator Fridericum Austriae citavit, Legati Gallicae cum Deputatis Universitatis Parisiensis, & praecipuis Nationis Gallicae membris congregati, post deliberationem de rebus in statu illo agendis; Archi-Episcopum Rhemensensem ad Pontificem deputarunt, pro petenda procuratione: cumque demonstrari vellent Patribus, quod auctoritate sua & potestate in tanto negotio, pro pace Ecclesiae utendum esset; demandatum est Joanni Gerson Cancellario, ut in Conventu quatuor Nationum, die sequente, de auctoritate ac potestate Concilij in praesentibus circumstantijs, sermonem faceret, quem Sabbatho ante Dominicam Raurorum pronuntiavit, & per duodecim propositiones, probare conabatur aperte, quod Concilium Generale, Ecclesiam universalem representans, potestatem habeat ut ille quidem haud verè opinabatur, supra Pontificem, non solum in dubio de vero Pontifice, verum etiam, quando certum est de legitime ele-

Naucler. Gen. 48. Felic. Fab. Hist. Sec. vrr. L. 1. c. 10.

cto, qualis indubitate habebatur in Concilio Joannes XXIII. Addebaturque Pontificem teneri ad acceptandam viam cessionis, quando illam, Concilium necessariam censet ad schisma extinguendum. Ecce occasione famosae quaestionis, quae in veteri Ecclesia nunquam agitata fuit, nempe an Concilium sit supra Pontificem, an Pontifex supra Concilium? Desuper multae ac ferventes ortae sunt disceptationes, tam Constantiae quam Schaffhusij, maxime post sessionem tertiam, quae die Lunae vigesimo quinto Martij inchoata, & sequenti die fuit continuata. Dum animi plerorumque adhuc incertessent, de eventu ex fuga Pontificis, mentemque suam aperire non auderent; duo duntaxat in hac sessione aderant Cardinales Petrus de Ailly, & Franciscus Zabarella Cardinalis Florentinus, circiter quinquaginta Archi-Episcopi & Episcopi, & viginti quinque Abbates Mitrati; alijs Praelatis vario praetextu absentibus: aderat nihilominus ingens Doctorum numerus ex Universitatibus Italiae, Germaniae, Galliae, Angliae atque Poloniae, praesente cum Legatis Coronarum, & Principibus Imperij, Sigismundo, uti in alijs sessionibus, Dalmatica sub Imperiali Paludamento induto cum Corona in capite, quatuor ab utroque latere Principibus, qui sceptrum, Globum aureum, Ensem, & Coronam, dum eam deponebat, portabant; duobus Ei Cardinalibus, uno a dextris, altero a sinistris assistentibus. Sed quinonni duo in hac sessione comparuerant, quorum unus praesidebat, unus tantum hoc die, Cardinalis nempe Florentinus ei adstitit, qui post Missam de Annuntiatione Beatissimae Virginis a Cardinali Praesidente celebratam, alta voce legit articulos & Decreta, in Congregationibus Nationum conclusa; nimirum: quod Concilium canonicè convocatum fuerit, & hactenus celebratum Constantiae: illud nullatenus dissolutum esse recessu Pontificis, aut Praelato.

Annus 1415.

Ass. Concil. Append. ad Concil. Mon. Dionys. L. 24. c. 21. Ass. Victor. Gobellin. in Corp. mod.

Ass. Vi. Flor.

Append. ad Concil.

Ass. Ribi. Reg. apud Spond.

Ass. Concil. Const. 1.

Annus 1415.

latorum, qui Eum secuti sunt: quod totam suam retineat auctoritatem, semperque retinebit, quousque redita non fuerit plena & integra pax Ecclesiae, & reformata non fuerit in suo capite membrisque: quod nemini alio migrare liceat sine scitu & consensu Concilij; neque sitè rationali causa à iudicio Concilij abesse: quae omnia unanimi consensu approbata fuerunt, & in actum authenticum reducta. Altero die continuatae sessionis, duo Cardinales protestabantur, quod tametsi iudicaverint, contra opinionem quorundam suorum Confratrum, se posse in hac sessione assistere, priusquam examinaretur Pontificis responsum, à Deputatis afferendum; se tamen jam in eorum sententia esse, qui primò dicebant, quod si Pontifex in sua resolutione verbis & scriptis facta persistat, Ei obedientia tanquam vero summo Pontifici, etiam à Concilio sit exhibenda; cum credi possit fore, ut etiam Pontifex acta hujus sessionis confirmet. Haec rursus approbata futè ab omnibus Patribus & Imperatore. Postmodum Cardinalis Pisanus Schaffhusio redijt cum responso Pontificis de Procuratione, quae Deputatis Nationum examinanda fuit commissa, quod eodem die post meridiem fecerunt. Sed reperta est, nec satis clara, nec satis sincera. Renuntiationem enim fieri volebat his conditionibus: ut Imperator, & Concilium ei sufficientem praestent securitatem, quod semper & ubique locorum gaudere possit plena libertate: ut paricum libertate omnes Cardinales, omnes Praelati, & Officiales Romanae Curiae commorari valeant, sic tamen, ut semper aliqui Cardinales, tanquam Vicarij penes Concilium maneat, & ibi suo nomine praesideant; Imperator autem, nihil interea contra Fridericum Ducem Austriae moveat. Credebantur, haec omnia in longam totius negotij protractionem, & lentam Concilij tendere dissolutionem: quibus proinde

Append. ad Concil. Const. Ass. M. S. Bibl. Vatic. apud Reynal.

Niem. in Hist. Joann.

Tom. II.

satisfactum non erat Concilio; & multò minus die sequenti, quò sex Cardinales Schaffhusio reversi, in pleno Cœtu Imperatore praesente, admodum prolixè loqui ceperunt contra ipsum Concilium, scilicet, quod dissolutum esset propter absentiam & recessum Joannis XXIII. veri ac legitimi Pontificis, qui cum supra Concilium esset, istud sine ipso nulla gauderet auctoritate. Haec propositio, quae totum Concilij subvertebat fundamentum, veluti classis & declaratio erat belli inter Pontificem atque Concilium. Tum enim verò universalis factus est motus universi Cœtus; alacriter per plures de ipso Concilio responsum fuit, scilicet, quod non Papa supra Concilium, sed sub Concilio esset, factaque illic est magna ex utraque parte contentio; quae tandem locum praebuit Decreto in sessione quarta condito, Sabbatho sequenti, in Vigilia Paschatis trigesimo Martij; quae sessio longè celebrior fuit praecedente: nam plerique illi, qui ad Pontificem abierant, videntes causam ejus periclitari, Conciliumque fortius operari, & quod Exercitus Imperatoris contra Ducem Fridericum procederet, revertebantur Constantiam, nè suis alioqui spoliarentur dignitatibus: ita ut cum Imperatore, Legatis Coronarum & Principibus Imperij in hac sessione comparuerint undecim Cardinales, & ducenti Episcopi. Ubi praemissis consuetis ante sessiones caeremonijs, Cardinalis Florentinus, legit Decretum Concilij, in quo dicebatur: primò, quod haec sancta Synodus legitime in Spiritu Sancto congregata, representans universam Ecclesiam Catholicam militantem, acceperit immediate à JESU Christo potestatem, cui unusquisque cujuscunque conditionis vel dignitatis sit, etiam Papalis, obedire teneatur, in omnibus, quae ad fidem pertinent, & extirpationem praesentis schismatis, & ad reformationem generalem Ecclesiae DEI, in capite & membris. Hòc

Annus 1415.

Anton. loc. cit.

Naucler. Gen. 48. Mon. Dionys. L. 34. c. 22. Append. ad Concil. Const. Ass. Concil. Const. sess. 4.

prin.

Annus 1415. principio præactò, declarabat, quòd Sanctissimus Pater & Dominus Joannes XXIII. nequeat Constantiã recedere sine prævia deliberatione, & consensu Concilij, neque Prælati, Officiales vel Ministri Curie Romanæ, quorum absentia Concilium verosimiliter dissolveretur, vel saltè multum debilitaretur: quòd quidquid illè contra illos, aut alios Prælatos & Ecclesiasticos egerit, ad eos Constantiã censuris avocando, omnia nulla & irrita sint futura; quòd interea temporis nullos creare possit Cardinales, nec alios pro veris Cardinalibus agnoscendos esse, præter illos, qui pro talibus agnoscebantur, dum Pontifex Constantiã secedebat.

Hoc est fundamentum magnæ istius Controversiæ, quæ post Concilium Constantiense magno cum fervore agitari cœpit à celebribus Doctoribus, majori cum strepitu, uti verè dici potest, quam fructu, in Ecclesia: videlicet: an Concilium Generale legitime congregatum, si Pontifex, qui sine omni dubitatione caput ejus est, in eo per se ipsum præsideat; sive per suos Legatos; sive neutro modò præsideat, quamvis illud congregari approbet, prout in Concilio Oecumenico secundo, centum quinquaginta Episcoporum, factum est; an, inquam, hujusmodi Concilium in suis membris simul unitis consideratum, sit supra Pontificem; ita ut Decretis & definitionibus ejus submittere se teneatur, licet in eas neque consentiat, neque illas approbet? Et hæc intelliguntur de vero Pontifice, agnito pro tali; qualis fuit Joannes XXIII. in Concilio Constantiensi. Nam de Pontificibus, de quibus rationabiliter dubitari potest, omnes conveniunt, Concilium super illos supremam habere potestatem; usque ad eorum depositionem, prout Concilium Pisanum fecit. Ut proinde nullatenus dicere sufficiat; prout nonnulli faciunt, quòd hoc Decretum Concilij intelligendum sit pro tempore schismatis, ubi dubitatur, uter duorum concurrerentium sit verus Pontifex. Evidens enim est, ut vidimus, quòd Concilium Constantiense pro indubitato habuerit Joannem XXIII. contra quem hoc Decretum fecit, ut ille unicus & legitimus fuerit Pontifex Romanus. Hòc stabilitò, cum hic non Theologi munere sed Historici fungamur; ideò cursum Historicum prosequimur.

Dum hoc Decretum in lucem prodiret Constantiæ, paulò post allatum est nuntium, Pontificem non amplius morari Schaffhusij. Cum enim vidisset, à copijs Imperatoris, omnes Civitates & Arces Ducis Friderici eripi, præcipitanter inde, ipso die Sancto Veneris, aurà iniquissimã excessit, & Lauffenburgum, Civitatem inter Schaffhusum & Basileam Rheno aditam se contulit; & inde post paucos dies, crescente metu, iterum transvestitus uti Constantiæ, cum tribus viæ Comitibus, fugam profectus est Friburgum; ubi postquam nonnihil respirasset, Brisacum se recepit, copias nonnullas à Duce Burgundiæ promissas, expectaturus, & ab illis, è Germania Avenionem deducendus. Interea tam Pontifex quam Concilium, suas ad omnes Principes & Fideles, scribebant, & suas mittebant Apologias; Concilium tamen contra Pontificem fortius quotidie procedere non desinebat, ut eum ad exequenda promissa DEO & Ecclesiæ facta compelleret. Nam in sessione quinta, die sexto Aprilis celebrata, Concilium confirmavit Decretum Sessionis præcedentis, & declaravit, quòd tam Pontifex quam Prælati omnes Constantiæ in plena eoque fuerint libertate; desinivique, Pontificem obligatum esse ad renunciationem Pontificatus, non solum in casu expresso in ejus promissione, verum etiam in quocunque alio, ubi ejus renuntiatio magnam & evidentem pro unione Ecclesiæ DEI afferret utilitatem; & quòd in tali casu teneatur se submittere iudicio & dispositioni Concilij; & si requisitus id præstare, in tempore præ-

scribendo, renueret, vel differret; quòd eò ipsò censendus sit Pontificatu privatus; & contra illum, tanquam schismaticum, & suspectum de Hæresi procedatur: quòd si reverti Constantiam, & obtemperare voluerit; omnem desiderabilem sit habiturus securitatem ante & post suam renuntiationem, cum asscuratione de liberali, pro suo statu, provisione, subsistentia suæ personæ, domusque, iudiciò quatuor Arbitrorum ab ipso eligendorum, & quatuor aliorum, à Concilio nominandorum.

In sessione sequenti, post lectam & approbatam Formulam renuntiationis, nominati fuerunt Legati ex quatuor Nationibus pro illa ad Joannem deferenda; quibus etiam demandatum est, ut ei, quæ in sessione præcedente, decreta fuerunt, exhiberent, urgerentque ut Procuratores pro renuntiatione facienda nominaret, & Constantiam reverteretur; vel certè Ravenburgum, vel Ulmam, aut Basileam; quæ non multum Constantiã distant, se conferret, nec inde absque consensu Concilij recederet, usque ad plenam omnium, quæ ab eo exiguntur, exhibitionem. Præterea ut per Bullas expressas, in hæc omnia consentiat. Legati Brisacum venientes, ubi adhuc morabatur Pontifex, alloquium die Mercurij vigesimo quarto Aprilis habuerunt; pro responso die sequenti redire iussu: dumque pro illo accipiendò se pararent, Pontifex non amplius erat Brisaci, qui sive propositionibus allatis offensus, sive metuens, nè à copijs Imperatoris obrueretur, qui jam de Tractatu inter Pontificem & Ducem Burgundiæ admonitus erat; ante diem Brisacò discessit, & Neoburgum se recepit; indeque Legatis significari curavit, quòd nocte præcedente, acceptã notitiã certã de suo extremo periculo, suæ securitati providere coactus fuerit. Negotium tamen continuabatur, licet inutiliter.

Legati enim dum Constantiam re-

Annus 1415. Auth. Concil. Campegi Sander. & alij. Lit. Encycl. Jo. ann. XXIII. Lit. Encycl. Concil. Const. Niem. Vit. Jo. ann. Ep. Jo. ann. Concil. in Cod. M. S. ap. Raynal. & Spond. At. Concil. Const. Mon. Dionys.

381.

553.

Turrecrem. l. 2. de Ecclef. c. 99. Bellar. l. 2. de

Annus 1415. verterentur per Friburgum, Ducem Bavarie Ludovicum, primum Legatum Gallie ibi reppererunt; qui pro parte Concilij cum Friderico Austriaco tractabat. Hi duo Principes rogabant Legatos, ut tantisper subsisterent, Pontificem eò die certò adfuturum asserentes. Et profectò ad preces Friderici, quem magnum suum esse credebat amicum, comparuit. Legati autem post triduanam conferentiam, obtinere aliud non valebant, nisi aliam Procuracionis formulam, terminis ad eò ambiguis conceptam, & conditionibus excessivis, ac exhortationibus refertam, ut Concilium existimaverit, illum non nisi lucrum temporis inanibus prolationibus quærere, usquedum à Duce Burgundiæ copias auxiliares obtineret, & Avenionem ex Germania migraret. Cum igitur, prout jam conclusum erat, contra illum constanter procederetur, die secundo Maji in sessione septima citatus est ad comparendum coram Concilio intrã dies novem, ad respondendum de fuga, & alijs, quæ illi objicebantur. Rogatusque fuit Sigismundus, ut suas tabulas securitatis, tabulis Concilij adjungeret, ad tollendam omnem Pontifici excusationem. Sed opus illis non habuit deplorandus hic Pontifex. Nam Fridericus, cui se totum concediderat, non alio sine illum advocaverat Friburgum, quam ut eò interceptò, causam suam in detrimentum Pontificis componeret cum Imperatore, quadraginta milibus armatorum proviso: atque ita Pontifex captivus in Arce Friburgensi, sub potestate Imperatoris mansit, & ubi Asylum quaesivit, carcerem invenit.

Pontifex nihilominus, tametsi vehementer consternatus, initio magna cum fortitudine atque constantia, sortem hanc arduam suscepit, vultuque sereno, absque commotione animi excepit Archi-Episcopos Vesuntinum & Rugiensem, qui ad intimandam ei citationem, ad comparendum in Concilio die duode-

Legati enim dum Constantiam re-

scribendo, renueret, vel differret; quòd eò ipsò censendus sit Pontificatu privatus; & contra illum, tanquam schismaticum, & suspectum de Hæresi procedatur: quòd si reverti Constantiam, & obtemperare voluerit; omnem desiderabilem sit habiturus securitatem ante & post suam renuntiationem, cum asscuratione de liberali, pro suo statu, provisione, subsistentia suæ personæ, domusque, iudiciò quatuor Arbitrorum ab ipso eligendorum, & quatuor aliorum, à Concilio nominandorum.

In sessione sequenti, post lectam & approbatam Formulam renuntiationis, nominati fuerunt Legati ex quatuor Nationibus pro illa ad Joannem deferenda; quibus etiam demandatum est, ut ei, quæ in sessione præcedente, decreta fuerunt, exhiberent, urgerentque ut Procuratores pro renuntiatione facienda nominaret, & Constantiam reverteretur; vel certè Ravenburgum, vel Ulmam, aut Basileam; quæ non multum Constantiã distant, se conferret, nec inde absque consensu Concilij recederet, usque ad plenam omnium, quæ ab eo exiguntur, exhibitionem. Præterea ut per Bullas expressas, in hæc omnia consentiat. Legati Brisacum venientes, ubi adhuc morabatur Pontifex, alloquium die Mercurij vigesimo quarto Aprilis habuerunt; pro responso die sequenti redire iussu: dumque pro illo accipiendò se pararent, Pontifex non amplius erat Brisaci, qui sive propositionibus allatis offensus, sive metuens, nè à copijs Imperatoris obrueretur, qui jam de Tractatu inter Pontificem & Ducem Burgundiæ admonitus erat; ante diem Brisacò discessit, & Neoburgum se recepit; indeque Legatis significari curavit, quòd nocte præcedente, acceptã notitiã certã de suo extremo periculo, suæ securitati providere coactus fuerit. Negotium tamen continuabatur, licet inutiliter.

Legati enim dum Constantiam re-

Annus 1415. Niem. Joann. Niem. Vit. Jo. ann. Conc. Const. S. V. apud Raynal. S. Vi. Flor. Antoin. p. 3. c. 22. c. 65. 3.

At. Vi. Bar.

Tom. II.

Q 2

Annus
1415.

decimo vel decimo tertio Maji ad illum missi fuerant: quibus respondit, sibi nihil displicere magis, quam quod Concilium deseruerit, perniciosa quorundam secutus consilia; seque paratum esse Constantiam reverti. Sed aliquantum attonitus mansit, videns Principem Fridericum Burgravium Norimbergensem, ab Imperatore missum, cum trecentis Viris armatis venire, eum custodiendum aliam, quam soleant Pontifices ratione custodiri; magisque percelleretur, dum ab illo, non Constantiam, sed Cellam arcem fortem duabus leucis Constantiam distantem, deduceretur: ubi omnes ejus domestici, coquo excepto, mutati fuerunt; & quod Episcopus Telonenis, qui eirelictus est cum duabus ex quilibet quatuor Nationum personis, qui ejus invigilarent actionibus, eumque consolarentur, Annulum Piscatoris nomine Concilij exigeret. Tum enim verò perditum se credidit, & cum profundo suspirio mœrorem suum testabatur atque dolorem, sive de suo regimine præterito, sive de malo præsentem, sive de utroque.

At.
Concil.
Const.

Quidquid fuerit; in sessionibus sequentibus contra eum omni juris ordine servato, qui in depositione Gregorij & Benedicti observatus est, procedebatur. Primò suspensus est ab Exercitio Pontificatus propter suam secessionem & fugam scandalosam atque schismaticam, & propter alia crimina, quæ notoria & publica dicebantur; & post acceptas depositiones testium de omnibus illis criminibus, de quibus accusabatur, syllabum eorum cum nominibus testium, duo Cardinales Cellam ad illum deportarunt; Syllabus ille quinquaginta quatuor continebat articulos, cum expressis criminibus, quæ ferme omnia ad quinque vel sex reducuntur; nempe ad Simoniam, omnis speciei, Juris Divini & Ecclesiastici, Dissipationem Bonorum Ecclesiæ, Regimen Tyranicum in Legatione Bononiensi, oppressionem populi in Pontificatu, gabellis & exactionibus

At. VI.
Rev.

intolerabilibus, & injustitijs; Fugam ex Concilio; denique ad vitam planè scandalosam, & dissolutam, ejusque incorrigibilitatem, post innumeras admonitiones, enumeratis à prima ejus adolescentia omnibus, usque ad secessionem à Concilio, nihil ei parcendo vel omittendo. In primo enim articulo dicitur, quod in juventute improbæ fuerit indolis, mendax, impudens, vitijs omnibus deditus, & Parentibus inobediens. In quinto, quod in Pontificatu Divina Officia neglexerit, nullius fuerit devotionis, non jejunia, non abstinentias servaverit, Breviarium suum omiserit, Missam rarò celebraverit, & si aliquoties celebravit hoc fecit festinanter & more venatorum vel aringerorum. In trigésimo tertio, quod stipendia non solverit Professoribus Universitatis, præsertim Bononiensis, quæ idcirco totali ruinæ proxima erat.

Quamvis credi posset, quod hic Pontifex, cum à Concilio Generali damnatus fuerit, vitam suo caractere parum dignam duxerit, fueritque instar Phariseorum, qui sedentes in Cathedra Moysis, quæ facienda erant, dicebant, & quæ nec dicenda erant, faciebant: Post omnia tamen, cum Historicus venerari semper debeat veritatem, nec ullibi eam suppressere, præsertim ubi de causa personæ miserabilis agitur, dicere oportet, quod hic Pontifex Joannes XXIII. quantumcunque criminofus esse potuerit, magnum tamen bonitatis in anima fundum habuerit, & in his circumstantijs actum exercuerit adeò Christianum & heroicum, sanctoque dignum poenitente, ut si etiam graviora præter objecta, commisisset, & licet etiam ter JESUM Christum, uti Sanctus Petrus negasset, abolere illorum deberet memoriam, eumque postea immortalis gloria coronare. Quando Cardinales ei catalogum illum delictorum obtulerunt, tam voce quam scripto placidè, & cum profunda humilitate respondit, quod se dispositionibus Concilij penitus submittat, paratum esse,

Annus
1415.Annus
1415.

esse, quodcumque sancto illi Coetui placebit, se Pontificatu exuere sive Constantiæ, sive alibi; solum quod supplicet Concilio per viscera misericordiae Domini nostri, ut in hoc judicio rationem aliquam habeat, sui honoris, personæ atque conditionis, citra præjudicium tamen pacis, & unionis Ecclesiæ.

Amplius fecit. Cum enim catalogum criminum, quæ sufficienter probata censebantur, in Concilio prius lectum; Commissarij ad eum pro secunda & tertia vice deportassent, illum semper summa cum veneratione, tanquam verum Pontificem profectum, pro toto responso illis placidissime omnia deduxit, quæ pro pace Ecclesiæ operatus est; & in Concilio Pisano, cujus primarius Author fuit, suis studijs & industria, duo Cardinalium Collegia reuniendo; & in Constantiensi, in quo se ad cessionem obstrinxit; quam se facturum fuisse constanter protestabatur, dum modo in plenâ fuisset libertate, ut ita magis authentica evaderet actio. Tum omnia denuò confirmavit, à se Cardinalibus dicta; addebaturque, se nolle videre sive gravamina, sive depositiones testium; sed cum omni veneratione recepturam sententiam, in Concilio ferendam; neque aliam cupere defensionem aut protectionem in hoc judicio, quam ipsius Concilij, cujus Benignitati recommendari poterat.

In eisdem fere modum scripsit ad Imperatorem Sigismundum literas adeò moventes, ut legi nequeant absque magna cordis utcumque durentitudine. Representat enim illi terminis affectuosissimis, & veneratione plenis, quanto cum zelo apud Electores laboraverit, pro ejus ad Coronam Imperialem electione; & quanta cum affectione omnia quæ desiderabat, præstiterit, maxime quoad Concilium, sive de tempore, sive de loco, qui sibi suspectus esse poterat, determinando; ubi tamen ipse prius quam ille comparuit, cum plena & integra fiducia, quam in illi-

us, reponerat amicitia; se denique ad cessionem obstrinxerit, ad quam semper deinde erat pronissimus. Addebat postea, quod ambigere nolit, quin tot & tanta veræ amicitiae testimonia, vicissim amicitiae reciproque ex parte Imperatoris provocent effectus; se proinde ad illum tanquam unicum suum refugium, & suæ spei fulcrum post DEUM recurrere, per viscera misericordiae JESU Christi, illum obtestando, ut ejus imitetur Clementiam, & compatiatur homini, tametsi in statum tam miserabilem reducto, qui nihilominus Patris & Pastor illius est; suamque in Concilio interponat fidem atque auctoritatem, ut personæ suæ, salva tamen semper unione, Ecclesiæ, ratio habeatur; ut nimirum honore salvo, & suæ conditioni consulatur, & Pontificatus renuntiatio sufficiat.

His omnibus precibus, & optima Pontificis dispositione, nihil proficientibus, die vigesimo nono Maji, sessione duodecima lecta est in præsentia Imperatoris, Principum, & Legatorum sententia definitiva Concilij, vi cujus ex Pontificatu, propter crimina recensita deponeretur, & custodia Imperatoris committeretur, ut in carcere, per tempus à Concilio determinandum, detineretur, pro bono & unione Ecclesiæ, reservatis interea penis, tempore suo, illi à Concilio dictandis. Declarabatur postea, sine consensu Concilij procedi non posse ad electionem novi Pontificis, neque eligi posse, Balthasaram Cossam, antehac Pontificem Joannem XXIII. neque Angelum Coronarium, neque Petrum de Luna dictos in suis obedientijs Gregorium XII. & Benedictum XIII. Sic enim Concilium istud Joannem, simpliciter Pontificem appellando distinguit ab alijs duobus, quos pro talibus haberi dicit in suis obedientijs, & verè Antipapæ post sententiam Pisani Concilij, quod eo tempore Constantiæ continuabatur.

Cum post biduum Cellam hæc sententia Joanni allata fuisset, & ipse inter-

Annus
1415.

interrogaretur an quidpiam illi opponendum haberet; majorem adhuc fortitudinem animi & virtutem, quam antea, ostendit. Postquam enim illam tacite legisset, absque omni commotionis indicio, rogabat, sibi eam concedi cum otio perpendendam. Recedentibus Deputatis, duabus horis illam consideravit; tum revocatis, cum incredibili animi presentia dixit; se illam cunctis que articulos probe perpendisse, eamque clara & intelligibili voce denud perlegit, approbavit, & ratam habuit ex certa scientia, quantum ejus conditio presentis permittebat. Tum pectori adnotata manu juravit, se nunquam contra hanc sententiam reclamaturum, neque ad eam declinandam, vel ad Pontificatum recuperandum quidpiam acturum; imo se pro majori securitate simpliciter, pure, spontaneè, & corde toto renuntiare omnibus juribus, quæ possedit, aut possidere posset: in quorum omnium signum, Crucem Pontificalem è suo Conclavi auferri iussit; quod si habitus Pontificalis mutandus est, quem adhuc portabat; se illum presentibus Deputatis depositurum. Quod ex toto corde cuperet, se nunquam fuisse Pontificem, qui a sua exaltatione nullum diem serenum habuerit; multo minus adhuc semel fieri desideret; asseverabat, quod si dentio eligeretur, nunquam in electionem esset consenturus: Caterum protestabatur, quod si post hæc omnia, quæ fecit, adhuc impeteretur, & contra se ad penas rigidiores procederetur, tum se aliter quam hæcenus defensurum, & coram ipso Concilio judicialiter responsurum, quod pro Judice acceptavit, ejusque atque Imperatoris protectionem imploravit. De hoc toto suo responso actum authenticum fieri curavit per Protonotarios Apostolicos presentes, pro bono pacis & unionis sanctæ Ecclesiæ.

Hac ratione, sine omni dubio, tanquam Vir probus, sapiens & magnanimus egit; non tamen ideo su-

spendebatur sententiæ executio. Imperator enim custodiam illius Ludovico Palatino Comiti Rheni commisit, à quo captivus ductus est primò Heidelbergam, subinde Manheimium, ubi ferme triennio arctissime tenebatur clausus omni destitutus consolatione: ablati namque illi fuerunt omnes domestici & servientes Itali, solis Germanis illi ad custodiam & servitium relictis, cum quibus, cum nec illos intelligeret loquentes, nec ab illis intelligeretur, solis nutibus & signis agere cogebatur. Propterea non deerant, qui contra Imperatorem Sigismundum, ejusque rigorem conquerebantur, quod mitius in hac occasione procedere potuisset. Tandem enim, ajebant illi, magnum se amicem hujus Pontificis profitebatur; cui suum Imperium debebat. Ideoque, dummodo securam reddidisset viâ cessionis pacem Ecclesiæ, quæ scopus erat propositus, evidens videbatur, quod amicitia & gratitudo eum obligabat ad præstanda illa omnia, quæ poterat atque etiam debebat pro suo amico & benefactore, ad interponenda officia sua apud Patres Concilij, ut cum renunciatione, quam Joannes in forma, qualis exigebatur, offerebat, & re ipsa fecit; sine processu judiciali depositionis infamis, contentarentur. Et sanè, addebant ijdem illi; hæc judicialis depositio, nullatenus necessaria erat ad schisma extinguendum, cum sola cessio fuerit sufficiens, imò ad hunc finem longè fortior & efficacior: atque ita Imperator præstitis omnibus, quæ ad pacem Ecclesiæ postulabantur, satisfecisset tanquam Vir honestus debito amicitia, Benefactori suo paria reddidisset, honorem Pontificis & Sedis Apostolicæ salvasset, & exemplum omnibus Pontificibus præjudiciosum præpedivisset; in quo mundus vidit, quod Concilium Generale ultra limites suæ potestatis Processum instituerit uni Pontifici, quem pro summe legitimo agnoscebat, eumque propter alia quam hæreseos crimina depo-

Annus
1415.Platin.
Naucler.
gen. 48.
Onuphr.
Clucon.Annus
1415.

deposuerit: id quod permultis Doctoribus non solum displicuit, verum etiam ab ijs jure merito improbatum fuit; qui hodie dum afferunt, quod in solo casu Hæresis Concilium hac potestate gaudeat, extra quem, prima sedes à nemine judicatur.

Hæc fuerunt sensa saniora eorum, qui rationem agendi Sigismundi, in hac damnatione Pontificis magnopere vituperarunt. Sic etiam, quando Concilium, quod de hac condemnatione omnes Reges reddere certiores volebat, in Galliam suos misit Legatos, isti male ibidem accepti fuerunt; & in pleno Consilio, presentis Regis, responsum acceperunt, minime probari condemnationem Pontificis pro legitimo agniti, contra quam sola cessio sufficere debebat. Eadem occasione, & eandem ob causam severè admodum reprehensa, atque etiam repressa fuit Universitas Parisiensis, quæ multum ad condemnationem veri ac legitimi Pontificis Joannis XXIII. contulit. Porro quam rectè in Consilio Regis Galliarum improbata fuerit sententia ista depositionis Joannis XXIII. & opinio Universitatis Parisiensis; quæ profectò multum ad illam contulerat; opportunè hic Lectori nostro, antiquè in simili casu Ecclesiæ sensa referemus de Papa Symmacho, qui de horrendis, æque ac Joannes XXIII. accusabatur criminibus, est enim hæc una, ex pulcherrimis, atque dignissimis Historiæ Ecclesiasticæ notitiis; cujus etiam Patres Concilij Constantiensis in suis literis encyclicis meminerunt, & exemplum illud in suum, sed peperam, adhibere patrocinium. Juvat proinde videre, quidnam in veritate ex illo exemplo contra Constantienses Patres sit concludendum.

Defuncto Anastasio I. Pontifice, grande schisma in Ecclesia ortum est, improbitate maxima cujusdam Festi, qui ex primarijs erat Senatoribus Romanis, & Consularis dignitate perfunctus. Hunc Anastasius Pontifex cum duobus Episcopis miserat

Mon.
Dionys.
L. 35.
c. 18.At. Vi.
Flor. ap.
Spond.
ad hunc
ant. 7.
12. Cer.
vcl. Di.
ar. ap.
B200.498.
Theo.
dor. lect.
l. 2. Co.
lect. Ni.
ceph. l.
6. c. 36.Annus
1415.

Constantinopolim, ut ad obedientiam Ecclesiæ Imperatorem Anastasium hæreticum Eutychianum reduceret. Verum adeo parum ex parte sua contulit ad conversionem hujus Principis, ut ipse potius perverti se admiserit, itaque corrumpi, ut illi sponderit effecturum se apud Pontificem, ut formula unionis, quæti Zeno Imperator concinnaverat, cum intentione impia & inepta, Hæreticos & Catholicos inter se conciliandi approbaretur. Quasiverò in concordiam sociari possent JESUS Christus & Belial, vel error cum veritate! Cum hoc proposito Festus Romam redijt, eo tempore, quo Pontifex Anastasius ex hac vita decessit, jamque de successore providendo erat sollicitudo. Ut igitur Pontificem sibi devinctum, atque obnoxium haberet, & promissionem Imperatori factam impleteret; ita occultis Romæ agebat molitionibus, partem Cleri pecunijs corrupendo, ut eodem die, quò in Ecclesia Sancti Joannis Lateranensis electus est Symmachus Ecclesiæ Romanæ Diaconus, Festus eligi curaverit in Ecclesia Sanctæ Mariæ Majoris Laurentium Archi-Presbyterum Sanctæ Praxedis. Desuper Senatus, Populus & Clerus dividebantur, & furiosa Romæ orta perturbatione ad manus conferendas, cum non modica sanguinis profusione deventum fuit. Cumque malo crescente, nulla spes controversiam vijs Canonicis Romæ terminandi, atque tranquillitatem restituendi assulgeret, facta conventionione, hoc partes adversæ consiliunt iniverunt: ut nempe ambo electi ad iudicium Regis Theodorici Ravennam pergèrent, ubi omnino etiam duo isti, ex deplorabili eorum divisionis sequela, ad causam suam probandam, in Tribunali Regis Arriani comparere debebant.

Hic Princeps, licet Arrianus, qui magnum possidebat animum, mentemque admodum rectam, æquissimam hac occasione tulit iudicium. Nam examinato exactè negotio, de-

cla-

Annus 1415.

claravit; quod cum Symachus, primus, & a majore Cleri parte, ut asserbatur, electus fuerit, ipse pro vero habendus sit Pontifice, alter autem pro Intruso. Primum quidem submiserunt se omnes nihil replicando; ubi nemo resistere audebat iudicio unius Principis, qui absolutus in suo Regno Italiae erat Dominus. Atque ita Symachus solus mansit Pontifex, & Romae Concilium celebravit, ubi pro tali agnitus est ab omnibus, etiam ab ipso Laurentio, quem Episcopum Noceræ, pro aliqua ejus consolatione, creavit.

499. Concil. Rom. 1. sub Sym. 2. 4. Concil. Edii. Paris. Anast. in Symm.

ibid.

Act. Syn. Rom. sub Sym. 1. 4. Concil. Edii. Paris.

Baron. ad ann. 102. n. 32.

Videbatur hac ratione schisma extinctum esse, tum propter declarationem Theodorici, cui omnes acquieverunt; tum propter iudicium totius Concilij, ubi Symachus, qui in eo praesidebat, a partibus adversis, absque contradictione pro vero Pontifice agnitus fuit. Sed duo Senatores Festus & Probinus, qui se Duces constituerunt schismaticorum, schisma cum enormi militia resuscitarunt. Cum enim viderent, quod post sententiam Regis Theodorici non possent amplius legitimam Symmachi electionem in controversiam vocare, depositionem illius meditari coeperunt, eumque de multis gravibus accusabant criminibus, quorum Catalogum & probationes, cum depositionibus plurimorum falsorum testium, quos subornarunt, signatis, ad Theodoricum miserunt. Hic autem notanda est res magnae profectò considerationis; nimirum, quod in Actis Conciliorum, quae Romae pro causa Symmachi celebrata fuerunt, ne unum quidem verbum reperiat de illis criminibus, in quibus accusabatur Symmachus. Qua super re Baronius prudentissimam fecit reflexionem; nempe: Episcopos illos talia celasse, omnique studio procurasse, ne quavis occasione labes aliqua summi totius Ecclesiae Sacerdotis, publicis actis, posteris tradita posset aliquando reperiri, idque ex majorum praescripto, celare studentium crimina

Sacerdotum; prout Origenes refert de Historia Susanna loquens: a quo sapientissimo documento aequè ac pijsimo exemplo, quam longè abfcesserint Constantienses, ex haecenus dictis abundè liquet; dum verenda Patris sui, quae pietas tegèda suadebat, ipsi orbi universo cum aeterno suo probro, propalarunt.

Putatur nihilominus ex rationalibus conjecturis, & ex ijs, quae scripsit Ennodius in defensionem Symmachi Pontificis, quod inter alias calumnias, quibus eum fedare conabantur, illum praecipuè adulterij accusaverint; & ut succumberet, a Rege postulabant, Romam dignaretur mittere Visitatores, id est, Commissarios, ad Processum contra Pontificem instituendum, atque iudicialiter pronuntiandum, si reus fuerit repertus criminum, quae illi obiciebantur, & ut petitionem suam adeò insolitam, fulcirent, addebant; quod, cum Symmachus Commissarios miserit, ad causas criminales Episcoporum iudicandas, iustum sit, lege sua teneatur, eique pariter ac alij subiciatur. Quod aliter legabant, verum erat. Ex quo irrefragabiliter probari videtur, quod Pontifices illis temporibus Commissarios nominaverint, ad causas criminales Episcoporum iudicandas; prout clarè atque eruditè in quinque Epistolis Francisci Romani, exemplis & factis maximae auctoritatis, & omnibus saeculis ubique receptis, demonstratur. Verum schismatici illi ex hoc vero principio falsissimam traxerunt consequentiam, quam illis exprobrat Ennodius & inquit: *Non vos in hoc titulo falsitatis incesso. Dico tamen, latorem juris, definitionis suae, nisi velit terminis non includi, & nisi Princeps fastigij summa moderetur, frustra ad illud, quod dicit, jus vocatur. Aliorum forte hominum causas, DEUS voluit per homines terminare: sed sedes istius Praesulis, suo, sine quaestione, reservavit arbitrio. Poluit beati Petri successores coelo tantum debere innocentiam, & sublimissimi discipulis, in d. m.*

Annus 1415.

Vid. Baron. ib. & Symm. mund. in not. 8. ad Ennod.

Ennod. in Apolog.

Symm. not. in Ennod.

Annus 1415.

indagini in violatam exhibere conscientiam. Haec illis dicebat Ennodius, ejus scriptum ita à Concilio approbatum fuit, ut illud suis Actis inferi mandaverit, eique auctoritatem eandem cum Decretis attribuerit.

Anast. in Sym. Ennod. Apol.

Act. Synod. Palm. Ennod. Apol.

Anastas. in Sym.

Ennod. Ep. ad Faust. Conf.

Interea Theodoricus Rex hanc veritatem nondum edoctus, & qui gaudebat, occasionem sibi praebere suam dilatandi auctoritatem, facile in postulata Festi consensit; & Commissarium ad cognitionem hujus causae nominavit Episcopum Altini; cui tamen injunxerat, ut magna cum veneratione tractaret Pontificem, eique suae observantiae in Vaticano praesert officia, priusquam impositum sibi munus exequi aggrediatur. Sed iste, à schismaticis seductus, cuncta egit contraria, injustissimum & violentissimum faciens initium executione, & depositione Symmachi, omniumque ejus bonorum spoliatione; ita quidem, ut, quasi sancta sedes vacaret, schismatici, qui Archi-Presbyterum Laurentium è suo Noceræ Episcopatu occultè advocaverant, eundem jam praesentem, denuò elegerint. Rursus itaque schisma recruduit furiosius in Clero, nam alij communicaverunt cum Symmacho, alij cum Laurentio. Isti à Coriphæis Festo & Probino fulciebantur, quos major Senatorum ab illis corruptorum pars sequebatur: illi verò à Consulari Fausto Avieno sustinebantur, Viro aequè illustri ac virtuoso, avitæque nobilitatis, quam è sanguine Scipionum acceperat, & quorum generositatem, & sapientiam resuscitavit, atque cum zelo ardentissimo pro vera Religione sociavit. Sub tanti Viri protectione, Catholici ad Theodoricum pro remedio tantarum perturbationum recurrentes, facili negotio impetrarunt, ut Commissio, contra Canones data, revocaretur, permitteretque Concilium congregari ad ordinanda Ecclesiae negotia in tanta rerum perturbatione.

Reipsa hic Princeps, qui ordinem debitum, & justitiam diligebat, mortuus. Tom. II.

mentis rationum auditis, cessit rationi, & ingenuè fatebatur, non ad se, sed ad Episcopos pertinere, de Ecclesiasticis iudicare negotijs. Imò, ut desiderio satisfaceret Romanorum, qui ejus praesentiam vehementer optabant, paulò post ipsemet Romam se contulit, ubi amplissimis largitionibus Senatam Populumque cumulavit, & pro pace Ecclesiae voluit Concilium celebrari. Cùmque illi demonstratum fuisset, Concilium hoc, ut auctoritate polleat; à Pontifice convocandum esse; ipse Rex cum Symmacho tractavit, in cujus favorem, in priore schismate jam pronunciaverat; eumque rogabat, ut per suas literas Episcopos Italiae Romam convocaret. Postea Ravennam reversus, ipse etiam in eundem sinem scripsit, mandavitque Episcopis, ut Romam se conferrent ad Concilium à Pontifice intimatum. Post tam clarum atque tam authenticum Antiquitatis testimonium, vehementer arduum videtur, velle tueri; prout faciunt Protestantes, quod convocatio Conciliorum ad Pontifices non pertineat.

Igitur Episcopi à Pontifice convocati, Romam convenerunt numero centum quindecim, ubi tres vel quatuor Cœtus instituerunt, quos aliqui in totidem synodos diversas distinguunt, alij verò plures duntaxat ejusdem Concilij sessiones fuisse existimant; quod hic parum refert. Primus Cœtus celebratus erat in Basilica Juliana, ubi Symmachus de sua innocentia securus, libenter comparuit, prout Theodoricus desiderabat, seque spontè ac voluntariè submitit iudicio Concilij, quod ad hanc causam discutiendam instituebatur. Mox ab initio postulabat, restitui in possessionem omnium, quae sibi per injustum Visitatoris iudicium, & suorum inimicorum violentiam fuere ablata. Et quamvis tam justis postulatis delatum non statim fuerit, voluit nihilominus in secundo adhuc Cœtu, qui in Basilica Sessoriana habebatur, quae est Ecclesia sanctae Crucis

Annus 1415.

Faust. Conf. Ennod. Apol. Præcept. Theodor. Reg. 4. Concil. Edii. Paris.

Act. Synod. Palm. Faust. Conf. Reg. Re-lat. Ep. ad Reg. Conc. Edit. Paris. Ennod. in Apol.

Annus 1415. *Ibid. Ennod. Apol.*
 cis in Jerusalem, comparere. Sed dum eò procederet cum suo Clero & magna populi multitudine, qui suis lachrymis, & suspirijs dolorem testabantur, quòd summum Pontificem in tam miserabili statu viderent, Schismatici, qui probè jam prævidebant, suas calumnias detegendas esse, armis invaserunt homines illos inermes, verberabant, vulnerabant, promiscuè omnes obvios prosternebant, Presbyteros trucidabant, qui Pontificem defendebant, tumque lapidibus persequèbatur tanto cum furore, ut maxima cum difficultate, atque auxilio quorundam Regis Officium, salvare se potuerit ad Vaticanum.

Anast. in Syn. Act. Syn. Palm. Faust. Cos.
 Post hæc, furiosi illi, viribus aucti, diebus aliquot, enormes Romæ exercuerunt perturbationes, ubi omni genere malorum Catholicos onerabant, usquedum homines Regis, & Faustus Avitus illius anni Consul, cum suo Collega Ruffo Magno, tumultum illum sopivissent, & quietem in Urbe firmassent. Tum Rex Theodoricus Ravennæ degens, &

Præcep. Reg. 1. 4. Concil. Edit. Paris. p. 1331. Act. Syn. Palm. Mar. V. Baron. ad ann. 502. n. 2.
 sequelas pessimas ex tam periculosa seditione metuens, scripsit ad Episcopos, mandavitque ut causam istam ordinatè, sive discussam, sive indiscussam, ut vellent, quantocyus pronuntiata sententiâ terminarent, dummodo ipsorum deliberatio permaneat, ut pax & tranquillitas integra permaneat. Episcopi proinde tertiam vice convenerunt, in illa parte Basilicæ Sancti Petri, quæ appellebatur *Palmaria*, unde ista Synodus, quæ adhuc anno sequente congregata erat sub Consulatu Avieni Junioris, semper deinceps *Palmaria* vocabatur. Ibi quatuor ferme vicibus citatus erat Papa Symmachus ad comparandum in Concilio, prout alias comparuit. Sed respondebat constanter, se post ea quæ acta jam fuerant, nullatenus velle jure suo cedere, neque de suis gestis respondere coram illis, qui nulla provisi essent autoritate, absque suo consensu. Patres omnes, absque diversitate sententiarum consentiebant, Symma-

chum jure suo agere, & hoc ipsum Theodoricus significarunt per literas, dicentes: *Nobis quid facere possimus non remansit, nec invitum ad desperationem nostram adducere possumus; agnoscentes nullum sibi jus esse in summum Ecclesiæ Pontificem, nisi sua sponte ipse iudicio se submittat: nova res est Pontificem sedis istius apud nos audiri; nullum constat exemplum.* Quamvis Rex Theodoricus ostenderit, quòd ex parte sua desiderasset, causam istam Pontificis examinari judicialiter, ut cæteri in officio & ordine debito continerentur metu iudicij; nihilominus sensa sua iudicio Concilij submitit, & pulchrum illud responsum dedit, quod instar oraculi servire debet omnibus Principibus, qui ab uno & maximis Regibus & Politicis, quales unquam mundus habuit, condiscant, quam partem habere debeant in negotijs purè Ecclesiasticis. *Ad hæc Serenissimus Rex, DEO inspirante taliter respondit: in synodali esse arbitrio de tanto negotio sequenda prescribere, nec aliquid ad se preter reverentiam de Ecclesiasticis negotijs pertinere.* Patres igitur in plena se constitutos, videntes libertate juxta impulsum Spiritus Sancti agendi, tandem hoc negotium Decreto factò terminarunt, & declararunt, quòd Papa Symmachus Episcopus sanctæ Sedis Apostolicæ liber sit & immunis coram hominibus; cum certum sit omni jure à nobis perpenso & examinato, quòd cognitio hujus causæ soli DEO sit reservata: ideòque declaramus, quòd liberè exercere debeat suas Pontificatûs functiones, quin ei unquam obijci possit quidpiam eorum, de quibus accusabatur.

Anast. in Syn. Theodor. retus Leon. Flor.
 Eodem tempore condemnatus est existimatus Visitator, & Antipapa Laurentius, quem Theodoricus postea in exilium relegavit, & dum Concilium exhortaretur Senatum & Clerum, ut suo Decreto se submitteret, absque ulteriore disquisitione à solo DEO examinanda, Papa Symmachus suis Juribus restitutus est:

Annus 1415. *Phil. Not. Eirmun. in Ennod. not. 19. Synod. s. sub. Symm. 1. 4. Concil. Edit. Paris.*
 unanimi omnium Ordinum consensu, exceptis paucis schismaticis, qui contra hoc Decretum scripserunt. Sed Eruditus Diaconus Ennodius, idem ille, qui postea Episcopus Ticinensis factus est, suam scripsit Apologiam in defensionem Pontificis, & Decreti adeò nervosam, ut quintum Concilium sub Symmacho celebratum, illam inferi mandaverit inter quartam synodum, dictam *Palmariam*, & quintum Concilium, eamque eadem gaudere autoritate, ac alia ejusdem Concilij Acta. Quò effectum est, ut omnes, qui adhuc schismati pertinaciter adhærebant, ad obedientiam Ecclesiæ, quæ illos in gratiam recepit, reversi fuerint.

Ep. 2. Aviti. Vienn. Ep. no. mine Gallia scripta apud Symmach.
 Intercè dum in Gallijs innotuisset persecutio contra Symmachum, & quòd Concilium Romanum iudicare illum præsumperet; Episcopi Galliæ, valde scandalizati fuerunt, quamvis Pontifex ille iudicio illorum se voluntariè submitserit. Erat autem Ecclesia Gallicana tunc florentissima, tempore videlicet conversionis ad Fidem JESU Christi & Baptismi, Regis Clodovei. Episcopi majori ex parte Viri erant à doctrina & sanctitate celeberrimi: & nihilominus omnes communi consensione iudicârunt, significandum esse Romanam, illum procedendi modum valde improbari, utpote contra mentem & leges Ecclesiæ, atque pessimi exempli. Ad scribendum nomine omnium Episcoporum Galliæ electus fuit Avitus Episcopus Viennensis; Vir singularis meriti, valde illustrium Natalium, & raræ doctrinæ atque facundiæ robustissima. Scripsit proinde cum fortitudine & sancta libertate, literas dirigendo ad Patricios Faustum & Symmachum, utrumque Consularem & magis spectabiles in Senatu Romano, ad quos scribebat, quòd crederet, Episcopos Concilij Romæ jam ad suas discessisse Diocesces; præterquam quòd ipse hujus illustis Magistratus membrum aliquando fuerit, Senator Romanus filius Patricij Ilcij, & Nepos Imperatoris Aviti. Scripsit igitur sequentia: *Dum de causa Romana Ecclesiæ anxij nimis ac trepidi essemus, utpote nutare statum nostrum in lacessio vertice sentientes, quos omnes una criminatione percusserat, si statum Principis obruisset. In Sacerdotibus cæteris potest, si quid forte nutaverit, reformari; at si Papa Urbis vocatur in dubium, Episcopatus jam videbitur, non Episcopus vacillare. Dices forsitan, omnium talis erit conditio: Replicatio, uni dictum; Tu es Petrus; & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam. Et rursum Sanctorum voce patet, Pontificum dignitatem Sedis ejus sanctam, toto Orbe venerabilem, dum illi, quidquid fidelium est, ubique submittitur, dum totius Orbis caput esse dignatur; de qua mihi I. 10. videtur dictum per Prophetam: si hæc humiliabitur, ad cuius confugietis auxilium? & ubi relinquetis gloriam vestram? Rationem assertit Ennodius; quia videlicet fundamentum, super quod in persona Sancti Petri, JESUS Christus Ecclesiam suam stabilivit, & consequenter Episcopatum; penitus everteretur ruinâ supremæ autoritatis, quæ illi tolleretur, alij cuiquam, quàm sicut, illam subjiciendo potestati; quòd dignitatem summi Pontificis terra universa revereri debeat, cum omnes omnino Fideles in Orbe toto ei subjiciantur, quorum ipse caput est, & de quo Propheta dicere videtur, ad cuius confugietis auxilium, & ubi de-relinquetis gloriam vestram? Quæ omnia fustis in Decreto exprimuntur, ubi per complures Canones dicitur; quòd prima Sedes, quæ omnes alias causas spirituales & Ecclesiasticas judicat, à nullo alio sit iudicanda. Cæterum, addit Avitus, non facile datur intelligi, qua vel ratione vel lege, ab inferioribus eminentior iudice, tur; quòd Synodus ipsa Venerabilis, laudabili constitutione prospiciens causam, quam (quod salva ejus reverentiâ dictum sit) penè remere suscepit inquirendam, divino potius servavit examini. Postquam videlicet Synodus in Basilica Sancti Petri congregata,*

Annus 1415. *Decr. Grat. Part. 2. Caus. 9. Aliorum. Ep. 2. Aviti. Vienn.*
 R 2

Annus 1415. quatuor ferme vicibus citasset Symmachum, ad respondendum, de criminibus ei objectis.

Hæc sunt, quæ in causa Simmachi Pontificis acta sunt, quæ hæc fideliter placuit referre, ut Lector judicet, quid emolumentum capere potuerit, qui literas circulares composuit Concilij Constantiensis, causam Symmachi commemorando; & an Consilium Regis Galliarum rationem habere potuerit improbandi processum contra Joannem XXIII. institutum, ejusque depositionem, quem Concilium illud pro vero semper Pontifice agnoscebat. Nam ex ipsa Historia Symmachi, cujus exemplum in Epistola Encyclica allegatur, evidenter patet, quod Concilium Romanum & tota Ecclesia Gallicana, Ennodius, & Canones in Decreto Gratiani allati, jam pridem, plusquam nongentis annis citius deciderint, quod soli DEO reservanda sit cognitio & judicium, de criminibus, quæ Pontificibus imputari possent; & consequenter à nemine illos judicari posse, vel deponi, nisi Hæretici essent: tali enim casu certum est, illos jam non esse Pontifices. Quamvis autem improbata esset in Gallia depositio judicialis Joannis XXIII. ille tamen post sententiam licet invalidam, scripto authentico, suaque sponte, cessionem sui Pontificatus præstitit, ad quam tunc jam à nemine urgebatur: atque ita nullum supererat de pace Ecclesiarum vicinissima dubium; præsertim accedente voluntaria Gregorij abdicatione, quæ tandem in sessione decima quarta die quarto Julij solemniter peracta est, in hunc modum.

Act. Concil. Const. Toparcha Ariminensis Carolus Malatesta, singularis amicus, & unicus Gregorij Protector, ab eo, cum debita procuratione missus ad faciendam ejus nomine cessionem, receptus est à Concilio cum omni honore & magnificentia, in solemnibus ingressu die decimo quinto Junij. In audientia, quam ei præbuit Imperator, protestabatur, se ad eum

solum à Pontifice Gregorio mitti, & nullatenus ad Concilium. Invisit nihilominus omnes quatuor, unam post alteram, Nationes, tanquam Conventus particulares, eisque suam exhibuit plenipotentiam. Celebrabatur interea sessio decima tertia eodem die contra Hussitas de Communionem sub utraque specie. Cùmque Patres pro sessione decima quarta congregarentur die quarto Julij, Imperator Imperialibus ornatus vestitus, de ordinario suo subsellio, ad aliud elevatum ante Altare transivit, & in hoc Cœtu præsedit, qui hac occasione non representabat Concilium: & Cardinalis Ragusanus atque Toparcha Ariminensis, suas propè illum sedes humiliores occuparunt. Tum perlectis Bullis à Gregorio Arimini die decimo tertio Martij editis, Dominus Arimini vi sue potestatis, quam ei prædictæ Bullæ conferebant, commisit locum, sibi Cardinali Ragusano, ut scripto declararet nomine Pontificis Gregorij, quod pro pace Ecclesiarum procuranda, approbet hoc Concilium, tanquam Cœtum ab Imperatore, & non à Joanne XXIII. convocatum, illudque confirmet. Desuper Imperator suum consuetum locum occupavit, priorémque Cardinali Ostiensi, qui Concilio præsedebat, reliquit, & sessio à solitis Cæremoniis inchoata est. Omnia, quæ hæc acta fuerunt, solummodo erant, ut quidpiam bono Viro Gregorio dissimularetur, & obedientiam ejus colentibus, unicus tolleretur pretextus, quem habere poterant, non agnoscendi legitimum Concilium. Approbatio Gregorij utpote Pontificis jam depositi, & saltém dubij, sicut nullum Concilio novum jus conferre, ita nihil obesse poterat: profuit nihilominus postea, quod adherentes Gregorio, de Concilio legitimo ambigere nequiverint.

Hac prima actione peracta, procuratio Ariminensis Domini lecta est: qui proposuit, an non expediret, renuntiationem differre usque-

Annus 1415.

Act. Concil. Const.

Annus 1415. dum rescitur ultimata Petri de Luna, in Conferentia Nicæna, resolutio? Ad quod reposuit Concilium, retardationem hanc nullatenus esse admittendam; sed renuntiationem Constantiæ & in præsentis sessione faciendam esse. Dùmque Dominus Ariminensis pro actu isto se præpararet, lecta sunt Decreta, quibus Concilium declarabat duarum obedientiarum unionem, & quæ prius ordinaverat de electione novi Pontificis, renovavit, censuras omnes ab utraque parte latas, abolevit; omnia Gregorij legitime acta confirmavit; sex ejus Cardinales in sacrum Collegium recepit, ordinavitque Petrum de Luna ad renuntiandum intra dies decem, alias cogendum esse sub penis omnibus tempore hoc elapso, quas jam per sententiam Concilij Pisani insurrerat, denuo incurrendis.

Platin.

Act. Concil. Const. Append. Luc. 2.

Platin.

Act. Concil. Const.

His peractis Arimini Toparcha Carolus Malatesta, qui tanquam Tribunus Generalis Sanctæ Romanæ Ecclesiarum, & Gubernator Romanæ Ecclesiarum pro sancto Patre Gregorio XII. in sublimi throno quasi pro ipso Pontifice, præparato consedit, & brevem discursum valde ingeniosum, magna cum eloquentia pronuntiavit, super illa verba Sancti Lucæ: *Facta est cum Angelo multitudo militia Cælestis*: eaque acutissimè applicabat Pontifici, qui actione heroica, nomen suum, Angeli resumebat, & Gregorij Pontificisque deponebat; ut pacem redderet hominibus bonæ voluntatis, uniendo se Concilio, in hac multitudine militiæ cælestis representato, cujus sensis accedebat. Discursu hoc magna cum laude absoluto, legit cum majestate, quasi ipse Pontifex fuisset, Formulam Renuntiationis puræ ac simplicis, quam nomine Gregorij faciebat, omnis Juris, quod ad Pontificatum habuerat. Postea de throno Papam non amplius representans, descendit, & aliam sedem occupavit. Tum Archi-Episcopus Mediolanensis Ambonam ascendit, & Cardinale, qui præside-

bat, mandante, scriptum legit, quod sacrum Concilium Constantiense in Spiritu Sancto legitime congregatum & Ecclesiam universalem representans, admittat, approbet, & laudet cessionem, renuntiationem & resignationem factam ex parte Domini, quem in sua obedientia Gregorium XII. appellabant, omnis Juris, si quod habuit ad Pontificatum: quæ cessio ejus nomine facta est per Magnificum & Potentem Dominum, Carolum Malatestam hic præsentem, & illius Procuratorem irrevocabilem in hunc finem. Desuper *Te DEUM*, à Musicis Concilij & Imperatoris decantatum est.

Hæc gesta fuerunt de cessione Gregorij, quam ipse libenti animo & ingenua mente ratihabuit. Cùm prius enim Arimini cognovisset, quæ acta sunt Constantiæ, congregavit suos in Consistorio Cardinales, omnes residuos Prælatos & modicæ Curiarum suarum Officiales: ubi postquam Pontificali habitu ultima vice indutus, declarasset, approbasset, & colaudasset acta suo nomine Caroli Malatestæ sui Procuratoris in Concilio Constantiensi, Tiaram, & omnia dignitatis Pontificalis insignia deposuit, protestando, se illa nunquam amplius resumpturum, sed contentum fore Primatus inter Cardinales honore, & Legati perpetui in Marchia Anconitana, qualis Decretum Concilij renuntiatus fuerat, atque ita utrumque usque ad mortem obtinuit; quæ post biennium Recineti accidit. Platina more scriptorum malignorum, qui nomen sibi, à sinistra omnium rerum interpretatione comparare satagunt, asserit, eum ex amaritudine animi de amisso Pontificatu obiisse, & quod Toparcha Ariminensis cum renuntiatione usque ad finem Nicænae Conferentiæ non expectaverit. Sed præterquam quod Vir ille indolis fuerit placidæ, mitisque, qui suorum potius quam sua peccavit ambitione; tam violentus animi dolor, si fuisset, duobus annis integris ad eum sepeliendum non expectasset; proinde

Annus 1415.

Niem. in Vit. Joann.

inde credi potest, non aliam ejus mortis causam esse querendam, præter atatem annorum propè nonaginta, quæ, ut reor, morbus est, apud Medicos incurabilis. Sic nimirum feliciter pro pace Ecclesiæ terminata est Sessio decima quarta, quam post biduum secuta est decima quinta; in qua gravissima ad Fidem pertinentia conclusa fuere negotia; primo condemnatio Joannis Hus ejusque discipuli Hieronymi de Praga, qui erant duo præcipui Authores schismatis, & Hæresis in Bohemia exorta.

Imperator Sigismundus cum vehementi animi dolore vidit miserabilem hujus Regni statum, propter horribiles perturbationes ab Hæreticis excitatas, & ex negligentia sui Fratris Wenceslai ortas, qui postquam Pragâ Joannem Hus ejecisset, passus est illum reverti, & insolentius quam unquam antecederet dogmatizare. Quapropter statuit firmiter totis conatibus laborare, ad remedium tanto malo adhibendum occasione Concilij Constantiæ celebrati.

In hunc finem, efficaciter egit apud Wenceslaum, motivis à Religione & ratione statim petitis, ut Joannem Hus Constantiam mitteret. Scripsit etiam ad hunc ipsum Hæreticum valde urgentes literas, & suos expeditivos homines, qui eum ad comparandum in Concilio hortarentur, ubi suam tueretur doctrinam, honoris admotò stimulo, & præclara sui defensione, demonstrando, neque se hæreticum esse, neque infectam Hæresin Bohemiam, prout per totam spargebatur Europam: Ei denique pro securitate saluum conductum in bona forma pollicebatur. Joannes Hus, qui ex una parte, pro consueto Hæreticorum genio plenus altissima sui ipsius æstimatione, nihil de magna dubitavit gloria sibi comparanda in aliqua celebri disputatione, metuebátque ex altera parte famam & existimationem in populo amittere, si recusando oblata, metum ostenderet, suæque causæ dissideret;

invitationem ab Imperatore factam, & concertationem acceptavit. Idque tanta cum præsumptione fecit, ut die vigesimo sexto Augusti, anno millesimo quatercentesimo decimo quarto apparuerit in portis Palatii, & omnium ferme Ecclesiarum Pragæ affixum, prolixum scriptum in tribus linguis Latina, Bohemica & Germanica, in quo dicebat: *Significo toti Bohemia & omnibus Nationibus, me velle sibi primo quoque tempore coram Concilio Constantiensi, in celeberrimo loco, præsentem Papam, Præsidente Papam &c. Eo conferat pedem, quisquis suspicionem de me habuerit, quod aliena à Christi Fide docuerim vel defenderim, Item doceat ibi, adstante Papa, me ullo unquam tempore erroneam & falsam doctrinam tenuisse; si me de errore aliquis convicerit &c. non recusabo quascunque hæretici pœnas ferre.* In proximo Generali Concilio Constantiensi, inquebat, se velle respondere, & juxta Sanctorum Patrum Decreta & Canones suam innocentiam in Christi nomine demonstrare. Et ne ullibi solemniter hæc provocatio ignota esset, eam in omnibus præcipuis Germaniæ Urbibus affigi curavit: & post lapsum aliquod tempus, quod præbere voluit provocatis ad præparandum se pro certamine, Pragâ die decimo quinto Octobris, magno cum splendore ac pompa discessit, in comitiva plurimorum discipulorum & amicorum suorum, qui eum satis procul honoris gratiâ, tanquam ad certam victoriam, proficiscentem, deducebant.

Illud singulare est, quod adeo parum apprehenderit sui itineris exitum, ut etiam ante acceptum saluum conductum, quem petierat ab Imperatore, abiverit, & qui ei non nisi die decimo octavo Octobris Spiræ fuerat expeditus; ita ut sine ullo salvo conductu. Constantiam adveniret, prout ipse fatebatur in literis, quas ad suos discipulos & amicos Pragam scripserat: *Stamus in Constantia, in platea prope hospitium Patris; & venimus sine salvo conductu.* Suas Affixiones Latinas & Germanicas

Cochle. l. 2. Hist. Hussit. Mancler Gen. 48. Udalr. Rochem. thaler. Hist. Conc. Germ. Aug. 1483.

Alb. Krant. in Vandal. l. 10. c. 23. Cochle. l. 2. Act. Jo. an. Hus. Bohem. apud Bzov. ad ann. 1417.

Annus 1415.

Ex Act. Jo. an. Hus. Bohem. ap. Bzov. ad ann. 1417. & ex Ann. nym. Act. Hussit. 2. Oper. Jo. an. Hus.

Lit. Jo. an. Hus. ap. Bzov. ex Ann. nym. Hussit. 2. Op. J. Hus.

Annus 1415.

Ep. 6.

Ann. nym. Hussit.

Ep. 3. J. Hus. 2. Oper. ipsius.

in omnibus, per quas transibat, Civitatibus, distribuebat: *in omnibus Civitatibus benestimus & apposuimus intimaciones Latinas & Teutonicas;* quod ipse rursus in suis prolixis & facietis scribebat literis, Norimbergâ ad suos devotos & devotas Pragenfes, ut eos participes faceret honorum peculiarium, qui ei ubique defererebantur: *Populus, inquit, stabat in plateis, aspicientes & quærentes, quis esset Magister Hus. In Pexnan Civitate expectavit me Plebanus cum Vicariis, & dum intravi stabam, tunc statim propinavit Cantharum magnum vini; & valde charitative suscepit cum suis socijs doctrinam, & dixit se semper fuisse meum amicum &c.* Ex his patet, quod in via dogmatizaverit, dum Constantiam proficisceretur, quod tandem die tertio Novembris, dum videlicet inchoabatur Concilium, advēnit cum permultis Nobilibus Bohemis, qui tam celebrem Cœtum videre cupiebant.

In salvo conductu, qui pro illo Spiræ fuerat expeditus, & ab eo nondum acceptus, Imperator dicebat: Honorabilem Magistrum Joannem Hus Sacræ Theologiæ Baccalaureum, & Artium Magistrum presentium ostensorem, de Regno Bohemiæ ad Concilium Generale in Civitate Constantiensi celebrandum, in proximo transeuntem - vobis omnibus, & vestrum cuilibet pleno recommendamus affectu, desiderantes; quatenus ipsum, cum ad vos pervenerit, gratè suscipere - omnique prorsus impedimento remoto transire, stare, morari; & redire liberè permittatis, sibi que & suis &c.

Ex his evidens esse videtur, quod hic salvus conductus duobus circiter Mensibus post affixionem publicam expeditus fuerit, in qua palam & ubique profitebatur, se ad Concilium Generale Constantiam iturum, seque omnibus pœnis Hæreticorum submittere, si vel de minimo errore convinceretur; & quod salvus conductus datus non in alium finem ei datus fuerit, nisi pro quo illum ipse

Ex Act. Publ. ad ann. 1417. in Hist. Hussit. 2. Op. J. Hus. & apud Cochle. l. 2.

petebat, & quem Imperator sibi proposuerat, ad perturbationes Bohemiæ sedandas; & hoc articulo desiciente, qui erat fundamentum salvi conductus, iste robur omne amiserit. Tandem enim Joannes Hus, neque illum petijt, neque illi datus est, nisi pro via & itu Constantiam ad defendendam suam contra adversarios doctrinam, submittendo se Concilio, quod pro legitimo Judice agnovit, cum illud pro Concilio Generali habuerit, prout in suis fatebatur affixionibus. Quapropter dum Imperator suis omnibus subditis, ut eum sinant liberè, ac securè transire, subsistere atque redire præcipit, intelligere ista oportet, si ea præstiterit, pro quibus ipse saluum conductum petijt, ei que datus fuit, quibus non præstitis, nihil prodesse debuit, ita ut non appareat, cur nonnulli Theologi & Controversistæ tot detorsiones atque subtilitates quæserint, ad defendendum Sigismundum; cum in propatulo sit veritas purissima & simplicissima, quæ illum ab omni eximit injustitia, & quæ sola, absque alio fulcro, firmiter stat, etiam omnia præclari scriptoris auctoritate, cujus memoria est in benedictione in Ecclesia propter insignem doctrinam & pietatem suam, & maxime propter mortem gloriosam, quam Londini subivit pro veritate ac Fide Catholica, quam strenuè defendit, & sanguine suo signavit; Illustris videlicet Anglus Edmundus Campianus Jesuita, qui in suo admirabili libello, decem rationum, quas Academicis Angliæ obtulerat, dicit; *quod nec in Hussium animadversum fuisset, nisi homo perfidiosus & pestilens, retractus ex fuga, quam ei Sigismundus Imperator periculo capitis interdixerat, violatis etiam conditionibus, quas scripto pepigerat cum Casare, vix omnem illius diplomatis enerasset.*

Certum præterea est, quod nullum saluum conductum habuerit alium sive à Concilio, sive à Sigismundo, & quem nec ipse, nec discipuli ejus à Concilio petendum esse judicarent;

Annus 1415.

Annus 1415.

Hist. Hussit. ap. Cochla. li. 1. c. 1. ubi sumus omnino in Constantia: & Magister quoti-die Divina peragit Ep. Janovitz. apud Brno.

Jac. Coret. Diar. apud Brno. Udalr. Rechen. apud Cochla. li. 2.

Cochla. li. 2.

carunt; prout illum ejus sectatores Hussitæ à Concilio Basileensi, & Protestantibus Germaniæ à Concilio Tridentino petiverunt. Nihilominus Hussitæ permisi sunt vivere pacificè, ac liberè in hospitio suo Constantiæ conducto, in platea Sancti Pauli, ut quidam Janovitz socius Hussi scripserat, usquedum innotuisset, quòd Conventicula instituerent, & Hussus dogmatizaret, Wiclefi errores docendo; Missamque licet à Pontifice solemniter excommunicatus, celebraret, cum ingenti concursu populi, scandalo publico, & contemptu Ecclesiæ. Tum enim seriò monitus est ut desisteret; & Episcopus Constantiensis, jure timens, nè homo iste perniciosus venenum suæ hæresis, in populo diffunderet, existimabat, se Divinis humanisque legibus teneri, ad præpediendum tantum malum, Missam illi, suoque populo omne cum homine tam periculoso commercium Religionis interdixit. Deinceps diligenter illi invigilabatur, & homines fidi circa ejus hospitium à Concilio, Episcopo, & Magistratu constituti fuerunt, qui ejus actiones observarent.

Tum primò reflexiones formabat, quibus terrebat. Ex una parte considerabat, se non amplius esse in sua Ecclesia Bethlehem, vel in foro Pragensi coram plebe ignorante, neque in Curia Wenceslai, vel coram aulicis, qui perlibenter audiebant hominem bona Ecclesiastica illis cedentem, coram quibus loquendum esset; sed in pleno Concilio coram sapientissimis quibusque Viris, ubi probè videbat, quòd sui adversarij, ex Universitate, & Clero Pragensi paratissimi starent ad fortissimum contra eum certamen, ad illum de Hæresi & omnibus perturbationibus in Bohemia causatis, accusandum, & convincendum. Ex altera parte non ignorabat, quòd contra prohibitionem legendi Missam, eam nihilominus celebrare perrexerit, idque latere non potuisse; cum sibi invigilari sciverit; nec adeò

stolidus erat, ut non videret, quòd salvus conductus ei datus minime fuerit ad dogmatizandum Constantiæ, prout faciebat Pragæ; sed solum, ut cum securitate Constantiam veniret, ad reddendam Concilio suæ doctrinæ rationem, aut ad eam defendendam, si posset, contra illos, qui eum Hæreseos arguebant. Omnes istæ considerationes adeò illum consternarunt, ut metu carceris fugam decreverit, & die vigesimo octavo Novembris, in stramine sepultus super Curru, qui in agrum pro necessarijs provisionibus pergebat, evahi se curaverit. Sed Henricus de Latzenbach Nobilis Bohemus, qui cum illo Constantiam venerat, visurus quid de doctrina ejus credendum foret, eique invigilandi curam gerebat, hanc fugam observans, illico denunciavit Magistratui, qui à suis satellitibus ad eum insequendum emissis, è stramine quo contegebatur, protractus, satis malò futuri eventus præfagiò, Constantiam reductus fuit, ubi jussu Pontificis primò in quadam camera Palatij detentus, deinde in Conventu Patrum Sancti Dominici incarceratus, ac demum pro majore custodia ad vicinum Castrum deportatus est.

Res hæc magnum excitavit rumorem; & nonnulli Nobiles Bohemi, atque Poloni ad Imperatorem scriperunt, querulantes, Fidem publicam Imperij in salvo conductu datam violari. His intellectis Princeps, qui Aquisgranum ad assumendam Coronam Imperialem abiverat, misit ad Pontificem & Concilium, rogans illum dimitti, & ut dicitur Johannes Hus publicè audiretur, de fide sua publicam redderet rationem, & si convictus fuerit, pertinaciter aliquid contra scripturam sacram & veritatem asserere, quòd id juxta instructionem & decisionem Concilij debeat emendare. Hoc idem Nobiles illi Bohemi per libellum supplicem, quem omnes communi suo nomine porrexerunt, à Concilio petebant, & fide jubeant pro ipso, quòd non effugiet de manibus

Annus 1415.

Naucler Gen. 48. Cochla. li. 2. Laurent. Humfred. Theol. Oxon. apud Becan. 1. 1. de fid. Har. Serv. c. 16. n. 8. Udalr. Reich. Huss. apud Cochla.

Littera Querimonia. les de injuria Papa c. 2. Oper. J. Hus fol. 75. vers. Sched. per Nob. Bohem. 1. 2. Oper. J. Hus fol. 7. vers.

Annus 1415.

ibid. fol. 11. vers. ou. Tom. 2. Oper. J. Hus fol. 8. vers. Ep. c. 16. fol. 8.

Commissariorum usque ad exitum negotij. Responsum Patrum erat, quòd illi Domini Bohemi malè informati essent, & ex bono constare fundamento, saluum conductum Spiraë fuisse expeditum, postquam Joannes Hus Pragà discessisset Constantiam, neque illi allatum fuisse nisi post aliquot ab eo incarcerato dies: quòd satis congruit cum illis, quæ ipse Constantià de illo nondum accepto scripserat, & cum replicatis dictis illorum Nobilium, qui dicere nequibant aliud, quàm quòd ipsi permultis alijs, duobus circiter diebus ab ejus captivitate saluum conductum ostenderint.

Et quantumvis etiam citius illum habuisset, priusquam carceri mancipatus fuisset; aliunde responderi cum satisfactione non poterat. Id enim, quòd in suo libello supplici petebant, in virtute salvi conductus, ipsum erat, quòd Patres volebant; ut nimirum pro sua defensione audiretur, prout sæpissimè auditus est, & suos errores abjuraret, si illos Concilium deprehenderet; quòd tamen nunquam facere volebat. Quòd de illius detentione conqueri non possint, cum fugam dederit, & ita promissa violaverit de reddenda Concilio, suæ doctrinæ ratione, in quem finem solum & unicum salvi conductus ei datus est, nec ultra prodesset: Et quia illi datus non erat, ut nova committeret crimina, dogmatizando, uti fecit in Civitatibus Imperialibus pertransendo, & in ipsa etiam Civitate Constantiensi, ubi libertate gaudebat, & Missam contra claram Episcopi celebravit prohibitionem; illum proinde incarceratum non esse, nisi ut sua impleeret promissa; & in singulari gratia illi condonari posse & crimina & errores, dummodo, juxta eadem promissa sua, definitioni Concilij se submittat. De cautione Nobilium illorum respondebatur; sidendum non esse in re tanti momenti, homini sua violanti promissa, sed illi fore libertatem se, ut liberit, defendendi.

Tom. 2. Op. J. Hussij. fol. 11. vers.

Tom. 11.

Annus 1415.

eumque cum omni benevolentia & mansuetudine audiendum esse. Hæc sinè dubio sensatis Viris satisfacere poterant. Imperator à Coronatione sua redux de omnibus, quæ gesta sunt edoctus, nihil contra procedendi modum Concilij, quòd opponi posset, invenit; & adeò questus non est de violata fide; ut potius Joannem Hus suæ fidei datæ & jam infractæ arguerit, & protestatus fuerit, se illum ad eam servandam compulsurum, & primùm futurum, qui eum secundum omnem justitiæ rigorem esset puniturus.

Interea negari non potest, quin ex una parte cum omni exacta diligentia & æquitate possibili; ex altera vero, cum omni charitate imaginabili de Joanne Hus actum fuerit. Primò enim impensè fuere plusquam septem menses ab ultimo die Novembris usque ad Julium, in examinando ejus negotio. Duo Episcopi missi fuerunt in Bohemiam, ad capiendam informationem de propositionibus Hæreticis, quas ibi publicè prædicavit, & docuit, & de quibus relationem fecerunt in Concilio. In Sessione sexta nominati sunt Commissarij ex quatuor Nationibus electi, ad recipiendas testium depositiones, & ad examinandas propositiones ex libris ipsius desumptas. Auditus est frequentissimè tam publicè quam privatim, ubi quæcunque voluit, produxit. Citatus est primarius ejus Discipulus Hieronymus de Praga, qui se defensorem ejus palam declaravit. Cum enim Pragæ intellexisset, Magistrum suum carceri mancipatum esse: occultè Constantiam advēnit, & nocte diei Sabbathi ante Dominicam Quasimodogeniti ad portas magnæ Ecclesiæ affixit scriptum, in quo protestabatur se paratum esse ad defendendum Joannem Hus, & doctrinam Wiclefi, dummodo sibi publica securitatis fides tribuatur; & mox profugit. Desuper Concilium illum citavit, eique in eadem citatione saluum conductum obtulit, cum addito: *salva semper justitia.* Nimirum, quòd si Hæresim tueri,

Cochla. li. 2.

Id. ibid. li. 2. c. 11. Conc. Const.

Anonymus. Huss. Ep. 21. 22.

S

repe

Annus 1415.

reperit fuerit, eam abjurare tenebatur. Sed uti eo non potuit: nam in consilijs Bohemiarum ad quandam Curatum perveniens, qui eo die suos Presbyteros prandio excipiebat, postquam liberaliter haustui indulisset, talia contra Concilium effutiebat, quod Synagogam satanae appellabat, & quod ibi omnes Doctores & Praelatos confuderit; ut boni illi Presbyteri ad tantam obstupescerent audaciam, & impudentiam, illum ad Magistratum denunciaverint, qui comprehensum Constantiam miserunt, ubi Magistro suo in carcere associatus est. Interea, ut tempus utrique consulendi suae conscientiae praeretur, priusquam contra illos ulterius procederetur, condemnatae fuerunt in octava Sessione, doctrinae Wiclei in quadraginta quinque articulis, prout jam Oxonij, Parisijs, Pragae, atque Romae factum erat; mandatum quoque fuit, ut ejus ossa exhumarentur & cremarentur, quod post annos circiter triginta ab ejus morte, executioni fuit mandatum. Damnata fuit etiam in decimatertia Sessione, memoria Petri Dresdensis & Jacobelli, de usu calicis.

Act. Concil. Const.

Cochla. Hist. Hussit. L. 2.

Durante hoc toto tempore, Commissarii, qui Processum instruebant, Cardinales, Episcopi, Doctores, & ipse Imperator, in Congregationibus de hoc negotio persaepe institutis, omnes imaginabiles adhibere conatus, ad convertendos Joannem Hus, & Hieronymum de Praga ejus discipulum, ut eos perducerent ad abjurandos Wiclei errores, quos, quod docuerint, convincebantur, & adhuc tuebantur: Porro urgebantur adeo, ut permoti ad retractandum viderentur, praesertim dum Joannes Hus, prout scriptor Hussita testatur, humiliter, inclinato capite respondens aiebat, se eo venisse, non ut quicquam pertinaciter assereret, sed ut a Concilio instructionem meliorem acciperet, & non solum instructioni, sed etiam sententiae & correctioni se submitteret; fatebatur

Hussit. apud Cochla. L. 2.

etiam triginta articulos in suis libris & Opusculis contineri; ita ut per Urbem fama, summa cum laetitia increbuerit, & omnes campanae insonuerint ad gratias DEO reddendas pro conversione horum duorum hominum, a quibus Bohemiae pendebat conversio, illisque liberalis decreta fuerit pensio, ad residuos vitae dies in quodam Sueviae Monasterio ducendos, ne amplius in Bohemiam reverterentur.

Annus 1415.

Sed paulo post in lucem prodijt, haec omnia mera fuisse, praesertim Joannis Hus, signa. Cum enim suis promissis urgeretur, primo se quidem retractionem facturum aiebat, sed privatim & non publice, ita ut nihil in Bohemia innotesceret; quod manifeste Concilio illudebat. Dumque fortius impelleretur, assererebat, se quidem paratum esse humiliter parere Concilio, sed rogare ne mentiri cogatur, eos abjurando articulos, de quibus teste DEO, & sua conscientia nihil unquam sciverit: Tum enim Joannes Hus loco defensionis propositionum suarum, quae illi objiciebantur, & quas in suis Concionibus ex pulpito, & in libris scriptis profitebatur, & in illis reperiri fatebatur, eas impudenter suas esse negabat, quamvis saeculi sui homo fuerit, devotum & mortificatum simulandi peritissimus; factum igitur insciabatur, se videlicet illas nec unquam in sermonibus protulisse, neque in libris scripsisse: & quantumvis testimonijs omni exceptione majoribus manifeste convinceretur, qui enim talia praedicantem sapissime audiverunt, eique in libris, manu propria scriptis, ostenderentur, ubi in terminis claris & expressis continebantur, semper nihilominus cum prodigiosa pertinacia in facto negando, licet omnino evidenti perspicua error in suis libris reperiretur; quem in conscientia non credebatur, illum condemnet.

Cochla. L. 2.

Interea Concilium instanter urgebat, ut sinceram & claram praestaret abju-

Annus 1415.

abjuracionem, secundum formulam ei praescriptam cum juris & facti conjunctione, & idcirco tria ab eo exigebantur: primum, ut errores suos in propositionibus, quas tuebatur, contentos, ingonue confiteretur: secundum, ut illos damnaret; tertium ut publice & in scriptis eos retractaret, ad reducendos seductos. Semper autem cum extrema obstinatione respondebat, vel negando se dixisse, vel scripsisse, quae illi objiciebantur, & de quibus per testimonia certa convincebatur; vel quod suae propositiones falsificatae, & infideliter e suis libris extraherentur; vel in sano essent intelligendae sensu, quem illis pro suo tribuebat placito, licet in terminis, & naturali significatione illum non exprimerent; vel denique post omnia in contrarium demonstrata, quod essent summe orthodoxae; proinde illas nunquam se abjuraturum, ne alioqui scandalizentur illi, quos puras Evangelij docuit veritates: atque ita contra sua promissa, submittere se Concilio detrectabat. Finalitandem ejus resolutio fuit, prout ipse ad suos discipulos scripserat, nullatenus articulos illos abjurare, sive quos ipse agnoverat, & confessus fuerat, sive quos viva voce vel scriptis docuisse convictus erat.

Anony. Hussit. L. 2. Op. Jo. Hus. ibid. Ep. Jo. Hus. 29. 40. 41. Cochla. L. 2. ex Hus.

Illud magis mirum est, quod tametsi perpetuo negaret, se docuisse Wiclei propositiones, & in ejus scriptis repertas, ejus tamen doctrinam tanquam Viri Sancti reprobare noluerit, dicendo se optare ibi esse, ubi anima, tam Sancti erat hominis; cum nihilominus certum sit, quod Joannes Hus, in articulo de Eucharistia transubstantiationem confessus fuerit, de illa Tractatum in suo carcere composuerit inter alia sua opuscula, quae inter custodes carceris sui distribuebat, ut eorum fidelitatem bona opinione de sua pietate corrumperet. Respondit Magister Hus: non annihilatur; sed ibi singularis illi panis desinit esse per transubstantiationem in Corpus Christi. Hic profecto Tom. II.

Sp. Cochla. l. 2. Anonym. Hussit. Act. Concil.

concupi nequit; cur Domini Protestantes tantis hodieum efferant e-logijs Joannem Hus, quem inter suos censent illustrem. Nam si ille transubstantiationem tenuit, est adversarius illorum in articulo summe substantiali: si illam non tenuit; quare ratione laudare possunt hominem, qui eam consistendo, fidem ipsorum turpiter deseruit? sed sufficiebat illis, quod se contra Ecclesiam Catholicam declaraverit, ad hanc sibi laudem & commendationem promovendam, & satis est, juxta eorum dictamina, ut Joannes Hus instar magni Viri habendus sit, quia semper, & immobiliter submittere se Concilio Generali recusabat.

Annus 1415.

Nihil denique ab illo obtineri poterat, etiam, postquam ipse Imperator binis vicibus eum urssisset acriter eique dixisset; quod si Concilio parere noluerit, se prout ante datum salvum conductum protestatus erat, permissurum, ut secundum leges procedatur; & adeo se non impediturum, ut Haereticus obstinatus puniatur, ut potius, alijs desicientibus, ipse poenas ei sit inflicurus. Quapropter in Sessione decima quinta, die sexto Julij, sententia contra eum lata est hoc modo. In magnam Ecclesiam adductus fuisset ad medium Concilij, monitus pro ultima vice fuit, ut suos errores & quadraginta quinque articulos doctrinae Wiclei, toties damnatos, abjuraret. Ad haec post multas excusationes ac tergiversationes, tandem respondit, se illos in conscientia condemnare non posse, praesertim hos tres: Quod Papa Sylvester, & Imperator Constantinus erraverint, Ecclesiae benefaciendo: quod Papa, Episcopus vel Presbyter in statu peccati mortalis, non conferat Ordines, neque consecret, neque baptizet: & quod Decima de jure non debeantur, sed sint simplices eleemosynae. Desuper Episcopus Laudensis pulpitem conscendit, & sermonem contra Haereticos pronuntiavit, ubi demonstrabat obligationem Principum secularium adju-

Anonym. Hussit. 2. Jo. Hus.

Act. Concil. Const.

Cochla. L. 2.

Act. Concil. Const.

adju-

Annus
1415.

adjuvandi Prælatos in exterminandis Hæreticis. Deinde lectus est processus, qui præter errores, continebat quadraginta capita & crimina, rebellionis, seditionis, & contemptus authoritatis Ecclesiæ, de quibus plenè convictus fuerat; ac demum pronuntiata est sententia, vi cuius declarabatur hæreticus obstinatus, & incorrigibilis; damnabatur, ad degradationem à Sacerdotio, & ut libri ejus flammis publicè cremarentur, ipse verò justitiæ sæculari extradereatur, attentò, quòd Ecclesia DEI ultra, quod ageret, cum illo non haberet.

Cochla.
L. 2.

Hæc omnia illico mandata sunt executioni: ibidem enim in pleno Concilio degradatus fuit ab Archiepiscopo Mediolanensi, sex alijs Episcopis ei assistentibus. Qua functione peracta, Imperator, Duci Bavariz, qui globum aureum ad Thronum Imperialem tenebat, mandavit, ut personam Joannis Hus interciperet; quem, Duce innuente, satellites mox apprehenderunt, eique super caput pileum papyraceum cum inscriptione: *Hic Homo est Hæreticus*, imponerunt, eumque ad locum supplicij duxerunt. Sacerdos, cui confiteri volebat, demonstrabat, sacramentum ei non profecturum, nisi retractet errores, quos Concilium in ejus libris damnavit: ipse autem respondit, cum sibi peccati mortalis commissi conscius non esset, Confessionem posse omittere. Cum ad palium jam alligatus esset, undique lignis & stramine circumdatus, Dux Bavariz & Comes de Pappenheim illum accedentes, exhortabantur, ut adhuc respiceret; sed adeò id præstare noluit, ut potius populum alloquens, innocentiam suam semper assereret; ideoque Dux Bavariz executoribus justitiæ demandavit, ut suffingerentur officio.

Cruz.
Ann.
Svev. L.
6 p. 3. c.
10.

Nonnulli Protestantes Germaniz, Prophetam ex illo facere nitentur, pro quòd in sua pyra dixisse feratur: *Crematis nunc anserem*, hunc enim vox bohémica Hus significat; Sed post

centum annos è suis exsurget cineribus Annus
1415.
Cygnus, quem non comburentis; per *mism. ab*
Cygnum intelligens Lutherum. Sed *Hæret.*
fabula est pro libitu conficta: totum, quod ex Historicis Hussitis, qui supplicium & mortem illius spectabant, erui potest, illud solum est, quòd intrepidè atque cum magna pietatis apparentia extinctus fuerit, Psalmos decantans, & nomen JESU Christi invocans, usquedum ingens turba flammarum in vultum ejus à vento impulsus, & per os ad interiora penetrans, vocem illi & vitam ademisset.

Apud Cochla.

Quoad Hieronymum de Praga, qui plus ingenij, doctrinæ, atque eloquentiæ, quam suus Magister, possidebat; quamvis minoris esset inter Hussitas authoritatis; laboratum adhuc est pro ejus conversione tribus ferè mensibus, ubi tandem se dedit; vel saltè dedere sinxit. Introductus enim in Concilium decima nona Sessione die vigesimo tertio Septembris, Ambonam conscendit, & alta voce lægit abjurationem, quam privatim conscripserat, errorum Wiclefi, & Joannis Hus, & Professionem Orthodoxæ Fidei emisit; consensitque; ut, si relapsus fuerit, secundum omnem rigorem Canonum, & legum Civilium puniatur. Gratias postea egit eloquenti sermone, Patribus Concilij, quòd eum suis sanctis instructionibus eduxerint ex abyssò, in quam ex ignorantia fuerat prolapsus, & protestabatur, se vivere & mori velle in fide Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Sed malè servavit promissa. Nam videns, quòd in contemptum eorum, à quibus antecederet adorabatur, decidisset, essetque adhuc suspectus Catholicis, qui ejus actiones & locutiones observabant; in eam actus est desperationem, ut Constantià profugerit, se cum Hussitis reconciliaturus, & cuncta quæ ibi coactus gesserat, revocaturus. Haud felicior tamen fuit in hac secunda, quam fuerit in prima fuga. Post multos enim per varias Germaniz Urbes circuitus,

Aln. Sylv.
Cochla.Aff. Concil.
Sess. 19.
Cochla.
Hist. Hussit.
L. 3.Annus
1415.Cochla.
L. 3.
Pagg.
Florent.
Ep. ad
Leonar.
Aretin.

ut manus eorum, qui eum, uti non dubitabat, insequerentur, evaderet, altera vice in confinjs Bohemiz comprehensus fuit ab hominibus Bavariz Ducis, qui eum Constantiam reducerunt. Ibi post omnem frustra adhibitam pro salvando homine, tam bonis dotibus instructo, industriam; dum semper cum invincibili pertinaciâ, errores Wiclefi, & Joannis Hus denuò profiteretur; tandem brachio sæculari traditus est, & tanquam relapsus, vivus combustus, juxta sententiam, quam ipse contra se in pleno Concilio tulerat, dum suam Hæresim abjurabat.

Post hæc, non credimus, opus esse Apologiâ pro Concilio & Sigismundo, contra illos protestantes, qui illis publicæ fidei violationem objiciunt, quemadmodum etiam nos arguunt, quòd eam servandam hæreticis non esse, doceamus; cum tamen id manifesta sit falsitas, quæ satis apertè, nostris Theologos legentibus, ostenditur. Fuit illa semper inviolabiliter in hac occasione observata, prout supra ostendimus, nihil contra saluum conductum fuisse actum: quod adeò verum est, ut neque Hieronymus de Praga, neque Joannes Hus dum hac de re cum Sigismundo loquerentur, neque antiqui Hussitæ, exceptis Nobilibus illis, qui rem non examinarunt, conquesti de hoc, eo tempore fuerint, ubi veritas apparebat longè clarius, quam ut ab hujusmodi adversariorum calumnia possit obscurari; quam soli quidam novelli, malè informati, longè posterius, sive per malitiam, sive per ignorantiam excogitarunt & consinxerunt, nescien-

Vid. Be-
can.
Tract.
de Fide
Hæret.
forvan.
Molan.
& alios
Hist.
Hussit.
Cochla.
L. 2.

tes ea quæ diximus & elucidavimus, ex testimonijs authenticis; ita ut nihil porro metuendum habeamus, quòd amplius arguamur de gestis in hac Sessione Concilij; quæ tandem terminata fuit condemnatione abominabilis doctrinæ Joannis Parvi, celebris in Universitate Parisiensi Theologiæ Doctoris, & Professoris; qui erat homo vanissimus, & privatis lucris extremè deditus. Docebat ille in suo libello impresso, licitum esse omnibus & singulis, imò laudabile ac meritorium, occidere auctoritate privata, Tyrannum; & posse adhiberi vias omnes ac media, proditiones, & blandimenta, ut in preparatas incidat infidias, non obstante ullo scedere vel juramento qualicunque. Hæc abominabilis doctrina, quæ ad everisionem statûs publici & in ruinam societatis humanæ manifestè tendebat, horrorem omnibus probis incussit: proinde diligenti examine, & matura deliberatione præmissa, in Concilio damnata fuit, tanquam contraria fidei, & bonis moribus, hæretica, scandalosa, locum præbens fraudibus, deceptionibus, mendacijs, proditionibus, & perjurijs, declarando illos, qui hanc doctrinam perniciosissimam pertinaciter tenerent, esse hæreticos, & tanquam tales juxta sacros Canones puniendos. Hæc sunt, quæ in Concilio Constantiensi hac Sessione decima quinta acta fuere; qua finita, pro reducenda obedientia Petri de Luna ad duas priores, & promotione totius Ecclesiæ, iter ab Imperatore ad quod se obligaverat, suscipiendum erat, cujus successum & fructum libro sequenti referemus.

Annus
1415.Aff. Con-
cil. Const.
Sess. 19.

HISTORIA
DE MAGNO
SCHISMATE
OCCIDENTIS,
IN COMPENDIUM REDUCTA.

LIBER VI.

Annus 1415. **C**onventum jam erat de loco Conferentiae, inter Imperatorem Sigismundum, Pontificem Benedictum & Ferdinandum I. Regem Arragoniae, Nicæ in Provincia, instituendæ. Sed infirmitas Regis & febris, quæ lentè consumebatur, effecit, quòd Sigismundus Urbem Perpiniarum, in Ditione Arragoniæ sitam, acceptaverit, Concilium in Sessione decima sexta nominavit Archi-Episcopum Turoensem, & alios tredecim Deputatos, Episcopos, Abbates & Doctores, ad agendum unanimiter cum Imperatore in ista Conferentia; & in Sessione sequenti Decretum publicavit pro securitate itineris hujus, quòd quicumque cujuscunque status aut conditionis existat, etiamsi Regalis euntes vel redeuntes impediverit, perturbaverit - sententiam excommunicationis incurrat - & ulterius omni honore & dignitate ipsò factò sit privatus. Abijt Imperator Constantiã die decimo octavo Julij cum magna Nobilitatis comitiva, postquam ante triduum à Concilio in Sessione decima septima Benedictionem accepisset; & totam Galliæ latitudinem usque Narbonam pertransijt, dum interea Constantiæ, pro iti-

AF. Con-
cil. Const.
Sess. 17.

neris ejus prosperitate preces publicæ & Processiones Generales instituebantur. Narbonæ longo tempore subsistere cogebatur, propter difficultates à Benedicto objectas, ad præpediendam hanc Conferentiam, cujus exitum prævidebat, sibi haud fore propitium. Sed tandem Rex Ferdinandus, qui magnam illius rationem habebat, animum ejus blandè tractando, honoris & utilitatis considerationibus effecit, ut eum Valentiam Perpiniarum perduxerit, in comitiva quadringentorum equitum, & quingentorum peditum, quos pro securitate illius conscripserat. Ibi reperti fuerunt Legati Castiliæ, Navarræ, & Galliæ, tanquam Mediores bonæ solidæque pacis. Tum Imperator Narbonam cum quadringentis vel quingentis Equitibus discessit, sed cum exiguo apparatu, quò ipsò magis inclaruit superba & magnifica pompa, cum qua in Confinijs receptus est ab Alphonso Duce Girundæ, filio natu majore Ferdinandi Regis, quem copiosa Nobilitas Arragoniæ & Catalanæ sequebatur, in cujus medio Sigismundus donis opulentissimis ab hoc Principe honoratus, Perpiniarum die decimo octavo Septembris intravit.

Annus 1415.

Mon. Dio-
nys. L. 25.
c. 19.

Om-

Annus 1415. **O**mnes in summa erant attentione de hujus Conferentiæ successu, nihil certi cogitari poterat, an plùs spei an timoris, à Benedicto homine sagacissimo pariter & obstinatissimo, prout jam toties observatum est, expectandum esset. Imperator, Deputati Concilij, & ipse Ferdinandus ei demonstrabant, quidquid forte ac velemens ad eum convincendum, & quidquid patheticum ad permovendum censebant: quòd nimirum conscientia, honor, ejus promissa & juramenta nunc eum obligent, dum nullam in contrarium vel apparentem haberet rationem, non perficendi, quòd prius aliquo prætextu specioso fortè in aliud tempus differre poterat. Quòd cum Gregorius & Joannes duo maximi ejus adversarij Pontificatu se abdicaverint, conditio, sub qua ipse juravit se idem facturum, plenè sit expleta. Quòd pax & tranquillitas Christianorum, jam unice ab illo dependeat: quòd post annorum triginta octo schismatis, perturbationum, & desolationum, ille solus fuerit, & sit etiamnum obstaculum unicum unionis, tranquillitatis & prosperitatis totius Christianitatis. Quòd, Ecclesia, quam ipse dicebat, sibi à DEO commissam, manus ad eum elevet in hac calamitatum abyssò, in quam deturbata est, & ex qua ipse illam facile potest liberare, dimittendo voluntariè id, quòd ei paulò post sine humana ope, vi auferetur; cum in extrema senectute non nisi mortem valeat præstolari, quæ jam vicina Pontificatum eripiet, cum æterno ipsius nominis opprobrio posteritati relicto; quem tamen deponere nunc posset ad tam brevè tempus cum gloria immortalis. Denique duo illustres Fratres Vincentius & Bonifacius Ferrerij, unus Dominicanus, & alter Carthusianus, qui satis diu illum sequebantur, quia, cum tota sua sanctitate invincibiliter credebant se posse in conscientia adherere opinionioni quorundam Doctorum & Episcoporum Hispaniæ; licèt, abique

Marian.
l. 20. c. 7.
Vall. in VII.
Ferdin.
Surv. Hist.
Arrag. L.
12.

controversia, minùs probabili; omnes suos adhibebant conatus ad persuadendam illi hanc cessionem, & assererebant, se probè videre, quòd tota ejus obedientia sit ab illo recessura, prout etiam ipsi recesserunt, nè alioqui manifesti fierent schismatici. Mirabilis est illa passio indomita, quæ adeò parum cum ætate infirmatur, neque cum fervore sanguinis deficiente exstinguitur in senectute, ut potius fortior atque ardentior non raro evadat ad retinendum semper, quòd moriendo perdere cogitur. Omnes istæ considerationes commovere non poterant Benedictum, qui semper ut saxum durus in suo proposito Pontificali Tiaram nunquam dimittendi persistebat. Semper totis viribus assererat, se verum esse Pontificem: & quamvis rationabiliter de hoc dubitari posset, se in causa non esse in præsentem rerum statu, schismatis continuati, sed Cœtum Constantiensem; cum enim duo alij, omni jure, quòd habere poterant ad Pontificatum, cesserint, se jam solum esse Pontificem; adeoque si ipse pro vero agnoscat Pontificem, schisma sine alio concurrente finiretur: è contrario, nova electione facta, schisma resuscitaretur; duoque pro uno forent Pontifices; qualis ipse omnino velit semper esse & manere; neque in conscientia posset, ut aiebat, naviculam Sancti Petri deserere, cujus gubernaculum DEUS in manus suas reposuit. Quòd quò senior est, eò magis obstringatur ad suum debitum implendum, & ad resistendum fortissimè contra tempestatem, nè divinitam in se provocet indignationem, & contemptum incurrat mortalium omnium, committendo in sine dierum suorum, indignam ætate sua ignaviam. Cæterum si novus eligendus videtur Pontifex, nullum alium, præter se, eligi posse; cumque ipse unicus esset inter omnes Cardinales ante schisma, à Gregorio XI. creatus, alium non esse, juxta ipsos adversarios, cujus promotio certior esset, & consequenter, qui jus habe-

ret

Annus
1415.

ret indubitatum ad electionem Pontificis; & alius semper foret incertus, ac schisma resuscitaturus, si à Cardinalibus eligeretur, quorum conditio potest in Controversiam vocari. Quòd proinde securius sit pro bono & pace Christianitatis, ut ipse pro vero Pontifice ab omnibus agnoscat.

Ecce illa, quæ Petrus de Luna tuebatur, pro sua causa perorans, tanto cum ardore & animi contentione, vires, quas ei senectus plusquam octuaginta ferme annorum negabat, ambitio subministrabat; & cum quodam die in Conventu Generali Principum, & Legatorum, de hoc eodem argumento septem integris horis, absque interruptione discessisset, usque ad lassitudinem Legatorum, fuit æquè robustus & vividus, ac in principio sui sermonis. Tantas vires habet Passio ad roborandam infirmitatem naturalem in prosecutione ardente suorum ceptorū, cujus vehemens desiderium contra omnes difficultates, atque obstacula, quæ illi adversantur, vires quodammodo augeat, & animam accendat.

Quidquid denique Imperator, Rex Arragoniæ & Legati Concilij aliorumque Principum, suis argumentis & supplicibus libellis asseverarent, ut eū ad promissa & juramenta toties facta implenda permoverent, & ut Pontificatum per se ipsum aut per Procuratorem eò modò, iisque conditionibus, uti Gregorius XII. resignaret; ille nihilominus protestabatur semper, adhibitis sibi consuetis innumeris falsis subtilitatibus, quòd scilicet in præfenti Ecclesiæ statu, in conscientia, postulatis annuere non possit, neque ullum commercium admittere cum Cœtu Constantiensi, quem, schismaticorum conventum appellabat, omni etiam libertate destitutum, & consequenter Pontificem illic eligendum, non nisi intrusum fore, atque Idolū. Imperator igitur, nihil amplius ab homine obstinato sperans, censebat Narbonam esse redeundum;

inde tamen Perpiniarum nonnullos Annus 1415. misit Deputatos, ad preces Ferdinandi Regis & Legatorum Principum obedientiæ Benedicti, qui promittebant se ab illo recessuros, nisi unitis omnium postremis conatibus flecti voluerit. Sed Benedictus, metuens ne vehementius urgeretur, & forsitan interciperetur, cum suis copijs die decimo tertio Novembris, Illiberim se recepit; ubi postquam ad ultimas omnium Principum instantes interpellationes, in forma libelli supplicis ei porrectas more suo respondisset; altero die cum quatuor Cardinalibus & Prælatibus Curie suæ quatuor triremes, quas in Portu illo præparatas habebat, conscendit, & Paniscolæ, in arce illo tempore munitissima se inclusit, quæ ad profapiam de Luna pertinebat, in una Peninsula prope Tortosam, ad ostia Ebrisita.

Ibi constituto, postremæ à Principibus factæ sunt instantiæ, post quas Rex Ferdinandus & Legati Principum, de consilio Sancti Vincentij Ferrerij concluderunt, obedientiæ Benedicti renuntiandum esse, atque Concilio Constantiensi accedendum, conditionibus æquè faventibus, quæ adhærentibus obedientiæ Gregorij XII. post Concilium Pisannum concedebantur: quas Imperator & Deputati Constantienses signarunt, & Patres Concilij confirmarunt; qui ut primam earum conditionū exequerentur, Principes & Prælatos de obedientia Benedicti convocarunt, isti verò vicissim Constantiam, illos acciverunt, qui alias duas sequebantur obedientias, & jam præfentes aderant. Hæc Cæremonia, pro honore Hispanorum salvando, censebatur observanda. Cæterum Ferdinandus Rex, morbo suo semper magis gravatus, ex quo post tres menses obiit, succedente illi filio Alphonso Magnanimo, nolens ratificationem sui Tractatus diutius præstolari; fessò Sanctorum trium Regum suum publicavit unionis, cum sacro Concilio Constantiensi Edictum, cum inhabitantibus

Annus
1415.

hibitione subditis suis omnibus facta, ne porrò Petrus de Luna agnoscerent. Hoc Edictum Sanctus Vincentius Ferrerius Perpiniarum promulgavit, in præfentia Regis & Principis Alphonfi totiusque Curie; ubi dicebat, quòd sicut illo die tres Reges Orientis munera sua mystica JESU Christo obtulerunt, ita tres Reges Occidentis, nempe Arragoniæ, Castiliæ atque Navarræ, eodem Spiritu DEI uniti pretiosa munera cordium suorum ei cum perfecta obedientia offerant, debitamque Ecclesiæ beatam pacem, quam ab annis propè quadraginta suspirabant, devotè restituant.

Idem factum est in Regno Castiliæ; ubi tamen Archi-Episcopi Toletanus & Hispalensis aliquamdiu pro Benedicto stabant, quos ille sibi devinxerat, & qui interea Paniscolæ miserabile instituit Conciliabulū, vanaque anathematum frustra vibrabat fulmina contra suos desertores, maxime Ferdinandum, quem ordinariè singulis diebus excommunicabat. Rex Navarræ cum suis, anathemata huiusmodi contemnentibus, Actu publico ejus renunciavit obedientiæ, omnesque illi Principes, ad Concilium Constantiense suos mittebant, licet diverso tempore, Legatos, per quos Concilio se jungebant; ubi post leves aliquas, de sublellis controversias, per Decretum declarabatur, locum, qui exigebatur, omnibus tam in Congregationibus quam in Processionibus salvo jure cujuscumque, quæ prætendebantur, mansurum. Hispani Concilio uniti, quintam in eo constituebant Nationem, suumque uti aliæ quatuor, habebat suffragium; obedientia verò tota Petri de Luna, unius saxi, in quo, Civitas modica & Castrum stabat Paniscolæ, ambitu concludebatur, ubi obstinatus iste Antipapa veram Ecclesiam eò reductam esse contra totum Orbem residuum, qui eum deseruit, contendebat. Eodem quippe tempore Scotia, missò Abbate Pontiniaci, à Concilio pro ea reducenda, Tom. II.

Annus 1415. da, illum deseruit, contra omnes pro illa in ejus obedientia retinenda, cujusdam Franciscani Angli Legati sui conatus, qui etiam fugam dare debuit, ut penas merito formidandas, propter quasdam propositiones periculosas, quas spargebat, & pertinaciter tuebatur cum scandalo Cleri, evitaret.

Interea Sigismundus necessariam existimabat, pro consummando magno Pacis Ecclesiæ opere, concordiam Regum Galliarum atque Angliæ, inter quos bellum ardebat: ad illam procurandam Parisios venit; & pacem vel saltè armistitium quatuor aut quinque annorum Regi proposuit. Inde in Angliam trajecit, & Londini cum Rege Angliæ idem tractavit negotium; sed quia duas illas Nationes contra se invicem adeò exulceratas reperit, ut reconciliati non possent, rebus infectis Constantiam sub initium anni sequentis redijt: ubi Processus contra Petrum de Luna instruebantur, postquam Concilium pro ultima vice illum citari curasset per duos Doctores Ordinis Cluniacensis, in Arce Paniscolæ; observatò exactè omni juris ordine in Sessionibus præcedentibus iteratò è Pontificatu depositus est in trigesima septima Sessione, die vigesimo sexto Julij, eo ritu quo ejus depositio in Concilio Pisano facta est, quin tamen hæc secunda sententia magis quam primà fuisset commotus. Postmodum promulgatum est Decretum, vi cujus novus Pontifex eligendus, obligabatur ad collaborandum cum Deputatis Nationum pro reformatione Generali Ecclesiæ, & specialiter Curie Romanæ, quoad conditionem, numerum, & Patrias Cardinalium, de Reservatombus, Annatis & Collationibus Beneficiorum; de Simonia, Commendis, Decimis, Indulgentijs, & alijs, ubi abusus aliqui notabantur irrepsisse. Hæc tamen aliqua ex parte non nisi post electionem novi Pontificis mandata sunt executioni.

Post resignationem Pontificis Joannis annis

AE. M. S. Fr. Car. Barber. a. p. d. Ray. mal. Aff. Cong. Per. pin. apud Bzov.

Ep. Areth. Narbon. ad Const. ap. Bzov. ad hung. ann.

Surit. l. 22. c. 11. Aff. Concil. Const.

Marian. L. 20. c. 7.

J. Juv. mal.

Cod. Pitt. ap. Spond.

Annus 1417. Aff. Concil. Const.

Gobel. plurim.

Annus 1417. annis & Gregorij, & depositionem Benedicti procedendum erat ad electionem novi Pontificis & Ecclesie Capituli: quæ ut in hac occasione, cum magis certo, & magis universali Ecclesie consensu institueretur, statutum est in Sessione quadragesima, quod pro hac sola vice, & de consensu Cardinalium, sex Deputati Ecclesiastici ex quinque Nationibus, illis adjungentur ad hanc electionem faciendam, & ille, qui à duabus tertijs partibus Cardinalium & Deputatorum ex Nationibus eligeretur, pro vero & indubitato Successore Sancti Petri sit habendus. Desuper, in Sessione sequenti, post lectam constitutionem Clementis VI. de observandis in Conclavi, electi fuere triginta Deputati quinque Nationum, qui fuerunt, Patriarcha Constantinopolitanus, quinque Archi-Episcopi, duodecim Episcopi, & duodecim alij Prælati vel Doctores. Hi triginta electi Nationum cum viginti octo Cardinalibus trium obedientiarum, qui omnes simul conficiebant quinquaginta octo Electores, Conclave die octavo Novembris intrarunt, & post triduum omnes una voce elegerunt, Othonem Columnnam Cardinalem Diaconum, qui in honorem Sancti, cujus die festo electus est, nomen Martini V. suscepit.

Erat ille ex Domo valde Illustri Colummensium, quæ est una ex primarijs, maximis & Nobilissimis Profapijs non solum in tota Italia, verum etiam in tota Europa, tum ob antiquitatem, tum ob Viros magnos, quales ex illa prodierunt, & præclara tam pace, quam bello gesta, quæ in summis negotijs mundo exhibuerunt. Agebat annum ætatis circiter quinquagesimum, Vir magnæ sapientiæ, qui per omnia Curie Romanæ officia exercitatus, magnam sibi excellentis Ministri & Viri probi existimationem comparavit: quod Innocentium VII. inter Pontifices magis virtuosum induxit, ut eum durante schismate, sacrâ Purpura honoraverit, quam ille vicissim omni

Annus 1417. genere virtutum in omni sua agendi ratione condecoravit, maximè autem insigni zelo, pro publico bono, nulli unquam divisioni, quæ inter Patres Concilij sæpè nascebantur, adhærendo. Acquisitâ igitur universali omnium æstimatione & famâ, mox in Conclavi persuasio erat communis, unicum esse illum, qui melius detrimenta, quæ hæcenus passa est Ecclesia, reparare posset; atque ita electus est Pontifex tanto cum applausu & lætitia communi & excessiva tam Curie totius quam Populi, ut Sigismundus ipse, velut suæ in hoc imperu immemor dignitatis Imperialis, veniens cum turbis, undique ad hæc nova, concurrentibus, primus ad pedes Electi prociderit, & gratias Electoribus egerit pro tam idoneo Pontifice & Pastore dato Ecclesie. Deductus postea fuit ab Imperatore & toto Conclavi in magnam Ecclesiam, ubi tanquam Pontifex, more consueto fuit adoratus; & postquam Cardinalis Ostiensis illum ordinasset Presbyterum die Sabbati vigesimo primo Novembris, altero die solemniter coronatus est, & in Processione per Urbem, sub magnifico conopeo, Imperatore ex parte una, & ex altera Friderico Burgaviô Norimbergæ, & Electore Brandenburgico ambulantes, & frænum equi tenentibus, usque in suum Palatium deductus fuit.

In quatuor adhuc Sessionibus ultimis, post suam electionem Concilio præsedit; quibus durantibus Cardinalis Sancti Eusebij, quem Legatum in Arragoniam miserat, discessit ad urgendum adhuc nomine suo Petrum de Luna ad deponendam Pontificatus insigniam, & ad submitendum se illi, quem universus mundus, excepta Rupe Paniscolæ, pro vero agnoscebat Pontifice. Rex Arragoniæ pariter, quidquid ex parte sua poterat, in eundem finem adhibuit, solis tamen momentis rationum & promissis absque admixta fortitudine, quod adhuc permulti Arragones, erroneè persuasi hæcenus, nul-

Annus 1417. luum alium præter Benedictum, esse Pontificem, magnam ab ea recedendi ostendebant repugnantiam. Ipsi ejus Cardinales suas precibus Regis adjungebant, eumque obtestabantur, nè porro obstinatus maneret ipse solus, contra totam Ecclesiam, adversus illum reunitam. Sed omnes conatus isti fuere inutiles, nihilque hominem illum permovere valebant, qui respondebat, more suo cuncta eludendo, hoc negotium terminari aliter non posse, quam ut coram ipse cum Electo conferat, quem pro Intruso tenebat: & quod, si adeo rationabilis ac probus est, ut depingitur, facile primo congressu in solidam pacem Ecclesie sint consensus. Visa igitur tam invincibili ejus in suo sensu obstinatione, è sex Cardinalibus quos habebat, quatuor ab illo recesserunt, & novo Pontifici accesserunt, qui eos apertis brachijs complectens, illico in dignitate ipsorum confirmavit: ita ut non nisi duo remanserint Paniscolæ, nimirum Julianus Lobna, & Dominicus de Bonafide Carthusianus, ambo Hispani, quales erant quatuor alij, quos Petrus post Pisanam sui exauctorationem memereavit. Interea, cum jam annis quatuor & dimidio, Constantiæ durasset Concilium; & plerique terminum illius desiderarent; Pontifex, idem cupiens, ut ad disponenda negotia perturbata Italiæ abire posset, Urbem Ticinum, de consensu Patrum in Sessione quadragesima quarta, designavit pro novo Concilio post quinquennium celebrando; & in Sessione sequenti, quæ fuit ultima, die vigesimo quinto Aprilis, Patres cum solitis Cæremoniis dimissi fuere, omnesque cum gaudio in suas revertentibus Provinciis.

Sigismundus, quamvis pro gloria sua optaverit continuari Pontificis in Germania commorationem; Pontifex nihilominus gravibus de causis in Italiam reverti cogebatur, ad providendum valde perturbatis Sanctæ Sedis negotijs. Proinde separari eos ab invicem oportebat. Sigismundus

Annus 1418. dus in sua discessit Regna, & in Hungaria cædebatur à Turcis, atque in Bohemia ab Hussitis Duce ipsorum Ziska seu Borinic; & Martinus Pontifex superatis Alpibus, diu Florentiæ pro recuperanda Urbe munita Perusina substitit, quam Brachius de Montone contra Ecclesiam cum pluribus alijs locis post mortem Ladislai usurpatione retinebat. Ibi durante sua commoratione, quatuor illos Cardinales recepit, qui Petrum de Luna deseruerant; & Balthasar Cossa Florentiam veniens ad pedes Martini se demisit, ac vitæ suæ cursum præclaro actu terminavit, qui majorem sanè meretur gloriam, quam fuerit ex privatione Pontificatus ignominia.

Quatuor jam ferme labebantur anni, quibus in carcere detinebatur; dum Florentini, cum quibus concordiam semper fovebat, humillimè supplicabant Pontifici, ut ejus miseris compateretur, eique totale libertatè procuraret, quam paulò post acquisivit. Hic Pontifex sive jam cum Comite Palatino de illo liberando tractaverit, credens eum sibi securum satis futurum in Italia, ut nonnulli eo tempore abitrabantur; sive captivus libertatem suam triginta millibus scutorum redemerit, sicut plerique scripserunt; illud certum est, quod illo tempore ex carcere prodierit, & in viciniam Parmensem adveniens, multos antiquos amicos, ad magnam pro illo factionem conlandam, dispositos repererit. Cum primum enim ejus ibi adventus innotuisset, permulti eorum, qui in Legatione Bononiensi, vel in Pontificatu ei serviverant, sua illi rursus obsequia offeriebant, alij amicitie causâ, alij ex odio & invidia contra novum Pontificem, & forme omnes desiderio novitatis, & spe melioris fortunæ inter novas perturbationes adipiscenda. Potenter sollicitabatur ad ornamenta Pontificalia restituenda, ut se tanquam Pontificem gereret, & contra vim, atque injuriam sibi Constantiæ illatam, protestata.

Annus testaretur. Atque ita horrendum ap-
1419. parebat periculum, resuscitandi schi-
smatis longè majoris, & præceden-
te perniciosioris; siquidem parvi
Tyranni terras Ecclesiæ usurpantes
in Ditione Perusina, & Bononiensi,
in Ducatu Spoletano, & Marchia
Anconitana, atque in Patrimonio
Sancti Petri, sine difficultate pro illo
se declarassent, ut ita in sua usurpa-
tione, ejus favore ac nomine, per-
manerent.

Tentatio erat profectò vehe-
mens, præsertim pro homine, qui
ambitiosus credebatur, & aded per-
ditæ conscientiæ, tam severè tracta-
to; & quod amplius est, dum coar-
ctationem ac violentiam, valde plau-
sibiliter poterat prætexere. Sed tan-
dem apparuit, quod vel tam impro-
bus, ut dicebatur, nunquam fuerit;
vel quod in Virum planè alium fue-
rit mutatus. Postquam enim audi-
visset omnia, & probè comprehen-
disset, quæ illi dicebantur, de eo ad
thronum reducendo; ipse motu
proprio derepentè aliter in animo
statuit, & illis periculosis nihil dicen-
do amicis, qui se aded sollicitos de illo
exaltando exhibebant, solus ferme
florentiam tanquam pauper fu-
gitivus se contulit, nullâ secum pro-
securitate acceptâ custodiâ, & ad pe-
des Martini Pontificis in pleno Cætu
procidens, eum tanquam JESU
Christi Vicarium agnovit, & venera-
tus est, ratificando rursus omnia, quæ
in Concilio de se, & de illo gesta fue-
runt.

Speâculum hoc lachrymas ex o-
culis omnium adstantium prolucuit,
dum Virum cordis amplissimi, &
quem universa terra adorabat, in tam
lamentabili statu postum viderent,
paulò antea in eodem throno eleva-
tum, in quo sedebat ille, qui ei ipsi
serviebat, eumque tanquam Domi-
num & summum Pontificem vene-
rabatur. Sic etiam Pontifex Marti-
nus, Princeps humanissimus, hac ejus
misera conditione ita permotus fuit,
ut ipse illum à terra elevaverit, &
cum innumeris affectus tenerrimi li-

gnificationibus, omnia quæ potuit, Annus
ad eum, in hac fortunæ mutatione 1419
consolandum dixerit & fecerit. Præ-
terquam enim, quod eum Cardina-
lem, & Sacri Collegij Decanum crea-
verit, voluit etiam, ut in omnibus
Cæremonijs publicis, in Capellis
Pontificijs, & Consistorijs, alijsque
Cætibus & Congregationibus, sem-
per suæ personæ proximus assideret,
in sede cæteris omnibus altiore, ut in
eo saltè umbra Majestatis Pontifi-
ciæ, quæ in eo Ecclipsata erat, ho-
noraretur. Sed non diu hac imbe-
cilli fructus est consolatione, quam
illi Benignitas Pontificis exhibebat:
nam post sex Menses mortuus est,
major ex sua depressione & infelicitate
bono suæ adversitatis usu, quàm
unquam sua fuerit ex prosperitate in
supremo magnitudinum hujus mun-
di fastigio. Senior Comes de Me-
dicis amicus ejus intimus, & opulen-
tissimus, & pariter magnificus, licet
privatus, non solum in Italia, verum
etiam in toto mundo celebris, Post-
huma ejus obsequia honorare voluit
funebri pompâ, quæ Majestati Pon-
tificali ferme par erat, eique in Ec-
clesia Sancti Joannis, superbissimum
erigi fecit monumentum; quod tam-
en haud adæquat, illud, quod hic
Pontifex posteritati reliquit, hac po-
stréma actione, quâ tam heroicè se-
ipsum, fortunamque suam, & subli-
mitatem, paci Ecclesiæ sacrificavit.
Hoc elogium jure tribuendum esse
duximus huic Viro, in utraque for-
tuna celebri, dum plerique scripto-
res, tam Protestantes quàm Catholi-
ci, cum nimio illum tractant rigore,
nè dicamus injustitia, exponendo,
atque etiam exaggerando, ex una
parte, omne malum ei attribuendo,
quod fecit, & forsân etiam quod non
fecit, illique falsò adscribitur; ex
altera verò præclara & heroica gesta
supprimendo, quæ, uti retulimus,
contra propria commoda, & sensum
doloris gessit, ut pacem redderet Ec-
clesiæ. Sic igitur, postquam Joanes
& Gregorius Pontificatum præ-
tendere non possent, & non nisi una

Ciac. For.
in Elog.

Annus Peninsula, vel potius una rupes in
1419. Angulo Regni Arragoniæ residua es-
set, quæ contra totam reliquam
Christianitatem adhuc stabat cum in-
superabili Petri de Luna obstinatio-
ne; videbatur schisma in occasu
brevis sepeliendum; quando ecce
subitò iterum in flammam propter
emolumentata temporalia erupit.

Annus Discordia hæc admodum pericu-
1420. losa inter Pontificem Martinum &
1421. Alphonsum Regem Arragoniæ natâ
1422. est propter Regnum Neapolitanum,
1423. quod Rex obtinere cupiebat, semper
obstante Pontifice; ut tandem Al-
phonsum manifestum se Martini ho-
stem, & Petri de Luna Fautorem ac
Protectorem declaraverit, & Anti-
papam non solum in Arragonia, ve-
rum etiam in Regno Neapolitano,
pro legitimo Pontifice, agnosci fe-
cisset, nisi Providentia Divina ma-
lum hoc præpedivisset. Cum enim
hic Princeps investituram Regni
Neapolitani à Pontifice consequi non
potuisset, furiosè irritatus contra
Martinum, vindictam hominè Chri-
stiano prorsus indignam concepit,
nova schismatis excitatione, tam an-
te quàm post mortem Petri de Luna;
qui tandem post triduum à reditu
Ferdinandi Neapoli in Hispaniam,
ex hac vita decessit. Illud hic stu-
pendum est, quod unus homo inter
tot adversitates, tam diu solus & uni-
cus, contra totum ferè mundum du-
rare, ac vivere potuerit, ferè usque
ad nonagesimum ætatis annum. Sunt
etiam, qui credebant, quod diutius
adhuc victurus fuisset, nisi quidam
improbis Monachus, cui multum si-
debat, illi venenum in dulciarijs, qui-
bus ille post sumptos cibos, ordinariè
utebatur, miscuisset: addunt, quod
Parricidæ crimen suum confessus,
quadrifariam dissectus fuerit; & Car-
dinalis Pisanus Legatus in Arragonia,
qui de subornatione illius Venesci
falsò arguebatur, celerrimâ fugâ se
in Italiam recipere coactus fuerit,
nè in manus duorum Nepotum Petri
de Luna incideret. Quidquid hac
de re sit, illud certum est, quod in-

Lud. Pau-
Jan de Vit.
Bened. ap.
Marian. l.
20. c. 14.

Ciacon. in
Bened.

trepidus, & sui plenè compos, obie-
rit: atque aded persuasus, quod ve-
1423. rus esset Pontifex, ut sub pœna ma-
ledictionis Divinæ obstrinxerit duos,
qui ei restabant Cardinales, ad eli-
gendum alium, locò sui, Pontifi-
cem. Corpus ejus in Capella Castri
Paniscolæ depositum fuerat, usque-
1423. dum post sexennium, repertum in-
corruptum, & suavi odore fragrans,
à Comite Joanne de Luna Nepote
ipsius Iglueram, Civitatem Arrago-
niæ, ad Domum de Luna pertinen-
tem, translatum fuisset; ubi asseri-
tur, in hæc usque tempora manere
incorruptum, sive jam id ex admira-
bili constitutione naturali, sive ex
efficacia & virtute pharmacorum,
quibus fortè imbutum erat, sive de-
nique ex alia nobis incognita causâ
proveniat.

Illud tamen hic dicendum vide-
tur, absque illa præoccupatione,
quam nonnulli passionati scriptores
sequuntur, ejusque memoriam plu-
rimis laceßere non desinunt injurijs;
illum videlicet fuisse unum ex maxi-
mis sæculi sui Viris in omnibus bonis
dotibus, mentis & animi, cum ma-
gna vitæ integritate insignem, eique
solum objici posse, falsas subtilitates
atque artificia adhibita, ut viam ces-
sionis evitaret, ad quam se obligave-
rat, quam probè scivit esse unicam ad
integram schismatis exstirpationem;
quod autem attinet ad Concilium,
cum omnino persuadere non potue-
rit se legitimum esse Pontificem, ut
potè gnarus, quæ in electione sine
violentiâ, & post eam cum notifica-
tione libera, Urbani VI. gesta fue-
runt; licet ex altera non ignorave-
rit, quod Concilia nullam habeant in
Pontifices potestatem, prout in quo-
dam suo Tractatu bene probaverat;
ideò credere non valebat, se obstri-
ctum non esse ad cessionem Pontifi-
catûs toties promissam.

Quod autem nonnulli asserere vo-
luerint, verum non fuisse Pontifi-
cem, ex eo, quod nimirum ejus
Pontificatus usque ad annum trigesi-
mum excurrerit; præterquam e-
nim,

Nomencl.
Cardin.

Annus 1423. nim, quòd inde nihil concludatur, & falsum sit, Pontifici inter Cæremonias Coronationis dici: *Non videntur debis annos Petri*; homines illi, non perpendunt, quòd sanctam Sedem non possederit nisi fortè quindecim annis antequàm in Concilio Pisano depositus fuisset, & circiter viginti duobus annis ante depositionem Constantiæ factam; post hanc enim primò ferme ubique pro Antipapâ habitus est: & ante sententiam Pisana, adeò nulla certitudo infallibilis habebatur, quòd verus Papa non fuerit, ut potiùs fortes rationes, & potentes conjecturæ in magna mundi parte persuaserint Christianis, illum fuisse talem. Sic juxta ipsum Sanctum Antonium, qui semper pro Gregorio erat zelantissimus contra Benedictum, juxta Cardinales de Turre cremata & Bellarminum, juxta Gregorium de Valentia, & juxta Romanos Pontifices in omnibus Nationibus doctissimos, obedientia illi tanquam vero summo Pontifici, securè in Conscientia præstari potuit: & Joannes Gerson, qui inter omnes Doctores fortissimè atque utilissimè pro stabilenda unione Ecclesiæ laborabat, ad se habendū dicit: In schismate præsentī tam dubio; temerarium, injuriosum, & scandalosum est, asserere, omnes tenentes illam partem vel alteram, vel omnes mortales etiam absolutè, esse universaliter extra statum salutis, vel excommunicatos, vel rationabiliter de schismate suspectos.

Cæterum, post mortem Petri de Luna credendum videbatur deplorabile illud schisma penitus extinctum esse, quod ille tam longo tempore fovit: sed injusta & vehemens passio Alphonsi Regis Arragoniæ vitam ei reddidit, ut novum Pontifici Martino Rivalem stimulo vindictæ opponeret, quòd ab eo investituram Neapolitanam impetrare non valuerit. Princeps iste vindicativus, qui sine scrupulo suam Religionem proprijs suis accommodabat lucris, voluit, ut illi duo soli Cardinales, qui Petrum de Luna nunquam dese-

ruerunt, successorem illius eligerent, prout ipse moriens illis præceperat. Ambo itaque, jucundâ satis comodiâ sevelut in Conclavi occluserunt: ubi evidenter non poterant sacrum Collegium repræsentare, cum juxta Dictamen Orbis universi, duo facere non possint Collegium. Aliunde, impossibile erat, unum pluribus eligi suffragijs, nisi proprio suo accedente, quod tamen pudor vetabat; idèò concluderunt, Papam extra existimatum Collegium & Conclave, eligendum esse; & re ipsa quemdam Canonicum Barcinonensem elegerunt Ægidium Mugnos Nobilem Aragonem, Doctorem Canonum, qui magnam sibi existimationem à doctrina & sapientia comparavit, cujus ductu, consensum primò in electionem adeò malè fundatam, renuebat; sed robore carebat, ad resistendum diu absoluto sui Regis mandato, qui eum tandem compulit, ut se, passioni Principis sacrificare, & ornamenta Pontificalia Paniscolæ assumere debuerit, sub nomine Clementis VIII.; atque ita functiones omnes summorum Pontificum obibat: imò, ut congruam haberet Consistorium, etiam Cardinales creavit, inter quos, nè quidquam de consuetudinibus Pontificum negligeret, suum Nepotem ad eam dignitatem promovit. Sic igitur, cum Alphonsus esset Rex Arragoniæ, Valentis, Sardinis, & Insulæ Siciliæ, periculum visebatur, nè hoc Idolum pro Pontifice agnosci vellet, in quatuor illis Regnis, ubi potentiam suâ obedientiam sibi ab omnibus præstandam procurare poterat, & hac ratione schisma novas vires acquireret, seque in alias vicinas Provincias funesta contagione propagaret, si vel modicam Principes & Republicæ offensam à Pontifice Martino reciperent.

Et profectò parum absit à gravissimis perturbationibus, ex periculosis molitionibus, quas Alphonsus contra illum eudebat in novo Concilio, quod illo tempore juxta Decretum Concilij Constantiensis, erat celebran-

Annus lebrandum. Ticinum Pontifex illud convocaverat, prout in uno Decreto se obstrinxit: sed duobus ab eo inchoato mensibus, peste cogente, Senas erat transferendum, invitatis & rogatis Principibus Christianis, ut ad suos Prælatos, & Doctores mitterent, ad collaborandum unanimiter pro grandi negotio reformationis, quod Constantiæ absolvi non poterat, conficiendo. Alphonsus hac occasione utendum ratus, in perniciem Martini, si fieri posset: suos misit Legatos, qui occultis molitionibus, ita operabantur, ut alios pecunijs, alios promissis lucrifecerint, & periculosam adversus Pontificem conslaverint factionem, magnamque strepitum excitaverint, duas proponendo quæstiones, quas ante omnia examinari postulabant; primò: an electio Martini esset legitima? quòd permulti, ut inquebant, assererent Pontificem Benedictum injustè damnatum, atque evidenter contra Canones depositum fuisse. Secundò: etiam si concederetur eum legitime electum esse, ab illo ipso reformationem inchoandam esse, & declarandum, prout Constantiæ factum est, quòd Pontifex etiam verus, atque legitimus Concilio subesse debeat.

Hæc sine magno tumultu fieri non poterant, & Legati Arragones ex parte sua, omnes conatus ad illum augendum adhibebant, plurima contra Martinum objiciendo, quærentes super omnia Patres inducere, ipsorummet utilitatis & autoritatis causâ, ad cognoscendam, & examinandam, quæ contra Martinum proferebantur. Sed tandem fortior, atque etiam sanior, meliorque pars prævaluit, quæ pro Pontifice stabat; qui interea Româ exire, & hoc tumultu durante Senas venire, cavebat: cuius Legati, Archi Episcopus Candiæ, & Episcopus Spoletanus res ita disposuerunt, ut, post confirmata omnia, quæ in Concilio Constantiensi contra Hæreticos, & Schismaticos, maximè autem contra Petrum de

Luna acta fuerunt, Concilium expresso jussu Martini abruptum sit, prætextu quidem periculi à peste imminentis, re ipsa tamen, nè Arragones Legati novas excitarent perturbationes. Quoad reformationem, cura illius, Pontifici relicta fuit, qui eam, quantum posset, salutaribus legibus procuraret, expectandum interim censebatur, ad eam communibus studijs elaborandam, Concilium Generale, quòd intra septennium Basileæ celebrandum, indicebatur: in quo tamen, morte superveniente, comparere non potuit Martinus.

Alphonsus interea magis quam antehac exasperatus adversus Pontificem, Schisma in Hispania semper fovebat, illudque stabilendum in Italia, minabatur; quòd reversurus erat cum tota sua potentia, cum primùm negotia, quæ illum in Arragoniam avocarunt, absolvisset. Martinus igitur, qui periculosas ab odio inimici tam formidabilis, prævidebat & metuebat, sequelas, omni studio mediâ quærebat eum placandi: quem in finem, Cardinalem de Foix cum ampliore, quam alij Legati unquam habuerint, potestate in Arragoniam expedit. Magnus iste Vir omnem suam industriam, cum incredibili patientia in sua Legatione ultra quadriennium impendere debebat. Rex enim, ex hac occasione volens proficere, dici ei curavit, dum in Occitaniam veniret, nè ultra progrediretur, declarando, se nullatenus posse illum pro Legato agnoscere, antequam Pontifex, contra quem vehementer conquerebatur, suis annuat postulatis, quæ tamen iniquissima erant: & quantumcunque instantes preces iteraret Legatus, ut saltè in conspectum Regis veniret, id tamen obtinere non valebat; solum tandem illi concessit, ut Legatione sua Balagieræ fungeretur; sed cum adeò duris conditionibus, ut eas acceptate nequiverit, atque ita integrum annum in terris Comitum de Foix, fratris sui transigere debuerit, Rege semper inflexibili manente.

Annus 1426.

Annus 1424. Platin. Marian. l. 20. c. 17.

Annus 1425. Platin. Marian. l. 20. c. 17.

Annus 1426. Platin. Marian. l. 20. c. 17.

Annus 1424. Platin. Marian. l. 20. c. 17.

Annus 1426. Platin. Marian. l. 20. c. 17.

Annus 1426. Anno sequente res magis exasperatae fuerunt: Cum enim Legatus, nonnullos de sua comitiva Prælatos, ad illum cum certis propositionibus misisset, postquam illos diu moratus fuisset, & magno cum contemptu durrer tractasset, tandem ea ratione respondit, quæ satis indicabat, exiguam illi esse curam sanctæ Sedis, ejusque authoritatis, minimam verò Pontificis Martini: eodemque tempore Edictum publicari jussit, quò subditis suis, & maximè omnibus Regnorum suorum Prælati, sub pœna confiscationis omnium bonorum prohibebat, nè ullam Bullam Romanam acceptarent, neque ullum haberent commercium cum Legato, cui hæc pariter intimari curavit. Pontifex etiam ex parte sua existimans, porrò dissimulandum non esse, contra illum tanquam schismatis fautorem, sententiam excommunicationis, & interdicti per omnes ditiones ipsius solemniter pronuntiavit; ita ut animis tantopere jam exulceratis, utrinque in tam patente discordia, ubi alperâ viâ facti procedebatur, reconciliatio videretur impossibilis.

Sed si ve ardor passionis in Alphonso aliquantum remiserit, postquam ultra duos annos Cardinalem Legatum acerbè tractasset; si ve totius Christianitatis odium incurrere formidaverit, si solus schisma fovere non desineret, quod toti mundo, & plerisque subditis ejus erat in horrore; certum est, quòd mentem, ubi minimè sperabatur, mutaverit, dum, qui antecederet nullam admittere volebat conferentiam, quam Legatus instanter postulabat; ipse ad eum misit, dum adhuc apud fratrem suum degeret, rogavitque, ut Valentiam ad conferendum de rebus suæ Legationis, veniret. Cardinalis miratus, tam benignam invitationem, quam non expectabat, cum debita observantia eam suscepit, & in comitiva numerosa, magnæque Nobilitatis, atque apparatu splendido iter ingressus, die vigesimo tertio Augu-

sti, Valentiaè magnificè cum omni pompa solemnè, qualis observari solet in publico Legatorum ingressu, ad honorandum in eorum personis Vicarium JESU Christi in terris, receptus est, ubi peculiare fuit, & planè insolitum, quòd Rex ipse, quasi non amplius Alphonus ferox, & superbus, qui erat, & cuncta suis adsterni pedibus volebat, ei extra Urbem occurrerit, & tam officiosè, ac demissè illum susceperit, ut etiam dexteram contra omnem Legati renitentiam ei præbuerit, atque à sinistris ejus, detecto capite processerit, quousque Cardinalis Galerum suum non apposuisset.

Sed Alphonus, brevè priorem suam induit ferociam, propter actionem Legati, quam ut ut sapiens, extra tempus, cum periculo subvertendè omnia, fecit. Die namque altero à suo adventu, in portis Ecclesiæ majoris, & sui Palatii, intimatiorem affigi curavit, quòd sui Auditores & Judices causarum Ecclesiasticarum, quos Româ secum adduxerat, inchoaturi sint post biduum sessiones, ad justitiam administrandam litigantibus. Rex admodum offensus, uti supremi solent Principes, ubi eorum attingitur authoritas, ausum istum, pro manifesta jurium suorum infractione, interpretatus est: præterquam, quòd hæc viâ facti solemniter decideretur quæstio, de qua tractandum erat, an videlicet in Arragonia agnoscendus esset Martinus Papa pro legitimo ac vero Pontifice, & obedientia Clementis VIII. renunciandum. Quapropter tolerare hanc speciem insultationis non valens, illico ad clangorem tubarum promulgari jussit mandatum, quò sub gravibus pœnis vetabat subditis omnibus, recursum ad ullum Judicem delegatum, vel subdelegatum Romani Pontificis, vel ejus Legati, nec ullam eis præstandam esse obedientiam præcipiebat. Cardinalis errorem suum, sed aliquantum serò, animadvertens; illum tam sapienti, & tam submissa agendi ratione reparavit, nihil

Annus 1426. nihil querulando, & impetuoso torrenti cedendo, quò abripiendus erat; si restitisset, ut tandem placaverit Regem, qui submissione sola conciliari poterat: quare post complures congressus conventum est, quòd Legatus ipse Romam deportaturus sit conditiones pacis, utrinque propositas, quæ in ejus reditu, allatis responsis Pontificis, esset concludenda.

Legatus nomine Pontificis petebat; Rex efficeret, ut Ægidius Mungnos cum suis Cardinalibus spontè renunciant suis existimatis dignitatibus, vel eas in manus resignent Pontificis: ut Edicta omnia contra authoritatem Pontificis, & sanctæ Sedis edita, revocet; ut sinat Ecclesiam Romanam, & alios omnes in suis Ditionibus frui suis Juribus, & Privilegijs: ut omnes relegati, & spoliati in causa sanctæ Sedis, bonis suis restituantur. Rex in has omnes conditiones facilè consensit, exceptis nonnullis proscriptis, quos redire nolebat. Sed quoad præcipuum articulum, qui erat; Quòd Rex deinceps nihil sit acturus, contra Regnum Neapolitanum, & quòd prætensiones, quas ad illud se habere putaret, committere velit arbitris non suspectis à Pontifice nominandis; ad hoc vacillando respondit: negotium hoc majoris esse deliberationis.

Ex altera parte conditiones, quas Rex postulabat, erant sequentes: ut Corpus Sancti Ludovici, quòd Massilia expilata abstulerat, retineat; ut sibi cedantur omnia Jura Camera Apostolicæ competentia, usque ad diem conclusæ, & signatæ pacis: ut sibi ad tempus vitæ omnia condonentur, quæ pro Regnis Sicilia, atque Sardinia à sancta Sede dependentibus, singulis annis solvenda essent; solùmque teneatur singulis quinquennijs, in recognitionem offerre unam trabeam aurò textam: ut sibi solvantur centum quinquaginta millia florenorum pro expensis, in obsequijs Ecclesiæ factis. Ut sibi cedatur Castrum Paniscolæ, quòd Petrus de Luna Ecclesiæ Romanæ

Tem. II.

donaverat, cujus Dominum se esse dicebat: ut nominationem habeat omnium beneficiorum in suis Ditionibus, usque ad conclusionem pacis vacantium: ut duo sibi dentur Galerii pro duabus personis, quas Pontifex eligere poterit è sex illi proponendis: tandem, ut sibi, cunctisque suis subditis absolutio detur ab omnibus censuris, quas fortè incurserunt, & ex Regalis eradantur sententiæ omnes contra se Romæ pronuntiatæ, tanquam nullæ, & subreptitiæ.

Sicnimirum Alphonus ille Magnus illudebat Religioni, qui idolum, quòd in una rupe suæ ditionis adhuc adorabatur, fabricavit, ut suis emolumentis unionem Ecclesiæ, de pace ejusdè ignominioso mercatu, & à altò pretiò negotiando sacrificaret. Legatus nihilominus, ut opus tam necessarium pro bono Christianitatis universæ absolveret, conditiones adeò exorbitantes voluit superare, sperans eas à Pontifice ad majora mala evitanda, comprobandas. In media itaque hyeme cum tribus Regis tiretibus discessit, & post toleratas horribiles tempestates, summq̃ue interitus discrimina, etiam sub oculis Antipapæ, qui cum è fenestra Castrum Paniscolæ, jam jam fluctibus obruendum spectavit, Romam tandem difficillimè appulit initio anni sequentis, qui, cum pestis sacrum Collegium dissipasset, idque congregari sæpè non potuisset, totus ferme deliberationibus, de conditionibus sanctæ Sedi tam præjudicialis, erat impendendus. Demum postquam Pontifex illas ferme omnes, cum quibusdam limitationibus approbasset, eaque Rex acceptasset, ad quem idcirco durantibus deliberationibus sæpè mittendi erant nunciij; Legatus itinere terrestri anno sequente, qui erat schismatis postremus, reversus est.

Receptus fuit ab Alphonso & Joanne Rege Navarrae fratre suo, Barcinone, cum majore quàm Valentiaè magnificentia. Sed quando de Tractatu pacis jam convento, loquendum erat,

V

rat,

Annus 1429. rat, Rex, vel illum penitus everterè cupiens, vel à Pontifice adhuc plura obtinere, semper alloquium Legato differebat, & postquam diu de Urbe in Urbem post se illum traxisset; prætextu rerum pro gerendo adversus Regem Castiliæ bello, disponendarum, tandem pridie sui abitus ad se admisso dixit, nunquam se revocaturum Edicta contra Jurisdictionem Pontificis, & Legatorum in suis Regnis edita, nisi prius Bulla publicetur, quæ omnia, quæ durante schismate fecerat, excusentur, atque etiam approbentur. In hoc Legatus nunquam consentire volebat, & reponere, conferri illi bene posse absolutionem, quam desiderabat, non tamen ipsius schisma Paniscolæ approbari; quod nec ipse in Tractatu pacis petebat. Sic Rex die altero abiturus, cum in hoc articulo magis obfirmatus esset, quem Legatus constanter juxta Pontificis mandata renuebat; nihil ferme dubitabatur, quin concordia penitus esset desperata, & consequenter Schisma resumerebatur, ad novas Ecclesiæ strages inferendas. Legatus nihilominus postremum adhuc adhibere voluit conatum, resolutus, si nihil obtineret, ad extrema procedere, & Regnum interdicto subicere.

Sequenti ergo die Regem accessit, eò planè tempore adveniens, quò Rex jam è suo Conclavi ad atrium descenderat, equum conscensurus, & ad suum Exercitum perrecturus. Videns Legatum appropinquare, illico substitit, tanquam à Cardinali, & cognato suo, postrema valedictionis officia recepturus. Sed eò ipsò momento mirabilis Divinæ Potentiæ inclaruit effectus, quæ pro suo triumphat placito de magis obstinatis, & rebellibus mortalium voluntatibus, illos suaviter efficaci, submitiendo amabili gratiæ suæ imperio, nihil tollendo de propria, quam in se ipsas habent, libertate; sed integrâ illis relicta, ut ingenuè, atque nobiliter, non verò serviliter, sub imperiosa necessitate operentur. Cum

enim Legatus brevem sermonem suum inchoaret, & ea, quæ in Legatione passus est, patheticè, simul & reverenter exponeret; Alphonfus derepentè mutatus, suprema illius potestate, in cujus manu corda Regum sunt, eaque pro suo flectit arbitrio; sermonem interrupit, & apprehensa Legati manu, satis est, inquit, Domine Legate, scio vestra incommoda, quæ suscepistis, & mala quæ tolerastis ultra quadriennium in tam molesta Legatione pro Gloria DEI, & pace sanctæ Ecclesiæ, & pro mea salute. Idcirco, ut satisfaciam DEO, Ecclesiæ & Vobis, amore Vestri, Domine Cardinalis, & ex consideratione Prosapiæ Vestræ, Vobis declaro, me velle omnia exactissimè exequi, quæ promisi, & mox hunc Tractatum signare; quod illico fecit. Post hæc, Rex Alphonfus, & Rex Navarra Frater ejus, Legato ad medium accepto, simul ad Ecclesiam processerunt, & Te DEUM in gratiarum actionem DEO pro conclusa pacè, decantari curarunt, omnibus presentibus in uberes lachrymas solutis præ gaudio, ex tam subitaneâ & mirabili mutatione cordis Alphonfi; qui postea duobus Consiliariis suis mandata dedit, Paniscolam deferenda: & recepta à Legato summa cum reverentia & pietate, Benedictione, conscenso equo ad suum abiit Exercitum.

Ex altera parte Legatus DEUM benedicens, qui suos benedixerat labores, tam beato sine illos coronando, nunquam in sua Legatione expectato, desuper in Castiliam excurrit, ad jacienda illic pacis fundamenta, quam postea felicius confecit, & in Arragoniam reversus, præstolabatur semper nova de ijs, quæ Paniscolæ agerentur, ubi bonus Vir Egidius Mugnos, sicut Pontifex transvestitus & scenicus erat atque invitus, ita sine difficultate omnia, quæ postulabantur, præstitit. Cum primùm enim ex duobus Commissariis Regis voluntatem intellexisset, quòd desideraret, ut liberè, ac spontaneè Pontificatum

TOMUS II.

LIBER IV.

Mors Papæ Innocentij VII. & Electio Gregorij XII. Ejus elogium & imago. Post bona inuita colludit cum Benedicto. Deseritur à suis Cardinalibus, Pisas recedentibus. Benedictus fugit in Cataloniam, & Perpiniati celebrat Concilium. Conferentia Cardinalium utriusque obedientiæ. Indictio Concilij Pisani, in Dieta Francofurtensi recepta. Schisma Leodiense.

Historia Concilij Pisani, cui se opponit Imperator Robertus. In Concilio isto deponitur Gregorius & Benedictus; & Alexander V. eligitur. Ejus elogium & imago. Concilium Austria in foro julio celebratur à Gregorio XII. Transvestitus fugit. Historia de heresi Joannis Hus. Fraudes hujus heretici & perturbationes Praga ab eo causata; ubi Universitatem imminuit, qua se illi opponebat negligentia extrema Regis Wenteslai in hac occasione. Schisma in Bohemia pro communione sub utraque specie. Magnus Zelus Soinconis, de Hasenburg Archi-Episcopi Pragensis, qui expulit Joannem Hus. Mors hujus magni Prælati, & elogium. Ejus successor Albicus, homo brutalis & avarus Joannem Hus Pragam reverti passus est. Papa Alexander sanctè moritur. Elogium Joannis XXIII. & imago. Sigismundus Rex Hungariae eligitur Imperator. Insolentia Hussitarum Praga. Colloquium Sigismundi Imperatoris cum Rege Gallia; dein cum Pontifice Joanne. Convocatio Concilij Constantiensis. Tom. 2, Pag. 81.

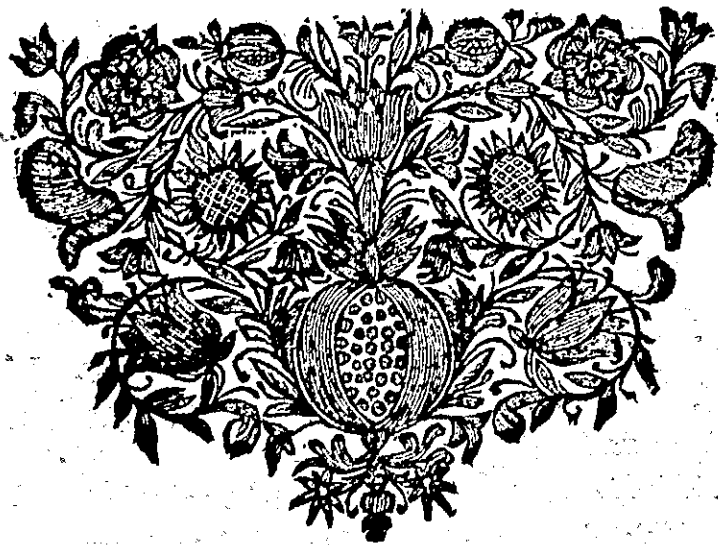
LIBER V.

Historia de Concilio Constantiensi. Descriptio Urbis. Initium Concilij. Adventus Sigismundi Imperatoris. Ejus imago & Elogium. Superbus ingressus Archi-Episcopi Mogunini Constantiam. Jungit se Friderico Duci Austriae, & Joanni Duci Burgundia in defensionem Pontificis Joannis XXIII. qui promittit cessionem. Diffidentia & controversia inter eum & Concilium. Fugit Constantiâ; contra quem agit Sigismundus. Pontifex capitur, custoditur, condemnatur & deponitur. Historia de Schismate sub Symacho Papa Cessio Gregorij XII. in ple-

no Concilio facta per Procuratorem. Condemnatio Joannis Hus & Hieronymi Pragensis, atque Doctrina Joannis parvi de Tyrannicidio. Tom. 2. Pag. 108.

LIBER VI.

Profectio Sigismundi in Aragoniam ad promovendum Petrum de Luna adcessionem. Pertinacia hujus existimati Pontificis, qui Paniscolam se recepit. Reges Hispanie ei subtrahunt obedientiam. Benedictus judicialiter deponitur in Concilio. Electio Martini V. Pontificis. Ejus elogium & imago. Finis Concilij Constantiensis. Pontifex in Italiam revertitur, & Florentie moratur, ubi Balthasar Cossa, alias Joannes XXIII. illum pro vero Papa agnoscit, & denuo cessionem facit. Mors & elogium hujus Pontificis. Controversia inter Pontificem & Alphonsum Regem Arragonia, qui accedit Petro de Luna, & Schisma renovat, quod videbatur extinctum. Mors Petri de Luna, alias Benedicti XIII. & elogium. Alphonsus cogit duos Cardinales, qui Benedicto restabant ad eligendum successorem, qui fuit Egidius, Munios, sub nomine Clementis VIII. Negotia Alphonsi contra Martinum V. in Concilio Senensi. Legatio Cardinalis de Foix in Arragonia pro extinguendo Schismate. Subitanea mutatio Alphonsi in favorem Pontificis. Egidius Munios, dictus Clemens VIII. deponit Pontificatum, & Schisma penitus extinguitur. Tom. 2. Pag. 140.

HL

Annus 1429.

ficatum deponeret, lætitiâ suâ & gaudio abundè ostendit, se illi nunquam affixum fuisse. Voluit nihilominus sepelire, ut ita dicam, cum honore Synagogam Paniscolæ, obeundo cum singulari Majestate hanc postremam sui existimati Pontificatus actionem, ac si verus fuisset Pontifex: Ideò, cum non nisi duos apud se haberet Cardinales, duobus alijs in carceribus ab eo detentis, propter novum Schisma, de quo contra ipsum quasi attentati, accusati fuerunt, tertium adhuc promovere statuit, nempe Franciscum Rueram famosum Doctorem Canonum, qui à Commissarijs Regijs ad acceptandum Galerum, licet invitus cogebatur, cum Clemens protestatus fuerit, se actum suæ renuntiationis non facturum, nisi Virum tam idoneum faceret Cardinalem, ut videlicet, quemadmodum dicebat, electio novi Pontificis, sedè per suâ renuntiationem vacante, magis ordinatè, bonis Consilijs procedat, quæ novus Cardinalis suis Collegijs dare poterit. Oportebat igitur acceptare Galerum, quem Clemens illi publicè cum omnibus magnificis Cæremonijs, quales Romæ in tali functione adhiberi solent, imposuit. Postmodum Thronum conscendit cum Tiara in capite, omnibus ornamentis Pontificalibus, uti in maximis solemnitatibus, indutus, assistentibus sibi tribus Cardinalibus, & duobus Commissarijs, quos tanquam Legatos Regis tractabat, & paulò inferiùs omnibus Officialibus, similibus illis, qui in Romana Curia servant. Aula tota, in qua Consistorium istud celebrabatur, innumerabili populi repleta erat multitudinem, undique ad hoc spectaculum concurrentis, quale nunquam ibi adhuc visum est. Ibi functionem hanc ab actu autoritatis, & instar supremi Pontificis inchoavit, revocando omnes sententias excommunicationis, & depositionis, quas ipse, & Benedictus XIII. Prædecessor suus fulminarunt contra illos, qui eorum detrectabant obedientiam, & specia-

liter contra Othonem Columnnam, Annus in sua obedientia Martinum V. ap. 1429. pellatum, tanquam contra schismaticum, & Antipapam: quòd illos omnes rehabilitet motu proprio, præsertim Othonem Columnnam, & declaret, eum elevari potuisse ad omnia officia & dignitates Ecclesiasticas, etiam ad summum Pontificatum. Postea brevem protulit de sua ad Pontificatum exaltatione sermonem, & protestabatur, se illum non acceptasse, nisi ut aliquando Ecclesiam DEI stabilire posset in plena & solida pace, voluntariâ suâ, quam facturus erat, cessione, quam etiam citius executus fuisset, si eâ, quam tunc habebat, libertate uti potuisset, ad schisma viâ cessionis extinguendum; consistens expressè, viam renuntiationis ejusmodi, esse viam planiorè, utiliorè, securiorè, & breviorè, ad consequendam veram & indubitatam unionem Ecclesiæ DEI. Et postquam iterum protestatus esset, se in plena constitutum esse libertate; declaravit viva voce & scriptò, se hoc agere ex solo motivo Gloriæ DEI, & pacis Ecclesiæ, quæ post hanc suam actionem indubitanter sequetur; se proinde ex toto corde Pontificatui renuntiare; sedem esse vacantem, & Cardinales posse liberè, atque Canonicè ad novam procedere electionem.

Post hæc descendit de Throno, & in manus Legatorum consignavit Bullam suæ renuntiationis in bona forma, Legato extradendam; recepit se in cubiculum, ex quo, depositis vestimentis Pontificalibus, redijt in Aulam vestitu more simplicis Presbyteri & Doctoris, cum non amplius esset Clemens VIII. sed tantum Doctor Egidius Mugnos, cui Pontifex jam destinaverat Episcopatum Majoricæ: locum cepit post Cardinales, eosque rogavit, ut quantocyus Ecclesiæ de bono Pastore providerent. Isti mox assurrexerunt, & à Simone de Prés, qui se Camerlingum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ dicebat, locum sibi pro Conclavi assignari petiverunt.

Alf. Logar
Cardin.
Fuxen. ex
Cod. M. S.
Vatic. ap.
B. 2. 0. v. hoc
ann.

Ep. Mar
P. P. ad
Alph. Reg.
ap. Rayn.

Annus 1429. tiverunt : iste illos cum Cæremonia, sequentibus omnibus Officialibus, ad præparatum deduxit locum. Ibi conclusi fuere, Custodiæ appositæ, & omnia quæ Romæ in Conclavi pro eligendo Pontifice observantur, fiebant. Deinde tres illi Cardinales totum sacrum Collegium, ut dicebant, repræsentantes, mox quasi per inspirationem Sancti Spiritûs, Othonem Columnnam elegerunt, eumque Pontificem, sub nomine Martini V. promulgârunt, omnésque ad Ecclesiam Civitatis processerunt, ad reddendas DEO Gratiarum actiones; Doctor Mugnos in Processione post Cardinales & Officiales, qui suum adhuc servabant ordinem, magna cum ædificatione omnium sequebatur. Sic denique magnus ille dies vigesimus sextus Julij Paniscolæ, Festo S. Annæ terminatus est, quo tandem non nisi unica fuit obedientia, & unus Pontifex, & post paucos dies unicum etiam Cardinalem Collegium.

Legatus his novis acceptis ad Civitatem S. Matthæi, tribus leucis Paniscola, veniens, Ægidium Mugnos, & illos, qui Ei sub nomine Clementis VIII. obediebant, & ad præstandam obedientiam in sua Persona Pontifici Martino V. ad venerant, benignè re-

cepit, & ab omnibus censuris, quas incurrerunt, absolvit. Tres Cardinales, & duo adhuc incarcerati, à Legato dimissi, omnésque Officiales antiquæ Curie, Benedicti, & Clementis, suas dignitates & munia, unus post alterum, actis authenticis, diversis diebus, partim in Civitate Sancti Matthæi, partim Paniscolæ, deponebant usque ad diem vigesimum quartum Augusti. Hic ille dies fuit, quò, propriè loquendo, desijt magnû Schisma Occidentis, quod à die vigesimo primò Septembris anni millesimi tercentesimi septuagesimi octavi, quò Clemens appellatus VII. Fundis electus fuerat, usque ad diem vigesimum quartum Augusti, hujus anni millesimi quadringentesimi vigesimi noni, quò Cardinales hujus Antipapæ Clementis VIII. seipfos deposuerunt, & suos Galeros in manus Legati Apostolici consignârunt; duravit annis ferme quinquaginta & uno, quin unquam ex integro potuerit extinguï aliter, quam per viam cessionis & renuntiationis voluntariæ illorum, qui illud poterant vel continuare, vel resuscitare, prout

in præfenti retulimus

Historia.

A. M. G. D.

